



# Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>



This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

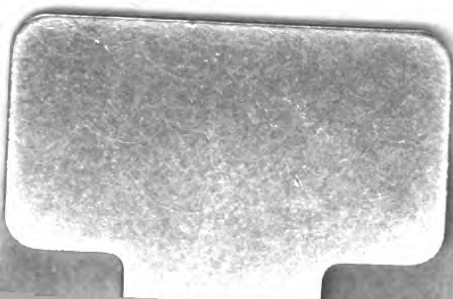


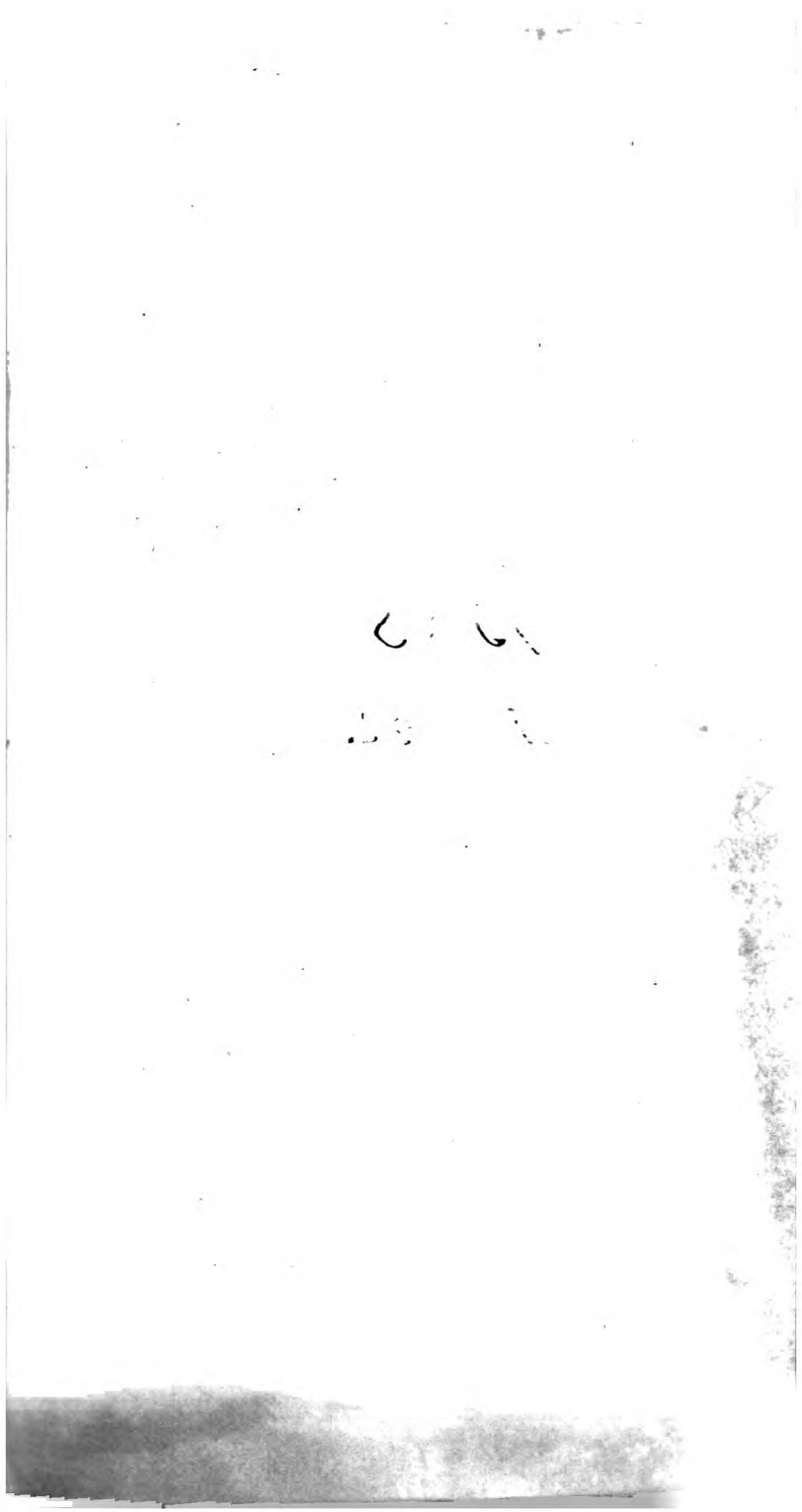


pro

B S

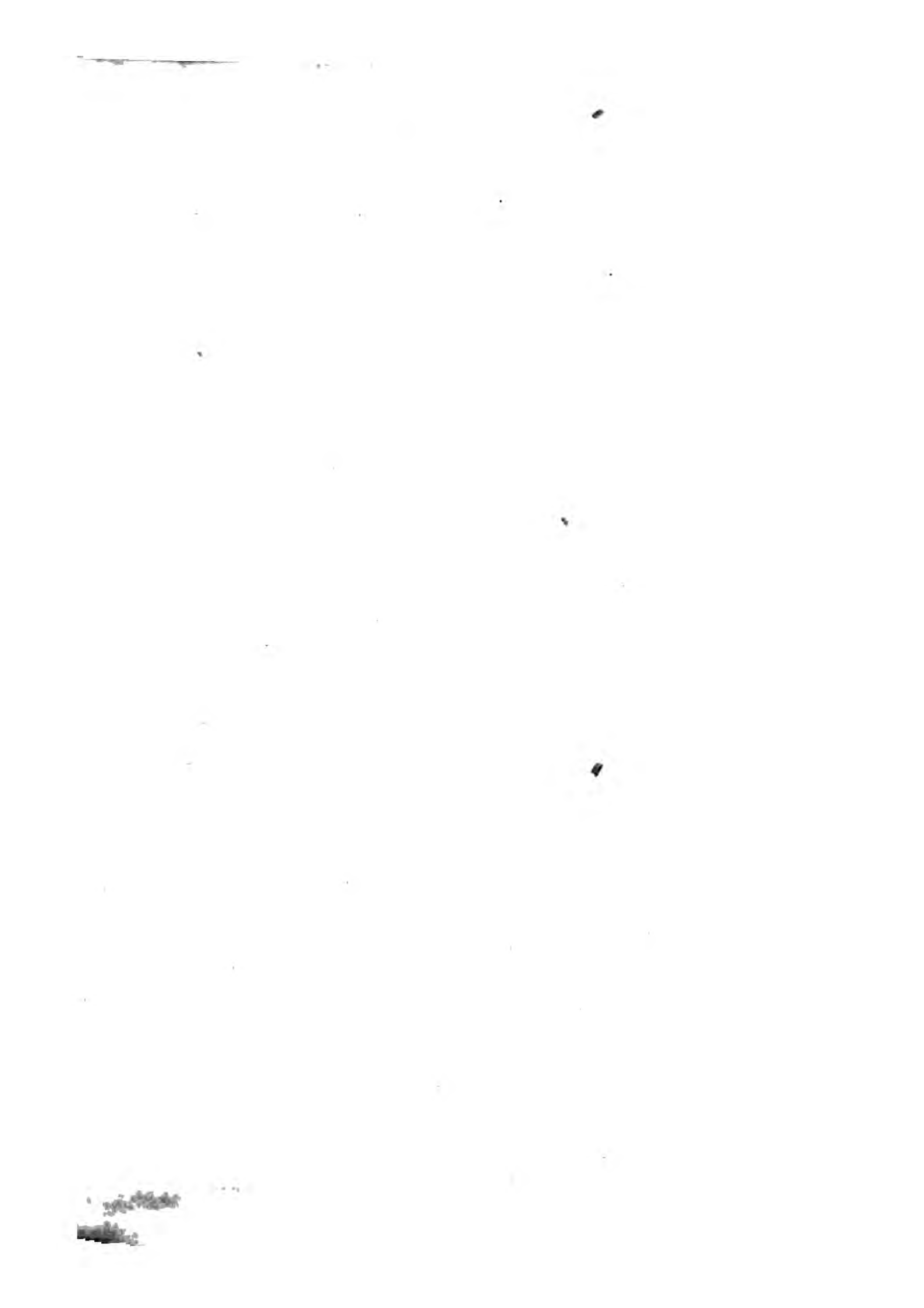
L 22.













Charles's letter, which I  
was from the beginning  
to get you

Ludvig Holbergs

udvalgte

Skrifter.

---

Udgivne

ved

N. L. Rahbek,

professor.

---

Syvende Del.

---

Kjøbenhavn, 1806.

Trykt og forlagt af Directeur Joh. Fred. Schulz,  
Kongelig og Universitets Bogtrykker.





---

Holbergs

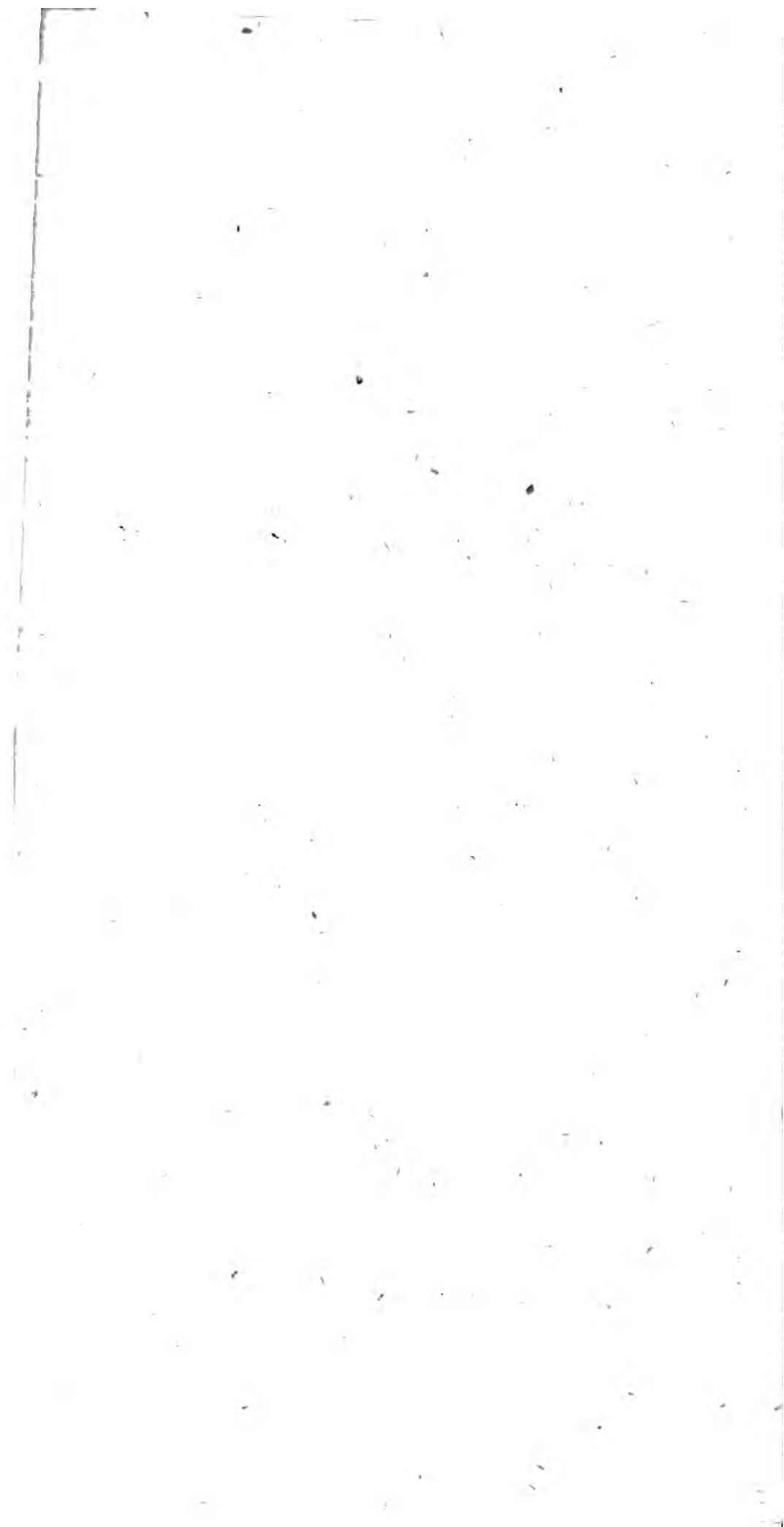
poetiske Skrifter

---

Første Bind.

---





## I n d h o l d .

---

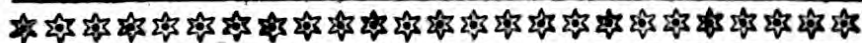
	Side
Om Holbergs Peder Paars og Satirer, af	
Kammerherre Suhm.	
Titelbladet af Peder Paarses tredie Udgave . . . . .	I
Hans Mikfelsens Fortale til tredie Edition . . . . .	III
Just Justesens Betænkning til Samme . . . . .	VII
Peder Paars . . . . .	27
Titler og Fortaler til den første, af Autor selv	
besørgebe, udgave af Peder Paars . . . . .	333
Uf Forberetningen til Dvart-Udgaaven . . . . .	343
Illæg hertil af Lærdorphiana . . . . .	386
Fire Skjemtedigte . . . . .	389
Hans Mikfelsens Fortale dertil . . . . .	391
Just Justesens Betænkning over satiriske Skrifter . . . . .	397
	Et

	Side
Et libet Gratulations-Vers af Mogens Andersen .	404
Democritus og Heraclitus, første Satire . . .	409
Apologie for Sangeren Elgellius, anden Satire .	440
Critique over Peder Paars, tredje Satire . . .	455
Poeten raader sin gamle Ven, Jens Larsen, fra at gifte sig, fjerde Satire . . . . .	473

For ikke at stille Skjæmte digtene fra Peder Paars,  
eller fra hinanden, har Udgiveren til næste Bind forbeholdt  
sine Anmærkninger og Noticer om begge Dele.

K. K.





af

Kammerherre N. F. Suhms

Holberg.

---

Den Vre kan dog Ingen betage Holberg, at han var den første, som hos os skrev Comedier, der ej allene afmale hans Tids Sæder, men som endog for alle Tider ville pryde vort Theater, og i det lave Comiske beholde Prisen; et comisk Heltedigt, der i Lune, Dpfindelse og Gejst, fortjener at sættes over Boileaur's Lutrin, ved

Si-

Siden af Butlers Hudibras og Voltaires Pucelle, hvor-  
vel det i Smag og Versification maa staae langt efter  
det sidste og det første.

Han var og den første, som hos os fik Satirer,  
der endnu ej ere forbundne af Nogen.

P e d e r P a a r s,

Poema heroico - comicum.

af

. Hans Michelsen.

Med trede Fortaler og Just Justesens  
Anmærkinger.

T r e d i e E d i t i o n .

Forbedret med et Tillæg til den tredie Bog, og med den fjerde  
som er gandske nye.

Nihil est, Antipho,  
Qvin male narrando posfit depravari.  
Tu id quod boni est excerptis.

*Terent. Phorm. Act. 4 Sc. 4.*

---

Trykt Har 1729.

Holbergs Skrifter. 7de Del.



---

## *Johannes Michaelides*

civis & incola Callundb.

Benevolo Lectori

*Salutem.*

Her haver J, Benevole Lector! den 3die Edition af Peder Paarses Historie. Jeg kalder det den 3die Edition, saasom dermed er beregnet det daarlige Bogtrykkerens Dplag, hvoraf ere solgte flere Exemplarer end af mit eget. I dette 3die Dplag er foruden den 4de Bog ogsaa et Tillæg til den 3die, som jeg haver fundet udi Per Jeppesen Lyboes integro Codice af Tydske-Jochums Historie. Og, saasom mig er kommen for Dreene, at Nogle skulde ville holde den hele Historie for Digt og Lant, da haver jeg, for at tilintetgjøre saadan Enak, citeret paginas af alle de Skrifter, hvoraf den er sammensmedet. Det er jo alt, hvad man kan forlange af en god Historiefriver, og mere end man fordrer af nogen Poet. Vil man endnu ikke lade sig nøje dermed, kan ingen ærlig Mand begaae sig mere, ja man kan kuldlaste al Antiquitet og Historie. Thi den grunder sig ikke paa mathematiske Demonstrationer, men allene paa



Beretninger af oprigtige Stribenter, som have levet paa samme Tid. De Bøger, som have givet mig Materie til denne nyttige Historie, ere: 1) En callundborgsk Krønike, hvilken, saasom den er skreven meget net og paa mange Steder med forgyldte Bogstaver (som man ikke gjerne gjør med slette Skrifter) og derforuden paa godt gammelt Plattysk, saa finder jeg ingen Anledning at tvivle om samme Krønikes Rigtighed. Den holdes for at være skreven af en af Paarses Frænder, en Lærd Bremer, efter det Folks Maade, hvilken Mening bekræftes af det, som Autor siger pag. 84, naar han taler om min Helts Herkomst: Syn Olde-Vatter was Ditrich Paars &c. 2) Peder Paarses eget Diarium, skrevet mestendeels med denne store Nauds egen Haand, hvilken derudi ligner de store Helte, som Xenophon, Polybius, Cæsar og andre, der have gjort dem bemæmelige ikke mindre med deres Skrifter end med deres store Daader. 3) Fragmenta af Per Ruuses Journaler, som endeel ere af Vandet blevne fordærvede, endeel forkomne; item hans Protocol, som han holdt udi Seigneur Niels Hausen Kocks Sag, saavel da han blev rettet, som da han siden deserterede. 4) Hæderlig og vel-lærde Jens Blocks Chorographia Infulæ Anholt, hvorudi indløber adskilligt Historisk; thi hans Chorographie er ikke saa maver, som de fleste udi vore Tider, men fuld af historiske og politiske Sager, som for Exempel, naar han taler om Fogdens Residens, beskriver han ogsaa dens Foundation og hvad merkværdigt derudi er passeret før udi Peder Paarses Tid. 5) Gamle Gunnilds Liv og Levnet per Christiernum Storch, hvilket, saasom

som det er forfattet som en Parentation eller Ligprædiken, jeg haver ikke vovet mig til at efterfølge uden i de Poster, som jeg haver seet at være overensstemmende med andre gode Bøger, sær med Tybste-Jochums Werk, som stedse haver været min Pilot og Ledfager derudi.

6) Historia sui temporis ved Tybste-Jochum, velmeriterede Sprogmeister paa Anholt, hvilken, formedelst sin Skjønksomhed, Oprigtighed og upartiske Skrivemaade fortjener at kaldes den Anholtiske Thucydides. Samme lærde Sprogmeister haver jeg at takke for alle de Passager om Avind, Venus, Neptunus, Jolus, Discordia samt Mirakler og underlige Ting, som findes i dette Werk. Hans Reflexioner over adskillige selsomme Ting, som er hendet, ere uforlignelige, hans Stil reen og jydsk, undtagen udi hans Fortæle, som han pynter med nogle lybte eller nedersarsiske Ord, som Maneer er, for at lade see, at man forstaaer mere end eet Tungemaal. Til disse Bøger maa jeg og regne den erfarne Anders Styrmands Sog-Journal; thi, omendkjøndt den er noget røde skreven med en Navigations-Stil, saa er den derimod oprigtig og tilforladende. Man maa ikke altid foragte et Skrift for dets flette Stil. Herodotus fører udi sit Sprog langt bedre Stil, end den franske Skribent Cominæns, men derimod lyver den første mere paa eet Blad, end den anden udi sit hele Werk. Ja, skulde de Skrifter holdes for de bedste, som føre smukkeste Stil, burde man intet læse uden Ligprædiker, Lykønsninger og Programmata, hvorudi man beslitter sig at lyve zirligen. Jeg haver nu intet videre at erindre, men vil kun til Slutning bede den gunstige Læser, at han vil

hjælpe

hjælpe mig at velsigne fastende hver Morgen de Bogtrykkere, som saa ubilligen eftertrykke mine Skrifter, og stille mig fattige Skatteborger med det Lille, som jeg ellers kunde fortjene pro labore; thi Bryggeriet laaer nu meget fejl, og er langt fra derved nuomstunder ikke saameget at hente, som udi Ole Børresens Tid, der efterlod sig saa mange Midler; saa at man derfor undertiden maa forsøge at fortjene sit Brød paa andre Maader. Jeg forbliver den gunstige Læseres beredvilligste Tjener

Hans Michelsen,  
Brygger og Poet i Callundborg.

---

Sust Justesens Betænkning over Peder  
Paarses Historie.

---

Det skulde vel synes ufornuøden at gjøre Apologie for et Skrift af denne Natur; Mange skulle maaskee ville bebrejde mig, at jeg uden Narsag paatager mig saadan Umage; endeel, eftersom det fast af den hele By er bleven approberet; endeel og, saasom det er enhver tilsladt at sige, han finder Uffinag i det, som andre er behageligt, og man ikke kan eller maa disputere om Folks Goût. Een elsker at læse alvorlige Bøger, andre finde Behag udi Lyst og Skjemt; ligesom udi Smagen, En væmmes ved det, som er en Delicatesse for andre, hvilket staaer enhver frit for; thi det er ubilligt, at ville laste en Polakker og føre Krig med ham, fordi han ikke vil æde Eild, uden de stinke og ere sure; at blive vred paa En, om han fandt større Smag udi en Amadis, end udi Seneca eller Platone. Nej, saadanne differente Goûts ere de rette Characteres paa det menneskelige Kiøns Bizarrerie, som ikke staaer til at redressere hos mange  
Folk,

Folk, hvilke foragte Andre, som ikke have samme Inclination, som de selv have. En Metaphysicus holder alle andre for grove Folk, der ikke hænge udi Transcendentalibus eller Subtiliteter; en Astronomus, som er altid med sine Tanker udi Meltevejen, seer alle dem over Arken, der bemænge sig med de Ting, som ere paa Jorden, og foragter alt hvad som er sublunare og under Maanen; en Jurist holder alting for blot Curiositet og Spilleværk, som er udenfor hans Sphære; en Antiquarius ynfes over en Nouvellist, og tracterer ham som en Lægmand, og en Nouvellist kan ikke see en Antiquarius uden Medlidenshed.

— — Aurita gaudet glaucopide Flaccus,

Et fruitur tristi Canius Aethiope,

Publius exigua sed flagrat amore Catellæ,

Et Cronius similem cercopithecon amat,

Delectat Marium sed perniciosus ichneumon,

Pica salutatrix & tibi Laus placet.

Saadant derfor, saasom det er gandske almindeligt, saa haver Autor i andre slige Tilfælde aldrig lagt saadanne Raisonnemens paa Hjertet, thi et Skrift bliver i sig selv ikke bedre eller værre, fordi visse Folk rose eller laste det; Molières Ecole des femmes mister intet af sin Kjæmhed, omendkjøndt Lysander kaster paa Naffen deraf. Men her, hvor det angaaer hans gode Navn og Rygte, hans Reputation, som han har været saa om over at conservere, her, siger jeg, kan ingen fortrænge mig, om jeg taler noget lidet til hans Forsvar mod visse Folk, der have stræbet at ville gjøre dette uskyldige Poëma til et forargeligt Skrift. Til saadanne Beskyldninger



ninger vil jeg svare med største Koldfindighed, og tale lidet først om Materien, siden om Stilen. Hvad Materien angaaer, da contesterer Autor, at ved dette Værk hans Forsæt ikke har været andet, end at fornøje Godtfolk, som finder Behag udi Skjemt og Lystighed, og at moralisere paa en comique Maade over adskillige Laster og Skrøbeligheder, som findes iblandt alle Nationer; thi alle de Characteres, som blive udi dette Poemate forestillede paa en og anden urimelig Person, ere saadanne, som ikke angaae mere vor Nation end alle andre; saa dette Skrift i de Maader er mere uskyldigt end Lucilii, Horatii, Juvenalis og de fleste moderne Satyricorum, deres Skrifter, som forestille deres egne Nationers Characteres, og ikke undsee sig for at nævne de urimelige Folk, som de criticere over, ved deres rette Navne. Dette naanseet ere deres Skrifter dog altid bleven holdte for gode og nyttige Bøger. Peder Paarses Historie, Mesieurs! gaaer langt fra ikke saavidt, og er dog et ondt Skrift! Lad os høre, hvad der staaer i denne skadelige Bog! Den criticerer over adskillige Folk: nu forestiller den en ulovd Landsbyepræst for hundrede Aar siden paa en liden P, hvor, som bekjendt er, Folk da ganske lidet var moraliseret, og hvis Character bliver saa outreret, at det ikke kan sigte paa nogen nuomstunder; nu taler det om en urimelig Degn, som aldrig har været til in rerum natura; nu om en stakkels Landsbybarbeer; nu om en uretfærdig opdigtet Foged; nu om hans Guldmægtig; nu om gamle Kjærlinger, som græde mal a propos; nu om dem, som dræbe Folk i daglig Tale med Parentheser og Digressioner; om gemene

Folk,

Folk, som raiſonnere over Staten, om Superſtition, om Pedanterie, og andre Urimeligheder, ſom ubi ſamme Værk paa en lyſtig og behagelig Maade foreſtilles. Ja, ſige de, den er dog meget forargelig; nej, den er ikke, Meſſieurs! men det er forargeligt, at høre ſige ſat- tige Raiſonnemens ubi en poleret Bye. Men ſee, jeg forløber mig! jeg kommer ikke ihu, at han ej allene har foreſtillet en og anden urimelig Perſons Caracteer, men ſatyriferer ogſaa over et heelt Societet, et Academie. Jeg bekiender, at det er ſandt, men om det er Kiøbenhavn, Koſtock, Helmſtab, Jena eller Cracou, det veed han ſelv ikke; det veed jeg, at Pedanterie er aldeles ikke vores Academies Caracteer; thi derudi have vore Naboer altid kundet diſputere os Rangen; hvorudaf kan ſees, hvor meget uſkyldig dette Skrift er; thi havde Poeten havt Forſæt at raillere med dette Academie, havde han taget en ganſke anden Materie dertil end Pedanterie, ſom allermindſt hos os er i Moden: ſaa jeg derfor ikke kan ſee, hvor meget man ſnoer og vender ſig, at man kan finde ringeſte Marſag at decriere dette Skrift, hvilket, om det ſkal kaldes en Satire, da er det ſagt en af de uſkyldigſte, ſom nogenſinde er kommen for Lyſet. Monſr. Boileau holdes at have været den, der haver ſat Satiren paa en god Fod, eſtersom han ikke haver outre- ret den ſaa meget ſom de Gamle, ſaa at, naar man ligner hans Værk med Juvenalis, ſaa er det at anſee, ſom et fint Morale mod plumpe Standskriſter, hvorfor han af ſine Landsmænd er bleven anſeet, æret og belønnet. Men naar jeg ligner hans Lutrin med Peder Paarſes Hiſtorie, ſaa ſynes det at være meget malicieux; thi i den

Den Sted i det sidste gives Characterer paa en og anden urimelig Person, som kan findes saavel paa andre Steder som her, saa haver den første derimod foretaget sig en particuliere Materie, og gjør ligesom en Comedie over Bissen udi Paris og Chanoines de N. Dame, som er en delicat Ting at røre ved i Pavedømmet. Naar Autor til Peder Paarses Historie taler om meget ringe Personer for hundrede Aar siden, som aldrig har været til, nævner den anden uden Forskiel sine ridicule Personer ved deres rette Navne, hvilket er det som meest hægraveret samme Satyricum, og drevet et og andet hidtigt Hoved til at hvesse deres Sværd, skjøndt forgjeves, imod ham. Min Mening er derfor, at jo meer generaliter man moraliserer, jo mindre kan det kaldes Satire. Saaledes er det meer innocent at sige, Verden er ond, end at sige, der ere onde Folk udi det Land; meer uskyldigt at sige, det Land, end den By er ond, og endnu meer at sige, den By er slem, end at sige, hans Kudsk, Niels Bognmand, Jens Kjeldermand ic. etc. vanartige; jo mere special jo mere satyriske. Men Autor har herudi havt samme Skjebne, som endeel andre, der have moraliseret paa den Maade, og seet deres Skrifter bleven saa ilde afmalede, saalænge de levede, men rosende, ja fast opløstede til Skyerne efter deres Død. Aarsagen, hvorfor saadanne Skrifter gemeenligen blive mere forfulgte, end alvorlige moralske Bøger, som dog ere af samme Indhold, er denne: Udi de sidste forestilles Fejl og Lyder selv, men udi de første afmales de under een og anden fingeret Person; nu er det ingen Skribent muligt, hvorvel hans Forsæt aldrig er at røre



nogen in Specie, at han jo dog træffer Ens Character, meer end en Andens, hvilket giver adskillige Folk Anledning til at tænke: mon han ikke mener mig? mon han ikke sigter paa dig? Nu er det og aldrig saa, at jo Autor, hvor uskyldig han har levet i Verden, kan have sine Venner. Disse glemme ved saadan Lejlighed ikke at kaste Olie udi Ilden, og ophidse de første til at forfølge Autoren, og bestyrke dem udi den falske Suspicion, de have fattet. Saa gaaet da Krigen an. I deres Manifeste blive aldrig indførte deres rette Motiver, men der tages Anledning af andet, og glemmes da aldrig at bruge Guds hellige Navn. Saa er det gaaet denne gode Autor.

Man haver beskyldt ham udi udstredte plumpe Vers og Skandskifter, at han haver skientet med hellige Ting. Over hvilken Beskyldning fornuftige og velsindede Folk, som have læst dette Poema, maa forundre sig. Sagen er allene denne, Autor har udvalgt til sin Eksempels den D. Unholt, poneret, for at gøre sit Poema desmere uskyldigt, Begyndelsen af forrige Seculo, og givet Character sammesteds paa adskillige slette Personer, blandt andre paa en gjerrig og ulærd Præst. Particulariteterne om samme Mand er, at han læste af Jer-tegens Huuspostil, som paa de Tider maaskee endda var i Moden; at han trættes med Degnen, om det var Troens Artikel at læse med sammenfoldede Hænder; at han vilde indbilde Folk, det spøgede udi Landet, fordi de vare saa lidet gavmilde; jeg forestiller hver fornuftigt Menneske, om saadant kan sigte paa Geistligheden nuomstunder; om den med Vilighed kan beskyldes for

Ugu-

Ugudelighed, der siger, at der da! en ulærd stet Præst paa Anholt for mere end 100 Aar siden, og, om de, der besyldte Autorem, ere ikke mere at laste end Autor selv. Denne Post holde de dog for den groveste, hvoraf man kan see, hvor uskyldig Resten er; thi det andet, som forekastes ham: at han haver rajleret med Dommer-Embede, er saa elendigt, at jeg skulde synes at gjøre Autor en Tort, om jeg gjorde Apologie derfor, jeg skulde da tage mig for, at ville forsvare hele Verdens Bøger, Esopi Fabler, Reinike Fos, Kattenes og Hundenes Rettergang, og utallige andre gode Bøger, saavel paa dansk, som paa andre Sprog, der tale om Rettergang langt mere tydelig end i Peder Paarses Historie, udi hvilken forestilles nogle stakkels kibbrudne Folk, der vilde dømmen en Kof fra Livet, men vidste ikke, hvad som var sort og hvidt, hvad som var først og sidst udi Rettergang, saa at man kan see, det er kun for at fornøie Folk. Skal derfor saadant hedde usforsvarlige og onde Skrifter, da tør aldrig nogen understaae sig at skrive mere; ja, saadanne Slags Værker vilde udi første Opkomst strax blive qualte.

Autor defierer sine Censores at vise af Peder Paarses Historie, hvilken Person, hvilket Land eller Societet derudi er bleven læderet. Det som er bleven forekast om Mons. Nagels Kane, er saa elendigt, at jeg blues ved at tale derom. Men hvad skal der svares til Anholt's Indbyggere? bliver der ikke et heelt Land læderet? Jeg tilstaaer, at Autor har taget de fleste sine ridicule Personer paa samme Q, og afmalet dens Indbyggere i genero, som upolerede Folk; men saadant kan ikke  
mere

mere touchere ihige Indbyggere end Danske, Norske, Tydske, og adskillige andre Nationer, om man vilde sige, de røvede og plyndrede i gamle Dage; thi mange Nationer, naar de see lidt langt hen i Tiden, nogle kortere, nogle længere, finde de om deres Forsædre det, som Poeten siger om de Romere:

Aut pastor fuit aut illud quod dicere nolo.

Saa jeg troer ikke, Indbyggerne selv paa samme Lille Ø kan fortryde paa, om man siger, at de for mere end hundrede Aar siden ikke vare saa gode og saa polerede Folk, som de ere nuomstunder, besynderlig, efterdi man skinbarligen kan see, at det, som er talt om dem i Paarses Historie, er ikke af nogen Animositet mod dem; thi Sagen er denne, den gode Kræmmer skulde strande til et Land, hvorfor man har maattet fingere denne Ø, hvor Indbyggerne paa de Tider gave sig aldeles ikke ud for polerede Folk; saa, langt fra at denne Post graverer, den jo heller tjener til et synderligt Beviis paa, hvor liden Malice der findes udi samme Værk, og at Autor har arbejdet paa, at gjøre denne Satire saa innocente som mueligt.

Hvad Poesien er angaaende, da forekastes ham besynderlig, at Versene ere formeget skaarne, og at de sidste Ord af en Mening kommer tit i Begyndelsen af et andet Vers. Men jeg maatte gjerne spørge dem, som raisonnere saaledes, mod hvilken Prosodie det er. Hos alle gamle Poeter, som dog ikke have plaget sig med Rim udi Enden, som vi, finder man endogsaa undertiden den halve Deel af et Ord i Begyndelsen af efterfølgende Vers, og moxen alle Vers saaledes skaarne som disse.

disse. Hos moderne franske, italienske, spanske og engelske Poeter, finder man nogle at tage saadant i Agt, andre ikke. Udi tydske Poesie finder jeg undertiden hos en meget ypperlig Poet Bersene saaledes skaarne, undertiden hos en meget maadelig Poet, at saadant bliver nøje iagttagen.

Men, sig de, det er dog mod dansk Prosodie; det kan vel være, men jeg har ikke været saa lykkelig, at faae den gode Bog endnu i Syne, som giver saadanne Regler udi dansk Poesie, troer heller ikke, at den er til in rerum natura; skulde derfor imidlertid formene, at, indtil saadanne gode Regler, og en ret god dansk Prosodie bliver gjort, det ikke kan regnes Poeten saa meget til Last, at han tager sig den samme Frihed, som mange andre gode Poeter. Thi hvad Søren Poulsens danske Prosodie er angaaende, da veed jeg ikke, om den foreskriver saadanne Regler, eftersom jeg ikke haver læst samme Bog, haver heller ikke i Sinde saa hastig at læse den; hvorom alting er, saa er det ikke af de authentique Bøger, som man haver at rette sig efter.

Hvad Accenten er angaaende, da er dette Bærk et af de meget saa danske poetiske Skrifter, hvori saadan er iagttagen, thi jeg finder, at de fleste, endogsaa af vores bedste Poeter, støde derimod, saasom i saadanne Ord: Udi, Uro, derom, Attraa, og utallige andre Ord, hvor Cadancen hos dem nu findes paa den første Stavelse, hvilket er ret, nu paa den sidste, som er falskt. Saa at i dette Bærk, omendstjont det er temmelig vidtløftigt, og derfor ikke bør saa nøje, og med saadan Nihsneur examineres, som forte Epitaphia, Epigrammata,

Sec., ganske saa Steder skal findes, hvorudi saadant er forseet. Thi, hvorvel det er de første Vers, Autor i sine Dage haver gjort, saa haver han dog ikke løbet saa blind dertil, som nogle indbilde sig, men har havt alt saadant nøje for Øjnene.

Jeg vil ikke tale om, at saadanne Slags Critiker over en stor og vidtløftig Bog ere ikkun latterlige, hvilket *Martialis Epigr. Lib. 7.* udi sin Tid haver viset.

Qvod non insulle scribis tetrasticha qvædam  
 Disticha qvod belle pauca Sabella facis,  
 Laudo, nec admiror, facile est epigrammata bello  
 Scribere, sed librum scribere difficile est.

Angaaende de Ord, som de sige, ere ikke danske, da kan dertil fornemmelig svares tvende Ting: først, at, naar for Exempel, der rejser sig Disput imellem tvende, om det er rettere at sige, derfra end derisfra, da kan man fast disputere sig ihjel derpaa, saalænge som vores Sprog fluctuerer saaledes, og vi ingen authentique Grammaires eller Lexica have, som kan løse Knuden, thi vil man conferere endogsaa de bedste danske Skrifter med hinanden, da skal man finde, hvor liden Conformitet der er udi Orthographien. For det andet udfordres saadan Accuratesse ikke saa meget i burlesque Vers, som i andre, hvor Autores mestendeels skriver, som enhver taler i sin Dialect; saa at endogsaa saadant undertiden holdes for Elegancer udi deslige Vers; hvilket de som give sig ud for gode Censores maa iagttage, saavelsom meget andet, førend de fælde nogen Dom.

Man holder det ogsaa for en Urimelighed, at en Borger udi Callundborg, ja en Borger, der stet og ret hedder

der



der Hans Mikkelsen, og haver saadan ulærd Navn, laancitere latinske og græske Bøger, et stort Paradox! ligesom der ikke findes mange Borgere saavel her, som paa andre Steder, der have vel studeret. Jeg har i det ringeste ikke været paa nogen liden Sted, hvor jeg jo har fundet saadanne; saa at denne store Feil maa allene bestaae derudi, at han ikke gav sig et mere academisk Navn, som Johannes Michaëlis eller Michaëlidès, saa havde man ikke tvivlet paa, han jo var en meget lærd Mand.

Angaaende den Objection mod den første Fortale, at det er urimeligt at dedicere saadant Skrift til Indbyggere i de Nyboder, da er den endda bedrøveligere; thi det, som hos dem hedder Absurditet, er en af de største Artigheder, og det udi tvende Henseender: først, saasom scopus af dette Værk er endeel ogsaa at raillere med de mange urimelige Viser, som hver Dag komme til Trykken, saa har man, saavel udi Titelen, som Fortalen, affecteret saadan Simplicite, at de Folk, som med saadan Begjertlighed læse samme Viser, af Titelen og Fortalenfulde bilde sig ind, at det var ligesaadan en trøstelig Bog, som Axel Thorsens Vise, og i en Hast spenderet deres Mark derpaa, men siden, naar de komme nogle dybere derudi, klaae sig bag Dret, og bytte den bort for et Eventyr, som de bedre kunde forstaae. For det andet er udi denne eenfoldige Titel og Fortale en meget fin Satire, og sigter paa dem, som søge at eblouere Folk ved pompeuse Titeler, hvis Skrifter man kan ligne ved flette Steder eller Huse, hvorudi intet er godt uden Porte og Dørre; thi man seer ofte Skrifter komme for Lyset med saadanne prægtige Titeler, at Læseren af

Holbergs Skrifter. 7de Del. B Glæde

Blæde maa daane derover, og en viginti eller triginta annorum labor til Slutning, det er Skrifter, hvorpaa de have anvendt tre Gange saa lang Tid, som Alexander Magnus paa at undertvinge hele Verden! men naar man kommer til at læse dem, saa faaer man nubem, som man siger, for Junone, og maa fornemnie, at den største Umag derved har været med Titelen. Af dette og andet kan sees, at disse gode Critici forstaae sig kun lidet paa det, som kaldes ouvrage d'esprit.

Deri bestaaer da den hele Sag, saavel Profobien som Materien angaaende, hvorfor Autor af Nogle er bleven afmalet som en Let Poet, af Andre som en Esprit Brouillon, saasom de enten ikke har vidst eller villet vide hvad Forskjel der er mellem en malicieuse Satire og en uskyldig Comedie, som forestiller generaliter urimelige Menneskers Caracteres, og i visse Maader kan tjene til stor Opbyggelse; thi de, hos hvilke saadant hedder *otiosi hominis*, og i den Henseende *raisonnere* noget mildere om dette Skrift end de andre, lade kun see, at de have en meget grov Idee om Studeringer; saadan *otiosus homo* var Moliere, som dog ubi alle fornuftige Folkes Tanker haver opbygget Verden mere ved sine Comedier, end alle gamle Philosopher ved deres alvorlige Morale.

*Ridiculum acri*

*Fortius & melius magnas plerumque secat res.*

Saadan *otiosus homo* var Cervantes, som dog ved Don Quichots latterlige Historie fast haver dæmpet de Spaniers dominante Passion, at læse urimelige Romancer. Ja saadanne *otiosi viri* have Socrates og Plato selv været, der ved *plaisante Dialoguer* have mere udrettet,

rettet, end andre ved deres austere Philosophie; nej, om I ville vide ret, Messieurs, hvad ørkesløse Menneskers Skrifter ere, og uden Fortrydelse høre det, da er det de paa de høje Skoler kaldte lærde og academiske Skrifter, nu om et Ord, nu om et Bogstav, nu om de Gamles Sko, Læser, Burer, Ringe, Halsbaand &c. &c., hvorover man seer faa mange lærde men unyttige Dissertationer. Mon Nicanor Grammaticus ikke heller burde hedde otiosus homo, der skrev sex Bøger de puncto Grammatico, Messala Corvinus, der skrev en heel Bog om den Bogstav S, og Martinus Fogelius, der gjorde det samme over den Bogstav B, item den, der skrev en vidtløftig Tractat om, hvorledes det Ord Paracletus burde pronunceres? mon de ikke heller maa føre saadan Titel, der have opvakt store Tvistigheder, nu om et Verbum Cerno, nu om en particul Car &c., der lægge deres Hoveder i Blød paa at udfinde, hvilket Endeligt Aristoteles fik, om han døde til Lands eller Vand, i hvilket Land Homerus var fød, om Ilias var skreven før af Homero end Odyssea. De saakaldte Doctores Angelici, Seraphici, Cherubini, hvis Skrifter bleve tyggede paa de høje Skoler, have været otiosi homines, og kan man med Billighed beklage dem, som finde Behag ubi saadant, med Poeten Lucretio:

*Omnia enim stolidi magis admirantur amantque,*

*Inversis quæ sub verbis latitantia cernunt.*

Ja, til Slutning, Panegyriker ere otiosi homines, og ikke de, der skrive moralske Comedier, ja hine rutsnere Verden ligesaa meget ved deres Flatterier, som disse opbygge den.



Ille magis ludit, qvi scribit prandia sævi  
 Tereos, aut coenam crude Thyesta tuam,  
 Aut puero liquidas aptantem Dædalon alas,  
 Pascentem Siculas aut Polyphemon oves.  
 A nostris procul est omnis vesica libellis,  
 Musa nec infano sirmate nostra tumet.  
 Illa tamen laudant omnes, mirantur, adorant,  
 Confiteor, laudant illa, sed ista legunt.

Jeg mener derforuden, at der ikke ere bedre Folt end  
 saadanne Slags Satyrisci; thi saavidt man kan fatte, ha-  
 ver Juvenalis, Boileau, Moliere og adskillige andre,  
 der have moraliseret paa den Maade, været med de bed-  
 ste og houetteste Folt i deres Tider.

Hvad Auteurs Person er angaaende, da haver han kun  
 havt faa Tvistigheder udi Verden, og defierer jeg hans  
 største Fiender at sige andet, end at han jo er trækket li-  
 gesom ved Hals og Haar dertil; thi som hans Helsen er  
 kun delicat, saa har han besittet sig paa et stille, indge-  
 togen, innocente og philosophisk Levnet, og haaber jeg,  
 at ingen skal sige paa ham, at have brugt og anvendt  
 det lille Talent, han haver at satyrisere, uden paa de ad-  
 lerinnocenteste og mindst magtpaaliggende Materier, han  
 har kundet ophitte. Hvis dette Poema maae finde vi-  
 dere Yndest hos de mange brave Folt, der have fundet  
 Smag udi de forrige Bøger, vil han stedse besitte sig  
 paa, saavidt hans ringe Kræfter kan tillade, at lade  
 see andre gode Spectamina i danske Skrifter, og derved  
 nogeledes tilintetgjøre de Reproches, som en og anden  
 haver understaaet sig offentlig at gjøre os udi den Sen-  
 seende. Det var at ønske, at de gode Critici heller an-  
 vendte

vendte Tiden paa at skrive gode Bøger selv, end at benigrere de saa, der komme for Lyset,

Les deux bras croisés du haut de leur esprit,

Regarder en pitie ce que chacun en dit;

heller placide at give Skribentere tilkjende de Fejl de kan have begaaet, end for Bagateller, og undertiden ingen Ting, søge at prostituere dem, hvorved man maa afskrækkes fra at gjøre noget andet, ja hvorved Studia ganske blive hemmede. Det var en Daarlighed af mig, om jeg vilde sige, der var ingen Fejl ved disse Vers, især, som de ere temmeligen vidtløftige, og ere gjorte i Hast. Men det veed man, at quo animo een læser et Skrift, saa finder han det godt eller ondt: saaledes, omdømt Boileau's Satyræ og Corneilles Tragodier ere Chæfsdoeuvres, saa dog have de, som ubi ond Intention have læst dem, fundet saa mange Fejl og Urimeligheder derudi, at man skulde tænke de vare liderlige Skrifter, naar man allene saae deres Crisus; tvertimod, naar man i god Intention læser en Bog, som er langt fra ikke saa god, kan man finde Mesterstykker ubi hver Linie: saaledes kan de, der have sat sig for at gjøre Homerum til deres Gud, finde ubi hans Skrif. er alle Kunster og Videnskaber begravne.

At komme til dette Værk igjen, da vil jeg til Slutning sige, at saasom der findes saadanne Slags Poemata publice anthoniserede blandt de fleste Nationer, hvorfor kan man ogsaa ikke have et paa dansk, besynderlig, naar man ikke overgaaer sine Grændser, intet taler om Religion og Stat, og om ingen Person en particulier, hvilket Autor med stor Glid haver iagttagen, saavel ubi den

første

første Part, som i de andre, og skal det stedse være hans Religion, hvad han skriver, at holde sig inden samme Grændser. Han haver til at sammensmede dette Poema intet laant af Fremmede; thi, omendkjendt han havde kundet betjent sig af et og andet Indfald, som han haver læst hos Andre, har han dog saadant ikke villet bruge, for ikke at pryde sig med andres Giere; saa at enten det er godt eller ondt, er det allene Effect af hans egen Phantasi eller Imagination, undtagen Begyndelsen af den tredie Sang, hvor man læses med græske Bøger, som er en Imitation af Boileau.

At vise endelig med eet Ord, hvormeget tvungne Critiker ere faldne over dette Poema, da haver man ogsaa derudi laftet det, at Poeten paa hedenſk Vis haver tilskrevet Guder og Gudinder al Direction; men man haver formedelt Passioner ikke kundet erindre sig, at intet Brudevers bliver gjort over en Skipper eller Styrmand, uden Neptunus derudi maa indstikkes, over en Corporal og hans Kone, uden Venus og Mars maa kobbles dem sammen, og over en lærd Mand, uden Minerva og Venus maa komme i Haar sammen. Men her allene kaldes saadant hedenſk og uanstændigt, hvorvel man kan klartigen see, at dette Poema er tildeels skrevet for at skjemte med den hedenſke Theologie. Men de gode Critici have ikke kundet see, hvad de burde see, men været ganske fremsynede og saa skarpsigtige som Argus udi det, som fornuftige Folk ikke have kundet see, ja ligesaa lykkelige udi at udfinde store Desſeins udi Bagateller, som en vis Mand udi Præfationen af Iustitiani Institutionibus, der af de Ord; tunc nostram extendimus curam ad im-

menſa

menſa veteris prudentiæ volumina & opus desperatum, quali per medium profundum euntes &c. har gjort et farligt Skandſkriſt, og fundet Conſipientens amours med Theodora, ſom tilforn hed Prudentia, livagtig afmalet.

Hvad de Ublueligheder angaaer, ſom nogle ſtøde ſig over, foregivende, at de ſtride mod det danſke Sprogſ Rerbarhed, da ere de ſamme meget ringe, og beſtaaer allene derudi, at Poeten paa nogle ſaa Steder har talt om at lade en gaae, hvilke Exprefſioner ere ſaa lidet ubluelige, at de uden Eſtertale kan bruges endogsaa af de ærbareſte Folk udi Compagnier. Tilmed haver Poeten været ſaa om derudi, at han har altid ſat en Streg for ſaadanne Ord, ſom Autor til den lille ſkrevne Paſquinade mod dette Poema vidner ſaaledes:

Du ſætter Streg for Skarn, og det beholder ſelv.

Saadant er ikke noget, ſom kaldes Obſcenitet, hvorfor de gamle Poeter har ikke undſeet ſig for at bruge ſaadanne Exprefſioner, endogsaa naar de tale om Guder og Gudinder, ſom Ariſtophanes, naar han lægger diſſe Ord udi Bacchi Mund:

— — — — ἐγκέχονα, καλεῖ θεῶν.

Ja, Autor kan derfor udi den Fald ſige med Marſial:

Sunt chartæ mihi, quas Catonis uxor,

Et quas horribiles legant Sabinæ.

Der ere adskillige Vers gjorte mod dette Poema; af dem er dog kun et, nemlig underskrevet, trykt; hvo Autor dertil har været, er mig ubekjendt. Man haver fundet det værdigt her at oplægge anden Gang. Det sjunges efter den gamle Melodie saaledes:

1)

\* \* \*

J som med Attraae svise Frukt paa disse Aarets Tide, 2)  
 Og ej det rette 3) Læveas paa eders Lyster vide,  
 Men nu med sødt og nu med surt saa proppe eder til,  
 At eders Mave hver Minut sin Byrde løsse vil.  
 4) Jeg huser eders tunge Raar, om J for længe ventter  
 Paa de til eders trable Bru, fornødne Documenter,  
 Som Autor N. fra Callundborg med første komme lar,  
 Og hvoraf paa et sikkert Sted maaskee J Mangel har.  
 Dog trøster eder derved, at saasnart Poeten quæder  
 5) Om Dorothæe Brudsfærd, og med Peer Vaars sig glæder,  
 6) Da skal ej Pressen stille staae, men udi Hobetal  
 Saa meget deraf yde, som behøves kan og skal.

\* \* \*

Justi Just. & Variorum Notæ.

1) Hvad disse 6 Stjerner skulle betyde, derom ere lærde Folk udi Callundborg ikke enige. Torild Torildsen holder for, at det er de 6 Musc, som have oplyst Poeten i at gjøre dette Vers; men, saasom der befindes at være 9, saa falder denne Hypothesis Torilianana, med mindre man vilde sige, at Poeten ikke haver vidst af meer end 6 at sige, hvilket dog ikke er troligt, eftersom man kan see, at han ej allene forstaaer at gjøre et Vers, men i visse Maader og er en lærd Mand. Hans Jespersen holder for, at det er de onde Stjerner, som



som betyde, at der fattes noget udi et Skrift, hvillke her ere satte for at tilkjendegive en defectum Judicii udi disse Vers. Christen Bogbinder mener, at det er de 6 Planeter og hans Vers er den 7. Sed interdum dormitat Homerus, thi jeg vil gjerne tilstaae, at Christen Bogbinder er en lærd Mand, men udi denne Critique haver han ladet see, at han i at censurere Auctores aldrig bliver nogen Scaliger. Vores isige Critici in nihilo agendo occupatissimi sunt; thi jeg tør sværge paa, at det her er ikke andet end en simpel ærlig Bogtrykker-Concept, og at Stjernerne ikkun ere satte til Sivt, for at recommendere Visen.

2) "Paa disse Aarets 1c." Disse Ord give tilkjende at Visen er gjort enten udi Ormemaaned eller Hundedagene, naar Frugten begynder at modnes: udi samme Maaned komme gjerne om ej de bedste, saa dog de fleste, og til ovenmeldte Brug beqvemme Berg for Lyset. (Torch. Torch.) hinc Juvenalis Sat. 3.

— — Augusto recitantes mensle Poetas.

3) "Lavepas". Et meget sjønt Ord, og hart ad det artigste, som er udi dette Vers; det componeres af det Verbo lave og Pas, og er det samme efter Torlkild Torlkildsens Mening, som det Ord Navemaal.

4) "Jeg yufer 1c." Endeel laste dette besynderlig, at Poeten fordømmer til saa slet Brug det Papir, som af de Fornemste og Fornuftigste mest er holdt udi Pris; men mig synes, man kan heller lægge ham det til Ros, at han sees dybere end alle andre.

5) "Dorotheæ Brudfærd 1c." Hans Michelsen snæver formedelst denne Passage, hvorved Poeten synes at give tilkjende, at vide noget om de sidste Documenter, som

som høre til Peder Paarses Historie, at sgaæ Kundskab  
hvo han er, hvilket endnu har været ham nægtet. Han  
seer allene af Bersene, at det er en Bogtrykker-Ben.

6) "Pressen ikke stille staae." Omendkjøndt denne  
Wise synges efter den gamle Melodie, og Poeten træder  
i de fleste Wisemagers Fodspor, som have gjort saadanne  
Vers, saa maa man dog tilstaae, at dette Indfald er  
nyt og ugemeent. Hans Jespersen, nimis rigidus Cen-  
sor, prætenderer, herndi at finde en defectum Judicii,  
sigende, at Autor gjør sig selv til en A = = visk-trykker.  
Christen Bogbinder gaaer endnu videre, og holder sam-  
me Indfald for et af de underligste, som han har seet  
sin Livstid; nemlig, at en lover at anvende Arbejde og  
Bekostning paa at forsyne Folk med Skrifter til et vist  
Brug, ligesom det Papir, som kom fra hans Presse,  
var tjenligere dertil end andet; Torild Torildsen skjem-  
ter artig dermed, og siger, at, omendkjøndt Autor haver  
Stjerner baade for og bag sig, saa vandrer han dog lige-  
som udi Mørket. Men det er ingen Kunst at skumle;  
de gode Mænd haver ikke iagttaget, at En kan være me-  
get god Poet, omendkjøndt han ikke haver Judicium;  
naar en Poet er accurat udi sine Rim og Cadence, og  
forstaaer sin Profodie, leer han af Resten. Autors Vers,  
omendkjøndt ikke materialiter, saa dog formaliter, ere  
meget gode.

— — — Stans pede in uno

Cum flueret lutulentus — — som Poeten roser  
Lucillum af. Det er: hans Vers, omendkjøndt Ma-  
terten ikke duer meget, saa flyde de dog vel nok.

---

# Første Bog.

---

## Første Sang.

---

Jeg taler om en Mand, hvis Skjæbne og Bedrifter  
Bør billig tegnes an blandt alle Folkes Skrifter,  
Jeg sjunger om en Helt, den store Peder Paars,  
Som tog en Rejse for fra Callundborg til Aars.  
Slig, giftig Avind! slig, vanartige Gudinde,  
Hvad dig bevæget har, hvor kom det dig i Sinde,  
Saa hart at plage og forfølge saadan Mand,  
Som neppe var bekjendt i eget Fødeland?  
Hvad har opirret dig? hvad haver Aarsag givet,  
En slig uskyldig Mand at stræbe efter Livet?  
Han ej med Don Quixot forlod sin Fødeby,  
For at indlægge Navn, faae Kjemper til at flye.  
Hans Forsæt var ej, med Ulysse og Utena  
At undertvinge Land; sin Fæstems Dorthæa

Han



Han vilde ikkun see; mon nogle Miles Færd  
 Vel være saadan Larm og saadan Fare værd?  
 Hvi skulde denne Mand saa stor Anfægtning lide,  
 Gaa ofte fristes, og i sure Øbler bide,  
 Nu stolte Bølger see sig true paa sit Liv,  
 Nu staae i Fare for at døe for Morder-Kniv,  
 Nu udi een Fortred, nu i en anden falde.

\*) Mon den Gudinde er, der plages saa af Galde?  
 Men, Avind! langt fra at du fik din Billie frem,  
 Du har med største Harm maat see ham komme hjem  
 Med Folks Forundring, med Berømmelse og Ære.  
 See til, du eengang kan af sligt Exempel lære,  
 At den, du hader meest, for den du baner Vej  
 Til Ære, gjør den stor og modig, som var fej,  
 At Riset ofte maa af den, det snertes, kyskes;  
 Thi det gjør mangen Gang af en Peer Paars Ulykses.

Siig mig, o Musa! siig, hvorledes gif det til  
 Med denne Mand saa højt bekjendt af Lyffens Spil?  
 Med rette Farve sligt umag dig at afmale,  
 Thi man om denne Helt begjer ej du skal prale,  
 Som du tit haver gjort, forført af en Poet  
 At siige meget, som, du veed, er aldrig skeet.

Ære var for Calmar-Krig, da Folk var meget rige,  
 Af Vellyst, Overdaad man vidste lidt at siige,

Da

\*) *Tantæne animis cælestibus iræ?* Virg. Æneid.  
 libr. I.

Da man ej Nidler sat paa Speceri, Caffee,  
 Da reven Bl og Brød var brugelig for Thees;  
 Da man kun vidste lidt af fremmed' Skif og Moder,  
 Man aad og drak paa Dansk, og ingen franske Moder  
 I Landet kommen var; At sige kortelig:  
 Da Folk meer sparsom var, og derfor mere rig;  
 Da tog sig i vor By en velfornemme Kræmmer, \*)  
 Hvis Far og Mor var jydsk, men Farfar var en Bremer,  
 En velbemidlet Mand, som kaldtes Peder Paars,  
 En kostbar Rejse for fra Callundborg til Mars,  
 At see sin Fæstemø, som han i mange Tider  
 Ej havde havt i Syn. Jeg veed, hun ikke lider,  
 Han sagde ved sig selv, at jeg paa saltens Ø  
 Mit unge Liv betroer; men for en Fæstemø  
 Man vove maa sit Liv, man maa ej være bange,  
 Skjøndt udi Callundborg ej skulde findes mange,  
 Der udaf Kjerlighed sig Fare og Fortred,  
 Ja haarde Vinters Stød, at udstaae var bered.  
 Alt dette kunde vel en anden staae for Dje;  
 Men saadant Peder Paars ej regnede saa nøje.  
 Saa stærk er Kjerlighed. Han hyrede en Jagt  
 Og overgav sig saa Neptuni Bold og Magt.  
 Gudinden Avind, da hun saadant fik at vide,  
 Hun fnysede af Harm. Skal jeg vel dette lide?  
 Hun sagde ved sig selv, skal han sin Fæstemø  
 Saa let omfavne? Nej, jeg heller vilde døe,

End

\*) Callundborgske Krønike, Pag. 200.

End en Tilsammenkomst saa kjerlig dem tilstede,  
 End see forlibte Folk sig med hinanden glæde.  
 Med disse Ord hun fløj i Luften som en Ptil,  
 Man aldrig Avind saae at bruge saadan Fl.  
 Hun stedse ellers laae begravet i sin Hule,  
 Hvor hun blandt Dgler sig og Slanges plej'de skjule,<sup>\*)</sup>  
 Som man i Hobetal og halvopædte saae,  
 Af Ladhed talte hun hvert Skridt, hun skulde gaae.<sup>\*\*)</sup>  
 Saa haver Naso sagt, og hende saa beskrevet,  
 Saa var hun i hans Tid, nu er hun hurtig bleven.  
 Om hun i gammel Tid saa lad og doven var,  
 Som Naso forduin os afmalet hende har,  
 Det staaer saa ved sit Værd; jeg tør mig ikke vove  
 At sige ham imod; nu veed jeg, at til Hove,  
 Samt alle andre Steds hun sees kan hver Dag;  
 I gammel Tid maaskee det var en anden Sag.  
 Men jeg vil sjunge om, hvor hurtig vor Gudinde  
 Var et Forræderi mod Peder Paars at spinde.  
 I Djæblik hun stod paa Paternoster-Skjær,  
 Som af Virgilio os kjønt afmalet er. <sup>\*\*\*)</sup>

Der

\*) Vidit intus edentem.

Vipereas carnes vitiorum alimenta suorum

Ovid. Met. l. 2.

\*\*\*) Surgit humo pigra. Ibid.

\*\*\*\*) Det er ingen Tvivl paa, at det, som Virgilius  
 kalder nimborum patriam, jo er Paternoster-  
 Klippe. I det ringeste er det ligesaa troværdigt,

som

Der hør man Bindene, som hine Lænke-Hunde,  
 Af Brede snyse, gjøe, og stræbe, om de kunde,  
 Hver Stund at komme løs\*); hvis Æolus med Magt  
 Paa dennem havde ej en saadan Tømme lagt.  
 Hvis ikke Stormens Gud dem saadan kunde spørge,  
 De skulde Himmel, Jord, og alle Ting bevæge,\*\*)  
 Tilsammenblande, hvad de kunde træffe paa.  
 Man skulde Verden see i Hast at undergaae.  
 Men Jupiter for godt har fundet, dem at give  
 En Konge,\*\*\*) som med Magt dem kan tilbagedrive  
 I deres Huler, naar de vilde løbe ud;  
 Det er den Æolus, som kaldes Stormens Gud.  
 Da Avind hannem fandt paa Spidsen af den Klippe,  
 Hun sagde: Stormens Gud! jeg kan dig ikke slippe,  
 Du aldrig blir mig qvit, jeg aldrig fra Dig gaaer,  
 Før Du bønhrerer mig, og gjør, hvad jeg attraaer.  
 Det sagde hun med Sul og højbedrøvet Mine,  
 Som en, der færdig er af Angest at besvime.

Strax

som at Ulysses-er den samme som Odin, og undrer jeg mig over, at Rubbed ikke har talt derom i hans Atlantica.

\*) Illi indignantes magno cum murmure montis  
 Circum claustra fremunt. Virg. AEn. Lib. 1.

\*\*\*) Ni faciat, maria ac terras cœlumque profun-  
 dum &c. Ibid.

\*\*\*\*) Imposuit Regemque dedit. Virg. ibid. lib. 1.

Ταμίην ἀνάμων ποίησε κρόνιον. Ηομη. Odysf. Lib. 10.

Strax Volus; thi han er en enfoldig Mand,  
 Som Bjergfolk gjerne er; jeg troer hun i mit Land  
 Er kommen (tænkte han) optændt af Elskovs Lue.  
 Hvo blive kan forlibt i saadan vanskabt Frue?  
 Han deri havde Ret; thi hun saa hestig er,  
 At Pallas voved ej at komme hende nær \*)  
 I fordum Tid. Hun blaa og maver er, har Tænder  
 Halv ædre op af Nust, hun har ej bedre Hænder,  
 I hendes Ansigt man meer Galde seer end Blod,  
 Mod hendes Nænde man forsyner sig med Rod  
 At holde i sin Mund, for hendes Dine skjæve  
 Og hendes fæle Syn selv Guderne maa bæve,  
 Hun smiler ikke let, man veed, hun aldrig leer,  
 Undtagen noget ondt, som hendes kan, hun seer. \*\*)  
 Af Saadant Volus vel maatte blive hange,  
 Han længe sad forsagt, nedslagen som en Fange,  
 Han var ej mægtig til at give noget Svar.  
 Gudinden saadan Skræk hos hannem blev vel vaer;  
 Men hvad dens Årsag var, hun ingenlunde vidste,  
 Hun sagde: hør min Bøn, det være skal den sidste,  
 Som det den første er; Du den ej nægte maa,  
 Jeg ikke ubønhørt fra Volo vil gaae.

Han

\*) Visaque oculos avertit. Ovid. Metamorph. l. 2.  
 Livent rubigine dentes. ibid.

\*\*\*) Ritus abest, nisi quem visum movere dolores.  
 Ovid. ibid.



Han dertil skjelvende da svared: om J ville  
 I Morgen komme hid, nu har jeg at bestille,  
 Jeg aldrig haver Ro, nu en nu anden Vind  
 Mig plager. — Da man saae, han ganske kom fra Sind,  
 Han kunde ej af Frygt og Rædsel mere sige,  
 Men færdig var af Skræk at rømme Land og Rige,  
 Han vendte Ryggen til, og vilde løbe bort.  
 Gudinden sig Foragt ej skjøttede da stort.  
 Hun holdt paa hannem fast med begge sine Hænder,  
 Nu gav hun gode Ord, nu viste hun ham Tænder,  
 Og sagde som tilforn: jeg aldrig fra Dig gaaer,  
 Før Du bønshører mig, og gjør hvad jeg attraaer.  
 Da skreg han overlydt, og sagde: slip mig, Frue!  
 Jeg seer, i Hovedet J haver løs en Skrue;  
 For Eder Pluto selv er bange, Eder skyer,  
 Hvo kan forlibe sig i saadant hæsligt Dyr?  
 Den giftig Frue, som Forhaanelse ej skjøtter,  
 Naar det til hendes Gavn og onde Forsæt nytter,  
 Til Takke alting tar og alt opoffrer let,  
 Naar hendes stemme Sind af Ondt kun bliver mæt.  
 Hun over Aeolus ej vilde sig besvare,  
 Hvis Hjælp i denne Sag hun kunde ej undvære;  
 Thi stilled' hun sig mild, og sagde med Bested:  
 Du deri farer vild, det er ej Kjerlighed,  
 Som mig hid haver bragt, en anden Orm mig plager,\*)  
 Jeg sætter heller Splid i Kjerlighed og mager,

Et

\*) — — — intabescitque videndo  
 Succesus hominum.  
 Holbergs Skrifter. 7de Del.

Ovid. ibid.  
 E

At Elskovs søde Smag forvandles kau til Had,  
 Det er min største Lyst, det gjør mit Hjerte glad.  
 Slig Orm mig drevet har at søge Dig. Jeg falder  
 Dig, Stormens Gud! til Fod, Dig beder og paakalder,  
 Taal ej, at Kvind skal for Dine Fødder døe  
 Af Harm, at Peder Paars skal see sin Fæstemø.  
 Om en Gudindes Suk hos Guder bør antegnes,  
 Og om en Stymperes Liv bør derimod ej regnes,  
 Da lad ham aldrig naae den højforlangte Havn,  
 Da lad ham aldrig faae sin Dorothe i Havn.  
 See, hvor hans lumpen Jagt de stolte Bølger pløjer!  
 See, hvor han mig til Trods i Haabet sig fornøjer!  
 Ach, slip en kraftig Vind og Havet for mig rør! \*)

Han svarede derpaa: det jeg ej vove tør.

Jeg veed nok, hvor det gif mig i Æneæ Liden,  
 Neptunus er en Mand, der aldrig saadant lider,  
 Til Uven ham at faae, jeg veed, er ingen Skjæmt,  
 Det som jeg gjorde da, han endnu ej har glemt.  
 De skidne Ord, jeg fik, mig ligger nok paa Hjerte.  
 Jeg mod hans Billie nu har neppe Lov at . . . . .  
 End siage, give Vind, som Havet røre kan.  
 Man neppe finde skal en høj Bestillings-Mand,  
 Der har saa liden Magt, hvis Hænder ere bundet,  
 Hvis Herredømme paa saa slet en Fod er grundet.  
 Jeg ellers alting gjør for Fruentimrets Skyld;  
 Men skaaner mig derfor, opripper ej min Byld.

Strax

\*) Incute vim ventis &c. Virg. Æneid. Lib. I.



Errar Vind, som i Svig og Kunst er Mesterinde,  
 Sin Tale førte saa, for hannem at forblinde:  
 Hør, Bindenes Monark! hvo har Dig underlagt  
 Neptuno, Havets Gud? har Jupiter vel sagt,  
 At han har over Dig at byde og befale?  
 Hvo haver nogen Tid ham hørt saaledes tale?  
 Du har fra Arilds Tid havt Magt at skabe Vind,  
 Nu sidder Du forsagt med Haanden under Kind,  
 Og venter paa Forlov, tør ingen Ordre give,  
 Neptunus Magten har, Du maa kun underskrive,  
 Hvad han besluttet har; han i sit Hjerte leer,  
 At Du med hannem saa igjennem Fingre seer.

Det fast utroligt er, hvad saadan fyndig Tale  
 Udvirkede hos ham; han saasom af en Dvale  
 Opvaagnede, stod op, og gav et mægtig Skrig,  
 Som Mars, da han blev vaer i den trojanske Krig\*)  
 Sit Blod at rinde. Hør, J Søndens, Norden-Vinde,  
 Gaaer ud af Eders Hul, J skal herefter finde,  
 At jeg Jer Herre er, at jeg har ene Magt  
 At sige: blæser op! at sige: stille, sagt!

§ 2

J sam:

\*) δ δέβραχε χαλκείος Ἀρης &c. Hom. Iliad. V.

Mars, da han blev saaret af Diomede, raabte  
 han saa stærkt som ti tusinde andre. Unde  
 Juvenalis.

Tu miser exclamas, ut Stentora vincere possis  
 Vel potius quantum gradivus homericus.

Satyra 13.

J samme Djeblik man hørte Binden susse, \*)  
 Det salte Hav man saae forferdeligt at bruse,  
 Peer Paars, som lidt fra Land var kommen med sin  
 Jagt,

J ham blev Blodet koldt, han raabte: giver Agt, \*\*)  
 O, Sømand! frygter ej, men tager Mod og Hjerte,  
 Tænk, J maa ellers døe paa Gatteseng med Smerte,  
 Paa Havet mangen Helt har lukket Dje til.

For min Part her at døe, jeg agtede kun Spil,  
 Hvis ej min Fæstems, Dortehea, stod for Dje,  
 Med saadan Gravsted jeg mig vilde lade nøje,  
 Hvis Himlen mig tillod først med min Fæstems  
 At tage Afsked, jeg med Glæde vilde døe.

Mod Døden man omsonst sig stræber at bevæbne.  
 Hvis saa beskikket er, hvis det er Eders Skjebne,  
 At J paa Havets Bund skal hvile Eders Been,  
 Og Lachesis ej Traad har mere paa Jer Teen, \*\*\*)  
 Saa hjælper Eder ej, J græde vil og sukke,  
 J maa dog give Jer, J maa for Døden bukke,  
 Naar Tiden kommen er. Det sagde først og sidst  
 Min Fader over Bord, var dog ej Calvinist.

Ders

\*) Anders Styrmands Journal, P. 3.

\*\*) Extemplo AEnæ solvuntur frigore membra.  
 Virg. L. I.

\*\*\*) Dum superest Lachesi quod torqveat &c. Juve-  
 nal. Sat. 3.

Derfore, Sømand! lar ej saadant Jer forkrække,  
Jeg kan ej tale meer, faaer Ondt og maa mig brække.

Hans Skriver, Peder Ruus, som fulgte denne Mand,  
Paa Rejsen tænkte da: Mon jeg og ikke kan  
Opmuntre dem med Ord, og tale om den Skjæbne,  
Mod hvilken man omsonst sig stræber at bevæbne?  
Han tænkte, ingen Trøst mod Døden bedre var,  
Og finder jeg, at han sig Tale holdet har.

I kjække Sømand! hør, hvad jeg vil Eder sige,  
Hvad Skjæbnen har beskjært, det kan man ej undvige.

En Skabt til Glæde er, en Anden til Fortred.

For En er Havets Dumd, for Anden er bered

En Gallie: thi den, som beskjeret er at hænge,

Ej druknes nogen Tid, det har jeg hørt for længe.

Nads Sognefogd var skabt at døe paa Gotteseng,

Niels Degn beskjært at døe ubi en Klokkestreng. \*)

Den som til Sjælandsfar er skabt, blir aldrig Tyde.

En Fisk er skabt til Rist, en anden til en Gryde.

En Luus at døe ved Ild, en anden ved en Nagl.

Eet Korn af Hede maa, et andet døe af Hagl.

En Bog maa lade sig paa Manden smukt forgylde,

Og een i Kræmmerhus er henlagt paa vor Hylde. \*\*)

En skabt at blive lam, en anden blind og døv.

Man bryde Finger kan ubi en Kjærlings . . .

Naar

\*) Hvori han hang sig.

\*\*) Kræmmer-Comparaison.

Naar saa beskicket er. Hvi skulle vi da have  
 For Døden? vi dog veed, vi kan ej evig leve.  
 Bort Levnet er kun fort, det er mod Evighed,  
 Som siden Landsby mod en stor og mægtig Sted.  
 Ej nogen Mand er til, som Døden jo borttager, \*)  
 Undtagen (som jeg veed) Jerusalems Skomager,  
 Han ene lever nok, han ene aldrig dør. \*\*)

Hvis I mig ej vil troe, da kun Hr. Christen spør.  
 Han hannem haver seet i Holsteen mange Gange,  
 Jeg kjætter ej derom, jeg skulde blive bange,  
 Om jeg fik ham at see. Han tidt i Kirken staaer  
 Og bøjer sine Knæ, og sig for Brystet slaaer.  
 Hvis jeg kan komme hjem, Hr. Christen skal mig love  
 At vise mig den Mand, jeg tør vel ikke vove  
 At tale med ham selv, jeg vilde i en Krog  
 Kun staae og høre, hvad han taler for et Sprog.  
 Hvi han saa flakker om, og saadant Ondt maa lide,  
 Jeg kan ej nægte det, jeg har jo Lyst at vide.

Der

\*) Terrible Digression, som dog hos visse Oratores og Poeter er gemeen, og som man plages med i daglige Discourser.

\*\*) Det er bekjendt, at Jerusalems Skomager aldrig dør. Hvo som tvivler derom, kan kun læse Matthæum Parisium in historia Anglicana pag. 339. Item Dudlæi Relation om Paul von Eitzen, som saae ham paa Rejsen fra Wittenberg til Hamborg.

Der er fast intet Land, der er fast ingen By,  
 Han jo har været i, endogsaa udi Ty.  
 Derfor lader Jer af saadant ej forskrække —  
 Jeg, som min Principal, faaer Ondt, maa mig og  
 brække.

Af saadan Tale da opmuntret blev hver Mand,  
 De raabte overlydt: lyksalig er det Land,  
 Lyksalig er den By, lyksaligt er det Herred,  
 Som giver saadan Mand; o havde han studeret!  
 Han havde kundet først med mangen Præst i Ring,  
 I Verden havde han gjort mange høje Spring.  
 Hr. Christen præker vel, det maa enhver beksende,  
 Han trøste kan en Syg, en Synder kan omvende,  
 Men, at han, som Peer Ruus : = Hvad var det,  
 som der brast?

Nu er vi om en Hals, der ligger vores Mast.

Der Vaars blev stedse ved Skibsfolkets at husvare,  
 Og muntre bennem op ved en og anden Tale;  
 Men hver paa Dækket laae og vred sig som en Orm,  
 Der blev et Himmelvejr og en poetisk Storm. \*)  
 Den hele Himmel blev med Skyer overtrækket, \*\*)  
 Det mørkt blev som en Nat, man kunde ej paa Dækket

\*) — — — — — omnia fiunt

Talia, tam graviter si quando Poëtica surgit  
 Tempestas.

Juvenal. Sat. 12.

\*\*) — — Ponto nox incubat atra

Intonuere Poli crebris micat ignibus æther.

Virg. AEneid. Lib. 1.



Hinanden mere see; hver laae og holdt sig fast  
 Een ved et Ankertoug, en anden ved en Mast.  
 Man hørte Tongene forkræffelig at hvine,  
 Om Skibet tumlede sig Kufferter og Skrine. \*)  
 Nu saae man Himmelen af Lynild blive klar,  
 Man tænkte, Dømedag da strax fodhaanden var.  
 Thi Verdens Undergang og sidste Tid man venter,  
 Naar man formænget seer fast alle Elementer.  
 Man truedes med Ild, man svømmede i Vand,  
 Det hele gandske Dæk og skjulet var med Sand,  
 Som Bølgerne med Magt af Grunden havde taget, \*\*)  
 Saa man af Ild og Vand og Havets Sand var plaget  
 Paa den selvsamme Tid. At sige med et Ord:  
 Man aldrig mere saae bevæget Hav og Fjord.

Den haard er, som en Steen, hvis Dine ikke rinde,  
 Naar han betragter sligt, men Kjærligheds Gudinde,  
 Der altid rækker Haand, der altid dem er mild,  
 Hvis Hjert et er optændt af Elskovs søde Ild,  
 Da hun slig Jammer saae, dens Aarsag fik at høre,  
 Besluttede hun strax til Havets Gud at tjøre,  
 Hun raabte: spænder for, jeg har ej længe Tid,  
 Jeg maa forsøge paa, hvad Kjærlighed mod Mid  
 Udrette kan; jeg maa paatage mig en Rejse.

Strax man for Vognen saae to hvide Svaner knejse.

Hun

\*) And. Styrmands Sø-Journal, N. 3.

\*\*) Fūrit æstus arenis. Virg. AEnoid. I.

Hun til Neptunum foer. Ach! sagde Havets Gud:  
 Hvor kommer Du nu fra i Uvejr, Regn og Slud.  
 Hvad Karsag er dertil, livsaligste Gudinde!

At man i saadan Storm paa Havet Dig skal finde?

Hun sagde: Havets Gud! hør, hvad jeg sige vil,  
 Din Magt, Dit Herredom, jeg seer, ej meer er til.

Har Du det af Dig selv Bindguden overdraget?

Har han det Dig med Bold berøvet og frataget?

Sag Land. Kast Forken bort. Lad Dig ej mere see

Paa Havet, hvor Dig Fisk og Søfugl vil belee,

Naar de formærke, Du ej holde kan i Ave

Den mindste Bølge; naar Du est en andens Slave;

Naar Du, som fordem blev af Søefolk først og sidst

Saa meget dyrket, har Dit Navn, Din Ære mist.

Hen, pak Dig! Æolus regjerer Havet ene,

Du ikke mere kan ham Septeret formene.

Neptunus over sligt strax blussede af Skam,

Om Hovedet blev heed, og svarede: Madam!

Sligt Puds han kun tilforn har engang med mig

spillet,

Jeg blev af hannem i Æneæ Tid saa drillet,

Som J kan læse hos Virgilium, jeg veed, \*)

Han det antegnet har, mon jeg da saadant leed?

Han

\*) Saaledes sagde og fordem en vis Person, naar  
 han blev vred: hvad for en Mand jeg er, det  
 kan J see af den 4 Tomic udi Theatro Europæo.



Han har min Tapperhed ej noksom kundet prise,  
 Jeg har ej Bogen her, jeg skulde ellers vise,  
 Hvad derom skrevet er. Men sig mig med et Ord:  
 Hvad haver Vulcan tilskyndet, Hav og Fjord  
 Med Bindene at slaae, jeg selv blev meget bange,  
 Har sidde gandske stil tre Timer som en Fange,  
 Jeg tænkte, sidste Dag nu strax forhaanden var,  
 Sligt Uvejr mange Aar jeg ej fornummet har.

Saa faldte da hans Ord. En sliq enfoldig Tale  
 Hav-Guden førte frem! Jeg Tingen maa asmale,  
 Som den tilbraget er. Hver redelig Poet  
 En Ting beskrive maa, som den er hændt og sket.  
 Jeg kan paa ingen Ting forventte Farver sætte,  
 Min Gejst paa det, som skjevt og kroget er, at rette,  
 Bemøjer aldrig sig, skjøndt en heroisk Sang  
 Ej lider sliq. Men jeg blandt Skjaldre have Rang  
 Ej skjøtter om, naar man mig tvinge vil at lyve,  
 At give hvidt for sort, og sige: Ei er Lyve.  
 Neptunus Sømand er, han aldrig sættet har  
 Paa Skrue sine Ord, han aldrig Hofmand var.

Da Venus kortelig dets Aarsag ham fortaalte,  
 Hvad saadan Himmelvejr, hvad saadan Storm for-  
 voldte:

Af Elskovs stærke Ild ophidset Peder Paars  
 En Rejse foretog fra Callundborg til Aars,  
 At see sin Hæstemø; strax Avind, som, I vide,  
 Oprigtig Kjerlighed har aldrig kundet lide,

Har

Har med Beltalenhed gjort Nolum saa blind,  
At han aarsaget har sliq Uvejr, Storm og Vind.

Neptunus sagde da: Alt, hvad jeg nu kan gjøre  
for Eders Skyld, det er, at jeg vil Havet røre  
Med min trefantet Fork, og vise Vinden hjem  
Med sliqe haarde Ord, saa det skal have Klem.  
Strax vendte han sig om, og raabte: hør I Vinde!  
Hvis I ej pakker Jer, I skulde strax befinde,  
At jeg mit Herredom og Fork ej før onsonst,  
Og at det kun for mig skal være ringe Konst,  
At faae Jer alle fast i evigt Baand og Fængsel,  
Og slutte Eders Hul med stærke Laas og Hængsel;  
Jeg vise Eder skal, at jeg har endnu Mod.  
Trods I tør, uden mig, oprøre mindste Flod!  
Gaaer, siger Nolo, jeg sliqt ej kan fordoje,  
Jeg vove skal med ham for saadant et blaat Dje.  
Det sagde han med Fynd og saadan Myndighed,  
At Vindene med Hast i Bjerget krøbe ned,  
Og skjulte sig af Frygt, man dennem revse vilde.

Men saadan Ordre gav Neptunus alt for silde,  
Ehi Jagten drev en var imidlertid paa Land,  
Hvor den i Stykker gif; dog omkom ingen Mand.

## U d e n S a n g .

For Graad jeg ikke kan den Tilstand her beskrive,  
 Enhver da fandtes i; de vare vel i Live,  
 Men stive udaf Frost, nedslagne af Fortred.  
 Slig ynksom Syn man ej har seet nogen Sted.  
 De allesammen laae fast ligesom i Dvale,  
 Den ene kunde ej den anden da husvale.  
 De trætte Nakker man paa Skuldre helde saae; \*)  
 De forðum kjække Mænd, som visne Blomster laae,  
 Dem Ploven fældet har, som Ar af Hagl og Vinde,  
 Som Balmu udaf Regn nedslagne. Hvo kan finde  
 Tilstræffelige Ord at male saadant af!  
 Jeg med Virgilio kan ikke gaae i Trav.  
 Langt mindre kan jeg med Homero galopere,  
 Min Musa doven er. De ej Poeter ere,

Som

\*) — inque humeros cervix collapsa recumbit.  
 Purpureus veluti cum flos succifus aratro  
 Langvescit moriens, laslove papavera colle  
 Demisère caput, pluvia cum forte gravantur,  
 Virg. Æneid. Lib. 9.

Som ikkun drikke Vand. Horatius er mæt,  
Og haver Skrotten fuld, han sjunger ellers slet. \*)

Da disse usle Mænd saa havde lagt en Time  
Fakt uden Følelse og ligesom i Svime,  
Kom endelig en Mand, der dennem var saa mild,  
At han paa Klinten for dem tændte op en Ild.  
Den tappre Peder Paars begyndte først at tale,  
Han sagde: kjære Ven! vil I os vel afmale,  
Hvad Land vi ere i, om det er saadan Sted,  
Som efter dette Liv for Døde er bered.

Mig synes, at det ej kan Himmerige være,  
Vor flette Tilstand kan det anderledes lære;  
Ej Helvede; thi her er alt for meget koldt,  
Den Sted skal være heed, saavidt mig er fortaalt.

Han gav ham saadant Svar: det Eyland Anholt \*\*)

heder,  
Indbyggerne hver Dag for Søfolk stedse beder,  
At see dem her paa Land. De ofte blir bøn hørt;  
Thi et og andet Skib blir lykkelig hidført.

De

\*) — — — Satur est, cum dicit Horatius Euhoe.

Juven. Sat. 7.

\*\*) Saa kaldet, fordi det holder Skibe an, vid. N.  
Ejns Ordsprog.

Propterea huic urbi nomen Epidamno inditum est

Quia nemo huc sine damno divortitur.

Plaut. Menæchm. Act. 2. Sc. 1.

De ere gode Folk, hvorvel man ej kan nægte,  
 I gamle Dage de jo vare stemme Knægte.  
 En velbedaget Mand, som været har min Gæst,  
 Fortaalte, at her var tilforn en gammel Præst,  
 Jeg nævner ej hans Navn, jeg vil ham ikke røbe,  
 Som tog en Daler for hvert Barn, han skulde døbe,  
 Og da man spurgte ham: hvi han sig understod  
 At tage dobbelt? han da svarte med frit Mod:  
 To Mark mig tilladt er for Børnedaab at tage,  
 To for Begravelse; nu kommer faa af Dage  
 Paa Sotteseng; thi de fast alle bliver hængt,  
 Derfor jeg min Net kan tage ufortænt.  
 Man deraf slutte kan, de vare fordum stemme,  
 Det gaaer mig lidet an, jeg har her ikke hjemme.  
 Nu derimod man seer dem bedres Dag fra Dag,  
 Hver lever christelig, og nærer sig af Brag.

Peder Paars da glædde sig, at han saavidt var kommen  
 Blandt smukke Folk; men da han Haanden stak i  
 Lommen,

Han savnede sin Pung; o vee mig arme Mand!  
 Han raabte: ingen Ting mig mere trøste kan.  
 Det er jo ingen Skjemt at miste tolv Rigsdaler!  
 Og Du, min Ven! som her om Landets Dyder praler,  
 Her seer man, hvor man kan Din faure Tale troe,  
 Her seer man, hvad for Folk paa denne D mon boe.  
 Thi ingen uden Du sig til mig haver nærmet,  
 Du, som jeg meente, at Du skulde mig beskermet.

Nej,

Nej, Folket værre er, end Du mig bildte ind.  
 Det sagde han med Graad og Haanden under Kind.  
 Her jeg bekjende maa, og kan det ikke dølge,  
 Helst som jeg gjerne vil den rene Sandhed følge,  
 At denne store Mand og havde nogen Fejl.  
 Jeg ønsker, hver Poet sig dette som et Spejl  
 For Dine sætte maa, og undertiden vise,  
 Hvad Fejl der findes og hos dem, de ville prise  
 I deres Vers og Sang. Alt, hvad jeg sige kan  
 For denne store Helt, er, at i fremmed Land  
 Er ingen større Sorg end miste sine Penge.  
 For sig Ulykke sig en anden skulde henge,  
 Det var den ene Gang han lod sin Svaghed see,  
 Han ellers plejede mod al Ulykke lee.

Hans Skriver Peder Ruus, som ham paa Rejsen  
 fulgte,

Nu slog sig for sit Bryst, og raabte: vi maa sulte,  
 Og døe af Hunger her! hvo vil vel række Haand  
 Til den, der fattig er? det Sandens Elskovsbaand,  
 Som Dig hid trækket har, maa heller hedde Strikke.\*)  
 Det meget bedre er en ærlig Ruus at drikke,  
 End at forlove sig. Tro mig, at det er sandt,  
 Skjøndt jeg ej boglærd er, og ingen Prædicant.

Seg

\*) — — — — Qui in amorum

Præcipitavit, pejus perit, quam si laxo saliat.

Plaur. Trinum. Act. 2. S. 2.



Jeg vel tilbage har tre Daler i en Knude,  
 Naar de fortæret er, saa er det med os ude.  
 Per Paars blev derved glad, og sagde: gjem Din Skat,  
 See til man og ej faaer, paa Dine Penge fat.

Jer skede Net, saa lod den Fremmed sig forlyde,  
 Om jeg det maged, at I skulde snart fortryde  
 Jer Ubetænkksomhed; thi jeg for Tyvesag  
 End aldrig sigtet er af nogen før i Dag.

Men at I skulde see, hvor højt I Jer bebrage,  
 Hvor de, I skjelde meest, sig meest for Jer umage,  
 Saa vil jeg glemme hvad I gjorde mig for Spot,  
 Og stræbe, hvor jeg kan gjengjelde det med Godt.

I haver tabt en Pung; mon man det strax skal  
 falde,

At den er stjaalen bort? som den ej kunde falde  
 Af Lommen i den Rej, da Skibet gif paa Land.  
 Tolv Dalers Tab er ej et Tab for sig en Mand.  
 Men som jeg troer, saa har I andet med at fare,  
 Hvad er der i Jer Jagt, hvad haver I for Vars?  
 Der er maaskee de Ting, som let bedærves kan,  
 Om de skal længe staae udi det salte Vand.

I stødte nylig an, og jeg tør sikkert vedde,  
 At Alting frelles skal, om hver vil flittig redde.  
 Hver gjøre saasom jeg, og bjerge, hvad han kan,  
 Og tale siden om, hvad jeg er for en Mand.

Hver blev opmuntret, og med Fryghed henrendte  
 Til Skibets søndrig Skrog, for derudaf at hente,

Hvad



Hvad ham for Hænde kom. Alt, hvad man bjer-  
get fik,

Jeg vil ej tale om, endskjøndt jeg paa en Drik  
Altsammen kunde let opregne og beskrive,  
Et fuldt Register paa den hele Cargo give,  
Men min heroisk Sang tilstedes ikke her,  
At tegne andet op, end hvad som kostbart er.

O, Musa! kom til Hjælp, bevæg min Røst og  
Tunge,

At jeg anstændelig om flige Ting kan sjunge,  
Og jirlig regne op Alt, hvad jeg fundet har,  
Som endda i Behold, som endda frelset var.

Da Morgenrøden gik af Safran-Sovekammer \*)  
Og tændte Himlen an med rosentegned' Flamme,  
Og saadan hæftig Skral i mørke Nat indjog  
For Phoebi Ankomst, at hun straxen Flugten tog;  
Da man paa Vandet saae at svømme Fæde, Tønder,  
Samt Skrine, Kufferter med Klæder, Hudbynder,  
Som faade Marsvin man da saae dem velte sig,  
Og som smaa Dreng, der paa Vandet føre Krig  
I Juli Maaned, naar de mange hede Dage  
Paa Vandet lokker dem Forfriskning der at tage;  
Man seer dem skjule sig, man seer dem dukke op;  
Nu seer man kun en Haand, en Fod, nu hele Krop.

Nu

\*) Et jam prima novo spargebat lumine terras,  
Tithoni crocum lingvens Aurora cubile.

Virg. Æneid. 9.

Nu seer man demnem frem, nu seer man dem tilbage  
 At svømme, falde an, nu atter Flugten tage,  
 Ej anderledes var at ansee dette Brag.

Den fremmede Person fandt deri stor Behag,  
 Han med Fornøjelse paa Vandet saae det lege;  
 Men man Skibsfolket saae til Graad sligt at bevæge,  
 De raabte overlydt: o, uløfsalig Nat!

Der har berøvet os i Hast vor hele Skat.

Man tog sig fore først at redde Paarses Kiste \*) ,  
 Enhver af Folkene, som nogenlunde vidste,  
 Hvad deri var for Skat, hvad deri skjulet laae,  
 At redde egne Ting ej tænkte meget paa.

Udsider fik man den med Nøje trakt paa Landet.

Den fremmede Person til Beltet gif i Vandet,  
 Og hjalp, at største Deel blev frelst. Slig Høflighed  
 At vederlægge man med Penge var bered.

Men denne gode Mand slet intet vilde tage,  
 At redde fremmed Gods jeg plejer mig umage,  
 Som det mit eget var; (han sagde :) nu I seer,  
 Hvad Mand jeg er, for Lyv I skjelder mig ej meer.

Da Kisten aabnet blev, man saae derinde svæve  
 En Jomfru og med Hast mod Himmelen sig hæve. \*\*)

Man

\*) Munera præterea Iliacis erepta ruinis  
 Ferre jubet &c.

Virg. Æneid. 1.

\*\*) Dette er det, som Frankoserne kalde le merveilleux og er ligesom Sjelen i Poesie, det hof

Man rosenfarvet Hals, et skinnend' Ansigt saae, \*)  
 Man følte yndig Lugt fra hendes Håar at gaae.  
 Det Jovis Datter var og Kjærligheds Gudinde;  
 Som havde stnttet sig i Kisten sammefinde,  
 At holde Vandet bort, forhindre, at det ej  
 Fordærve skulde let Dorthææ Contrafæj,  
 Som der forværet var \*\*). Per Paars bekom stor Glæde  
 Af saadant herligt Syn. Man saae ham Dine væde.  
 Han raabte overlydt: det vist en Engel var,  
 Som i Beskyttelse os Alle taget har.  
 Han bød det gandske Følk at falde ned og bede.  
 Derefter tog man for med Flid at efterlede  
 I Kisten alle Ting; man med Forundring saae,  
 At alle Sager i god Orden tørre laae.

Først fandt man ubeskaart hans Sarses Søndagskjole  
 Med støbte Knapper i, og Lær til otte Stole,  
 Man siden ligerviis fandt gandske tør hans Vest,  
 For hvilken Peder Paars var bange allermest;  
 Thi den af Kalemant var gjort med Silfveknapper.  
 Han raabte: see min Vest, den haver holdt sig tapper.

D 2

Det=

hos Homerum og Virgilium saå tit forekom=  
 mende βαῦμα ἰδέθαι eller mirabile visu.

\*) — — Rofea cervice refulsit  
 Ambrosiæque comæ divinum verticis odorem  
 Spiravere — — — —

Virg: Æneid. 1.

\*\*) Paarses Diar. P. 22.

Derefter tog man op en Trøje, som var blaa,  
 Med Ulskind foret og med Guldgramaner paa.  
 To Hatte af Castor, tolv skønne Peberfager,  
 Samt tre Par KuslærersSko, som af en tydsk Skomager  
 Var gjort i Callundborg; et lidet Solverfors,  
 Som af hans Kjæreste ham skicket var fra Naars;  
 Samt Jertegns-Huspostil, med tvende Spendebøger,  
 Som ham foræret var: en af hans Svoger Tøger,  
 En anden af Hr. Jens i Holbek; af den Bog,  
 Naars sagde tit, at han var ene bleven klog.  
 Hans Stammebog han saae og ubeskaart var bleven,  
 Han efter tydsk Maner derudi havde skreven  
 En Hoben Navne. Ja Dorthæa Contrafej  
 Han og omsider fandt. Den Fryd jeg glemmer ej,  
 Han lod derover see. Han det mod Bryttet kyste,  
 Han græd af Glæde, og det tusind Gange kyste.  
 At sige med eet Ord: Alt var i god Behold,  
 Paa Klæderne man saae ej mindste Plet og Sold.

De andre gode Folk ej havde samme Lykke,  
 Thi i Per Ruses Skrin var ej et enest Stykke,  
 Som jo fordærvet var \*). Han gav et heftig Skrig,  
 Da han hans Bøger fandt tilredt saa ynkelig.  
 Jeg selv kan ej for Graad den store Ynk beskrive;  
 Hvis slikt ej hændet var, jeg havde fundet give  
 En stor Oplysning om Per Paars og om hans Tog  
 Samt hele Levnet, som var tegnet i en Bog

Med

\*) Vid. Ruses Klagemaal in fragmentis Diarii.

Med stor Omstændighed; man deraf kunde lære,  
 Endog hvad han hver Dag, hvert Maaltid plejde tære,  
 Hvor mange Potter Al min Helt om Dagen drak, \*)  
 Hvad bruget blev i Snus, hvad udi Røgtobak;  
 Saa at man finder saa endogsaa tydske Skrifter,  
 Der meer omstændelig beskriver Ens Bedrifter.  
 At miste saadan Bog, man holder ej for Spil,  
 Der saa videløstigt var, og tyk som en Postil.  
 Hvad angaaer andet Gods, det vil jeg ej opregne,  
 Jeg lovet haver kun, hvad kostbart er, at tegne,  
 Min Musa sjunger ej om slige ringe Ting;  
 Thi, skøndt hun ikke gjør, som andre, høje Spring,  
 Saa kan hun dog ej vel i Bagateller hænge,  
 Og sig med andet, end hvad vigtigt er, bemænge.  
 Per Paarses Eventyr saa store er, at man  
 Med maadelige Ting sig ej bemænge kan.

Paars deelte da sit Folk i sine visse Classer,  
 Han sagde: Kjære Børn! seer til, og flittig passer  
 Paa hvad Jer blir betroed; hver blive ved sin Post!  
 Betænkter hvad det Gods for Penge os har kost.  
 Den fremmede Person da svared: frygter ikke,  
 Vi har en ærlig Fogd, jeg kender ham til Priske,  
 Han

\*) Poeten synes her at raillere med dem, der tegne op alt, hvad dem vederfares. Der ere fundne adskillige saadanne Journaler efter en og anden, hvormed de haver villet give tilkjende, at de have ikke havt meget at bestille.



Han gjerne fremmed Folk vil tage i Forsvar,  
Det er en isje Ting, han derfor af dem tar.  
Ifjor han dømte Tre, der havde høit bedrøvet  
En Sømand, og hans Gods med Magt fra hannens  
røvet,

Samt givet ham med Kniv tre, fire dybe Saar  
I Ansigt, Hoved, Ryg, i Side og i Laar,  
At være Tremarks-Mænd; dog skulde Dommen være  
Dem ej til Præjudis paa gode Navn og Ære,  
Men hver at agtes for saa god og ærlig Mand,  
Som andre Bønder, der besidde dette Land,  
Jeg ellers vidne kan, at man i nogle Dage  
Ej noget Ondt har hørt, som Fogden kan mishage.  
Slig Underretning var Der Paars heel angenem,  
Han sagde: Skriver Nuus! giv Agt, og flittig gjem,  
Hvad han os haver sagt; det bedst er at anskrive  
Hans Tale Ord fra Ord; vil Lykken engang blive  
Saa gunstig, at vi til vort Land og Fødeby,  
Maa komme snart igjen, vi give skal en ny  
Beskrivning over sligt, hvormed man sig til Hove  
Kan gjøre angenem: sig, Landsmand! hvilke Love,  
Regjering, Politi, Guds-Tjeneste og Tro  
Er blandt det gode Folk, som denne D beboe.

Han svared' med Besked; den Lov, som vi her  
have,

At Fogden skreven er, han kan det altid lave,



Vi faaer den ej at see, den hedder Baldmars Ret, \*)  
 Saa efter Fogdens Navn. Det er mig ikke let,  
 Dens Indhold og Begreb at sige; vil os nøje,  
 At han tilsteder os vort Land at saae og pløje.  
 Det veed jeg, i vor Lov beskreven er og sat,  
 At Præsten Tiende skal have, Fogden Skat.  
 Vor Tro er reen og puur, som den var paa de Tider, \*\*)  
 Kong Dan ved Noret sad; vor gode Fogd ej lider,  
 At noget Sværmeri paa Den Fremgang faaer,  
 Jeg veed et Kjetteri, som her for nogle Aar  
 Var opvakt, at man ej med Rette kunde nyde  
 Det Brag, som drives hid: sliq Lærdom at forbyde,  
 Vor Foged var ej seen, jeg ej beskriue kan,  
 Hvad Navn han derved har forhvervet hos hver Mand.  
 En Kjetter derpaa sig da understød at sige:  
 Sliq Gudsfrugt sigter kun sig selver at berige,  
 Man veed, at Fogden har af Braget største Part,  
 Hr. Niels har og sin Del, sliq Iver har ej Art.  
 Men jeg kan sige paa Samvittighed og Ære,  
 At de ham Æret gjør, som saadn Lærdom lære,  
 Hans Forsæt ikkun er, den gamle rene Tro  
 At holde udi Hævd, at man i Fred og Ro

Kan

\*) Kong Baldemars iydste Lov var tilforn brugelig  
 udi Jylland, og som Fogdens Navn ogsaa var  
 Baldemar, meente den uvittige Bonde, den  
 af ham var given.

\*\*) Confr. Jens Bloks Chorograph. Pag. 77. seq.

Kan leve paa vor D; han af Antiquiteter  
 En Elsker er, han kan ej lide ny Propheter.  
 Vor Præst er meget lærd, han præker, døber vel,  
 Ej Nogen andet kan ham sige paa med Skjel.  
 Han ingen Bibel har, men herlige Postiller  
 Med Kobberstykker i, han læser uden Brillen  
 I Kirken af en Bog, en gammel lærd Postil,  
 Som Jertegn's \*) hedder; sli'g en Bog er aldrig til,  
 Den handler ikkun om sandfærdige Mirakler,  
 Og trøster, styrker dem, som udi Troen vakler.  
 Man holder for, at han kan meer end Fadervor,  
 Man mærke kunde det paa ham forgangen Aar.  
 Historien er fort, og kan I deraf lære  
 Om det er ikke ret saa viis en Mand at ære.  
 Hid drev et Skib, som med Corinther ladet var,  
 Vor Sognefoged Holf sex Tønder deraf tar.  
 Den lærde Præst Hr. Niels, som udi gamle Bøger  
 Kan finde skjulte Ting, naar han det eftersøger,  
 Sli'g Falskhed strax fornem, og sagde overlydt,  
 Da han i Kirken kom: sli'gt er jo gandske nyt!  
 Det gif ej før saa til i gammel Tid og Dage,  
 At man fra Præst og Fogd, hvad tilkom, torde  
 tage.

I de

\*) Man veed, udi hvilken Credit Jertegn's-Postil var udi gamle Dage, da der var stor Overtro Mandt Folk.

I de Corinthiers det flette det jo staaer.  
 Den gode Christen Holk stod som et slagtet Faar,  
 Og mærked tydelig, at Præsten om de Tønder  
 Vist havde noget læst. Hvad ere dog vi Bønder  
 Mod slike lærde Mænd, som al vor Idret see  
 I gamle Bøger, og kan al vor Bid helee?  
 Vor Degn ej ulærd er, kan skjønne Vorlys støbe,  
 Han skulde, om det galdt, vel kunde Børen dæbe,  
 I Morgen er det Fæst, I ham da høre skal,  
 Han sjunger listig, som den bedste Nattergal.  
 Hvis han sig ifkun holdt lidt fra Tobak at smøge,  
 Man skulde rejse langt, man skulde længe søge,  
 Før man en saadan Degn, før man en saadan Nøst  
 At høre kunde faae; han sang forgangen Høst,  
 Da Fogden engang tog sig for at gaae i Messe,  
 Som sjelden skeer; thi hans Forretninger ham presse,  
 At han til Kirkegang ej haver megen Tid;  
 Han da saa herlig sang, at Fogden mild og blid  
 Sig stillede mod ham, og sagde: hør! vi ville  
 Dig gjerne see hos os; vor ældste Dotter Nille  
 Stor Lyst har til Musik, kom ifkun i vort Hus,  
 Der vanke kan for Dig saa mangen ærlig Ruus.  
 Der Degn, som Brændevin at drikke haver Vaane,  
 Af saadan Høflighed var færdig til at daane.  
 Slike Naade, sagde han, Hr. Foged! er for stor,  
 Saa tit jeg komme maa i Kirke og i Chor,

Jeg have skal i Bøn min naadige Hr. Foged.  
 Man aldrig saae Per Degn af Ydmyghed saa kroget,  
 Den Fejl, som ellers ham bebrejdes allermest,  
 Er, at han ikke kan forliges med vor Præst,  
 Jeg tilstaaer, saasom han er lærd, kan regne, skrive,  
 At han ej har behov sin Præst at eftergive,  
 Dog kan fast ingen Sjæl ham deri holde med,  
 Det er jo dog hans Præst, det er hans Dyrighed.  
 Det som imellem dem har yppet denne Trætte,  
 Det er en liben Ting, som let stod til at rette,  
 Hvis Trodsighed ej var hos begge alt for stor.  
 Hr. Niels vil, Degnen skal i Døren af port Chor,  
 Naar Bønnen bliver læst, smukt folde sine Hænder,  
 Men Degnen siger: nej, og viser hannem Tænder,  
 Saa ofte Præsten vil paamine ham derom,  
 Og siger: Skam, der gjør, om Pisndt Paven ubt

Dom

Mig slikt befoel. ¶ Jeg seer, I Vantro vil bestyrke,  
 Det ej Gebærder er, hvormed man Gud skal dyrke.  
 Der findes mange Mænd, som Degnen giver Magt,  
 Endogsaa Fogden selv, han ofte haver sagt:  
 Vor Pastor Uret har; mon han af Bønnebøger  
 Og Catechismo selv, hvor han slikt eftersøger,  
 Bevise kan, det er hver Christens rette Pligt?  
 Man længe ønsket har at see den Sag forliget.  
 Man ellers kan Per Degn til største Ere sige,  
 At han sit Amt forstaaer, og deri Saa har Lige;

Hans

Hans Formand, som dog vel sig deri kunde snoe,  
 Naar han kun fik et Lam, da denne faaer en Ro.  
 Han mesterligen veed paa Psalmer Tært at sætte,  
 Naar han kun lidet faaer, saa sjunger han de flette,  
 Jeg mindes, at en Mand, hvis ældste Søn var død,  
 Der Degn paa Klingen gif, og hannem heftig brød.  
 Han gav ham kun en Mark, han havde ikke Kræfter  
 At give meer. "Heel vel! Du Psalmer faaer ders  
 efter."

Han sagde, Bonden da ham svarede: jeg veed  
 At saadant hjælper ej min Søn til Salighed.  
 Der blev da heftig vred, og bed sig udi Tønnen,  
 "Der ingen salig er, før han i Grav er kommen."  
 Han raabte: "disse Ord jeg vise kan paa Prent,  
 Slig farlig Rjetteri jeg aldrig havde vent".  
 Da Bonden blev forskrækt, tog op et Tomarkstykke  
 Og rakte Degnen det: I under mig den Lykke,  
 At jeg Ligspsalmer da kan faae, som haver Synd,  
 Hvi skulde jeg min Søn sligt nægte? det var Synd.  
 Saa snild var han. Hr. Niels sligt ej kan bedre gjøre.  
 Det er heel fortelig, hvad jeg har kundet spgre  
 Om Landets Politi, Regjering, Lov og Skik,  
 Skjøndt jeg er fremmed, veed jeg sligt dog paa en Prik.  
 Der Vaars slig Tale da med Hjertens Glæde hørte,  
 Dens Lærdom, Synd og Kraft ham paa de Tanker førte,  
 At det var anden Mand, end han sig bildte ind,  
 Din ringe Dragt har gjort, o Landsmand! mig saa blind,  
 Han



Han sagde! at jeg Dig har taget for en Bonde,  
 Jeg beder, saadant mig ej regnes maa til Onde,  
 Din Høflighed mod os jeg stedse prise vil  
 Til yderst Mandedræt, saa længe jeg er til.  
 Den Fremmed' svarede: min Glæde er at trøste  
 Betrængte Folk, og see, at intet maa dem brøste;  
 Men Tiden spildes kun ved vores lange Snak,  
 En sulten Mave gir for Ord kun liden Tak.  
 Jeg løber til mit Hus, og vil til Jlden sætte  
 Hvad jeg kan finde, for Jer Følgeskab at mætte,  
 Jeg skal og skaffe for Jer selv en opredt Seng,  
 De andre Benner faaer at sove ubi Fleng.  
 Imidlertid og før en Time kan udrinde,  
 Skal jeg mig her igjen med tvende Bogne finde,  
 At bjerge Ebers Gods, mens det er endnu Tid,  
 Og førend Sol gaaer ned. Slaaer kun dertil Jer  
 Lid.

Slig Bortgang gif Per Paars usigelig til Hjerte,  
 Man hans Tilbagekomst da ventede med Smerte.  
 Man biede en Stund, man biede fast tre,  
 Men samme fremmed' Mand ej mere var at see.  
 Da Peder Paars saae op til Himmelen, og spaade,  
 De vare af den Mand vist solgte og forraade,  
 Ham randt i Sinde, hvor det tilgif med hans Pung,  
 Saasnart at glemmes var den Skade altfor tung.  
 Man tit et vældigt Læs seer kuldkast af en Tue,  
 Tit maa en Løve sig af Myggen lade fue.



Da Læsset sikkert kjør blandt Stenesteng og Stod,  
 Da ingen Jagers Magt gjør Lovens Hjerter blød.  
 Saa gif det Peder Paars; vel lod han Modet halde,  
 Tolv lumpen Dalers Tab saa nær ham kunde fælde,  
 Men nu det gjelder om hans Frelse, Gods og Liv,  
 Da staaer hans kjeffe Mod som Mur og Klippe stiv.  
 Et maadeligt Gemyt, et slet og Hverdags-Hjerter  
 Sig ofte hjelpe kan i enig Sorg og Smerte;  
 Men store Hjerter faaer af Fare aldrig Meen;  
 En sjensynlig Død er Dydens Prøvesteen.

Vor Helt i denne Nød hans Mod og ej undfalder,  
 Men med Koldfindighed han Folket sammenkalder,  
 Og siger: Venner! seer, hvor det er med os fat,  
 Naaskee er denne Nat vor allerfidsste Nat.

I Dag har Hav og Vind og Himlen mod os  
 brumlet,

I største Fare har vi om paa Søen tumlet,

Dog er vi frelste og hidført paa denne D.

Mon Gud har reddet os, at vi her skulle døe?

Nej; det kan jeg ej troe, vi har en bedre Skjæbne.

Hvi skulde Himlen sig til vor Forsølgning væbne?

Da samtlig vores Død var saasom klar til Vands,

Hvi frelste den os for at dræbe os til Lands?

Nej, kjære Venner! nej, den vil os ifkun prøve,

Dg vor Bestandighed ved Nød og Modgang øve.

Hvad skader Guldets, at det gjennem Ilden gaaer?

Det luttres kun deraf, en bedre Glands det faaer.

Vel veed jeg ej, hvad os kan inden Aften hændes,  
 Sit kan vort bedste Haab os til et Fald omvendes.  
 Den Mand, som loved', os at staae saa trolig bi,  
 Jeg frygter, han mod os gjør et Forræderi:  
 So mere jeg hans Ord og Tale estertænter,  
 So mere synes mig at see hans falske Rænker.  
 Hvad han fortalte os om Landets Skik og Art,  
 Mig deraf anstod kun en saare liden Part.  
 Hvor Andres Skade og Ulykke eftertragtes,  
 Der troer jeg, Lov og Ret kun meget ringe agtes.  
 Hvor Foged, Præst og Degn kunns eget Gavns  
 anseer,  
 Der hos gemene Mand kan ikke ventes meer.  
 Maaskee os intet Ondt her skulde vederfare;  
 Men en fornuftig Mand bør forudsæe en Fare.  
 En Daarses Mundheld er: hvem havde ventet sigt?  
 At forekomme Ondt, det er den Vises Pligt.  
 Om Noget vil sin Haand til Ondt mod os udstrække,  
 Da skal han vide, at han træffed' ikke Gjætte.  
 En Styrmand støder ej paa det bekjendte Skjær,  
 Den Fare, som man seer, halv overvunden er.  
 Og skal vi døe, vi vil en ærlig Død udvælge,  
 Vi dennem Liv og Guds fuld dyre ville sælge,  
 Hvo veed, om Sejeren os torde blive næst,  
 Hvo fægter for sit Liv, han fægter allerbedst.  
 Den største Aarsag, som os kunde gjøre bange,  
 Er, at vi ere faa, i den Stod de er mange;

Men deres Mængde kun til Sagen lidet gjør,  
 Det er ei Tal, men Dyd, som Sejren følge bør.  
 Vi derfor paa al Fald os vil til Bølge sætte,  
 Og see, hvor vi vor Sag kan allerbedst udrette.  
 Man kun Geledeerne kan gjøre een Mand høj,  
 Tre Mand i højre, og tre i den venstre Fløj.  
 Den venstre vil jeg selv, men Peder Ruus skal føre  
 Den højre; giver Agt, I kan Commando høre.  
 Vor Skipper, Børre, skal med Niels Johansen,  
 Rof,

Og Anders Styrmand staae og blive i den Flok,  
 Iblandt den Bataillon, hvor Ruus skal commandere,  
 Og man hans Ordre som min egen skal parere.  
 Hvis han saa god til Krig, som han til Pennen er,  
 Da ingen bedre, veed jeg, fører an en Hær.  
 Hver gjøre nu sin Flid, hvor han kan Vaaben tage;  
 Isteden for en Dig jeg vælger en Vaadshage.  
 Til Lykke fandt man en, som var vel lang og stiv  
 Og tjenlig Fienden at holde fra sit Liv.  
 Ruus et Haandspiger tog, En fik en afbrudt Kære,  
 Niels Rof en Kjedeltrog, men Skipperen en Kaare,  
 Som var den eneste, fjøndt den kun dued' lidt.  
 At sige med et Ord: hver greb og tog til sit.

Man hørte midlertid En raabe: værre rede!

Her er det rette Sted, her maa vi dennem lede,  
 Det var ved Stranden her, hvor jeg dem nys forlød,  
 Anføreren for de skibbrudne Folk her stod.

I hane

---

I hannem kjende kan paa en sølvknappet Trøje,  
Et lyst og kruset Haar; agt ifkun derpaa nøje.  
Da mærkede Per Paars, han skammelig var solgt  
Af Manden, som for ham den lange Tale holdt.  
Han skikkede sit Folk og Hær i to Seleder,  
Den venstre Fløj han selv, den højre førte Peder,  
Hans Skriver; omendskjøndt det Skipperen fortrød,  
At man ham saadan Post og Ære ikke bød;  
Og siges der, at sligt har ene forarsaget  
Alt det, som fulgte paa, og at man tabte Slaget.

---

## Tredie Sang.

---

**S**erax Fama, som med Løgn og Sandhed alle Stæder  
 Opfylder, nu gir Sorg, nu atter Hjerter glæder,  
 Det lynildløbend' Dyr, som fuld af Sprekker er,  
 Der siger, hvad det hør, det seer og ikke seer \*),  
 Der altid har af Nytt saa mange fulde Poser,  
 Som Peblingsø har Fisk, som Calepin har Gloser,  
 Der stundom siger sandt, men oftest fører Snak  
 Og fylder By med Løgn som . . Almanak.

Den samme selsom Jugl for Avind sig indstille,  
 Og sagde: hør, Madam! I Havets Gud saa drille,  
 At Daars er alt paa Land, hans Gods er i Behold,  
 Thi Venus lider ej, at ham skeer nogen Bold.

Af disse Ord man saae, hvad Brede, Harm kan gjøre,  
 Til hvilken Galenskab den Qvindeskjøn kan føre.  
 Ret som en modig Tyr, der af et Brestfesting,  
 Som den i Siden faaer, gjør mange høje Spring,  
 Den

\*) Tam ficti praviqve tenax quam nuntia veri.

Virg. AEneid. 4.



Den mister sin Natur, blir løvevild og brøler,  
 Saalænge saasom den i Siden Smerte føler;  
 Ej anderledes \*) var Gudinden denne Gang,  
 I hendes Hule hun af Naseri omsprang,  
 Af Munden gif ej Skum, men grønne bittre Galde,  
 Af Afmagt kunde hun ej staae, men maatte falde;  
 Saa Fama, som dog ej kan længe stille staae,  
 Da af Nysgjerrighed stod stille, saae derpaa.

Hun kom sig dog igjen, begyndte saa at tale:  
 Hør, flygtig Fama! sig, fra Hovedet til Hale,  
 Hvor er det gaaet til med denne Kræmmer Paars?  
 Hvor er han landet hen? det er vel ej til Mars?  
 Nej, sagde hun, det er en D, som Anholt heber,  
 Der vil han føre Krig, og sig til Slag bereder,  
 Jeg vidne kan med Ed, at jeg hans Krigshær saae,  
 Hans Kræmmer-svend Per Ruus ved højre Fløj at staae.  
 Ach! sagde Avind, jeg sligt ikke kan fordsøje,  
 Jeg maa see til, om jeg Discordia kan høje,  
 At komme mig til Hjelp, blandt Folket sætte Splid.  
 Men ach! jeg veed, hun ej er hjemme nogen Tid.  
 Stig, tusindmundet Dyr; \*\*) sig, Fama! vedst  
 Du ikke,  
 Hvor hun at finde er? Du vedst jo alt til Priske;

Dig

\*) Hand aliter, hvilket kommer ligesaa tit for i  
 Poesie som ergo ubi Logica.

\*\*) — — cui quot sunt corpore plumæ  
 Tot lingvæ, totidem ora sonant.



Dig er jo intet skjult; Du gjør saa mange Spring,  
 Du løbet haver tit den hele Jord omkring.  
 Hør, svarte Fama da: hør slangegiftig Frue!  
 Discordia i Dag jeg saae først i en Stue,  
 Hvor Landemode var; der havde hun sat Splid  
 Blandt Bisp og Præster, som forsamled' var den Tid.  
 Ved Middagstider var hun paa den høje Skole,  
 Hun stod og lurede bag de Højlærdes Stole,  
 Hun een Professor mod en anden havde sat,  
 Og opvakt en Dispyt, som vare vil til Nat.  
 I Morgen vil hun bort, og rejse førend Solen  
 Hen til en Rigsdag, som skal holdes udi Polen;  
 Der faaer hun Hænder fuld, der øver hun sit Spil,\*  
 At søge hende der, jeg ikke raade vil.

Da Avind vaagned' op fast saasom af en Dvale,  
 Hun sin blaategned' Hest i største Hast lod sale,  
 Sløj, som en Pøll, hen til det Universitet,  
 Hvor Usamdrægtighed var udaf Fama seet.  
 Da hun paa Salen kom, hun Skikkelse og Klæder  
 Som en Magister tog, og allevegne leder;  
 Hun spørger hver Mand ad, om Usamdrægtighed  
 Ei var paa samme Sted? men ingen gir Besked.

§ 2

Man

\*) Discordia har ingensteds saa meget at bestille  
 som udi Polen. Deraf kommer det polske Ord-  
 sprog:

*Polyska niexzadem stoi,  
 Polonia confusione regitur.*

Man kunde ej for Skrig og Bulder noget høre.  
 Hun tænkte ved sig selv : hvad mon her er at gjøre ?  
 Det er vist udentvivl en stor og vigtig Sag,  
 Som maa afgjøres og affhandles her i Dag,  
 Man saae den hele Sal af Syllogismer bæve ;  
 Nu saae man udstrakt Haand, nu saae man knyttet  
 Næve ;

Den salte Svæb udaf de lærde Pander randt,  
 Sær strømmeviis paa en bedaget gammel Mand,  
 Som paa Cathedra stod ; man græst-latinske Pile  
 Med Sver mod ham skjød ; saa man ej kunde tvile,  
 So noget fore var, som angik Ver, Liv,  
 Thi af en ringe Sag ej rejses saadan Riv.

Siig mig, Calliope ! hvad denne lærde Skare  
 Saa højt ophidset har ? hvi de saa vrede vare ?  
 Hvi disse kloge Mænd, hvi disse Verdens Lys  
 Som galne, drufne Folk, saa skrege, holdte Hus ?  
 Tre Aar for Paarses Tog, da Raadmand Her-  
 man Benzen \*)

Regjerede vor By med Byfogd Christen Jensen ;  
 Hr. Boldemar var Provst ; da Jeppe Lyges Huus  
 Blev anlagt allerførst ; da Kræmmerqvend Per Ruus  
 I Tjeneste tørst kom hos Peder Paars at være ;  
 Da Christen Substitut fik med sin Hustru kjære

Sin

\*) Poeten regner her Aarstal fra de Ting, som  
 vare mærkværdige i Callundborg paa de Tider,  
 og begynder efter den romerske Maade : Coll. &c.

Sin anden Søn, og saa sit substituete Huus  
 Formerede paa ny, som kosted' ham en Ruus;  
 Da af Jens Skrædder først blev gjort hans Mesters  
 stykke,

Han kom i Skrædder-Laug og nød forlangte Lykke;  
 Da for Capitulet blev stævnet Christen Staat,  
 Der havde, som blev sagt, ej ret Capitels-Maal.  
 Paa den Tid opvakt blev blandt trende Mænd en  
 Trætte,

(Jeg giver ingen Navn, man maa dem selv gjette)  
 Een meente, Venus fik heel uforgribelig  
 Sit Saar i højre Haand i den trojanske Krig:  
 En Anden derimod holdt fore, hun blev saaret  
 I venstre spæde Arm: den Tredie, udi Laaret. \*)  
 De havde alle tre Homerum læst med Flid,  
 Og derpaa, dem til Nos, anvendet meste Tid.  
 Den Krig i trende Aar med dennem havde varet.  
 Imidlertid man ej hinanden havde sparet:  
 Hver paa sin Side saae, at han et Anhang fik;  
 Hinanden fast hver Dag man stærk paa Klingen gik.  
 Om

\*) Hvad den sidste haver fundet at forsvare sin Me-  
 ning med, kan man ikke vel begribe, eftersom  
 den græske Poet siger udtrykkeligen. (Iliad. 5.)

Ἀ'κρην ὄντασε χε'ιρα. — — —

Exempler paa mange Tvistigheder af samme  
 Natur findes udi Mendens Charlataneria Eru-  
 ditorum.

Omsider tog man for sliq vigtig Sag at stævne  
 Til Facultetet selv, som lod en Tid benævne,  
 Paa hvilken til Forhør optoges saadan Sag.  
 Det er den Strid, som blev forhandlet denne Dag.

Man med Forundring saae det hele Hus at ryste;  
 Thi Skraal som Jordenskrald gik af de lærde Bryste.  
 Gudinden blev forskrækt, særdeles da hun saae,  
 En gammel skaldet Mand med saadan Iver staae,  
 Med sliq Haardnakenhed sin Mening at forsøgte,  
 At stride for en Ting, som var ej værd en Hægte.  
 Net som et Asen, der paa frugtbar Ager staaer  
 Omringet udaf Værn, som det med Kjepe slaaer,  
 Ej lar sig drive bort, vil aldrig Flugten tage,  
 Før det har Skrotten fuld og mættet hungrig Mave;  
 Ej anderledes var at ansee denne Mand; \*)  
 Thi Ingen fægte meer for Liv og Ære kan.  
 Discordia blev ved dem meer og meer at irre,  
 Ja Hjerner og Forstand saaledes at forvirre,  
 At man tilsidestatt' Respekt og Høflighed,  
 Som hver Mand pligtig er til saadan hellig Sted.  
 Jeg lægger intet til; min Gejst kan ikke lyve;  
 Man Skolebøger saae om Dreene at flyve;

Sen

\*) Poeten havde ikke brugt saadan Lignelse, hvis  
 den guddommelige Homerus ikke havde brugt  
 den samme, for at berømme den store Ajax:

Ως δ' ἔτ' ὄνοσ παρ' ἔρουραν λῶν &c.

Iliad. Lib. II.

Een af Hesiodo fik Næse, Mund, i Blod;  
 En Kant af Pindaro i Andens Pande stod;  
 En Aristophanes, som trofast var indbunden,  
 Blev efter Slaget paa en halvdsd Rector funden;  
 En sølvbeslagen tyk Homerus samme Dag  
 Som en Achilles var i største Trojæ Slag:  
 Hvem den i Panden kom, han Doctor var, Magister,  
 Licentiat, Student, Professor, Polyhistor,  
 Den maatte tumle om: den kunde med eet Stød  
 Slaae to Pedeller om, og hjælpe dem fra Brød.  
 Den traf med saadan Fart paa en Magisters Pande,  
 At magistralske Blod, som Ol af Tudekande,  
 Af lærde Hjerne flød, besprængte Gulv og Bæg;  
 Skjøndt den i samme Fart og rørte Bispens Skjæg.  
 Magnificus stod op, og raabte: hør, Pedeller!  
 Hør, scepter-zired' Mænd! Jer Penge J kun tæller;  
 J gjør ej andet Gavn. Hvi raader J ej Bod  
 Paa saadant? hindrer ej, at philosophisk Blod  
 Udses? er det ret, at staae med Haand i Lommen?  
 Mon J paa dette Sted i Dag er derfor kommen?  
 J vist betale skal sig Efterladenhed,  
 J svare skal for alt det Ondt, i Dag er skeed.  
 Men her Magnificus sig synes at forhaste;  
 Han burde derfor ej paa dem Unaade kaste:  
 De ere gamle Mænd; hvad kan de rette ud?  
 De Raarde ej kan see; de kan ej lugte Krud.

At



At sig med eet Ord: de ere kun Pedeller;  
 De ere tamme Dyr; de fægte kun med Hæler;  
 De kun paa Salen skal, som Skilderier, staae  
 Med Scepter udi Haand; de ere og for faa.  
 Omsider saae man dem at løbe, Flugten tage,  
 Een raabte: vee min Ryg! en Anden: vee min Hage!  
 Discordia, som bag ved Opponentes skod,  
 Sig glædde, da hun saae udøst saa meget Blod.  
 Af Hjertens Latter hun fast færdig var at briste,  
 Saasnart hun Avind saae, hun sig til hende liste!  
 Hun sagde: hør, Ma Soeur! hvad Vind har drevet Dig  
 Til dette hellig Sted, at see paa denne Krig?  
 Da Avind fortelig den hele Sag fortaalte,  
 Hvi hun der kommer var, hvad saadan Færd forvoldte,  
 De derpaa begge To fløj over Land og Sø,  
 Og udi Øjeblik kom paa forsagde D.  
 Der Usamdrægtighed med sine sorte Vinger  
 Sig gandske sagtelig frem og tilbage svinger;  
 Paa alting giver Agt. Hun mærkte, da hun saae  
 Slagtordningen bered mod Fienden at staae\*),  
 At Skipperen med Ret Commando burde føre.  
 Hun stilte sig for ham, og sagde: Skipper Vørre!  
 Det er vel smukt, at man sagtmodig er og tam\*\*);  
 Men ingen ærlig Mand fordrage kan den Skam,  
 Som

\*) Krigshærens Orden sees af Paarses Diario. P. 33.

\*\*\*) Poeten haver accommoderet Gudindens Tale efter  
 ter



Som Dig her overgaaer. See til, Du hannem driver  
 Fra saadan Vrespost; han er dog kun en Skriver!  
 Vaagn op! tag Hjerte, Mod! det være vil Dit Gavn;  
 Hvad mere kostbart er end Vre, Rygte, Navn?  
 Strax Skipperen blev blaa af Avind, Harm og  
 Bræde\*);

Han lod vel, som han sig til Slaget gjorde rede;  
 Men foresatte sig, saasnart han Tempo saae,  
 At kaste sit Gevær og ud af Slaget gaae.

Sej ikke nægte kan, jo mange flette Domme  
 At være over sligt; og at der findesomme,  
 Der have givet for, at Peder Paars da lod  
 Udtryffeligen see, at han kun lidt forstod  
 Et Folk at føre an, en Hær at commandere,  
 Og den, som det sig bør, i Orden at rangere.  
 Men hvilken General vel findes i et Land  
 Fra slige Domme, som befriet være kan?  
 Hvad er vel meer gement, end Pøblen høre raabe:  
 O, hvilken General! o, hvilken ussel Taabe!  
 O, havde han sin Sag lidt bedre havt i Agt,  
 Han havde kundet staae den hele store Magt!

Saa  
 ter dem, hun havde at bestille med; thi, havde  
 Gudinden været mere høitrvænde, havde Skip-  
 peren maaskee mindre deraf bleven bevæget.

\*) Om Noget vilde criticere her, og sige, at Avind kun-  
 de have forrettet alt dette selv, uden at kalde  
 Discordia til Hjælp; da svares dertil, at hun  
 ikke vidste Conjuncturerne i Paarses Armee.

Saa tale hører man hver Dag en Skræder, Skinder,  
 En Smedker, Tømmermand, en Maler, Børstenbinder.  
 Eugenius kan selv ej holde noget Slag,  
 En Fiskerkjerling jo paa Torvet i den Sag  
 Lær sige offentlig, han sig forløbet haver.  
 Der er fast ingen Snak, mig mere Hjærtet gnaver.  
 Hvad angaaer Peder Paars, da har den store Mand  
 Ej heri sig forseet, saavidt jeg fatte kan,  
 En Skipper agtes højt, saa længe han paa Vandet  
 Er med sit Skib; men, naar han kommen er paa  
 Landet,

Da agtes han kun lidt: en Skriver derimod  
 Til Vands en Stymper er, til Lands er meget god.  
 Den Forskjel vidste da min Helt Peder Paars at gjøre.  
 Min Tanke derfor er, den gode Skipper Børre  
 Af Kvind kun forført, forlod saa godt Parti  
 Og egne Landsmænd; sligt er jo Forræderi.

Niels Rok løb ogsaa bort; men havde andre Tanker:  
 Han bange var for Krig, han raabte: kapper Anker!  
 At lægge Vre ind, jeg seer her ingen Rands.  
 Han glemte udaf Frygt, at Slaget var til Lands.  
 Peder Paars, før Slaget stod, ej aflod at formane  
 Sit Folk til Tapperhed. Han sagde: J kan bane  
 Jer Vej i Dag med Sværd til Vre og et Navn,  
 Hvoraf og Eders Børn skal have evigt Gavn.  
 Courage! rykker frem! os Sejler ej skal fejle.  
 Hver følge mig, og kun i min Person sig spejle!

Peder

Der Skrifer talte og til dem paa højre Fløj \*):  
 Vi vilde, Landsmænd! at der Ingen er saa høj,  
 Saa magtig, at han jo al Kjødrens Vej maa gange:  
 Det bedre er i Krig at døe, end være Fange.  
 I usle Borne! hvad Nytte eller Gavn,  
 Hvad Fordeel er for Jer, at I paa Eders Stavn  
 Af Sult og Armod døer? nu kan I med stor Ære  
 Døfne Eders Liv. I drives jo som Mære  
 Til Arbejd af Jer Fogd, Jer Herskab og Jer Præst;  
 Ej nogen Dag er fri, ej Søndag eller Fest.  
 Og, om I skulde døe i denne Krig og Fejde,  
 Jer Tilstand ikke meer Jer Nogen skal bebrejde.  
 I dog ved Døden kun kan Fængslet blive quit.  
 Her ingen Ridfogd er; jeg taler derfor frit.  
 Hvad angaaer min Person, da kan man ikke nægte,  
 At jeg ved Pennen er, har ej behov at fægte.  
 Endskjøndt jeg ej, som I, har Aarsag til at døe,  
 At lægge mine Been paa denne ringe D;  
 Dog skal jeg lade see, at jeg er ikke bange,  
 Men skal vel gjøre mit til Sejer at erlange.  
 Jeg hermed slutter og vil ikke tale meer;  
 Jeg raader, at I kun paa Byttet ikke seer.

Den Tale endtes saa. Strax Fienden frembryder,  
 Og trænger ind med Magt, paa dennem slaer og  
 skyder.

Da

\*) Peer Ruses zirlige Tale er vidtløftig antegnet  
 ubi Lydskes-Jochanns Historia sui temporis p. 64.

Da Skipper Børre, som sin Tempo tog i Agt,  
 Til Rokken raabte: løb! vi staae ej mod sig Magt.  
 Ej sødere Musik og Klang han kunde høre.  
 Jeg gjerne (siger han) Dig følger, Skipper Børre!  
 Men een af Røverne strax til sin Dre tog,  
 Og dermed Skipperen i Rakken saadan slog,  
 At han paa Jorden faldt, og aldrig meer sig rørte.  
 I sig Ulykke da Forræderi ham størte.

Da Paars saa dette Blod, han vil ej fægte  
 meer,

Men raaber overlødt: jeg nu skinnbarlig seer,  
 I ere gode Mænd, som Utroskab ej lider;  
 Mod sige brave Folk jeg aldrig mere strider.  
 Af saadan Gjerning da han sig bevage lod,  
 Og vilde ikke meer udgyde christen Blod.  
 Men Røverne om Fred ej noget vilde høre,  
 Med mindre Peder Paars dem vilde strax godtgjøre  
 Af Krigs-Omkostning. Det, som billigt, han indgik.  
 En saadan Ende da sig blodig Fejde fik.

Den Fred, som sluttet blev, bestod af saa Artikler:

- 1) Først lover begge, at de aldrig sig indvifler  
 Meer udi Krig imod hinanden; men en Fred,  
 Som evig vare skal, de indgaaer. Hvad Fortred  
 I denne Krig er skeet, skal ej omtales mere.
- 2) Man lader gandske frit de Fremmede marschere:  
 Man lader dennem gaae, hvorhen de vil, i No,
- 3) Med Skjorte, Strømper, ja med Underbuker, &c.

4) Til

4) Til Krigs-Omkostning skal betales Kjole, Trøje,  
Samt hele hjerget Gods; man dermed lar sig nøje.  
Hvad angaaer Kobber-Mynt og anden grov Metal,  
Det dem ej tages fra, de sligt beholde skal.

Saa sluttet blev den Fred, Per Daars til største Ere<sup>\*)</sup>.  
Gid Andre vilde kun af hans Exempel lære,  
At intet Kattes bør imod et ærligt Navn!  
Han kunde af slig Krig vel have havt stort Gavn,  
Og vel beriget sig; men agted' sligt kun føje,  
Af Generosite han lod sit Hjerte bøje  
Til en oprigtig Fred. Saa endtes denne Krig,  
Hvorudi Peder Daars blev mere stor end rig.

Strax Freden sluttet var, man lod Niels Hansen  
stævne,

Som over sligt af Frygt fast færdig var at revne.  
Man, for at dømme ham, formerede en Ret  
Paa Marken, som man stod. Det er mig ikke let,  
Min Pen er alt for sløv, her kraftig at beskrive  
(Med mindre Musæ vil mig mere gunstig blive)  
Et Syn saa angenehm: see Dommere at staae  
Paa slette aaben Mark med bare Skjorter paa. <sup>\*\*)</sup>  
Oprigtigheden selv man plejer forestille  
I saadan yndig Dragt. Gid hver en Dommer vilde  
Kun

\*) Vid. Tydske-Fochums Reflexioner derover Hist.  
sui temporis p. 73.

\*\*\*) Her gjør Poeten af Fornødenhed en Dyd, saa-  
som de vare udplyndrede indtil Skjorten.



Kun følge vores Helt, i hannem spejle sig,  
 I simpel Ærlighed kun være hannem lig!

Der Skriver raabte først: man maa interloquere,  
 Formaliter gaae frem, og nøje judicere,  
 Hvad Ret, der gjelde bør i den indstævnte Sag.  
 Jeg mener, om det er Herr Præsidents Behag,  
 Vor Særet her har Sted; det hindrer jo vel ikke,  
 At man er nu til Lands. I maa det ellers fikke,  
 Som I det finder godt. — Men sligt vor Præsident  
 Saa lidet anstod, at han raabte: hillemand!  
 Jeg er jo Hovedsmand; I ere jo Soldater;  
 Vi ere jo paa Land; slig Forslag jeg ej fatter.  
 En Krigsret over ham med Billighed bør gaae;  
 Det nu hans Forum er, nu maa han derfor staae.  
 Jeg giver ellers Hver Forlov frit at votere;  
 Jeg vilde, at her var tre Assessorer flere!  
 Af Røverne man strax tre gode Mænd da tog,  
 Som udaf Høflighed sig derfra ej undslog.

Men til en ny Disput Der Ruus Anledning  
 giver, \*)

Han mener, at endskjøndt han ifkun er en Skriver,  
 Han dog et Votum har i denne store Ret.  
 Det Præsidenten ham tilstæde vilde let:  
 Ved Protocollen dog han ikke sidde maatte.  
 Men, saasom udi alt de ifkun vare otte,

Som

\*) Vid. Protocol. Petr. Rusii in causa Nicolai  
 Coqvi.



Som han til saadan Sag, saa vigtig, holdt beqvem,  
 Gif Ruus sin Billie frem, af Raadet blev et Lem.

Da man til Sagen kom, de fleste Stemmer holdte  
 Med Præsidenten; thi da Skrивeren dem taalte,  
 Befandtes der kun een, som for en Særet stod,  
 Som strax sin Mening dog af Høflighed forlod.

Da det til Ende var, man Rokken strax lod hente.  
 Til hannem Peder Paars, vor Præsident, sig vendte,  
 Og sagde overlydt: Niels Hansen, for dum Rok!  
 Man her besluttet har, Dit Hoved paa en Blok  
 At hugge af. Dog maa Du Dig først frit forsvare;  
 Vi Ingen nægte sligt, som er i saadan Fare.  
 Siig til Dit Forsvar kun, hvad Du optænke kan;  
 Vi uden Forsvar ej henrette nogen Mand.

Velædle Præsident! samt naadige Raadsherrer!  
 (Han sagde med et Suk) det kun min Sag forværrer,  
 At jeg en Tale før: man veed, jeg ikke er  
 En Procurator og en Tingstud; men (desværre!)  
 En fattig ussel Rok, som Niels Johansen heder,  
 Der Loven ej forstaaer. Jeg derfor Eder beder,  
 I spare vil min Hals; jeg haver ifkun een.  
 Det er mig ingen Lyst, at hvile mine Been  
 Paa denne Sandens D, blandt disse Røverhunde —  
 Holdt! (raabte Peder Paars) vi taale ingenlunde  
 At Du slig Skjeldsord her vil bruge. Tal Din  
 Sag

Med bedre Synd! Du veedst, at Fred er gjort i Dag  
 Med

Med disse gode Mænd, som Metten nu beklæde.  
 Man heller kan med Bøn sit Liv fra Døden redde.  
 Man ofte haver hørt, ved Skjeldsord og ved Riv  
 At og uskyldigt Folk sig haver bragt om Liv.

Hans Øjne over sligt begyndte strax at rinde.  
 Han sagde: Præsident! hvis Naade var at vinde  
 Ved Graad, jeg vilde da her græde som et Barn.  
 Men det mig hjælper ej, jeg veed, at det er Skarn!  
 Thi mine Kvindsmænd i Raadet ere mange.  
 For Sagen i sig selv jeg er ej meget bange;  
 Jeg min Uskyldighed med Ed bevidne kan;  
 Der ej udfordres meer af nogen ærlig Mand.  
 Jeg tilstaaer gjerne, at jeg flyede ud af Slaget;  
 Jeg tænkte ej, at sligt Jer skulde saa mishaget;  
 Jeg meen', en Christens Pligt er at forsvare sig,  
 Saavidt, som muligt er, i Fred, langt meer i  
 Krig.

Den, død er, siger man, ej Nogen mere bider;  
 Det har jeg stedse hørt fra mine Ungdoms-Tider.  
 Hvis jeg mod Fienden omkommen var i Dag,  
 Jeg havde ikke tjent i noget andet Slag.  
 Min Tanke ogsaa var: hvor vil de nogensinde  
 En slig erfaren Rok, som Niels Johansen, finde?  
 En saadan Rok, som jeg, den voxer ej paa Træ.  
 Det sagde han med Graad, og faldt paa sine Knæ.  
 Hvad ej udrette kan en slig pathetisk Tale?

Thi strax den største Deel var færdig at omsale,

Bevæget allermeest af det, han sagde sidst:  
 Hvo lave skal Jer Mad, naar I mig haver mist?  
 Da opstod Peder Paars, begyndte at formane  
 Enhver at gjøre Ret; som altid var hans Bane.  
 Han sagde: denne Sag er intet Børnespil;  
 Den angaaer Ære, Liv. Seer derfor flittig til,  
 I gode Raadmænd! at I ej i Dag forblindes!  
 Ej Gunst, ej Avind, Had, maa hos en Dommer  
 findes.

Seer til, Enhver, han det, som ret og billigt, gjør,  
 Og det en Embedsmand og ærlig Dommer bør.

Saa tog man for den Sag ret at examinere,  
 Og efter Orden fra den sidste at votere.  
 Tre Stemmer dømte, at han skulde være fri,  
 Sex, at han skulde døe for sit Forræderi.  
 Jeg veed, at Acterne i Callundborg nok findes\*);  
 I Stads-Archivet jeg dem saae, om jeg ret mindes.  
 For Retten anden Gang da Niels Johansen kom,  
 For ham vor Præsident oplæser saadan Dom:

"Som Niels Johansen Rok for Retten har be-  
 kjender,  
 At han, før Slaget stod, paa Flugten sig har vendet,  
 Saa har vi Præsident og Raadmænd samme Rok  
 Fra Livet dømt, og skal hans Hoved paa en Blot  
 Afbugges med et Sværd. Vil Noget siden mere  
 Paa Sagen tale, og til Fogden appellere,

\*) Confr. Callundborgske Krønike, V. 301.

Det er en Ting, som skal for Alle aaben staae.  
Med Execution man ej forhale maa."

Man derpaa Synderen til Retterstedet førte.  
Hans gandske Indvold da af Angst sig i ham rørte.  
Han tvang sig dog med Magt at sige disse Ord:  
O! er der ingen Præst paa denne Verdens Jord,  
Der mig her trøste kan, der for min Sjæl kan bede?  
Strax Peder Paars befol, man skulde En udele,  
Som boglærd var, og som ham trøste kunde bedst.  
Men ingen af hans Folk her vilde være Præst.  
Omsider gav sig an en halv-studeret Kæver,  
Han sagde: Synder, hør! Du Dig ej meer bedrøver!  
Jeg for vor Præst Herr Niels har præket meget tidt;  
Det falder mig heel let, jeg agter det kun lidt.  
Jeg veed ej bedre Text, som jeg her kan forklare  
For Dig i denne Stand, i denne store Fare,  
End den, jeg prækede for ham forgangen Høst;  
Enhver, i Kirken var, sig deraf fandt stor Trøst.  
Jeg Textens Ord har glemt; dog det vil intet sige;  
Det kan jeg sværge, at den haver ej sin Lige.  
Vor avindsyge Degn har stedse fra den Tid \*)  
Seet surt paa mig; men, om han mild er eller blid,

Det

\*) Deres Character, som dræber Folk med vidtløftige Parentheser. Den Tale, som Nestor holder til Patroclum, er næsten paa samme Maade; thi da han vil opmuntre Achilles at lade sin Brede fare, og siger derhos en passant, at han

selv

Det fjotter jeg ej stort; jeg kan mit Pund ej grave  
 I Jorden for hans Skyld; jeg maa det saadan lave,  
 At jeg blir kjendt af Folk. Jeg altid er saa god,  
 Som Degnen: det jeg tør ham sige, om han stod  
 Selv med i denne Kreds. Mon han vel torde sige,  
 Jeg bær, for han er Degn, et Godsbred for ham  
 vige?

Hvad bilder han sig ind, den Drukkenbolt, det Fæ,  
 En ærlig Mand som jeg! — "Ach vee mit ene Kne!  
 Den Indgang er for lang!" begyndte Niels at kraale;  
 At sidde længer saa, han kunde ikke taale.

Da Peder Paars beføl, han skulde gjøre kort;  
 Thi Dagen stakket var, man maatte rejse bort.  
 Stærk Røveren brød af, og sagde: nu! vi ville  
 Til Slutning med et Ord Dig kun for Dine stille  
 Dit Lives Korthed, og at Du skal engang døe.  
 Det bedre for Dig er, paa Landet, end paa Sø,  
 At hvile Dine Been: her kan Du Gravsted have  
 For Dig og Dine Børn; Der Paars kan det saa lave.  
 Du est bedrøvet, at Du maa ej leve meer;  
 Men, naar Du tænker kun lidt efter, at det Feer

§ 2

Dig  
 selv nu ikke haver den Styrke som i gamle Da-  
 ge, da han førte Krig med de Elidenser, bes-  
 gynder han at fortælle saa store Particulariteter  
 om samme Krig, hvor mange Dren og Svin,  
 de toge fra hinanden.

*Παντήκωντα βωῶν ἀγέλας, τόσα πάρα διῶν δεσ.*

Hom. Iliad. Lib. XI.



Dig selv til Nytte, da Du maa Dig heller fryde:  
 Nu blir Du anden Kof, nu ubi anden Gryde  
 Du kaage skal; Du har at vente saadan Løn.  
 Vær kun frimodig, og gjør en andægtig Bøn!  
 Da Koffen sagde: Ach! hvi lod jeg mig forføre  
 Til denne store Synd? Skam faae Du, Skipper  
 Børre!

Profossen, paa de Ord, da han slig Andagt faae,  
 Han tænkte: nu er Tid, hans Hoved fra ham slaae-  
 Men, som han ikke vant var Fanger at aflive,  
 Saa lod han Sværdet smukt i Skeden staae og blive,  
 Og hug saa dermed til. Niels faldt paa Jorden ned,  
 Som død, men gandske heel. Profossen blev beleed  
 Af Dens Folk, som sligt et Værk paa Fingre vidste;  
 Enhver af Batter fast var færdig til at briste.  
 Da raabte Peder Paars: han udstaaet har sin Ret;  
 Han skal løsgives. — Men det var dem ikke let,  
 Med Ord og Trudsel at faae Koffen af de Tanker,  
 Han jo var død \*); I Mand! mig intet mere anker,  
 (Han sagde) end at I vil gjøre mig Fortred  
 End i det andet Liv. I er min Dyrighed  
 Ej mere. Jeg Jer Dom at hævne nu skal søge:  
 I Præsidentens Hus skal alle Nætter spøge.  
 Om jeg en ærlig Mand, et ærligt Spøgels' er;  
 Af Dommerne jeg smukt betale skal enhver.

Man

\*) Andre sandfærbige Exempler derpaa findes i Bidermanni Utopia.



Man brugte da al Flid, man sparte ingen Nøje,  
 At bringe ham derfra. Han agted' slikt kun føje:  
 Jeg veed jo, (sagde han) at mig en Krigsret har  
 Fordømt; skjøndt jeg er død, er jeg dog ingen Nar.  
 Jeg har det ikke glemt; det var ej udi Laaret  
 Jeg hugget fik; men her, jeg føler endnu Saaret.  
 Jeg kommer alt ihu, som det var skeet i Nat:  
 Der Paars var Præsident; Der Skriver saae jeg sat  
 Ved Protocollen, man ham Auditeur da kaldte;  
 Tre Røvere, jeg veed, da Dommers Amt forvalte;  
 En halv lærd Røver mig en sliq Ligpræken holdt,  
 Som staaer nok i min Hals, som gjorde Blodet koldt.  
 I bilder mig ej ind, at jeg er nok i Live;  
 En Krigsret har mig dømt; en Krigsret kan mig give  
 Allene Liv igjen; hvis samme Ret ej vil  
 Slikt gjøre, vil jeg troe, jeg aldrig meer er til.

Der Ruus, som Koffens Ord da agtede heel nøje,  
 Han sagde: Præsident! Skal vi ham deri føje?  
 Skal vi ham Liv igjen tildømme ved en Ret?  
 Mig synes, at man kan ham deri føje let.  
 Den kloge Peder Paars, som alting overlagde  
 Med stor Betænkksomhed, til Skrивeren da sagde:  
 Den Sag er underlig! jeg ej begribe kan,  
 Hvor Retten Liv igjen kan dømme i en Mand.  
 Bist! sagde Peder Ruus: den Ret, som kan aflive,  
 Kan ene, om den vil, Ens Sjæl tilbagegive.

Exempli gratia: den samme gode Ven,  
 Som tog min Vest, han kan jo give den igjen.  
 Sandt nok! han svarede; men blev saa hovedsvimlet  
 Af saadant Argument, at han nær havde trimlet;  
 Dog sagde han: jeg maa betænke mig end lidt;  
 Paa saadan vigtig Sag man pønser ej for tidt.  
 Exempli gratia: den, mig en Vest fratager,  
 Kan give den igjen, om det ham saa behager;  
 Det, finder jeg, er sandt, ja gandske reent og plat,  
 Den Syllogismus kan og gøres om min Hat.  
 Det synes være ret; er ifkun dog en Synthe:  
 Med Syllogismer, troer jeg, Fanden først begyndte.  
 Jeg var i Kjøbenhavn forgangen paa en Gal,  
 Som kaldes Studi-Gaard; jeg var nær bleven gal  
 Af meget selsom Snak og Tale, jeg der hørte.  
 Det synes være godt. Den Ven, som mig der førte,  
 Hvis Navn Magister var \*), paa Dansk mig sagde  
 lidt,  
 Hvoraf jeg kunde see, man gjorde Sort til Hvidt.  
 Slig Snak, mig synes da, han kaldte Syncretismus;  
 Men jeg har siden lært, det hedder Syllogismus.  
 Vil og min Secreteer med sligt mig gjøre blind?  
 Exempli gratia vist Fanden gav ham ind.

Ex-

\*) Af disse Peder Paarses Ord kan sees, at Magi-  
 stri vare rarere paa de Liden, end nuomstunder,  
 da Landet vrimler deraf, og Stykket kommer  
 kun paa nogle faa Daler. Ellers vidste gemene  
 Folk ikke at kalde dem uden Mestere.

Exempli gratia er Snak og falsk til Puffe;  
 Skjøndt, hvori det bestaaer, jeg strax begriber ikke.  
 Man ej curere maa, med Krigsret, men med Stof,  
 En Mand, der Galskab sig lar see, som denne Rok.

Saa vidste da min Helt sig heri at besinde.

Fast ingen Ting, hvor mørk, var mægtig at forblinde  
 Den høioplyste Paars. Man en Professor kan  
 Med Syllogismer slaae, langt meer en anden Mand,  
 Der ej studeret har. — Saa undgik han den Estrikke;  
 I alle flige Ting han vidste sig at flikke.

Hvis sligt ej hindret var af hannem denne Gang;  
 Det ej en liden Plet i min heroisk Sang  
 Mig havde gjort. Det er mig ingen ringe Glæde,  
 At denne Sag saa gif; thi jeg kan ikke quæde  
 En Ting paa anden Viis, end den tildraget er;  
 Jeg er i flige Ting og andet noget sær.



## F j e r d e S a n g.

---

At jeg ved denne Sag mig holdet har saa længe,  
 Min Musa spillet har saa meget paa een Strænge,  
 Er, for at lade see, min Helt var ej i Daad  
 Allene Hector, men Ulysses udi Raad.  
 Thi naar det ankom paa, i Ket at præsidere,  
 At føre Skib til Vands, til Lands at commandere,  
 Saa var han lige stor, saa var han lige god:  
 Der intet var, han jo vel vidste og forstod.  
 Et Seculum kan fast ej bringe meer tilveje  
 End een fuldkommen Mand; de, som at læse pleje  
 Historier, det veed. Der ofte findes kan  
 Nu en behjerttet, nu en klog, en dydig Mand;  
 Men udi een Person at finde alle Dyder,  
 Det er jo gandske rart; hver haver sine Lyder.  
 Hvad angaaer Peder Paars, da skulde man ej troe,  
 Han saa fuldkommen var; hvis vi, i Staden boe,  
 Hvor han er fød, ej sligt med Skrifter vidne kunde;  
 Saa man ej Marsag har at tvivle nogenslunde

Om

Om Sagens Rigtighed. Jeg seer har hans Journal  
 Som paa Raadhuset end forvares paa en Gal.  
 Hans Skriver, Peder Ruus, har fast altsammen  
 skrevet,

Endeel af Peder Paars med egen Haand er blevet  
 Forandret — Om jeg her maa criticere lidt  
 Om vore lærde Mænd, og tale noget frit;  
 Da synes, over dem man Marsag har at klage;  
 De tage sig iblandt for mange gode Dage;  
 Thi skrive store Mænds Bedrifter Ingen vil.  
 Man skulde tvivle, om Per Paars har været til;  
 Hvis jeg af Midfjærhed for denne Heltes Ære,  
 Af hvis Exempel man saa meget godt kan lære,  
 Ej havde Omsorg havt at bringe for en Dag  
 Hans mange Eventyr, og saadan vigtig Sag.

Jeg videre nu maa med Peder Paars fremfare.  
 Da Saadant var fuldendt, han, med sin hele Skare  
 I bare Skjorter, gif omkring den gandske Nat  
 Hen op i Landet, til han endelig fik fat,  
 Langt over Midnats-Tid, paa nogle tørre Grene,  
 Hvori man tændte Ild ved tvende Flintestene.  
 Det var en liden Trøst for dem i deres Nød;  
 Thi ellers var af Kuld hveranden af dem død.

Jeg seer af hans Journal \*), at da sig har til-  
 draget  
 Et selsomt Eventyr, som Paars har meest behaget

Hi

\*) Pag. 47.

Af alt det, ham var hændt; (der var fast ingen Dag,  
Han jo forlystet' sig at tale om den Sag).

Man hørte næste Dag det hele Land at frygte;  
Om Spøgelse der gik et meget farligt Rygte;  
En Mand, der dette Folk i hvide Skjorter saae \*),  
Og dem ved Nattetid igjennem Landet gaae,  
Gjengangere at see enfoldelig da troede,  
Forfærkte alle dem, som paa den Side boede.  
Ja Fogden selv, som dog var gandske uforsagt,  
Af Hjertens Angest sig paa Sengen havde lagt.

Der Degn blev syg, da han i Særken saae sin Pige, \*\*)  
Holdt, det et Spøgels var, som vilde sig indsnige  
Da i hans Residents. Man haver mig fortaalt,  
Naar han en Skjorte saae, hans hele Blod blev koldt.  
Saa at man kunde fast hos hannem ej udvirke  
Med Trudsel fra den Tid, at faae ham udi Kirke;  
Han kunde ej Herr Niels i Messsehagel see.

For saadant burde man en oplyst Mand belee;  
Men hvo der haver seet og hørt, hvad Frygt kan gjøre,  
Og veed, hvad liden Skræk tidt plejer med sig føre,  
Undskylder Degnen let; han ellers var en Mand  
Saa dristig, uforsagt, som Nogen i hans Land.

Herr Niels fast ene var, som ej var bange bleven;  
Der i hans Bøger og om Spøgelse var skreven.

For

\*) Saa som de vare udplyndrede indtil Skjorten.

\*\*) Efterat Rygtet i Landet var kommen om Spøgelse udi hvide Skjorten.



For godt han holdt dog, Staal at lægge for sin Port;  
 Thi saa kan Fanden ej udrette noget stort;  
 Ser, naar tilligemed man vil kun lidet røge  
 Med Lyse-Tang hver Nat; saa gjorde man i Kjøge,  
 Da der et Husfors var. Men Bønderne, som meest  
 for Spøgels bange er, for saadan Nattegest,  
 Sig bildte straxen ind, at, hvad de saae, det spogte;  
 En krydsde sig for Bryst; en Anden Huset røgte;  
 En sagde, at hver Nat han blaa Lys brænde saae;  
 En Anden Spøgelse paa Loftet hørte gaae.  
 Der var fast ingen Dag, jo Noget kom til Præsten,  
 Og sagde, hvad de saae; En havde hørt Helhesten;  
 En Anden Nissen seet; En Underjordske hørt;  
 En, som af Leppebid var lidt paa Laaret rørt,  
 For Dødningsknæp det tog; En Maren sig at ride\*)  
 Bvidnede med Ed; de alle vilde vide  
 Af Præsten, hvad det var, hvorledes man kan staae  
 Mod sligt, og af sit Hus Gjengangere kan faae.  
 Dem underviste han med slige Ord og Tale:  
 Du kommer I til mig, nu skal jeg Jer husvare!  
 Saa tidt, I er betrængt, saa elsker I Jer Præst,  
 I gaaer i Kirken da, hver Dag for Jer er Fest;  
Naar

\*) Mærkelige Exempler paa saadanne Indbildninger findes udi den bekjendte thistedske Sag; thi, efterat Skræk først eengang var kommen udi Byen, spntes alle Folk siden at see Spøgelse.

Naar Faren er forbi, da slaaet J med Jer Nakke,  
 J agter ham ej meer, han faaer kun Skam til Takke,  
 Nu maae J gode Mænd vel sande mine Ord;  
 Nu kommer det igjen, jeg sagde Jer i Fjor:  
 At Eder forestod en stor Fortred og Fare;  
 Thi Gaver mod Jer Præst nu ere meget rare;  
 Sin Sjelesørger nu fast ingen elsker meer,  
 Fast ingen Kjærlighed man mere mod ham teer.  
 Jeg veed, i gammel Tid min Formand, Herr Chri-

stoffer,

Af en bosiddend' Mand ej mindre sk til Offer,  
 End tre til fire Mark; nu man sex Skilling gir;  
 Skinbarligen man seer, at alting værre blir.  
 Hvor vil den i sit Huus sig vente nogen Lykke,  
 Som for Begravelse kun gir et Tomarks-Stykke?  
 Som for saa vigtig Sag saa lidet give vil?  
 Med Helligdom Enhver nu bruger ifkun Spil.  
 Saa kommer derfor tidt paa Landet store Plager,  
 Nu et, nu andet Ondt man hører alle Dager;  
 At J af Spøggelser nu plages maae hver Nat,  
 Ej anden Aarsag er; det tør jeg sige plat.  
 Man skulde tænke, at den Tale, jeg her fører,  
 Og sig Formaning, sig af Egennytte rører;  
 Nej! jeg vil kun, Enhver, han høj er eller lav,  
 Skal give mig min Ret; paa det jeg i min Grav  
 Ej bandes skal af dem, som mig i Kaldet følger.  
 At det min Tanke er, jeg ikke for Jer dølgjer.

Med

Med flige Ord Herr Niels opmuntrede Enhver  
 Til Guds frygt, Nidkjerhed; men rige Folk især.  
 Per Paarses eget Folk ej mindre bange vare,  
 Særdeles Peder Ruus, der ansaae saadan Fare  
 Som fast den største, dem var håndt paa denne D;  
 Nu maae vi (sagde han) uhævnet alle døe!  
 Jeg har ej mere Mod, jeg slaaes ej med Gjenganger;  
 Sværd bider ej paa dem, man dem med List ej fanger;  
 Niels Corporal i Fjor paa en Gjenganger Kjød\*);  
 Men Ruglen kom igjen; og gav ham selv et Stød,  
 At han til Jorden faldt, og kunde sig ej røre;  
 Han aldrig understaaer sig mere fligt at gjøre.  
 Det er en Fandens D, som vi er strandet paa;  
 Hver Time vi os seer ny Fare forestaae.  
 Allene Peder Paars sig ikke lod bevæge;  
 Han sagde: det er let Gjengangere at spørge;  
 Man al Slags Spøgelse, hvad Navn det have maa,  
 Med Røg af Luse-Tang af Huse let kan faae.  
 Med Hørfrø hindrer man, at det sig ej tør vove  
 At komme i et Hus; saa man kan sikker sove,  
 Naar man en Haandfuld kun af samme kraftig Frø  
 Frem for Dørtærskelen om Aftenen vil strøe.  
 Vil man for Sikkerhed lidt Rugkorn deri mænge,  
 Saa tør jeg love for, mig derpaa lade hænge,

At

\*) Det er bekjendt, at naar man spyder paa et Spøgelse, da kommer Ruglen tilbage.

At ingen Djævel skal sig driste at gaae ind,  
 Men tabe Nodet strax og holde sig i Skind.  
 Mod Mare-Ridt et Raad vor Substitut mig lærte;  
 Det er: man sætter Sko for Sengen kun forkeerte;  
 Hvis det ej hjælpe kan, da sjunger man et Vers \*),  
 Som jeg forgangen saae hos Anne Mester Pers \*\*).  
 Med Nisser maa man et oprigtigt Venkab holde;  
 De ellers i et Hus kan meget Ondt forvolde:  
 Ej Nisse, Underjordsk, gjør nogen Sjel imod,  
 Saa længe som de seer, mod dennem Folk er god.

Af dette sees kan, hvad Frygt tit forarsager;  
 Hvor meget synderlig Indbilledninger os plager;  
 Hvad En sig bilder ind, det hver Mand siden seer,  
 Ja ej allene det, men tusind Sager meer.

Der findes gandske faa, der jo sig lar forblinde  
 Af saadan Phantasie. Jeg kan mig her besinde:  
 Da En for nogle Aar et Skib i Maanen saae,  
 Strax mange andre Folk, som stirrede derpaa,  
 Blev ej allene vaer det samme, men og kunde  
 Opregne Taffel, Tov, Matroser og Skibs-Hunde,  
 Som

\*) Verset begynder saaledes:

Marre Marre Minde!  
 Est du herinde,  
 Saa skal du herud.

\*\*) At disse Remedier ikke gjerne slaer fejl, beviser  
 Tydske-Jochums Hist, sui temp. P. 104.

Som de paa samme Skib heel klart da kunde see,  
 Man derfor dette Folk ej ene maa bele.  
 Det er mig ikke let den Blusel at afmale,  
 Som derpaa fulgte strax. Herr Niels ej kunde tale  
 Ere Dage udaf Harm. Man Degnen meest beloe,  
 Som torde ej af Frygt paa Den mere boe.  
 Per Paars blev af sit Folk derover meget æret;  
 Thi han af alle Mand den Ene havde været,  
 Der af saa stor Tumult sig ej forkrække lod;  
 Men trøstede sig selv og gav de Andre Mod.  
 Han derfor tænkte nu sin Rejse at fortsætte;  
 Men mod Formodning kom med Fogden i en Trætte.  
 Sigt mig, o Musa! hvad til saadant Marsag var,  
 Hvad Fogden mod min Helt saa stærk ophidset har.

Da Avind saae, Per Paars af Modgang større  
 blive \*) ,

Hun færdig var af Harm sig selv at sønderrive;  
 Hun derfor stille sig i Hast for Fogden ind,  
 Og sagde disse Ord: Hør, Foged! est Du blind?  
 Hvad sig Forstokkenhed hos Dig kan foraarsage?  
 Kan Du Din Myndighed Dig lade saa betage?  
 Af Dyrighed, jeg seer, Du haver ifkun Navn;  
 En ussel fremmed Mand, Per Paars, har deraf Gavn.  
 Hvem anden Magistrat Sligt skulde ej bevæge  
 En saadan Overmod og Driftighed at spørge?

Man

\*) Tybste-Jochums Hist. sui temp. P. 108.



Man rejse maae fra By til By, fra Land til Land,  
 Man En ei finde skal, der sligt fordoje kan.

Vaagn op! o Boldemar! tag til Dig Mod og Hjerte!  
 Hvis Uret og Foragt, ja Skam Dig ej kan smerte;  
 Da, for Din Sikkerhed, Din Myndighed Du  
 maa

Haandthæve, om Du vil fremdeles Dig begaae.  
 Du inden stakket Tid skal see Per Paars regjere  
 Dit Land, og da skal Du, men altfor sildig, lære,  
 Du selv ved Sikkerhed har givet ham den Kniv,  
 Hvormed han myrde kan og bringe Dig om Liv.  
 Paars allerede kan sig deraf her berømme,  
 At han tør aabenbar en Mand fra Livet dømmes;  
 Han derved haver gjort af alle sig bekjendt;  
 Han kaldes nu ej meer Per Paars, men Præsident.  
 Vaagn op! o Boldemar! det er ej Tid at sove;  
 Du maae med denne Paars et blodigt Dje vove;  
 Hvis Du det ikke gjør, jeg da let forud seer,  
 At Du maa rømme Land, ej blive Foged meer.

Gudinden med slig Synd sin Tale da fremførte.  
 Vor Fogd, som halvdød, laae, og længe sig ej rørte;  
 Thi Frygt, Hævnjerrighed, Forfækkelse og Skam,  
 Ham gjorde døv og dum, blind, følesløs og lam.  
 Omsider vaagned' han fast saasom af en Dvale;  
 Men dog en ganske Stund slet intet kunde tale;  
 Nu blev han bleg, nu rød, nu gul igjen, nu blaa;  
 Hvorledes Hjertet var, man paa hans Ansigt saae.



Omsider brød det ud; man saae af Munden flyde  
 Det hvide hede Skum. Ret ligesom en Gryde \*),  
 Der af en Risqvist: Ild, som bliver underlagt,  
 Ophidses lettelig, saa Vandet kan den Magt  
 Ej længe staae imod; det skummer, og maa rinde  
 Af alle Bredder. Saa vor Foged dennesinde  
 Ophidset blev; han fandt fra Hovedet til Fod  
 Sit Legem udi Brand; saa kaagede hans Blod.  
 Af Kaseri man saae ham om i Stuen løbe,  
 Ej anderledes end en Top, som med en Svøbe \*\*)  
 Omdrives udaf Børn, der med Forundring seer  
 Den løbe saadan om, faaer Lyst at lege meer.  
 Saa stærk som tyve Mænd man hørte hannem raabe,  
 At slaae sig for sit Bryst, at kalde sig en Taabe;  
 Det Ukrud (sagde han) oprykkes maa med Rod —  
 Der Degn ved Døren da, til al Ulykke, stod.  
 Saasnart han Fogden saae i Skjorten om at springe  
 Som en affindig Mand, saa tidt paa Klokken ringe,  
 Han

\*) — — — Magno veluti cum flamma sonore  
 Virgea suggeritur costis undantis akeni;  
 Exultantqve æstu latices, furit intus aquæ vis,  
 Fumidus atqve altè spumis exuberat amnis;  
 Nec jam se capit unda, volat vapor ater ad auras.  
 Virg. AEneid. Lib. VII.

\*\*) Ceu quondam torto volitans sub verbere turbo &c.  
 Virg. AEneid. Lib. VII.

Han strax sig bildte ind, han en Gjenganger saae.  
 Af Frygt han kunde ej paa sine Fødder staae;  
 Men faldt, og raabte højt: ach! naadige Gjenganger!  
 Hvad nytter Jer, at I en ussel Klokker fanger?  
 Og dræber saadan Mand, der aldrig noget gjør,  
 Et ærligt Spøgels' kan mishage? Præsten tør  
 Hver Søndag og hver Fest paa Prækestolen sige,  
 At han forstyrre kan med Ord Jer hele Rige;  
 Ham later I i Ro, ham intet saadant skeer,  
 Skjøndt han Jer trodser tidt, skjøndt han Jer Magt  
 beleer.

Jeg kommer her i Dag, kun for at lære spille,  
 Og undervise lidt vor Fogeds Datter, Nille;  
 Hvis jeg ej maa, saa gir jeg Fogden en god Dag;  
 Jeg mister ej Jer Gunst for sliq en ringe Sag. —  
 Hvor vred end Fogden var, saa maatte han dog grine,  
 Da han paa Degnen saae, med hvilken ynksom Mine  
 Han laae paa sine Knæ. Han bød ham rejse sig,  
 Og sagde: intet Ondt skal vederfares Dig.  
 Da Degnen skamfuld blev, og saae, han var bedraget,  
 At af Indbildninger sliq Frygt ham var indjaget;  
 Det er jo vores Fogd! mon jeg er bleven blind?  
 (Han sagde) gif saa i et andet Kammer ind.

Strax derpaa Boldemar sit Folk lod sammenkomme,  
 At spørge dem til Raads, og høre deres Domme.  
 Han sagde dennem, hvad ham havde gjort den Mand,  
 Der med en Hoben Folk var kommen paa hans Land.

Nu vil jeg (saade han) Jer Raad og Mening høre,  
 Paa hvilken Maade bedst vi Krig med dem kan føre.  
 Hans Guldmagt Christen Stork ham raadte da fra  
 Krig,

Han sagde: har I hørt, man deraf bliver rig?  
 Hvad kan det nytte os, at vi med Krig os plage,  
 Forspilde saa vor No og vore gode Dage?  
 Tænk kun, Herr Foged! tænk, hvad Eder møde vil,  
 Om I begynder Krig; det er jo ingen Spil.  
 Betragt, hvad Herlighed I udi Fredstid nyder;  
 Jer Gryde kaager da hvert Djeblik, og syder;  
 Jer intet fattes; ja, Jer Seng er altid reedt;  
 Jer Bord, om I saa vil, kan altid være breedt.  
 Jeg ligne kan mod Jer ej Konge eller Keiser.  
 Saasnart om Morgenens I Jer af Sengen rejser,  
 Jer Kone spørger Jer: hvor lever Du, min Sol?  
 Hun gir Jer Brændevin for Sengen paa en Stol.  
 Hun, mens I sover end, er allerede oppe,  
 Jer Mad at lave til, Jer Tobaks-Pibe stoppe.  
 Saasnart I smøget har Jer Pibe, I da faaer  
 Jer revent Allebrød og derpaa nok en Taar.  
 Paa Eders Lysbænk da I nok en Time sover;  
 Jer Ingen vække tør, Jer Kone derfor lover;  
 Hver Mand i Huset da paa Høsesokker gaaer;  
 At nyse, snyde sig, jo Ingen understaaer.  
 I sover, indtil I Talletner hører klinge,  
 Indtil I høre kan Madklokken for Jer ringe;

Da rejser J Jer op, og strækker Jere Been;  
 At sætte Mad paa Bord Jer Kone er ej seen.  
 Hun seer, J hungrig er; hun beder Eders Sønner,  
 At de for Maaltid ej vil læse lange Bønner;  
 Om J at røre Arm og Haand er alt for lad,  
 Hun med sin egen Haand i Munden gir Jer Mad.  
 Naar J Jer Middags-Søvn har sovet, kan J spille  
 En Lanter, om J vil, med Eders Dotter Nille.  
 Naar J er deraf kjed, J Grete har paa Skjød.  
 Jer Kone midlertid tillaver Eders Grød.  
 Saa gaaer det til i Fred. Man slige gyldne Tider  
 Ej let forspilde maa! hør, hvad i Krig man lider;  
 Man bryder Eders Søvn; Jer Dør man banker  
 paa,  
 Før Solen rejser sig, J seer for Døren staae  
 En Hoben vrede Folk, som raaber alle: Penge!  
 Hver Morgen spiller man for Jer paa samme Strænge.  
 Skjøndt J dem bliver qvit, kan J ej sove meer;  
 En frygtsom Adjutant J strax for Sengen seer,  
 Som ofte hvisker Jer en Djævel udi Dre.  
 J springer af Jer Seng: hvad er herved at gjøre?  
 (J raaber) Adjutant! skal det dog være sandt,  
 At Fienden Sejer fik, og Slaget mod os vandt?  
 Da faaer man ikke Tid Jer Frokost at tillave;  
 J maa til Feles, og gaae en Mil med hungrig Mave;  
 Ja faste derpaa maae den gandske lange Dag.  
 Af Harm J ønsker da at dræbes udi Slag.

Jeg vil ej tale om, hvad andet Ondt man lider;  
Hvor tidt og ofte man i sure Åbler bider;  
Nu mister man en Arm, nu Fod; nu faaer man Saar  
I Hoved, Hals og Ryg, i Side og i Laar.

Heel nær af disse Ord var Fogden bange bleven;  
Hvis Avind idelig ham ikke havde dreven  
Til at begynde Krig. Saa Stork fik liden Tak  
For sin Veltalenhed og denne lange Snak.

## F e m t e S a n g .

Nu blev raadslaget om en General at tage.  
 Man foreslog Jens Blok; man vidste ej hans Mage.  
 Man Doctor kaldte ham, skjøndt han kun var Barber;  
 Han dræbte tolvte Deel af Dens Folk, ja meer,  
 Med Piller hvert et Aar; en Doctor ingenlunde  
 Han deri eftergav, skjøndt han Latin ej kunde.  
 Han syntes bedst beqvem at føre an en Hær;  
 Som han var modig, stærk, og vant var til især  
 At skille Folk ved Liv, med Draaber og med Piller;  
 Thi, skjøndt man vidste vel, han havde egne Griller,  
 (Som Læger gjerne har) saa holdt man ingen dog  
 Beqvemmere end han til saadant vigtig Tug.  
 Hvorvel besluttet blev, ham saadan Post at byde;  
 Saa fandt man dog for godt, han altid skulde lyde  
 De Raad, som Christen Stork ham udi Felten gav;  
 Thi han saa vittig var, som Blok var kjel og brav.

Strax saadant kundbart blev; man hørte raisonere  
 Blandt den gemene Mand: skal han nu commandere?

Skal



Skal han os føre an? han saadant ej forstaaer\*);  
 Han aldrig var i Krig, han aldrig fik et Saar.  
 Den gode Christen Stork, som hannem Raad skal give,  
 Ej bedre er end han. Hvad vil der med os blive!

Om Fogden den Tid sig i dette Valg forsaae,  
 Det vil jeg ved sit Værd for alle lade staae;  
 Jeg er hans Dommer ej. Det veed jeg og kan sige,  
 At man en Øvrighed i Raartet ej maae sige.

Men hvad er meer gemeent, end høre fast hver Dag  
 Olig Snak; den dommer meest om saadan vigtig Sag,  
 Der intet selv forstaaer. Enhver vil Statsmand være;  
 Hver Bønde, Haandværksmand, en General kan lære.

Man tidt og ofte har med stor Forundring hørt,  
 At Bønder saadan Snak om Staten haver ført.  
 Der er fast intet Skridt en General kan gjøre,  
 En Haandværksmand jo veed det bedre at udføre.

Fast ingen Ting er til, hvoraf man mindre veed,  
 End slige Sager. Thi vi seer, en Ting er skeed;  
 Men af hvad Aarsag, vi ej fatter nogenlunde;  
 Det ere skjulte Ting, som vi ej kan udgrunde.

Hos Pøblen derfor man kan kalde Raseri,  
 At ville dømmen om Regjering, Politi.

En Haandværksmand sig ej med lærde Ting bemænger;  
 Tilstaaer, han intet veed, han derudi sig hænger:

Naar

\*) I. Blok. Chorograph. & Stat. Polit. Infulæ An-  
 holt. pag. 6.

Naar han hør' tale sligt, han planter strap Sevær,  
 Og siger: jeg ei Præst, men ikkun Borger, er.  
 Om Stat og Politi hver derimod kan tale;  
 En Svinehyrde selv den kunstig kan afmale;  
 Hver Ting til Priske veed; kan sige paa et Haar \*),  
 Hvori dens Svaghed, Fæst, samt Styrke, Magt,  
 bestaaer.

En Fiskerfjerling veed en Stat vel at indrette;  
 Kan, naar den er paa Fald, igjen paa Fødder sætte;  
 Kan bedre vinde Slag, end nogen General;  
 Seer alting, uden det, hun selv er gandske gal.

Nu maa jeg lidt igjen til Fogden mig begive,  
 Og see, hvad mere værd jeg finder at beskrive.  
 Skjøndt han ej tapper var, men stræbelig og lad;  
 Saa var ham dog mod Paars indprentet saadant Had,  
 At han Krigshæren selv personlig vilde følge.  
 Det anstod ej Jens Blot; han kunde ikke dølgge  
 Sin Misfornøjelse, men sagde: Herre! hør,  
 En Dyrigheds-Person sig aldrig vove hør:  
 For Landets Velfærd han sit kostbar Liv maa spare;  
 Hvis han omkommes, staaer det hele Land i Fare.  
 Skjøndt Generalen kun af Avind sagde det;  
 Saa tilstod dog Enhver. han deri havde Ret.

Dog

\*) Sciunt id, quod in aurem Rex Reginae dixerit;  
 Sciunt, quod Juno fabulata est eum Jove.

Plaut. Trinum Act. I. Sc. 2.

Dog lod sig Fogden ej af saadant overtale;  
 Men strax Befaling gav, hans broged' Hest at sadle,  
 At lave sig til Marsch. — Calliope! stem op!  
 Beskriv mig kortelig vor Fogd fra Taa til Top,  
 Hans Rustning og Mondur, hans Krigsmagt og  
 dens Orden,

Som den blev seet da at staae ved Fogde-Gaarden.

Man Fogden saae til Hest, i Spidsen af hans Hær;  
 Hans Sadel ene var betrækket med godt Lær;  
 De Andres var af Træ. Paa Hovedet en Hue  
 Han havde, som var rød; den værd var at beskue!  
 Hans Trøje den var blaa med smaae Glasknapper paa,  
 De syntes langt fra fast som mange Stjerner staae  
 Paa Himlens Firmament. Jeg intet her vil skjule;  
 Hans Støvler sadde net; hans Buxer vare gule;  
 Hans Bryktdug, som var rød, tilkjendegive lod  
 Hans Tapperhed, at han udøse vilde Blod.  
 Ved Siden hang et Sværd, som kaldes nu Hirtzfænger,  
 (Man aldrig nogen Tid paa Den saae den længer),  
 Hans Haar til Beltet hang, var meget tykt og tæt.  
 At male alting af, min Pen er alt for slet.

Han havde sig forsynt mod Kulden, var vel foret.  
 At det Krigsguden var, man skulde have svoret;  
 Thi, som en voksen Tyr og Ore man ham saae\*),  
 Blandt andet mindre Fæ, blandt Faar og Gjeder, staae.

Jens

\*) Admirable comparaisou, tagen af Homero, som

Jens Blot man derimod sig understod at laste ;  
 Thi han saae ilde ud , som Fruedag i Faste ;  
 Han stet i Klæder var. Men denne gode Mand ,  
 At Fienden med Pragt ej overvindes kan ,  
 Vel vidste ; tvertimod , at den af rige Klæder  
 Opmuntres til at staaes , sig over Byttet glæder.  
 Han ikkun havde sig forsynet med Gevær  
 Saa skarp som Nagekniv ; at komme ham for nær  
 Det ingen tjemligt var. Den højre Fløj han førte ,  
 Var færdig at gaae fort , saasnart man Trommen rørte.  
 Armeen havde han i Orden sat med Flid ,  
 Som det var brugeligt i Alexanders Tid.  
 Af hans Historie han General var bleven ;  
 Han havde nøje læst , hvad Curtius har skreven  
 Om samme store Helt , vel oversat paa Tydsk ;  
 Thi for Mons Vingaards Tid den ikke var paa Tydsk.  
 Det fast utroligt er , hvad man af gamle Bøger \*)  
 Kan lære , naar man dem med Flid igjennem søger.  
 Man alting deri seer ; de ere som et Spejl ,  
 Der viser store Mænds Bedrifter , deres Fejl ,

Samt

afinaler Agamemnon saaledes staaende for den  
 græske Krigshær.

Ἦντε βοῦς ἀγάλῃφι — — — —

Τοῖον ἄρ' Ἀφρείδην θῆκε Ζεὺς ἤματι κείνῳ.

Iliad. Lib. II.

\*) Poeten synes her at raillere med dem , som bilde sig ind , at de kan blive fuldkomne Statsmænd og Generaler af Romæners Læbning.

Samt store Dyder. Man af dem kan see og lære  
 Alt, hvad en General kan give Navn og Ære;  
 Man deraf lære kan en Fæstning og en By  
 At tage ind, og faae en Krigshær til at flye.  
 Den store Græker har Homero selv tilskreven,  
 At han sig General, sig tapper Mand var bleven;  
 Jens Blok af Curtio var bleven General;  
 Af Bøger kunde han ej gjøre bedre Val.  
 Han havde ogsaa læst om Kesser Carl den Store,  
 Iligemaade om Sterk-Odder, som be . . . . \*)  
 De tydske Kjemper. Ja han Holger Danstæs Bog  
 Fast alle Dage med stor Flid igjennemsløg.  
 Om Roland, Voldevin, Oliver, Ferakunde \*\*),  
 Om Buurmand, Anguland, samt Gerin, Janemunde,  
 Han havde meget læst. Saa deraf sees kan,  
 Man talte uden Grund saa ilde om den Mand,  
 Før Krigen den gif an, da man Folk hørte raabe:  
 Af saadan General hvad Lykke kan man haabe?  
 Skal den os føre an, der dum er som et Qvæg?  
 I Saar var han Barbeer, og ragede vor Skjæg \*\*\*).  
 Gid Generaler ham kun efterfølge vilde,  
 Og deres ledig Tid ej saa unyttig spilde;  
 Men læse, med Jens Blok, nu een nu anden Bog,  
 Der viser store Mænds Bedrifter, deres Tog!

Da

\*) Vid. Bibl. Lindenbrogii.

\*\*) Vid. Catalogus Bibliothecæ Blokianæ.

\*\*\*) Qvo tondente gravis juveni mihi barba sonabat.

Juven. Sat. I.



Da Fogdens Hustru, samt hans Dotter saadant  
hørte,

De sagde: han sig vil i en Ulykke kerte!  
Vi maae forsøge, om vi ikke kan formaae  
At hindre saadant. Da de ham bevæbnet saae  
Med Kaarde og med Spyd, de ham tilfode faldte;  
De hannem deres Trøst, samt enest' Glæde kaldte;  
De forestilte ham, at det var intet Spil  
At vove sin Person; om ham kom noget til,  
Den Ene faderløs, den Anden var en Enke;  
Han burde, som en Mand og Fader, sligt betænke.  
Hans Hustru klynked' meest, sig stedse slog for Bryst,  
Og raabte: med Din Død forsvinder al min Trøst.  
Men ingen Graad vor Fogd var mægtig at bevæge \*);  
Jeg troer, man skulde før en Tiger, Bilsdvin, spørge,  
End overtale ham at sidde hjemme still.

Af Avind hærder da han lukked' Øren til,  
Som Vinden nu paa een, nu paa en anden Side,  
En ryk og vdræn Geg angriber; den at slide  
Og rykke op med Rod med Magt bemøjer sig;  
Saa Hustru's, Datters Suk vor Fogd fra denne Krig  
Ej mægtig var at faae. En Bind kan vel med Nøje  
Et stærk rodfæstet Træ til Jorden slaae og bøje,

Til

) — — — — Sed nullis ille movetur

Fletibus, aut voces ullas tractabilis audit. — —

Ac veluti annosam valido cum robore qver-  
cum &c.

Virg. Æneid. Lib. IV.



Lil Roden trykke kan dets Grene og dets Top;  
 Men det ej falde dog og rykke gandske op.  
 Saa gif det denne Mand: han Dine maatte væde,  
 Da han sin Hustru saae og Dotter saadan græde;  
 Dog blev han stedse ved sit Forsæt; ingen Konst  
 Dem hjalp, al Suk og Bøn, al Knæfald, var omsonst.

Før dette Tøg gif an, vor Fogd lod foredrage,  
 Om det ej tjenligt var at bie nogle Dage,  
 For at begjere Hjelp af dem, paa Læssø boe,  
 Et Sendebud til dem at skikke eller to.

Det stod Jens Blok ej an; han ikke bie vilde:  
 Thi Tiden kostbar var, man den ej maatte spilde,  
 Han intet heller saae, end holde snart et Slag,  
 Og uden Ophold fort marschere Nat og Dag.  
 Han det kun nødig holdt Spioner at udsikke,  
 Som kunde Fiendens Mægt udforske først til Prikke,  
 Mens Hæren var paa Marsch. Man fulgte saadant

Raad,

Og fire gode Mænd udsfikte i en Baad,  
 For at udforske sligt, see, om de vare mange.  
 Thi det ej nægtes kan, at Fogden jo var bange;  
 Skjøndt han sig stilte an at være meget kjæk,  
 Og allerede Paars at have i sin Sæk.

Jeg ej beskriver kan den store Skam og Blusfel,  
 Hver paakom, da man saae, at Fienden var saa usfel,  
 Saa fattig, nøgen, ja som havde ej en Kniv,  
 End sig Raarbe, at forsvare deres Liv.

Da

Da meget snildelig vor Føged lod udsprede,  
 At Fiendens største Magt var flygtet allerede.  
 Dog holdt han Miner og Victori Kyde lod,  
 Som den, der ved sit Navn fik Sejer uden Blod.

Man derpaa til min Helt strax otte Bønder sendte,  
 Man hannem sigte lod: ej andet var at vente,  
 End Stejle, Hjul, hvis han sig ej godvillig gav.  
 Men som den gode Mand var endnu lige brav,  
 Saa vilde han til slikt ej straxen sig bekvemme;  
 Han haabed, (sagde han) de vare ej saa stemme,  
 Som de sig stilte an. Han derpaa Krigsraad holdt.  
 Derover Blodet blev i Niels Johansen koldt.  
 Man vil mig (sagde han) fra Livet atter dømme;  
 Jeg nok en Krigsret seer; det er mig bedst at rømme.  
 Han derfor udaf Frygt undstak sig og løb bort;  
 At miste Ære, Navn, han agted' ikke stort.  
 Slikt Modgang kunde Paars dog Modet ej betage;  
 Fast ingen Fristelse ham kunde Frygt indjage;  
 Jeg haaber, (sagde han) det ej ustraffet blir,  
 Jeg derfor ikke mig til Føgden fangen gir.  
 Skjøndt mine Fiender jeg seer at være mange,  
 Vil jeg dog vise dem, at jeg er ikke bange,  
 Jeg gaaer en Fodbred ej til Side, holder Stand;  
 Jeg tapper Modstand gjør, og slaes til sidste Mand.  
 Saa satte han sig for mod Fienden at tage,  
 At fægte mandelig, og drive dem tilbage.

Ret som et Bildsvin, der af Mænds og Hundes  
 Skrig \*)

Ej blir forsagt, gaaer frem, og laver sig til Krig,  
 Af Brede skummende, den slider udi Stykker  
 Smaa Træer paa dens Vej, med Roden dem oprykker,  
 Paa Hundene seer skjævt, og hvæsfer hvide Tand.  
 Saa kjæk og modig var mod Fienden denne Mand.  
 Nuus sagde derimod: vi kan ej Modstand gjøre;  
 Vi Eder skal med Magt til Fogden fangen føre;  
 I seer jo, vi kan ej Belejring holde ud;  
 Vi har ej Proviant, os fattes Lod og Krud.

Saa maatte Peder Daars sig Fogden overgive;  
 Rebellion ham tvang en fangen Mand at blive.  
 Naar Folket Oprør gjør, saa hjælper intet, at  
 Man tapper, modig er. Den kaldes desperat,  
 Som ene fægte vil. En Casar bliver bange;  
 En Alexander selv maa give sig til Fange;  
 Turenne, Luxembourg, Eugenius, Condé,  
 Om de vil ene slaaes, saa maa man dem beleer.  
 En Hector, Marius, en Hannibal, en Cyrus,  
 En Alcibiades, en Scipio, en Pyrrhus,  
 En Ruyter og en Tromp, en Alba, Scanderbeg,  
 Udretter da kun lidt. Man Hovedet mod Væg  
 Kun løber, naar man vil mod Fienden ene stride.  
 I saadan Fald er bedst at give sig i Tide,

Saa

\*) Α'γροτέροις σύρασι βόικότες — — — &c.

Saa gjorde Peder Paars, og gav sig denne Gang;  
Han stødes derfor ej af store Heltes Rang.

Nu syntes at gaae an for Alvor hans Elende;  
Paa Fare og Fortrød han saae fast ingen Ende;  
Snart ikke var forbi een Modgang, han jo fik  
En anden paa sin Hals, som meer til Hjerte gif.  
Men Venus, da hun saae af Avind den saa plaget\*),  
Som hun paa Rejsen før i Forsvar havde taget,  
Hun sagde ved sig selv: er jeg Gudinde meer?  
Kan Venus taale, at man hende saa beleer?  
Jeg, som har Juno selv tilforne holde i Tømme,  
(Hvorfor Poeter mig ej noksom kan berømme)  
Skal jeg nu Avind meer ej kunne staae imod?  
Jeg haaber, hun af mig oprykkes skal med Død,  
Jeg hende vise skal, at jeg er Jovis Dotter;  
Gudinder, saasom hun, at være Undersaatter  
Af Venus, som saavel ved Skjønhed, som ved Magt,  
Har under Lydighed fast hele Verden bragt.  
Hvo vil mig dyrke meer, naar man faaer sligt at høre,  
At Avind understaaer sig Krig mod mig at føre?  
At hun er mægtig til at gjøre mig Fortrød?  
Gudinden aldrig man tilforne saae saa vred.  
Hun lavede sig til da Avind at bekrige,  
Slaae hendes Hofmod ned, forstyrre hendes Rige.  
Man tænkte ej, det var den fjelne Venus meer;  
At langes efter Krig man kun Bellona seer.

Da

\*) Lybste-Johanns Hist. sui temp. W. 113.

Da andre Guder saae, den Kjærligheds-Gudinde,  
 Som udi Belyst kun og Elskov Smag kan finde,  
 At ville føre Krig; den tage Harnisk paa,  
 Som man i Troje Krig saa meget frygsom saae \*).  
 De færdig var at døe og briste udaf Latter;  
 De vidste hendes Sind, de kjendte Jovis Datter;  
 Hun af en ringe Ting optændes kan, saa snart  
 Man hende gjør imod; men det har ingen Art.  
 Hun sligt tilfælles har med andre gode Fruer,  
 Som tidt ophidses, saa at man derover gruer;  
 Man tænker, naar man seer en Qvinde heftig vred,  
 Hun Strømme udaf Blod at øse er bered.  
 Enhver, som Qvinde-Art ej kjender ret, maa bæve,  
 Naar man blir hende vaer at staae med knyttet Næve,  
 Med stor Ophævelse, med Stræjen, Raaben, Skrig;  
 Man tænker da, at man Gudinden seer for Krig.  
 Dog blir der intet af; hun hastig taber Modet;  
 Saa hidsig som hun var, saa koldt da bliver Blodet.  
 Exempler herpaa nok man kan i Mængde faae  
 Hver Dag, især naar man til Torvet kun vil gaae.  
 Saa gif det denne Gang med Kjærligheds-Gudinde;  
 Da første Ild blev slukt, hun kunde sig besinde,  
 Det

\*) Vid. *Homer. Iliad. Lib. V.*, hvor meget denne  
 kjæle Gudinde græd, da hun fik et lidet Saar  
 i Haanden:

— — — — *Talpero d' àrväs.*



Det var ej hendes Bærk at føre saadan Krig;  
 Hun kunde Avind slaae og vinde kun med Svig.  
 Da Cupido sin Søn hun strax lod til sig hente;  
 Til samme blinde Dreng med disse Ord sig vendte:  
 Hør! gjør Dig rede, gik til Fogdens Datter ind!  
 Du maa til Kjærlighed bevæge hendes Sind.  
 Brug al Din Kunst og Magt mod hende, spænd  
 Din Bue,

Skyd hende Hjertet fuldt af Elskovs søde Lue!

Strax derpaa Cupido sin bedste Pil udskjød \*).  
 Vor Jomfru deraf fik et saadant Hjertestød,  
 At hun af Sengen faldt, og kunde sig ej røre \*\*),  
 Ej tale fast en Stund, ej heller see og høre.  
 Omfider sagde hun: ach Himmel! hvor er fat!  
 Hvad stor Ulykke mig paakommen er i Nat!  
 Af Elskovs hede Piiil jeg saaret er tildøde.  
 Hvad Ondt har jeg vel gjort? hvad er min Skyld,  
 min Brøde?

O, Cupido! Du mig for tidlig giver Saar;  
 Jeg endnu er et Barn, har neppe femten Aar.  
 Med saadan Klage blev den gandske Nat bortdreven;  
 Den unge Jomfru fandt, at hun forliebt var bleven;  
 Men

\*) Lydske-Jochum, P. 117.

\*\*) Saadant kaldes τ'περβολή, og er meget brugeligt  
 hos gode Poeter, besynderlig hos Homerum,  
 af hvilken Autor jeg kunde give en temmelig stor  
 Liste paa Saadant.



Men vidste ej, i hvem; dog syntes hun, den Mand,  
 Som nylig kommen var og fangen her paa Land,  
 For Dine hende stod, saasnart hun vilde sove.  
 Hun faldt sin Moder da til Fod, hun maatte love,  
 At vise hende Paars, som sad i Fogdens Huus,  
 Og var forvaret der med Kræmmerstvend Per Muus.

Da hun ham saae, da strax tog Hjertet paa at pikke;  
 Hun mærkede da vel, at saadan Elskovs-Strikke  
 For hende tvundet var af denne fremmed Mand.  
 Den Blusfel, Hjertesorg, jeg ej beskrive kan,  
 Som hende da betog. Dog tvang hun sig at tale  
 Til hannem disse Ord: Du kan ej lidt huseale  
 Min Moder og mig selv, om Du os sige vil  
 Din Skjæbne; thi vi seer, at Du af Lykkens Spil  
 Er tumlet om. Os gaaer Din Modgang haardt til  
 Hjerter;

Hvad Ondt Dig hændet er, vi haver hørt med Smerte.  
 Sliig, ubesværgt, os al Din Gjenvordighed!  
 Hun gav ham derpaa Stol, og bad ham sidde ned.

Da man sig havde sat, Enhver af Længsel brændte\*)  
 At høre sliig, paa ham de Dine Alle vendte.  
 Da Paars til Himlen saae, udbrød med disse Ord:  
 Skjøn Jomfru! ingen Mand fast funden er paa Jord,

H 2

Der

\*) Conticuere omnes, intentiqve ora tenebant.

Virg. Aeneid. Lib. II.

Der mod mig lignes kan. Jeg beder, jeg maa slippe,  
 At jeg ej tvinges maa min Modgang at oprippe \*),  
 Min Byld, min Hjertens: Sorg. Alt, hvad jeg  
 sige kan,

Er, at jeg kaldes maa en ulyksalig Mand.

Da Alle bade ham, han vilde sig bemøje  
 At fyldestgjøre dem, afmale meget nøje  
 Sin Skjæbne, stod han op, og sagde: hører til,  
 I gode Venner! hvad jeg Eder sige vil:

Jeg har i Staden Aars min Fæstemø Dorthea,  
 Der skøn som Venus er, og dydig som Astræa;  
 Hun mig ej seet har i tre til fire Aar;  
 Af Længsel derfor hun har fældet mangen Taar.  
 For nogle Dage lod jeg mig da overtale,  
 Med min Nærværelse at trøste og huse  
 Min kjære Fæstemø; jeg mig paa Rejsen gav.  
 O, havde man den Tid mig baaret i min Grav!  
 Det havde været mig langt bedre. Men min Skjæbne\*\*),  
 Mod hvilken man omsonst sig stræber at bevæbne,  
 Be-

\*) Infandum, Regina, jubes renovare dolorem.

Virg. Æneid. Lib. II.

\*\*) Peder Paars synes at have været forlibt udi  
 denne Sentents, saasom han bruger den saa  
 ofte. Og synes det, at saasom han udi alle  
 Ting har trædet i store Mænds Fodspor, saa  
 har han ogsaa derudi efter deres Exempel villet  
 tage sig et eget Symbolum eller Devise.

Beskikket har, at jeg paa denne fremmed D,  
 Som en Misdæder, skal med Spot og Skændsel døe.  
 Jeg neppe med min Jagt kom Callundborg af Sigte,  
 Før os paa Himmelen en liden Sky fremblikte,  
 Som skjulte Maane, Sol, det hele Firmament.  
 Det et Mirakel var, som aldrig før er hændt.  
 En mægtig Himmel-Storm begyndte da at hæve  
 Det hele Hav; Enhver af Frygt da maatte bæve.  
 En Bølge paa mig slog, mig gjorde gandske vaad. —

Paa disse Ord Enhver i Stuen brast i Graad \*),  
 Ser Djnens man saae paa Fogdens Kone rinde;  
 Thi i Blødhjertighed fast ingen gammel Qvinde  
 Hun eftergav; hun græd, naar slagtes skulde Ro,  
 Naar klippes skulde Faar, man Heste skulde Foe \*\*).  
 Saa højt medlidend' var, saa dydig, vor Matrone;  
 Blandt gamle Qvinder hun var derudi en Krone.  
 Saa Fogden sagde tidt: min kjære Barbara!  
 Jeg fatter ej, hvor al den Bædske kommer fra \*\*\*).  
 Man derfor undrer ej, at hun sig ikke bare  
 For Graad nu kunde, da hun hørte saadan Fare,  
 Slig Modgang og Fortræd, saa stor Gjenvordighed,  
 Som denne gode Mand, Der Paars, paa Rejsen led.

Da

\*) Deres Character, som leer eller græder mal à propos af det, som bliver fortalt.

\*\*) Portrait paa en gammel skrøbelig Qvinde.

\*\*\*) Mirandum est, unde ille oculis suffecerit humor.

Da Graaden stillet var, fortsatte han sin Tale:  
 Hør, hvad os hændte meer; (jeg vil her ikke prale)  
 Vi ikke Vølger meer, men høje Bjerge, saae;  
 Nu var vi Stjerner nær, nu tænkte vi at staae  
 I Jordens Afgrund. Ach! jeg kan for Jer ej dølg,  
 At jeg med største Skæk blev engang vaer en Vølge,  
 Som mod en Stjerne slog, men dog med liden Frugt\*),  
 Jeg frygtede at see et Himlens Dje slukt.  
 Jeg tænkte — Ach! jeg seer, at Fogden selv er hjemme,  
 Og vil her ind til os. Jeg maa min Tale gjemme  
 Til bedre Lejlighed. — Enhver da Flugten tog,  
 Af Frygt og Rædsel løb, og sig for Brystet slog.

\*) Poëtice & eleganter. Unde *Virg. Æneid. Lib. III.*  
 Sorbet in abruptum fluctus, rursusque sub auras  
 Erigit alternos, & sidera verberat unda.

Item paa et andet Sted:

— — — — — Rorantia vidimus astra

· Og om Polyphemi Størrelse:

— — — — — Ipse arduus altaque pullat

Sidera. — — — — —

## Anden Bog.

---

### Første Sang.

---

\* \* †)

Aurora aabnede de purpur-farved' Døre,  
Og Titans hede Bogn stod færdig til at kjøre;

De

†) Saadanne Stjerner, naar de komme udi Bøger, betyde de ikke meget godt. Her give de tilkjende en Defect udi Historien; thi Historicus har fundet nogle Blade, som ere gandske bleven fordærvede, saa det ikke har været ham muligt at kunne læse dem. Han kan allene nogenledes slutte, at de handle om, hvorledes Paars, da Fogden var gaaet bort, fortsatte sin Tale, og derpaa med sin Skriver gik til Sengs. Saa dette Værk haver det tilfælles med de bedste gamle Skrifter, som have saadan Defect, og ere fulde af saadanne onde Stjerner.

De mindre Himlens Lys, de mange Stjerner smaa,  
 Paa Flugten gave sig, saasnart de Phoebum saae \*).  
 Den mørke, fæle Nat, med sine sorte Binger,  
 Strax Flugten ogsaa tog, og sig mod Vesten svinger;  
 Saa al Slags Spøgelse, hvad Navn det have kan,  
 I Huler kræbe ned, ej torde holde Stand.  
 Man hørte Nisser, Trold, at sukke, klage, græde,  
 At raabe: borte er vor Trøst, vor Natteglæde!  
 At sige kortelig, paa rent og gammelt Tydsk:  
 Da det var bleven Dag, og Sol gik op paa Tydsk\*\*).

End laae vor Peder Paars og sov paa grønne Dre,  
 Man i det hele Hus ham snørke kunde høre;  
 Han drømte, at han var til Feltts, en Krigshær saae;  
 Han lavede sig til mod Fienden løs at gaae.  
 Slig Phantasié var ham i Søgne forekommen:  
 Han vilde falde an, saasnart han hørte Trommen.  
 Men see! hvad skede da? hans Skriver, Peder Ruus,  
 Som med sin Principat var bragt i samme Huus,  
 Lod en forfækkelig gaae ud, med Tugt at sige,  
 Saa man paa Den fast ej havde hørt dens Lige.

Som

\*) — — Ecce vigil rutilo patefecit ab ortu  
 Purpureas Aurora fores, & plena rosarum  
 Atria. Diffugiunt stellæ — — —

Ovid. Met. Lib. II.

\*\*\*) Saaledes gaaer Solen op hver Morgen ubi de  
 tydske Romaner.



Som græske Pose, der var gjort af Drejud,  
 Og Ithacæ Regent fik udaf Stormens Gud \*),  
 (Som os beskrevet har Homerus i hans Vise,  
 Med stor Sandfærdighed, saa vi ham derfor prise)  
 I hvilken Skjulet laae en stærk poetisk Vind.  
 Skibsfolket derimod sig andet bildte ind;  
 De tænkte, at en Skat var derudi at finde;  
 De løste Baandet op; der udgik flige Vinde,  
 En saadan heftig Storm, med saadan heftig Brag,  
 Saa hver Mand troede fast, det var den sidste Dag.  
 Ej anderledes var det Skrald af Nuses Pose.  
 Ach! jeg er ej Poet! jeg kan ej Saadant rose!  
 Jeg kan fast ingen Ting poetisk male af!  
 Den, dertil var beqvem, nu ligger i sin Grav.

Det samme stærke Skrald kom Peder Paars for  
 Dre,

Just da han drømte, at man vilde Trommen røre.  
 Han deraf rejste sig, og gav et mægtig Skrig.  
 Man aldrig Hector saae saa vred i Trojæ Krig.  
 Han løb i Stuen om, fast som en utæmt Fole;  
 Han kasted alting om, Bord, Bænke, Skamle, Stole.  
 Omfider fik han fat paa Nilles Hueblof,  
 Som syntes noget lig Niels Hansen, fordum Rok.

Han

\*) Δῶκε δέ μοι δαίρας ἄσκον Βοός ἐννεβροιο.

Hom. Odyss. Lib. X. Et mox:

Ἄσκον μὲν λύσαν, ἄνεμοι δ' ἐκ πάντες ὄρουσαν.

Ibid.

Han i sin Jorighed mod samme Blok sig vender,  
 Den river, slider smaa imellem sine Hænder.  
 (Den Skade, sagde Ruus, vist dyrt nok hævnnet blir;  
 Thi samme Blok var gjort af skjønt Cardus-Papir).  
 Net som en Løve, der har Kræfter uden Lige,  
 Anfalder Bondens Hjord, nu tager Ro, nu Qvige\*),  
 Hvo hannem møder først, Kalv, Ore eller Stud,  
 Den sønderslides maa, dens Indvold rives ud;  
 Ej anderledes gif det Blokken dennesinde;  
 (Enhver der læser sligt, hans Dine maa vel rinde)  
 Af Løven ingen Stud, af Bjørnen intet Hors,  
 Saa net medhandlet er, som denne Blok af Paars\*\*).  
 Han videre greb an, nu en Ting, nu en anden;  
 Slog Vinduer itu. — Mon Fanden rider Manden?  
 Ruus sagde ved sig selv; mon han er bleven gal?  
 Han listede sig til ham, og sagde: Husbond, tal!  
 Stig,

\*) Βοσκομένης ἀγέλης βοῶν ἀρπάση, ἥτις ἀρίστη.

— — — — — ἐγκατα πάντα λαφύσσει.

Homer. Iliad. Lib. XVI.

\*\*\*) Om Noget har læst den berømmelige Don Quixotes Historie, kunde man tænke, at Poeten deraf havde stjaalet denne Invention, som er den eneste, hvorudi disse to Helte ligne hinanden. Men, foruden at der er Forskiel paa, at gaae i Søvn, og at have Hovedet fuldt af Grillen; saa forsikrer og Autor, at han intet haver tillagt af sit eget, men fundet Paarses egen Haand derfor.

Siig, mon det nu er Tid med Fogden Krig at føre?  
 At tage saa affted, saa mange Krumspring gjøre?  
 Betænk kun, hvor det os i sidste Fejde gif! —  
 Paa disse Ord Per Ruus en vældig Kindhest fik.  
 Slig Spot den gode Karl til Marv og Hjerte trængte;  
 Saa han sin Principal det samme Maal iskjænkte;  
 Han ham i Haaret fik, og bankede hans Krop,  
 Saa Sønnen ham forgif, saa at han vaagned' op.

Han raabte overlydt: see Verdens sidste Tider!  
 En Husbond af sin Dreng sliig Spot og Skjændsel  
 lider!

Mon nogen ærlig Mand meer Mester er i Hus?  
 Mon jeg med Nogen meer vel drikke tør af Krus?  
 Det fast utroligt er, en Dreng at slaae sin Herre!  
 Det er min egen Skyld; jeg er for from, desværre!  
 Hvis i min Farfars Tid \*) en Dreng sliig havde  
 gjort,

Han skulde deraf sig ej have roset stort;  
 Saa snart han gjorde kun en Dlynke udi Vanden \*\*),  
 Strax Folket blev for ham saa bange som for Fanden.  
 Nu man skinbarlig seer, med Graad og Hjertesorg,  
 At ingen Skif er meer blandt Folk i Callundborg?

Ruus faldt da i hans Ord: glem ej, hvad I  
 vil sige!

En Læredreng og Svend de ere to ulige.

Hvo

\*) Som var en Bremer; thi det Slags Folk ere  
 skarpe Husfædre.

\*) Vid. Chronic. Callund. pag. 8.

Hvo der for Dreng har tjent, og faaet sit Lærebrev,  
 Jeg hørte ej, at han af Husbond slagen blev;  
 Han ikke nødig har for Nogen sig at krumme,  
 En Kindhest taale, og den stikke i sin Lomme.  
 En Karl, der skriver Tydsk, som hver Mand er bekjendt,  
 Der udi trende Aar i Flensborg haver tjent,  
 Der Suldmagt haver havt paa mange Kjøbmænds  
 Regne;

Bogholderi forstaaer, med bruddet Tal kan regne,  
 Der ogsaa lidt Latin i Ungdom læret har;  
 Om han sig Spot fordrog, var han en Gjæk, en  
 Nar.

Om Nuus da havde Ret, derom maa Andre dømmme,  
 Jeg intet sigt forstaaer; det kan mig ikke sømme,  
 Det staaer mig ikke an, at fælde nogen Dom  
 I ubekjendte Ting, som jeg veed intet om.  
 Sid ikkun andre Folk det samme vilde gjøre,  
 Og ej saa pludselig fordømme, hvad de høre;  
 Men eengang lære ret paa Jorden veent at gaae;  
 Bekjende, visse Ting sig ikke at forstaae.  
 I denne vigtig Sag Parti jeg ikke tager;  
 Jeg altid maa see til, at jeg det saadant mager,  
 At jeg paa Halsen og ej Kræmmer-svenne faaer;  
 De, som Pedanter, ej med Ord, men Næver slaaer.  
 Om Kræmmer-svend Per Nuus jeg dette kun vil sige:  
 At der paa Anholt var i Regning ej hans Lige.

Ehi Christen Stork, som dog vor Fogeds Fuldmagt  
var,

Saa vidt mig er bekjendt, ham ej opnaaet har\*);  
Skjøndt Folk sig bildte ind, hans Lige ej at finde;  
Men den Skeelsjede regjerer blandt de Blinde\*\*),  
Nuus bedre regnede; han førte bedre Pen;  
Han sig ej nøje lod, som Stork, med Een maalt  
Een \*\*\*).

Han havde ogsaa lært en Hob latinke Gloser;  
Han vidste paa det Sprog at nævne Duxer, Hofser,  
Bryst, Pande, Hage, Kind, Hals, Hoved, Hud  
og Haar,  
Laud, Dje, Næse, Mund, Arm, Hænder, Føds  
der, Laar.

Hans Klæder kunde han opregne indtil Skjorte.  
(Den Trøst tilbage var; de ellers vare borte) \*\*\*\*)  
Fast intet Dyr, han jo det vidste paa Latin,  
Fra Hørde indtil Faar, fra Ore indtil Svin.  
Han kjendte Fingre og fra Pollex til Anator.  
Ses Blade havde han og læst i Nomenclator;

Gramm

\*) Blok. Stat. Polit. Insulæ. pag. 6.

\*\*) Inter cæcos regnat strabo.

\*\*) Man kunde vel sige: Een Gang Een, men det  
klinger ikke saavel som paa Plat-Lydsk.

— — — — — Omnia græce.

Juvenal. Sat. VI.

\*\*\*\*) Saa som han var bleven plyndret indtil Skjorten.



Grammatica han dog ej havde fanet fat,  
 Han lod sig nøje med at læse sin Donat.  
 Sin Credo kunde han, som andre sine Lige;  
 Skjøndt han det ej forstod; men det vil intet sige;  
 Hans egen Hører, som dog var en dygtig Mand,  
 Det kunde lægge ud lidt bedre end som han.

Sligt jeg kun regner op, for hannem at berømme.  
 Men, om han Husbond slog med Ret, jeg ej vil  
 dømme;

Sin Husbond, som var rig, og mægtig vel sig stod;  
 Som udi Callundborg fast havde bedste Bod,  
 En stor Correspondents paa Stege, Thy og Randers.  
 Der og besvogret var med Herredsfogden Anders.  
 Der som til Amsterdam forgangen Foraar skrev;  
 Fra Scheper Sibrant fik et meget høfligt Brev \*).  
 Som kunde regne op, fast sexten Kræmmer-Uhner \*\*);  
 Hvis Morfar Fændrik var, og tabte tvende Faner  
 I store svenske Krig, med Junker Jørgen Slentz \*\*\*),  
 Som

\*) Kræmmere paa de smaa Stæder bryste sig gjerne deraf, at de have verlet Breve med dem, som boe udi de store Handelsstæder; thi det giver dem Credit.

\*\*\*) Callundb. Krønike, Pag. 4.

\*\*\*) Af denne Passage skulde, maastee, Nogle holde denne Historie suspect; efterdi Junker Slentz kom herind i Kong Hanses Tid. Men jeg kan forsikre om, at det er gandske rigtigt; thi Poeten



Som kommen var fra Cöln, dog Andre siger Mentz \*).  
 Der bedre Plattysk end somt Sjellandsk kunde tale. —  
 Nok sagt! man ellers troer, jeg Syde vil og prale.  
 Om Ruus med Billighed sig Husbond slog igjen,  
 Jeg derom hvister kun, men intet før' i Pen. \*\*)  
 Jeg Kræmmerfveane ej for Hovedet vil støde,  
 Ej nogen Handelsmand, endogsaa ingen Jøde;  
 De stundum gir Credit; man dennem nødig har;  
 Jeg dem ej støde vil, jeg er ej saadan Nar.  
 Jeg ofte maa (desværre!) til en og anden trænge,  
 Og tage paa Credit, naar jeg er ej ved Penge,  
 Men hængefærdig er heel tidt af Pengesorg;  
 Hvor vilde det da gaae, om man fik ej paa Borg?

Men nu er Tid, at jeg til Peder Paars mig vender.  
 (Jeg nær ham havde glemt, sligt tidt Poeter hænder)  
 Han længe stille stod, og stirrede paa Ruus,  
 Og sagde: ach! jeg er jo udi Fogdens Huus!  
 Jeg er en fangen Mand! hvorledes kan det være,  
 At jeg, i saadan Stand, en Svend, som er af Lære,  
 Som

ten har Peder Paarses egen Haand derfor. Jeg  
 kan troe, hans Forsædre have levet meget længe.

\*) Jeg vil herudi intet decidere. Ellers kunde det  
 give lærde Folk Anledning til en smuk Disser-  
 tation: de vera patria Georgii Slentz.

\*\*) Autor er bleven saa intimideret, at han ikke tør  
 decidere mere ubi nogen Ting.

Som jeg har elsket højt, nu skulde give Slag?  
 Du aldrig af mig Hug har faaet, før i Dag.  
 Ach! kan i Sønne man saa stor Ulykke gjøre?  
 Jeg tænkte, at jeg var til Felts, fik Trommen høre;  
 Mig syntes, at jeg saae vor Fogd bevæbnet staae;  
 Jeg tænkte — Ach! Per Ruus! hvor vil det med  
 os gaae?

Hvad vil der blive af, naar Fogden sligt faaer vide?  
 Med fire Heste han os lader sønderlide,  
 Jeg seer, jeg ogsaa her fordærvet har en Blok;  
 Mig syntes, at det var Forræderen Niels Rok.

Per Ruus ham svarede; den Tromme, som J hørte,  
 Som til slig Tapperhed utidig Jer forførte,  
 Ej andet var, end En, som jeg lod slippe ud;  
 Jeg selv og vaagnede af samme heftig Skud.  
 Jeg kan der ikke til, naar Jld i Krudet kommer,  
 Saa holdes det ej let. Sligt hændte vor Landsdommer,  
 En slig studeret Mand, da han paa Landsting var.  
 Saa af forneemne Folk sligt ej sig holde lar.

At det naturligt er, det har jeg vidst for længe;  
 Det og naturligt er, naar Fogden lar os hænge,  
 (Paars sagde) for det Ondt, som deraf kommen er,  
 Mig synes, jeg os alt i Galgen hænge seer.

Ruus derpaa svarede: o, hvilke stemme Flatus!  
 (De kaldes saa paa Græsk) den lærde Hypocratus,

En

En gammel jydsk Doctoor \*), for otte tusind Aar,  
 Har skrevet saa derom: hvis de ej Udgang faaer,  
 Da gjør de meget Ondt, en ærlig Mand kan dræbe,  
 Men, at man derfor Folk til Galgen lader slæbe,  
 Det har han aldrig sagt. O, havde jeg det Skrift!  
 Vor Sag da skulde faae en anden Fart og Drift.

Han svarede da Paars: Sligt bruges ej for Netter;  
 Til Tinge gjælder ej Doctores og Poeter;

At tænke paa sliq Bog for Netten er ej værd.

Men sig mig, kjære Knus! hvor bliver Du saa lærd?

Jeg engang i vor Bod fandt tvende gamle Blade,  
 Jeg dem til Kræmmerhus strax vilde gjøre lade.

Der Joversen, I veed, en gammel lærd Student,

Som jeg for nogle Aar i Colding haver kjendt,

Han elsker gjerne Sød, Rosiner, Mandler, Sukker,

Han ofte gaaer forbi vor Bod, og dybt sig bukter,

Han synes, som han ej ret tælle kan til fem,

I sin Theologie han dog er meget slem.

Jeg

\*) Enfoldige mener, alting er skeet i deres eget Land. Thi skal det være Hippocrates, Der Knus mener, da begaaer han derved ligesaa stor Fejl, som Autor til den gamle plattyske Krønike, der siger, at Keiser Aurelianus var fød til Ribe udi Jylland, og har verteret de latinske Ord: Natus erat in Dacia ripensi, saaledes: He was in Ripen in Denuemarch geboren.

Jeg veed, at han er lærd, skjøndt jeg kun er en  
Kræmmer:

Thi han sig bærster ej, sig aldrig Haaret kæmmer \*);  
Som ret grundlærde Folk heel nøje tar i Agt;  
Paa slige ringe Ting der ligger ingen Mage.  
Det hele Callundborg ham for hans Lærdom roser;  
Thi han ej Hænder toer, ej binder sine Hosser.  
Jens Pedersen, som dog sig bilder me get ind,  
Hvo det ej kunde see, han maatte være blind,  
At han er ej saa lærd, saa doctus, som vor Peder;  
Han pynter sig for tidt. Hos lærde Folk det heder:  
Hvo, som paa Moden er, og net i Klæder gaaer,  
Han Reputation for Lærdom aldrig faaer \*\*).  
Den samme Iversen jeg da ind til mig kaldte;  
Han om de Blade lidt i Boden med mig talte:  
Jeg sagde: see et Skrift, som jeg ej kan forstaae!  
Thi det forbandet var, som Kragetæer saae.

Jeg

\*) Poeten synes at raillere med dem, som ved philosophiske Levemaader, og ved Foragt ubi Klæder, vil bilde Folk ind, at der ligger stor Lærdom og Philosophie begravet hos dem; ligesom de, der i gamle Dage ikke vilde rage deres Skjæg, at de skulle see ud som Philosophi.

\*\*) Derfor vare ingen Folk mere forgattede af Philosophis i gamle Dage, end de saakaldte Compti og Punicati, hvilke dog, for at revangere sig, sagde om de andre: Barbam videmus, non Philosophum.

Jeg troer, den Jversen vist haver det med Fanden;  
 Saasnart han Bladet saae, og fik det udi Haanden,  
 Han sagde, at det Græsk og Elamitisk var \*).

Af største Leddik jeg et Pund Rosiner tar,  
 Jeg sagde: Peer! jeg veed, at Du forstaaer Din  
 Bibel,

Som Else Skolemoer sin A B C og Fibel;  
 Du otte Gange har sputert \*\*) i Kjøbenhavn,  
 Og derved hos hver Mand forhvervet Dig et Navn.  
 Hvis Du vil dette Skrift udlægge og forklare,  
 Da otte Skilling kan Du i Rosiner spare.

J 2

Peer

\*) Eftersom Græker og Elamiter staaer sammen i Bibelen, saa tænkte han, at det var eet.

\*\*) Sputeret contracte pro disputeret, licentia poetica. I fordum Tid gjorde man sig ligesaa meget til af Disputatzer, som Generaler af store og lykkelige Feltslag; saa det Ord: Disputavi publice, havde hartad ligesaa meget at sige, som Scipionis: Vici Carthaginem. Men, som man efterhaanden har fornummet, at det ikke alletider er de Værdeste, som disputere bedst, gjør man ikke mere saa stort Væsen deraf, og graver ikke mere saadanne Panegyriquer paa Folkes Ligstene:

Hic jacet Magister Noster,  
 Qvi disputavit bis aut tær  
 In Barbara & Celarent,  
 Ut omnes admirarent.



Per blev da heftig glad, og strøg sig om sin Mund;  
 Thi han paa Sukker og Rosiner var en Huud.  
 Han sagde: det er Mad for Mons, for en Student!  
 Jeg et Par Brillen strax af Skriverstuen henter;  
 Han dennem straxen paa sin lærde Næse satt',  
 Udlægger Ord fra Ord, som det var hans Donat.  
 Jeg hørte flittig til, med Hjertens Lyst og Glæde;  
 Det Blad var meget lærdt; jeg maatte Dine væde.  
 Jeg sagde: Petrus! \*) har man ej den Bog paa Tydsk?  
 Jeg veed, der ikkun lidt af Skrifter er paa Tydsk.  
 Jeg holder det en Synd paa Modersmaal at skrive \*\*)  
 (Han svarte) Haandværksfolk da vilde lærde blive;  
 Thi mangel Bonde da sig skulde understaae,  
 At sige: det er Snak, Herr Doctor! ikke saa!  
 Vi lærde Mænd maa det saa alletider lave,  
 At vi os visse Ting kan forbeholdet have;  
 Nu bilder vi dem ind, at Blæk blir gjort af Møst,  
 At Himlen er af Glas, og Maanen er af Ost.  
 Hvor vilde det gaae til med dem i Davedømmet,  
 Hvis Skriften var paa Balf? Folk havde overkommet,  
 At det er idel Snak, som man dem bilder ind;  
 Folk blev rebelf, og holdt sig ikke meer i Skind.

Gid

\*) Han torde ikke sige slet og ret Per mere, fordi han fornam, at Personen var saa meget lærd.

\*\*) Per Jversens Tale er noget æquivoque; han synes at tale ironice, men Ruus tager det i det ringeste for Alvor.



Gid aldrig i min Tid sig Nogen saa forsynder,  
 Med danske Bøger han at skrive ret begynder!  
 Gid aldrig i min Tid en Bogmand blir saa fjef\*),  
 At han tør sige: Peer! Du taler som en Gjek!  
 Hvis tilmed, fjere Ruus! Du nogensunde vidste,  
 Hvor let man kan sit Navn ved danske Skrifter miste,  
 At den, der skriver kun paa Dansk, han blir foragt,  
 Han aldrig holdes lærd, Du vist nok gav mig Magt.  
 Du vedst Lars Hendriksen, Du ham til Drikke kjender,  
 Han aldrig bliver lærd, hvor han sig snoer og vender;  
 Han kan hos lærde Folk fast aldrig faae Credit;  
 Han skriver kun paa Dansk; de raaber: det er ...  
 Per Poulsen derimod, som haver Magasiner  
 Af lidt Hebraisk og Græsk, og er en halv Latiner,  
 Hans Navn blandt store Mænd bør staae i Almanak;  
 Skjøndt det, han skriver, er kun idel Pølsesnak.  
 Det er dog godt Latin, med lidt Hebraisk poleret;  
 Man dog skynbarlig seer, at han har vel studeret;

Han

\*) Som i gamle Dage til Rom, hvor Juvenalis med Hjertens Sorg og Smerte fortæller, at endogsaa en Kvinde tør rajsouneré over Virgilius og Homerum.

Laudat Virgilium, perituræ ignoscit Elisæ;  
 Committit Vates, & comparat; inde Maronem  
 Atque aliâ parte in trutina suspendit Homerum.  
 Cedunt Grammatici, vincuntur Rhetores, omnis  
 Turba tacet. — — —

Han disputeret har om romersk Sko og Hat \*);  
 Saa rig er han paa Ord, saa vel har han det fat  
 Jeg svared' hannem da: min hjertens lærde Peder!  
 Jeg troer, at ingensteds, hvor meget man end leder,  
 Man neppe finde skal et Folk, der eget Sprog  
 Foragter saa, som vi; man seer fast ej en Bog,  
 Man seer fast ej et Skrift, ej andet end som Biser.  
 Gotts Bliks! jeg derimod vor Nabo, Tydsken, priser;  
 Han skriver alle Ting, som han er splittergal \*\*),  
 Skjøndt han det aabenbar af Andre stjele skal.

Holdt! nok! (da sagde Paars) Du maa ej saadant tale

Om slige lærde Folk, og dem saa sort afmale.

Du

\*) De holdes gemeenligen for de lærdeste Folk paa de høje Skoler, som skrive Bøger om de gamle Romeres eller Grækers Sko, Hatte, Halsbaand, Hængsler og Slaader for Dørene, og andre saadanne Particulariteter, og, saasom Poeten siger, kan vise os

Nutricem Anchisæ, nomen patriamque novercæ  
 Archemori. — — — — —

Juven. Sat. VII.

Men andre Kjættere tage sig undertiden den Frihed at raisonnere saaledes derom:

Torquentur miseri parvis. — — —

\*\*) — — — — Tenet insanabile multos

Scribendi cacoethes — — — —

Juven. Sat VII.

Du heel satyrisk er; tal mere med Beskeed!  
 Det sagde han med en heroisk Gravitet.  
 Jeg tilstaaer, vi paa Dansk i Trykken lidet giver;  
 Vor Nabo derimod fast alt for meget skriver,  
 Skjøndt, hvor det kommer fra, jeg veed, han fjotter ej.  
 Mig synes, det er bedst at gaae en Middelvej.  
 Men det er ikke Tid med Snak sig at opholde.  
 Jeg tænker paa min Drøm: hvad saadant kan for-  
 volde;

Hvorledes muligt er, at man i Søve kan  
 Af Sengen rejse sig, og slaae en ærlig Mand;  
 Med slig Ufsindighed i Stuen springe, løbe;  
 Og, som en utæmt Hest, saa Kaalebøtter støbe;  
 Med aabne Djen staae og stride med en Blok,  
 Og sig indbilde, at det er Niels Hansen Rok.

Ham svared' Peder Ruus: sligt er og flere hændet;  
 Jeg har for nogle Aar en Mand i Flensborg  
 kjend-

Der ubi Søve glat en Vandekage aad;  
 En Anden, som en Mil har roet i en Baad.  
 Der findes ogsaa de, der klavre kan som Ratter;  
 I Nomenclator man dem kalder Andabater;  
 De uden Fare kan paa Kirkespire staae \*);  
 De, som Troldkjerlinger, paa Vandet og kan gaae;  
 De

\*) Tydsk: Jochums Hist. sui temp, Pag. 16.

De allehaande Sprog og Tungemaal kan tale \*),  
 Ja mange skjulte Ting kan sige og afmale;  
 De ti Mænds Styrke har, som Bjørnen, tolv Mænds  
 Bid \*\*).

Gid jeg Per Iversen for Fejls Skyld havde hid!  
 Han skulde paa Hebraisk os saadant kunde sige;  
 Saa lærd er samme Karl, Skam, om han har sin  
 Lige!

Han holder for, at det er idel Fandens Konst,  
 At Sygdom, Hereri, sligt lægges til omsonst.

Thi

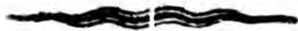
\*) Saaledes beretter La Mothe le Vayer (Epitre 6r. Pag. 6:7.) om En, der boede udi Rouen, ved Navn le Fevre, som udi Søvine kunde svare til alle Slags Sprog, hvorudi man talede ham til, ja endogsaa kunde sige tilkommende Ting; men saasnart han vaagnede, vidste han slet intet. Samme Autor gjør sig megen Umage at udfinde Marsag til saadant. Dog det havde været bedre, at anvende den Tid og Umage paa at erkyndige sig ret, om Historien var gandske rigtig. Thi som Pedanteri haver mange Grene, saa er det blandt andet een af dem, at bryde sit Hoved med at udfinde Marsagen til en Ting, førend man veed, om Historien er rigtig.

\*\*\*) Det er bekjendt blandt Bønder udi Norge, at Bjørnen haver 10 Mænds Styrke og 12 Mænds Forstand.

Ehi Fanden Skikkelse af slige Folk paatager ;  
Nu et Slags Gjefferi, nu andet, ham behager.  
Jeg troer, med Eder han har øvet samme Spil ;  
Og, om i Eders Seng vi nøje lede vil,  
I Eders bedste Søn vi Eder nok skal finde ;  
Der Paars mig Rindhest ej har givet nogensinde.

Da sagde Paars: hør, Ruus! holdt op med saar  
dan Snak!

Du derved kun af mig fortjener liden Tak.



## Anden Sang.

Just paa den samme Tid, da sig Ulykke skede,  
 En Kjerling gif forbi, der Gammel-Gunild hede;  
 Hun plejede hver Dag i Fogdens Huus at gaae,  
 Og redelig sit Brød fortjene med at spaae \*).  
 Hun meget gammel var, og gif med Krykker krumpen,  
 Saasnart hun Noget saae i Haanden eller N.....\*\*),  
 Hun kunde sige strax, hvad hannem forestod.  
 Hun for en ringe Ting sig dertil bruge lod;

Var

\*) Christ. Storck Rer. gest. Gunild. p. 4,

\*\*) Hvoraf kan sees, at denne Kvinde havde bragt det langt videre end andre Spaamænd, hvilke ikke bemænge sig uden med Metoposcopie, Chiromantie, Podoscopie; thi hun forstod sig ogsaa paa Rumposcopien eller Pygomantien, og kunde deraf sige Folkets Stjebne saa vel, som de habileste Doctores Magiæ Naturalis af andre Legemets Parter.



Var from, medlidend', god, med lidet lod sig nøje;  
 Hun kun en Skilling tog for at slaae ud et Dje \*).  
 Hun stedse laae i Strid med Degnen og Jens Blok;  
 Per Degn gav hende Slag forleden med en Stok.

Det Had, som Degnen bar mod hende, det for-  
 voldte,

Hun Børen lærte og en Puge-Skole holdte;  
 Det, Degnen sagde, mod m: Jus docendi er,  
 Og at hun deri gaaer mit Degne-Amt for nær.  
 Han Fogden tidt gav ind, nu een, nu anden Klage;  
 Hun kunde stedse ved Fogdinden det saa mage,  
 Som elskte Gunnild, og i Forsvar hende tog,  
 At man paa Døren ham med slige Klager jog.  
 Det, som den gode Degn gif allermeest til Hjerte,  
 Det er, han hørte fast hver Dag med megen Smerte,  
 Folk torde sige: hun langt bedre var end han;  
 Det ej fordsøje kan en brav studeret Mand.  
 Nu havde han dog Haab med hende ret at spille;  
 Thi han var bleven kjendt med Fogdens Dotter Nille,  
 Som han for nogen Tid lært havde udi Sang;  
 Man meente, derved at hans Sag fik bedre Gang.

Jens  
 es

\*) Deraf berømte ogsaa Poeten i sin Tid jødiske  
 Spaamænd:

— — — — — AERE minuto,

Qualiacunque voles, Judæi somnia vendunt.

Juven. Sat. VI.

Jens Blok var ogsaa vred paa samme gamle Qvinde;  
 Han aldrig vilde gaae i Huus, hvor hun var inde;  
 Hun tog ham Næring fra, fik mangen Patient,  
 Som den erfarne Mand tidt havde før betjent \*).  
 Med Signen, Maalen, hun hjalp mangen brav  
 Matrone, .

Blandt andre hun med Sligt hjalp Christen Storkes  
 Kone;

Af hendes Tilstand Stork fast blind var udaf Graad:  
 Dog blev hun hjulpen ved et saadant Kjerlingraad \*\*).

Forresten af hver Mand hun elsket blev og æret;  
 Thi hun godt Folkes Vægen vaa Den havde læret,  
 Og undervist med Flid i deres Christendom.

Man før canonisert slig Qvinde har i Rom.

En Feber kunde hun med blotte Ord curere;

Slig Gave havde hun, saavelsom andre flere,

Der kun syv Maanedes i Moders Liv har lagt \*\*\*);

Thi hun til Verden var saa snart og tidlig bragt.

I at

\*) Block. Stat. Polit. Anholt. p. 21.

\*\*) Saadanne Slags Folk ere de saakaldte Enfalma-  
 dores ndi Spanien, som curere Folk med Sang;  
 hvilken Slags Cuur kaldes Curatio Homerica,  
 saasom derom bliver først talet hos Homerum.  
 Vid. Emanuel de Valle de Moura Libr. de En-  
 falmis.

\*\*\*) Saadant præsterebe, da jeg var til Rom, en  
 Skomager, som var i saadant Embede confir-  
 me-

J at forgjøre Folk hun havde ej sin Mage;  
 Hun kunde Skikkelse af Ulv og Bjørn paatage;  
 I Luften tidt hun red paa Koftefast og Stof \*).  
 Sligt aldrig haver gjort, saa lærd var ej Jens Blok;  
 Endskjøndt han Doctor var, og havde mange Bøger,  
 (Hvad sig en Qvinde veed, en lærd Mand ofte søger),  
 Hun kunde og med Spyt curere bruddet Been \*\*);  
 Paa Havet sejle med den største Møllesteen.  
 I Finland selv man ej saa lærde Folk kan finde,  
 Der deres Physica forstaaer som denne Qvinde;  
 Skjøndt man paa Ermet os vil binde, bilde ind,  
 At de kan skabe sig til Dyr, og gjøre Wind.

Jeg vil med Ingen her indvikle mig i Trætte,  
 Og sige: det er Løgn, som Folk om dem berette;  
 Jeg vilde kun, af hver examineret blev,  
 Om saadant rigtigt var, førend han derom skrev.  
 Jeg vilde nødig, at man skulde slige finde,  
 Formedelst den Respect, jeg bær for denne Qvinde;  
 Thi

meret af Inquisitionen; men der sagdes derhos,  
 at han ikke kunde hjælpe uden dem, der havde  
 en stærk Tro. Maa skee den Snak confunderes  
 med den bekjendte Mening, nogle Medici have,  
 de prole septima mascula citra interruptionem  
 nata, som den berømte Th. Villis forsvarede i  
 hans Anatome Cerebri.

\*) Conf. Lybcke-Jochums Hist. sui temp. P. 8.

\*\*) Christ. Storck de Rebus Gestis Gunild. p. 8.

Thi hendes store Navn da uddøe vilde rent ;  
 Hvis sligt blandt hele Folk saaledes var gement.  
 Hvis de saa vise er, som før Chaldæer, Morer \*) ;  
 Hvi tager man da ej fra Finland Professorer ?  
 Om her en Physicus løb Hovedet mod Bæg ;  
 Saa skaber han ej Vind, gjør Høne ej med Æg,  
 Men jeg forblindet er af Skjaldre-Hoveddunster ;  
 Jeg kommer ej ihu, at det er Fandens Konster.  
 Jeg troer, det saadan er ; men bliver underlig,  
 Naar jeg betragter, at ej En er funden rig ;  
 Hvi de, der skabe Vind, kan og ej mynte Penge ?  
 De, som Mirakler gjør, af Armod maa sig henge ?  
 Hvis slig en Djævel kom fra Finland til Paris,  
 Og gjorde Folket der saa konstig og saa viis ;  
 Hvad det da gjorde først, jeg skulde næsten gjerte :  
 Det vilde Alchymie paa bedre Fødder sætte ;  
 Ej døe af Hunger, for at skabe Vejr og Vind,  
 At gjøre sig til Ulv ; nej, det var ej saa blind.  
 Men det er ikke værd om saadant meer at skrive ;  
 Jeg maa til det, som meer er vigtigt, mig begive.

Man

\*) Morhof. Polyhist. Cap. de Collegiis secret. cite-  
 rer Jacobum Typotium, hvilken siger, at have  
 seet Finlapper ved saadanne Konster tæmme vilde  
 Dyr, bevæge Land og Skov. Og holder samme  
 Morhof for, hos disse Folk er Levninger af den  
 gamle orientalske Viisdom, sigende: Etli non  
 negem, multas esle apud gentem hanc Magiæ  
 orientalis reliquias.

Man skulde ellers mig bebrejde, at jeg ej  
 Som en Historicus gif rette Sti og Vej;  
 At jeg, som visse Folk, særdeles gamle Roner,  
 Kun plager Folk med Snak, og med Digressioner;  
 Jeg laster Andre, og er blind i egen Feil.  
 Men, som Historier er rette Levnets-Spejl;  
 Saa er fornøden, at man paa sig Strenge spiller,  
 Og Dyders Character heel nøje forestiller.  
 Paa Gunnild derfor jeg har givet Contrafej.  
 Nu giver jeg mig da igjen paa rette Vej.

Den Kjerling gif forbi, da Paars med Bord og  
 Bænke,

Med Blokken førte Krig, saa at man skulde tænke,  
 Det gandske Hus var fuldt af Fodfolk, Rytteri.  
 Vor Gammel-Gunnild blev bestyrket derudi;  
 Sær, da hun tænkte paa de mange søle Drømme\*),  
 Hun havde samme Nat, om Knappenaale, Sømme,  
 Samt sønderrevne Sko; men dette allermeest,  
 At Fogden saaret var i Hatten af et Best;  
 Om det var Løve, Kat, et Bildsvin eller Hane,  
 Det havde hun forglemt, paa gamle Qvinders Bane.

Hun

\*) Det er bekjendt af dem, som forstaaer artem  
 onirocriticam, hvad det haver at betyde, at  
 drømme om Knappenaale og sønderrevne Sko.  
 Det er Skade, vi ingen ret Drømmebog haver  
 paa Dansk, eller at den siden, vi have, ikke  
 oftere bliver oplagt.



Hun tvivled' derfor ej, en Fare forestod,  
 At see den hele D at svømme udi Blod.  
 Hun løb, som hun var gal, bortkasted' sine Krykker,  
 Og sagde ved sig selv: naar Fienden fremrykker,  
 Og fanger Overhaand, da dræber han især  
 Den, han bevæbnet seer, og finder i Gevær.

Omfigder kommer hun til Fogdens Sovestue,  
 Paa Døren banker stærk, som med en Drehammer;  
 Vor Foged, som var mat og træt af sidste Krig,  
 Og laae i bedste Svun, blev meget underlig,  
 Da han slig heftig Slag, slig Bulder, fik at høre;  
 Hvo (sagde han) tør staae saa paa fornemme Døre? —  
 Hun raabte: op, Herr Fogd! det er ej Tid at sove;  
 Det hele store Land i Fare staaer og Bove;  
 Det er ej Borne-Leg, det er ej noget Spil;  
 Hver ærlig Anholts-Mand maa Trøjen lave til.  
 Seg troer, paa Landet vi har Tyrken eller Paven\*);  
 Hvor han er kommen hid fra Lessø eller Skaven,  
 Det maae J vide bedst, jeg Landkort ej forstaaer.  
 Det volder Ondskab, Synd, som her i Svange gaaer.  
 Har Præsten tidt ej sagt, at det saavidt er kommen,  
 At Ondskab tager til saa stærk i Christendommen;

Saa

\*) Tyrken og Paven følges gjerne sammen i gamle  
 Bøger; hun derfor holdt dem for den Anholtske  
 Troes største Fiender, og glemte ej at baude  
 dem fastende hver Morgen.



Saa at vi frygte maa og vente fast hver Stund,  
 At Tyrken Mester blir, og samme hednisk Hund,  
 Der gode christne Folk med Haar og Hud opæder,  
 Og drikker deres Blod, (ham intet Bl saa glæder) \*)  
 Vil engang Overhaand faae i vort Canans-Land,  
 Ja myrde, slaae ihjel, hver ærlig Anholt's Mand.  
 Det han hver Søndag fast med Jver for os præker;  
 Folk siger spotvis, han kun dennem derved skrækker.  
 Jeg hørte raabe: Hej! Gotts Bliq! Erara! VerNuus!  
 Jeg veed, det Tyrkisk er; det Sprog gaaer ud paa Us.  
 Mig syntes, at jeg saae skinnbarligen Soldanen,  
 Hvor han i Epidfen stod, og saadan swingde Fanen\*\*),  
 At Vinduer gik itu, ja hele Husets Væg  
 I Stykker deraf gik, som det var raaddet Veg.

Saa kan For skrække se en ærlig gammel Qvinde  
 (Som man heel ofte seer) saa meget stærk forblinde,  
 At hun sig bilder ind, hun Altting seer og hør,  
 Opfylder Land med Snak og derpaa sværge tør.

Sic

\*) Folk, som ingensteds har været, tænker, at paa alle Steder er ligesaadan en Levemaade, som hos dem selv. Saaledes, da den vestphalske Skildrer skulde afmale Brylluppet i Jødeland, fatte han blandt andre Netter en vestphalsk Stinke paa Bordet.

\*\*\*) Naar smaa Drengene føre Krig mod hinanden, serer gjerne den Fornemste Fanen. Draafsee hun haver ikke seet andre Krige.

Sit Udspring deraf har det meste, som hver anden  
 Med Ed bekræfter tidt om Spøgelse og Fanden;  
 Naar Blodet røres kun, de strax en Nisse seer,  
 En Baruld, Helhest, Trold, en Nøf og andet meer\*).  
 Det var ej første Gang den gode gamle Kvinde  
 Af Skræk saa rasend blev, og lod sig saa forblinde;  
 Nu een, nu anden Gang, hun Aabenbaring fik,  
 Med selsom Phantasi hun ofte svanger sig.  
 Det engang knarkede i hendes Sovestue \*\*);  
 Hun strax af Sengen sprang, skreg: Huset er i Lue!  
 I hele Nabolag hun indjog megen Skræk.  
 Der Degn i Skjorten løb, skreg, hyled som en Gjak;  
 Man saae med Kobber, Tin, af Kjøfnet ham at haste,  
 Og saadant Husgeraad i Brønden ned at kaste.  
 Hans Pige lod da see for megen Ridsjærhed,  
 Thi hun hans Bøger og i Brønden kasted' ned;  
 Hun tænkte, at de der laae meget vel forvaret.  
 Men den Umage da hun kunde have sparet;  
 Saa tidt han tænkte paa den Skade, med sin Stof  
 Han smurte Ryggen paa den fattig Else Rok.

En

\*) Hvad alt dette betyder udi sær, kan Bønder give udførlig Underretning om; thi Kjøbstædsfolk ere ikke saa lærde, at de kan give nogen Bessed derom.

\*) Christ. Storch de Reb. gest. Gun. p. 14.



Han, som en Foged bær, først gode Miner holdt,  
 Spartanisk hørte paa, hvad hannem blev fortaalt.  
 Omsider maatte han af Sorg dog Dine væde,  
 Dog tabe Fogde-Mod, og bitterligen græde;  
 De salte Taare ham saa stærk af Dine randt,  
 Som af en Klippe gaaer om Høsten sorte Vand \*).  
 Net ligesom et Skib, der pløjer stolte Bølger,  
 Ej agter, Storm og Vind og Havet det forfølger,  
 Gjør længe Modstand, og som Muur og Klippe staaer,  
 Indtil det brydes, og til Havets Afgrund gaaer;  
 Ej anderledes gif det Fogden dennesinde;  
 Han længe stod sig brav, før man saae Dine rinde;  
 Hans Hjerte længe stod, som Muur, paa rette Sted,  
 Til det (som Skib i Grund) i Buxerne sank ned \*\*).  
 Han lod i største Hast sit Husfolk sammenkalde,  
 Dem sagde: nu maa vi i Tyrkens Hænder falde,  
 Hvis vi, som brave Mænd, ej hannem staaer imod,  
 For den Anholtske Tro ej offerer Liv og Blod.  
 Vi vide, fjære Børn! hvad Tyrken har at sige,  
 At han i Tyrannie fast haver ej sin Lige;  
 Naar han faaer overhaand, han æder Godtfolk op,  
 Med Klæder, Sko og Hat, med gandske Sjæl og  
 Krop.

Han

\*) Δάκρυα θερμά χέων ὡς κρήνη μελάνυδρος.

Ἦ τε κατ' ἀγίλιπος πέτρης δνοφερὸν χέει ὕδωρ.

Homer. Iliad, Lib. XVI.

\*\*) Blofs Chorograph. P. 48.

Han er os gandske nær; vor Gunnild saae Soldanen  
 Ved Borgestuen staae, og selver svinge Fanen.

Ach, hvad har jeg ham gjort? den stemme tyrkisk  
 Hund!

Hvi kommer han til os saa langt fra Trapezund?\*)

Jeg Ingen gjør imod, det aldrig er min Vaane —

Paa disse Ord han faldt paa Gulvet ned i Daane.

Man hver Mand's Hjerter saar bevæget derudaf;

Ej anderledes end det store salte Hav\*\*),

Der af en Nordenvind i største Hast sig hæver;

Som Ar paa Ager, der af Binden vakler, bæver.

Til Fogde-Gaarden strax da kom en mægtig Flok,

Som dette havde hørt; blandt dem var og Jens Blot.

Han Fogden hjælper op, og hannem aarelader;

Han bad ham, ikke troe paa saadan Kjerlingsladder;

J veed jo, (sagde han) hun Aabenbaring har,

Og ved sin Gladder har gjort mangen Mand til

Mar. —

Man da fornaim, hvor fuld hun var af Gift og Edder;

Hun kreg, som hun var gal: slaaer, dræber den

Forræder;

Han har Correspondentz med Tyrken; jeg det veed;

Vi hannem takke maa for alt det Ondt er skeet.

Jeg

\*) I gamle Romaner kommer Trapezundt tidt fore.

\*\*) Κινήθη δ' ἀγορή, ὡς κύματα μακρὰ θαλάσσης.

Ὡς δ' ἔτε κινήσῃ Ζέφυρος βαθὺ λήιον. — —



Jeg veed, han i sit Hus har mange tyrkiske Bøger,  
 Naaskee man Breve og skal finde, om man søger;  
 Soldanens Billede jeg seet har i hans Bog;  
 Det er den samme Mand, som gjort har dette Tog.  
 Nu kan jeg allerførst ret fatte og begribe,  
 Hvor han faaer tyrkisk Papir; nu har jeg ham i  
 Knibe. —

Af disse Gunnilds Ord da sluttede hver Mand,  
 At Tyrken ved Jens Blok did kommen var paa Land.  
 De raabte overlydt, sær Qvinder, Piger, Dreng,  
 Han Lands-Forræder er! vi maae ham lade hænge!  
 Stort syntes vel, som han paa Blokkes Side var;  
 Men mange gamle Folk paa Anholt vidnet har,  
 At han hjalp allermeest til Alting at forvirre,  
 Og mod den gode Blok gemene Folk at irre.  
 Han lod kun derfor, som han var paa Bloks Parti,  
 Thi der imellem dem var gammel Jalouste.

Jeg holder nødig, her om dennem lidt at tale,  
 Og disse tvende Mænd min Læser at afmale;  
 Naar man af dennem kun faaer rette Caracteer,  
 Til saadan Jalouste man rette Aarsag seer.  
 Om disse tvende Mænd man kan ej sige andet,  
 End de jo vare de Fornuftigste paa Landet \*).

Stort Fogdens Fuldmagt var; sit Amt saa vel  
 forstod,  
 Og harde ved sin Flid det sat paa saadan Fod,

At

\*) Diar. Petri Paars p. 155.



At der i Rigdom ej paa Den var hans Lige.  
 Han plagte fattig Folk; men det vil intet sige,  
 Naar han mod Rige kun, som Kjernen er i Land,  
 Lob see skinkarligen, han var en ærlig Mand.  
 Han tidt beskyltet var, holdt Dreene dog stive;  
 Thi han en Andens Haand saa kunde efterskrive;  
 Saa snoe og vende sig, og gøre Hvidt til Sort,  
 At han Beskyldninger ej agtede ret stort.  
 Med Bønderne man saae ham ofte selsom spille;  
 Han kunde dem i Hast fra Guds og Væres skille.  
 Dog kunde man tidt see, han var et ærligt Blod \*);  
 Thi han med Midlerne sig oftest nøje lod \*\*).

Han

\*) Den Berømmelse, Poeten lægger paa samme Mand, kommer mig for ligesom den, Element Marot giver sin Tjener: Epitre 28.

Gourmand, Ivrogne, & asuré Menteur,  
 Pipeur, Larron, Jureur, Blasphemateur,  
 Sentant là hart de cent pas à la ronde;  
 Au demeurant le meilleur fils du monde.

\*\*) Saaledes berømmer ogsaa Horeverten ubi Comedien en Røf af hans Ærlighed, at han ikke stjal andet ubi hans Hus, end en Kande og et Bæger:  
 Minus malum hunc hominem esse opinor, quam  
 esse censebam coquum,  
 Nam nihil etiamdum harpagavit præter cyathum  
 & cantharum.

Plaut. Pseud. Act. IV. Sc. 2

Han fra forfulgte Folk kun Penge tog, ej Være:  
 De kan sig (sagde han) med Gud og Vren nøre.  
 Seg nylig fundet har i Paarses Haand-Journal,  
 At han i Alderdom har bygget Hospital.

Hvorned udtrykkelig vor Christen gav tilkjende,  
 At han af Guds frygt kun, til ingen anden Ende,  
 Folk flaaede Huden af, og for at lade see,  
 At han i Alderdom Almisse vilde tee \*).

Hvad angaaer Blok, da var han sindig og poleret,  
 Og for en Anholts-Mand var temmelig studeret;  
 Han mangen tyk Postil igjennem havde læst,  
 Saa at han var beqvem at præke største Fæst.

Man for hans Lærdoms Skyld ham kaldte Jens  
 Bogbinder;

Thi man hos slige Folk ej flere Bøger finder.

Han saa forstandig var, saa meget gau og klog,  
 At naar han læste kun Fortalen i en Bog,

Saa havde han alt nok. I Lærdom han en Praler  
 Var bleven, hvis, som nu, man havde havt Jour-  
 naler \*\*).

I Læge

\*) Det er, som man siger, at stjæle en Hud, for  
 at give den Fattige et Par Sko.

Qui veut rendre à Dieu ce, qu'il a pris au monde.

Despreaux Sat. IX.

\*\*\*) Hvilket skadelige og superficielle Studium har i  
 vor Tid taget stor Overhaand. Thi unge Men-  
 nesker,

I Lægekunsten var han meget lærd og flog;  
 Jeg veed om Heste-Cur han skrevet har en Bog\*),  
 Som han til Trykken tidt har villet komme lade;  
 Det endnu ej er skeet til Landets største Skade.  
 For Fremmede, som kom paa Den, var han Tolk.  
 Han brugte eet Slags Cur for Heste, Fæ og Folk;  
 Saa at man holder for, han havde det udfunden,  
 Som nu arbejdet paa i Frankrig, Valland, Lunden\*\*)  
 Det er forunderligt, han ej forstod Latin,  
 Og dog sig Doctor var, saa flog paa Medicin!

Hos

nesker, der udi Hast ville blive lærde, sætte  
 derover alle solide Studia tilside, og lade sig  
 nøje med at læse saadanne Bøger, hvoraf en li-  
 den Octav undertiden recenserer 50 Auctores.  
 Ephemeridum Lipsiensium collectores, naar  
 de recensere en Bog med den Titul: De causis  
 pereuntium literarum, synes at tilstaae med  
 stor Oprigtighed selv, at saadanne Journaler  
 maa regnes blandt de Aarsager, som contri-  
 buere til solide Studeringers Undergang. I  
 dette Seculo er det saavidt kommen, at man di-  
 stillerer Extracter af Extracter; saa at hvo der  
 haver god Ihukommelse, kan udi et halvt Aar  
 blive en stor Polyhistor, ja ligesaa lærd som  
 Aristoteles.

\*) Manuscript in Quarto.

\*\*) Det saakaldte Univerfale i Medicinon.

Hos disse tvende Mænd da fandtes slige Dyder.  
 De vare fra een Bye, indfødte rette Jyder;  
 Den Post er ene nok; man faa Exempler har \*),  
 At En paa fremmed Sted sit Byes Barm gunstig var;  
 At tvende store Mænd, der vare lige floge \*\*),  
 Jo trættede, og sig jo med hinanden floge.  
 Den, som i Verdens Løb kun lidet dreven er,  
 Naar han blandt lærde Folk sig Tvist og Avind seer,  
 Naar han en Nabo seer, en Broder, anden plage,  
 Han raaber: det er jo hans Slægt, hans Nabo,  
 Mage!

De fremfor andre bør forliges, holde Fred,  
 Ja for hinanden døe de være maa bered.  
 Nej, Peer kan ej med Poul til Fred sig bøje lade,  
 Allene for de boe tilsammen i een Gade.  
 Mon en Philosophus mod anden hvæsser Sværd  
 For anden Marsag, end at han er ogsaa lærd?  
 En Slægt forfølger Slægt, en Broder slaaer sin  
 Broder,  
 Just for de kommen er til Verden af een Moder.  
 Man undrer derfor ej, at dette store Par  
 Hinanden fiendsk og gram og saa misgunstig var.

Jens

\*) Rara est concordia fratrum.

\*) Aurum & opes & rura frequens donabit amicus;  
 Qvi velit ingenio cedere, rarus erit.

Mart. Epigr. Lib. VIII.

Jens Blok af Gunnilds Ord begyndte at befrygte,  
 Han kunde miste let sit ærligt Navn og Rygte,  
 Og for sig ringe Ting let komme i Fortred.  
 Han derfor svared' dem: jeg altid er bered  
 At ofre Liv og Blod for Anholts Land og Rige;  
 Ej andet Nogen skal med Rette paa mig sige!  
 Jeg siger kun, at man udforske bør en Ting,  
 Før man gjør stor Allarm og mange krumme Spring.  
 Det sagde han med Syn. — Folk derpaa bleve

stille,

Endogsaa de, som ham fra Livet vilde skille;  
 De raabte: han er jo en god og ærlig Mand!  
 Sid mange flere vi kun havde i vort Land!  
 Skjædt saadant skillet blev, saa gif dog Rygtet

længe,

Man for Forræderi ham havde ladet hænge.  
 Jo længere man bort fra Fogdegaarden kom,  
 Jo mere vidste man at tale stort derom.  
 Sær vidste de, som boe paa Kanten, at afmale  
 Jens Bloks Forræderi fra Hovedet til Hale;  
 De med Omstændighed fortaalt om hannem har,  
 Af fire Heste at han sønderreven var.  
 Og fandtes de, som saae ham allerede spæge,  
 Og som i Husene begyndte stærk at røge.  
 Net som en Snebold, der, jo længere den gaaer,  
 Jo meer den væltes frem, jo meer den Kræfter faaer,

Saa



Saa er det med en Bøgn ; \*) den , som hos Folk ved  
 Stranden ,  
 Er kommen i Fortred , ved Bartou mist har Haanden ,  
 Ved Bolden begge to , ved B. faaet Hjertestød ,  
 I Roskild , Rjøge-Kro , er allerede død ;  
 I hver en Kjerlings Hus i Thisted eller Rjøge  
 Man seer ham gaae igjen , og allerede spørge.  
 Ej anderledes gif det denne gode Mand.  
 Paa sligt man fast hver Dag Exempler finde kan.

Vor Foged fandt Behag i denne Blokkes Tale ,  
 Og sagde : Kjære Jæns ! vi maa da ej forhale ;  
 Vi maae see til , at vi først rette Kundskab faaer ;  
 Om Tyrken kommen er , hvorvidt , og hvor han  
 staaer ;

Om det er muligt , at man kan til Fred ham bøje ;  
 Om han vil lade sig med Gods og Penge nøje ;  
 Om han vil lade os paa Den hœ i Ro ,  
 Beholde vores Præst og vores rene Tro.

Gid vi kun havde En , der Tyrkisk kunde tale !  
 Jeg veed , vor Præst er lærd , skjøndt han kan ikke  
 prale ;

Maaskee han saadant veed , han Tyrkisk kan forstaae .  
 Jeg vilde gjerne selv til hannem straxen gaae ;

Han

\*) — — Malum , qvo non aliud velocius ullum ,  
 Mobilitate viget , viresqve acquirit eundo.

Virg. AEneid. Lib. IV.



Han kunde hjælpe os af Nøden og af Sorgen;  
 Men han ej haver Tid; han præke skal i Morgen. —  
 Blok blev da heftig vred, og sagde: Herre, hør!  
 Mon nogen ærlig Mand sligt Landet nægte bør?  
 Mon Nogen Landet meer forpligtet er at trøste?  
 Hvad vil hans Præker? han dem kan af Vermet  
 ryste.

Tro mig, hver Landsbypræst sligt tager sig ej nær;  
 Han skriver sjelden, hvad han præke vil, desværre!  
 Da sagde Gunnild: ach, gid jeg kun fik at vide,  
 Om Tyrkens Moer \*) var med, en Kvinde, som  
 I vide,

Der gammel er, som jeg; jeg vilde mage saa,  
 At Tyrken da maaskee af Den skulde gaae.

Som man saa talede, indtraadte Peder Skriver,  
 Og sagde overlydt: I Jer tilfreds kun giver!  
 Den Skade, som er gjort af os paa store Sal,  
 Af Paars, min Husbond, vist Hr. Fogd betales skal.  
 Han af en hæslig Drøm er blevet saa forkrækket \*\*),  
 At han sligt Ondt har gjort; mig har ved Haaret  
 trækket,  
 Slaaet

\*) Hun havde hørt sjuenge om Paven og Tyrkens  
 Mord, og taget Moer eller Moder istedenfor  
 Mord, hvori man let kan forsee sig.

\*\*) Hvoraf sees, at det er falskt, som man siger:  
 Qui dormit, non peccat.

Slaaet Vinduet itu, fordærvet har en Blok,  
 Som, han sig sigte ind, var Niels Johansen Rok. —  
 Da Gunnild færdig var af Blussel fast at daane;  
 Din Husbond (sagde hun) da har en Fandens Baane,  
 Hvis han saa drømte tibt, jeg tog ham ej til Mand;  
 Slig Drømmer meget Ondt kan gjøre i et Land. —  
 Sligt man sig foretog at eftergrandste nøje;  
 (Man ej med Nuses Snak sig vilde lade nøje;) —  
 Men fik at høre det, som mindst var dennem fjært,  
 At saadan stor Allarm var reffet af en F . . . .  
 Af sligt Exempel man kan denne Lærdom trække:  
 Man maa ej fuse frem, og Dreene ej række  
 Til hvad som blir fortaalt; men overveje maa,  
 Om det, som bliver sagt og hørt, forholdes saa.  
 Exempel herpaa nok jeg kunde her fremsføre;  
 Hvad saae man Jyderne med Vølven ej at gjøre?  
 Hvor gif det ikke dem, som boe i saadant Land,  
 Hvor man ej Nogen sligt paa Ermet binde kan?  
 Det spogte i en Stad; man Folk saae Modet tabe;  
 Men, da man ret saae til, blev Fanden til en Abe\*).

Nu

\*) En Abe udi Holland sled sig løs med Lænken  
 fra sin rette Eiermand, og opholdt sig længe  
 paa Taget af et fremmed Hus, hvor han om Da-  
 gen holdt sig stille, men om Natten gif ned af  
 Trappen, slæbende Lænken efter sig, og søgte  
 om Proviant i Gaarden og Kjøkkener; hvilket  
 ikke allene forstrækkede Husfolkene, men allat-  
 merede en hel Stad.

Nu af et Himmel-Brev \*), nu af en falsk Prophet,  
Man hele Kirke-Sogn bevæget haver seet.

Tidt man et Hestebeen for Helligdom har taget,  
For saadan ringe Ting med Krig hinanden plaget.

Man seer jo Folk til Rom at løbe som April,  
At finde visse Ting, som aldrig ere til.

I vor Tid stor Allarm man lærde Folk saae gjøre  
Af liden Kobbermynt; det var kun dog et Dre \*\*).

Ja

\*) Saadanne have vi haft nogle af her i Landet,  
som forvares endnu udi gamle Folkes Kister.  
Hvor tidt har der ikke været funden Spaamænd,  
der have sagt Tid og Time, naar Verden skulde  
forgaae, og derved forkræftet utallige Menne-  
nesker, særdeles rige Folk.

\*\*\*) En liden gangbar svensk Kobberpenge blev funden  
udenlands, hvoraf baade udi Tydskland og Frank-  
rig blev gjort stor Allarm. Paa den ene Side  
deraf stod: I. Or. S. M.; paa den anden: C.  
R. S. Derover bleve gjorte mange Forklaringer.  
Nogle holdte for, at de Ord som stode  
paa den første, betydede: In Orbe Romano  
Sanguis Martyrum. Andre: In Obedientia Re-  
gis Semper Manent &c. De Bogstaver paa  
den anden Side forklarede de saaledes: Contra  
Romam Sanguinariam, eller: Contra Romam  
Sumus. Af de Insignia, som vare paa samme  
Mynt, gjorde de mange Forklaringer; og blev  
gemeen-

Ja tidt man strider for det, som ej meer er værdt,  
Ej mere vigtigt er, end denne Ruses F . . . .

Hvor Kamfuld Fogden blev, jeg kan fast ej beskrive;  
Han vilde for sig Sag Paars dømme reent fra Live.  
Men Stork, som altid saae lidt dybere end han,  
Da sagde: det er bedst og tjenligst for vort Land,  
At vi i Glemsomhed den skidne Sag begraver.  
Vi heller maae see til, at vi det saadant laver,  
At sligt ej kommer ud, ej bliver talet om;

Det var en Sandens Tid, den Paars paa Den kom!  
Vi andre Sager har, som nok fra Livet dømmer,  
Og bringer om en Hals den stemme lede Drømmer.  
Saa blev af Fogden da befalet samme Dag,  
At Ingen skulde meer da tale om den Sag.  
Men Bønderne man saae sligt flittig at antegne\*);  
Der findes endnu de, der Aarstal derfra regne;

Som  
gemeenliggen denne Slutning, at det var en  
Mynt, slagen af de Sevenser mod deres For-  
følgere i Frankrig. Men Doctor Sperling, for  
at gjøre Ende paa denne store Krig, og løse  
denne forfærdelige Knude, lod 1703 komme en  
liden Dissertation for Lyset, og gav tilkjende,  
at det var en gangbar Kobber-Penge udi Sver-  
rig, nemlig: 1 Öre Sölver-Mynt, som stod paa  
den ene Side, og Carolus Rex Sveciæ bety-  
dede de Bogstaver, som stode paa den anden  
Side.

\*) Saadant Bizarerie findes hos mange Mennes-  
ker,

Som i Arabien man regner fra den Tid,  
 Da En mod Landets Lov lod . . . . . \*).  
 Jo mere man en Ting blandt visse Folk forbyder,  
 Jo meer den øvet blir. Hvis Laster vare Dyder,  
 Synd ej forbudet var, den gif ej saa i Svang.  
 Man allermeest faaer Lyst, naar man blir holdt i  
 Svang.

Hvis Loven vilde os Arbejde kun forbyde;  
 Den Lade skulde først den overtræde, bryde.  
 Men hvad, som blir befalt, man derfor Afsky faaer;  
 Thi Mangen ædru blev, og drak fast ej en Laar,  
 Hvis

sker, hvorpaa de Gamle have givet Portrait ubi  
 Midæ Balbeer, og Horatius udi Sangeren Ti-  
 gellio, hvilken havde før ladet sig rette end be-  
 væge til at synge, naar Noget bad ham derom;  
 men, naar Ingen bad ham, sang han saalænge,  
 at man maatte bede ham holde op igjen:

— — — — — Sardus habebat  
 Ille Tigellius hoc: Cæsar, qui cogere posset,  
 Si peteret per amicitiam Patris atque suam,  
 non

Qvidquam proficeret; si collibuisset, ab ovo  
 Usque ad mala citaret: Ió Bacche! — — —

Horat. Sat. III. Lib. I.

\*) Den arabiske Historie lader sig bedre mundtlig  
 fortælle, end forfattede ubi Pennen.



Hvis det paabudet var, som største Dyd at drikke,  
 Hvo Menneskets Natur studeret har til Prikke,  
 Derover undrer ej, ej holder sligt for Snak.  
 Jeg troer, om det var Dyd at smøge stærk Tobak,  
 P\*\* derfor Affmag fik, han skulde det forlade,  
 Som nu, med andre Ting, blir brugt til Landets  
 Skade;

Hvis derimod var Synd at drikke bare Vand,  
 Sik Mangen Lyst dertil, slog ud sin Caffe-Land.  
 Man finder ofte dem blandt høje Folk og ringe,  
 Som til forbudne Ting sig mod Naturen tvinge,  
 Hvi er det ej en Synd — udbrød en tørstig Sjæl —  
 At drikke Vandet koldt? det smagte ham saa vel \*).

Jeg sligt af Ondskab ej i Pennen har forfattet,  
 For at beskjemme den, som jeg har meget skattet.  
 Al Verden ellers veed, at Fogden Boldemar  
 Man, uden denne Gang, fast ej forbluffet har.  
 Mig tvinger tvende Ting til saadant her at gjøre:  
 Først, som Historicus, jeg maa for Lyset føre  
 Alt, hvad mærkværdigt er; sligt gaaes ej forbi  
 Af en Historicus, der træder rette Sti.

At

\*) Perche non è peccato di bereve à fresco? sagde  
 en Italiener, da han var meget tørstig, og fik  
 et Glas koldt Vand, som smagede ham vel;  
 saa at han meente, der fattedes intet andet,  
 end det skulde have været forbuden.



At saadant nyttigt er, jeg skulde ogsaa mene;  
Ehi til Opbyggelse slikt Eventyr kan tjene.  
Man deraf ogsaa seer især og lære kan,  
Hvoraf det Ordsprog er, som bruges i vort Land\*),  
Det Ordsprog, som af os blir brugt i daglig Tale,  
Hvis Udspring haver lagt i Mørket og i Dvale;  
Det er, naar man gjør stort af det, som er ej værdt;  
O hvilken stor Allarm kan gjøres af en . . . . .!

\*) Havde den berømmelige Peder Paarses Historie tilforn været kommen for Lyset, havde denne Passage kundet blive indført udi Peder Syvs Ordsprog. Endskjøndt denne Historie ingen anden Nytte førte med sig, saa burde den dog trykkes for denne Oplysning udi Antiquiteten.

## T r e d i e S a n g.

Da denne store Krig med Tyrken var til Ende,  
 Vor Foged foretog mod Paars at Buen spænde;  
 Han ham med tvende Mænd lod stævne uden Skæmt,  
 For han Niels Hansen Kof fra Livet havde dømt.  
 Sligt hørte Fogden til, som Landets rette Dommer;  
 Thi Jurisdiction en Fremmed ej tilkommer.

Af saadant Peder Paars ej tabte Helte-Mod.  
 Men, som han Rettergang kun meget lidt forstod,  
 Skjøndt han selv Dommer var; dog det vil intet sige;  
 En Dommer, Advocat, de ere to ulige;  
 At dømme i en Sag, det er jo intet stort;  
 Men Procurator-Konst: at gjøre Hvidt til Sort,  
 Det falskt og kroget er, at gjøre ret og lige;  
 Det kræver stor Forstand, det andet har at sige.  
 Han derfor Boldemar indstændeligen bad,  
 Han vilde sætte lidt tilside Kvind, Had,  
 Ham sige en Advocat, der Sagen kunde føre.  
 Det, for Fogdindens Bøn, han lovede at gjøre.

Jens

Jens Poulsen, Sognefogd, man straxen foreslog,  
 Man ham i Paarses Sag til Procurator tog.  
 Han var en dygtig Mand, som kunde dreje Loven  
 Saa vel, som nogen Mand paa Den føre Ploven.  
 Hos Fogden Christen Stork han var i stor Credit;  
 Thi om Jens Poulsen han bevidnet havde tidt,  
 At i Lovkyndighed der neppe var hans Mage,  
 Naar man mig (sagde han) paa Landet vil undtage.  
 Hans Hustru, saasom han, sig ogsaa bruge lod;  
 Hun var veltalend', flog, for hende Alting stod.  
 Stork sagde, at, endskjøndt hun ikkun var en Qvinde,  
 Han visse skjulte Ting hos hende kunde finde,  
 Som hos Jens Poulsen man ej lettelligen fandt;  
 Hun tidt til Ting gik, og mange Sager vandt.  
 Om Poulsen kunde man ej sige nogensinde,  
 Han med en Daler sig af Nogen lod forblinde;  
 Han ofte talte saa: en brav retskaffen Mand  
 Til Hund for lidet Been sig aldrig gjøre kan.  
 Men, naar man vilde ham tilstrækkelig betale,  
 Da i et Øeblik man saae ham Hesten sale,  
 Tilside alting satt', og strax til Ting reed,  
 Lod ses en ugemen retskaffen Midfjærhed.  
 Slig Generosite man finder ej hos Mange;  
 En Anden tager jo alt, hvad han kan erlange. —  
 En saadan ærlig Mand, en saadan Advocat,  
 Af Fogden Boldemar Per Paars blev overladt.

Man

Man deraf seer, hvad Godt hos hannem var at finde,  
 At han af Avind sig ej gandske lod forblinde;  
 At, skjøndt mod Peder Paars han saa ophidset var,  
 Han dog Retfærdighed for Dine sættet har.

Just da man tog sig for Proces med Paars at føre,  
 Og paa sliig vigtig Sag en Ende ret at gjøre;  
 Da og til Rettergang benævnet var en Dag,  
 Blev Jomfru Nille mod Formodning heftig svag.  
 Af Elskovs hede Puil hun saa var bleven saaret \*),  
 Og af Gudindens Søn hun saadan var bedaaret,  
 At hun af Kjærlighed var bleven gandske blind;  
 Det feilede ej stort, hun kommen var fra Sind.  
 Ej Noget mægtig var vor Jomfru at husvare;  
 Per Paars for Dine stod, hans Skjønhed, Ord og  
 Tale \*\*).

Hun havde holdet sig fra Mad halvanden Dag,  
 Saa hun i Melke-Grød fandt og ej nogen Smag \*\*\*),  
 Som

\*) — — — Gravi jam dudum faucia cura,  
 Vulnus alit venis, & cæco carpitur igni.  
 Virg. Æneid. Lib. IV.

\*\*) — — — Hærent infixi pectore vultus,  
 Verbaque; nec placidam membris dat cura  
 quietem,  
 Virg. Ibid.

\*\*\*) Derfor sagde Per Bogmand i sin Tid: naat  
 jeg ingen Smag finder i Brændeviin mere, da  
 tro mig, jeg haver ikke lang Tid tilbage.

Som dog en Himmel-Mad for Piger er paa Landet;  
 Den søde Mad hun ej tilforen havde vandet.  
 Kort: hun var gandske syg, urolig, desperat;  
 Hun havde ingen Søvn, ej Hvile nogen Nat.  
 Den gamle Moer af Sorg sig færdig var at hænge.  
 Hun sig Ulykke dog for Fogden dulgte længe;  
 Men da sligt overhaand og mere Kræfter fik;  
 Da brød hun overtvert, og til sin Husbond gif.  
 Hun kunde ej for Graad og Suk et Ord fremsføre.  
 Han raabte: J kan ej om Dagen andet gjøre!  
 Der er fast ingen Stund, man seer jo Rinden vaad;  
 Jeg engang bliver kjed af saadan Kjerling-Graad.  
 Hvad er det, Eder nu saa meget Hjertet trykker?  
 Man haver vel et Krus, en Rude slaet i Stykker.  
 Jeg aldrig fatte kan, min Hjerte! (sagde han)  
 Hvor al den megen Graad i Hjernen ligge kan.  
 Man Heste ej kan skoe, man neppe Saar kan flippe,  
 Før man med største Harm maa see Jer straxen flippe.  
 Hun sagde: Kjære Mand! ti stille! ikke saa!  
 Hvis J kun vidste, hvad for Sorg paa Hjertet laae.  
 Jeg veed ej (sagde han) Jer Sorrig nu tilvisse;  
 Men det jeg veed, at J for ingen Ting kan p....  
 J var jo druknet fast i Graad forgangen Fest,  
 For man Jer havde lidt om Axel Thorsen læst \*).

Nej,

\*) Heraf kan sees, at Axel Thorsens Vise er ældre,  
 end man bilder sig ind; og kan det tjene dem  
 til

Nej, Husbond! (sagde hun) jeg vil ej med Jer spille,  
 Vor Dotter færdig er at bære, Jer egen Nille!  
 Tænk kun, hvor svag hun er! i reven Alle-Brød  
 Hun finder ingen Smag, end ej i Melke-Grød!

Paa disse Ord man saae vor Foged Dine væde.  
 Han raabte: borte er min Trøst, min Hjertens Glæde!  
 Jeg ej Fornøjelse i Verden finder meer!  
 Jeg mod mig fattig Mand bevæbnet Himlen seer!  
 Jeg seer, fornemme Folk saavel kan Modgang have,  
 Som den, der kommen er af en Hyrdindes Mave\*).  
 Hvis hun ej finder Smag i lækker Melke-Grød,  
 Da undrer mig, hun er ej allerede død.

Ach! (skreg han himmelhøjt) sliq Sorg mig Hjertet  
 bryder!

Det som et Afsen, naar det allerheftigst skryder;  
 Saa deraf vaagnes op alt andet Fæ og Dvæg,  
 Faar, Foler løbe da med Hovedet mod Bæg;  
 Den søvntig Hyrde man seer Fødder deraf strække;  
 En Drusus selv sliqt Skraal af Søvne kan opvække\*\*).

Ej

til Underretning, som skrive Historiam literariam.

\*) Han vilde ikke sige Liv, holdende for, det burde allene siges om fornemme Folk. Thi Poeten forsikrer, at han ikke har brugt det Ord for Nimmets Skyld.

\*\*\*) — — — Stantis convicia Mandræ

Eripiunt somnum Druso vitulisque marinis.

Juven. Sat. III.

Eller



Ej mindre kraalede vor Fogd af denne Harm.  
 Man tænkte, at det var Signal til ny Alarm.  
 Man løb i Stuen ind, for hannem at husvare;  
 Man spurgte hannem, hvad han havde at befale.  
 Han raabte: kjære Børn! min Nille fast er død!  
 Gaaer, beder Blok, at han mig hjælper af min Nød.  
 Siig, at han komme maa med alle sine Krukker. —  
 De løber alle strax, de hylér, klager, sukker;  
 De siger hannem da, hvad dem befalet var,  
 At Nille vilde døe; han maatte være snar.

Slig Ordre klingede ej vel i Blokkes Dre;  
 Han sagde ved sig selv: det kan jeg aldrig gjøre!  
 Det ej tillader mig min høje Caracteer,  
 At fige Nogens N . . , at sætte Folk Elysteer.  
 Dog bad han Fogdens Folk et Djeblik at vente;  
 Thi han Sophia først, sin Hustru, vilde hente;  
 Hun lidt fra Landet var udroet i en Baad,  
 Han vilde vide først og høre hendes Raad.  
 Hun var paa Landet fast den sindigste Matrone \*).  
 Skjøndt hun var ej saa lærd, som Gjertrud, Præs-  
 tens Kone,

J Klog:

Eller en drukken Fustus, om hvilken Horatius:  
 Non magis audierit, quam Fulius ebrius olim,  
 Cum Ilionam edormit, Catiensis mille ducentis,  
 Mater! te appello! clamantibus — —

Lib. II. Sat. III.

\*) Test. Tydskt-Jochums Hist. sui temp.

I Klogskab, Sindighed, hun førte Prisen dog.  
 Et er at være lærd; et andet, viis og klog \*).  
 Skjøndt af gemene Folk sligt bliver confunderet,  
 Som holder den for klog, der haver vel studeret;  
 Men af Erfarenhed man ofte fundet har,  
 At En er meget lærd, og derfor er en Nar \*\*).

Da hun tilbage kom, Blok sagde: hjerte Rone!  
 Nu spiller man for os, min Tro! i anden Tone;  
 Nu vil vor Foged, at jeg doctorere skal;  
 Den Dosmer tænker ej, at jeg er General.  
 Til min Berømmelse jeg intet selv vil sige,  
 Men det jeg veed, at jeg har tjent i tvende Krige.  
 Jeg trodser alle Folk, om Nogen sige kan,  
 At jeg jo tjenet har som en retskaffen Mand. —

Hun

\*) Derfor siger Erasmus (Lib. XVII. Epist. XII.)  
 Prudentia valens, quæ solet in studiorum cul-  
 toribus desiderari.

Item Poeten:

Ως οὐδὲν ἢ μάθης, ἢ μὴ νοῦς παρῆ.

Dg kaldes hos Arrianum Epictet L. I C. II. en  
 scholastisk Person Animal, quod deridetur ab  
 omnibus.

\*\*) Quisquis plus iusto non sapit, ille sapit.

Mart. Epigr. Lib. XIV.

Hun svared': hjerte Mand! I maa ej saadant agte;  
 En Doctor og Soldat, som begge dræbe, slagte \*),  
 De ere eet Slags Folk; jeg ingen Forskjel seer;  
 En dræber Folk med Sværd, en Anden med Elysteer.  
 De ere begge Mand, som Krudt og Rugler føre;  
 Den Forskjel liden er, som man kan deri gjøre;  
 Vi Pulver kalde det, som hine kalde Krud,  
 Og vore Rugler kun seer anderledes ud \*\*).  
 Soldatens større er end vore Doctor-Piller,  
 De dog eens Virkning har og Folk ved Livet skiller.  
 Forgjæves derfor I paa Hjertet lægger sligt,  
 Og vægrer Eder at forrette Eders Pligt. —  
 Saa talte til sin Mand den kloge Doctorinde.  
 Blok svared': I skal sligt paa Ermet mig ej binde.  
 Hvis sligt skal være sandt, og saadant fast skal staae,  
 Man gjøre alting eet og sammenblande maa;  
 Da Guld er det, som nys paa Gulvet gjorde BARNET,  
 Jeg tager Guldet kun, I maa beholde SkARNET,  
 Det samme Farve har. Slig Snak Sophisteri  
 Blir kaldt blandt lærde Folk paa vort Academie.  
 Stort Folk flaaer Huden af, er derfor ingen Slagter;  
 Som en fornemme Mand Enhver jo hannem agter.  
 Man

\*) *Hoplomachus nunc es, fueras Ophthalmicus ante;  
 Fecisti Medicus, quod facis Hoplomachus.*

*Mart. Epigr. Lib. VIII.*

\*\*\*) Langt bedre end Soldatens; thi de ere for-  
 gylbte.

Man skulde sige, at Per Degn (om slikt var sandt)  
 Et Esel var; thi det er ogsaa Muscant;  
 Thi det nok stærkere end Peder Degn kan kraale.  
 Sliq Fandens Nølsesnak Jens Blok kan aldrig taale.  
 Per Smed Skolmester blev; de prygler begge to,  
 Een Ambolt, Een en R. . ; vor Amme blev en Ro;  
 De giver begge Melk. I Ebers Nomenclator  
 Jens Brygger i en Hast blev til en Procurator \*);  
 De blander begge to, En Sager, En sin Drif,  
 Og derfor Penge tar. Sliq Snak har ingen Skif. —  
 Hun derpaa svarede: I Sandhed ej kan lide!  
 Men lad os lidet kun til andre Sager skride.  
 Hvad mellem General og Doctor Forskjel er?  
 En ærlig Doctor man jo meget agtet seer.  
 Mon Doctor Faustus ej af Folk blir holdt i Ære?\*\*)  
 Han dog kun Doctor er. I kan jo deraf lære,

Det

\*) Hvor underlig denne Blokkes Lignelse er, saa er den dog langt rimeligere end den, som en gammel berømmelig Poet gjør imellem en Advocat og en Bager:

Pistor qui fueras diu, Cipere,  
 Nunc causas agis, & ducena quæris.  
 Sed consumis, & usque mutuaris.  
 A pistore, Cipere! non recedis;  
 Et panem facis, & facis farinam.

Mart. Epigr. Libr. VIII.

\*) Heraf seer man, at Doctor Faustus har levet paa  
 de

Det ej saa ringe er, som I Jer bilder ind. —  
 Han svared': Sophi! ti! og hold Dig i Dit Skind!  
 Der Forskiel gjøres paa Balberer og Doctores,  
 Som paa Sprogmeistere og lærde Professores.  
 Hvo er saa taabelig, at han jo fatter, seer,  
 Hvad Forskiel mellem mig og Doctor Hemming er \*)—  
 Jeg sætter, (sagde hun) at Eders Stand er ringe;  
 Og for en General det haardt er, sig at tvinge,  
 At gjøre saadant Fald, at sætte Folk Elysteer,  
 Og fra en General at blive til Balbeer;  
 Men, Blot! jeg hørt har om en General at sige,  
 Som her paa Anholt fast ej haver havt sin Lige;  
 Hans Navn Dictator var; man ham fra Ploven  
 tog \*\*),  
 Og til en General og mægtig Ridder slog.

Han

de Tider, og været udi saadan Anseelse, at endog Svindsfolk paa Anholt har vidst af ham at sige. Og tjener denne Passage til at confundere dem, der tvivle, om han har været til; iligemaade dem, der holde for, at dette Skrift er af ingen Nytte.

\*) En stor dansk Theologus, som florerede udi Christiani III og Friderici II Tider.

\*\*\*) Hun havde maaskee hørt tale om den store Nomer, som blev taget fra Ploven og gjort til Dictator, og enfoldeligen bildte sig ind, at det var skeet paa Anholt.



Han bragte Krigen ej paa Anholt før til Ende,  
 Før man såac ham igjen til Ploven sig at vende,  
 Ej derved bluedes, skjøndt større Krig det var  
 End de, som J mod Paars og Tyrken førret har. —  
 Jens Blok blev derved glad, og sagde: til sig

Qvinde

Man her paa Den skal en Lige ikke finde!  
 Han glædde sig, at der Exempel fundet var,  
 At og en General sig saa fornødret har.  
 Han selv om samme Helt sig kunde da besinde  
 At have noget læst; det stod ham nok i Minde;  
 Men hjerteligen loe af det, hun havde sagt,  
 At det paa Anholt var; skjøndt han gav hende Magt,  
 At sligt passeret var i meget gamle Tider.  
 At finde Karstal ud vor korte Tid ej lider,  
 Men det jeg veed, at sligt ej skeet er i vort Hjem,  
 Min Hjerte! (sagde han) men i Jerusalem\*). —  
 Han derpaa udgik og til Fogdens Folk sig vendte;  
 Han maatte (sagde han) først sine Krucker hente,  
 Og vilde komme did, saasnart han var bered.  
 De glade ginge bort med saadan god Bessed.

Fogd

Castrorum imperiis & Dictatoris honore

Functus, — — — — —

Erectum domito referens à monte ligonem.

Juven. Sat. XI.

\*) Deres Character, som ville corrigere Andre, og  
 derved falde selv til større Absurditeter.



Fogbinden midlertid man saae sig meget quæle,  
 Og af Urolighed hvert Djeblik at tælle.  
 Da Blok i Stuen kom, hun faldt ham strax til Fod.  
 Han hende rejste op, bad ifkun tage Mod.  
 Jeg har i tretten Aar paa Landet her balberet,  
 Og mangen ærlig Sjæl imidlertid cureret;  
 Hvis jeg kun, til Forsøg, maa give Jer et Skaar  
 I Side, Hals og Ryg, i Hoved eller Laar,  
 Og jeg Jer læger ej i tre til fire Dage,  
 Da vil jeg ej en Døjt begjere for Umage.  
 Jeg hjalp Jens Jeppesen igaar med Hast paa Fod;  
 Han døde, det er sandt; men Febren ham forlod.  
 Den salig Mand mig tog om Halsen og mig kysste,  
 Ja nylig for sin Død mig nogle Gange kysste;  
 Nu dør jeg, sagde han, med Hjertens Fryd og  
 Lyst \*);  
 Min Feber borte er! det var ej liden Trøst. —

For

\*) Det var ligesom at drukne sig af Frygt for at  
 blive vaad; som der fortælles om en Franzos,  
 der var saa bange for at hans smukke Klæder  
 skulde blive fordærvede af Vandet, at han druk-  
 nede sig; hvorudover man gjorde ham saadan  
 Gravskrivt:

Icy git le sieur Brouillé,

Qui se noya de peur d'être mouillé.

Hostem cum fugeret, se Fannius ipse peremit:

Hic, rogo, non furor est, ne moriari, mori?

Mart. Epigr. Lib. II

For saadant Tilbud ham da takked' vor Fogdinde,  
 Men dertil ingen Lyst hun havde dennesinde;  
 Hun vilde see, hvor det med Nille først løb af,  
 Og for Opsættelse ham strax en Daler gav.

Saa snart han havde kun følt Pulsen paa den Syge,  
 Han sagde: Fæstemø! I seer ud som en Skygge!  
 Jeg seer, paa Halsen I en vældig Svindsot har;  
 Jeg tænkte, før jeg kom, det Jeppes Syge var.  
 Seer til, hvad jeg Jer gir, I retter Jer derefter;  
 Ved Rugbrød kun og Flek, det giver skønne Kræfter;  
 I derforuden skal og drikke denne Saft,  
 Som jeg i Flasken har; den har en herlig Kraft. —  
 Paa disse Ord man saae Fogdinden Dine væde,  
 At slaae sig for sit Bryst, og bitterligen græde;  
 Det er jo haanligt nok at miste Livet Nø,  
 Hun derforuden skal af Svine-Sygdom døe!  
 Min ældste Dotter! som — ach, vee mig arme

Qvinde!

Gid hun ej kommen var til Verden nogenfinde!  
 Vort Hus udspirer af en stolt fornemme Rod;  
 Vi ere begge to af godt og ærligt Blod. —  
 Ach! sagde Blok, tilfreds Jer, Bestemoer! kun giver!  
 Den Syge af slig Snak kun altereret bliver.  
 I ingen Marsag har at fælde derfor Taar;  
 Thi mange brave Folk slig Sot og Sygdom faaer.  
 Den saa fornemme er, som Nogen vil forlange.  
 Giv Eder kun tilfreds! vær ej saa meget bange!

Den

Den Sygdom derfor kun af os saa kaldet blir,  
 Allene for man Flesk og Fedt den Syge gir \*).  
 Strax derpaa hendes Graad begyndte lidt at sagtes.  
 Hun bød den bedste So, i Gaarden var, at slagtes.  
 Blok derpaa rejste sig, og tog sin Stok og Hat,  
 Bød dennem fare vel, og ønskede rolig Nat.

Saa snart han borte var, tog Nille til at raabe:  
 For mine Dine jeg ej meer vil see den Laabe!  
 Han vil mig bilde ind, at jeg sig Sygdom har?  
 At jeg cureres skal med Svine-Flesk? den Nar!  
 Den Svaghed, som jeg har, man ej med Flesk cu-  
 rerer;

Man grunder den ej ud, hvormeget man studerer.  
 Fra sig Ulykke mig forløse Ingen kan,  
 Foruden den, som uds er kommen paa vort Land.

Fogdinden blev forskrækt af saadan selsom Tale;  
 Hun tænkte da, ej Tid var længer at forhale;  
 Hun meente, sligt blev talt i hidsig Naseri.  
 Hvis hun forheret er, af saadan Phantasi  
 Bor Gunild (sagde hun) kan hende ene frelse.  
 Hun hjalp af saadan Nød ifjor min Søster Else,

Som

\*) Etymologia vocis secundum hypothesein Anholticam; hvorvel hypothesis vulgaris er, at det kommer af svinde eller bortsvinde, og at man derfor bør skrive Svindsot. Hvilken Mening den retteste er, vil jeg give dem at betænke, der lægge sig efter Studium etymologicum.

Som af et Spøgelse var plaget, ja nær død \*).  
 Hun bleven var forgjort; thi udi hendes Grød  
 Man kom et Dødning-Been, som stødt var smaa og  
 knuset \*\*);

Den døde Mand hver Nat kom hinkend' paa eet Been,  
 Og raabte: Else! hør, giv mig mit Been igjen!  
 Af Saadant blev hun dog af Gunnild strax cureret;  
 Trods Blot kan gjøre sligt, hvor stærkt han har studeret!

Saa blev besluttet, skjøndt det Regnvejr var og  
 Slud,

Om Saadant i en Hast at skikke hende Bud.

Skjøndt hun om Natten før kun lidet havde sovet,  
 Af det hun sig tilforn mod Tyrken havde vovet,  
 Og hun af samme Krig var bleven gandske mat;  
 Saa gif hun villig dog, tog med sin sorte Kat \*\*\*),  
 Med

\*) Tydske-Jochums Hist. sui temp. P. 16.

\*\*\*) Man har havt Exempel udi vor Tid, at de, der  
 have faaet saadanne døde Mands pulveriserede  
 Been til Livs, om sidet ere derover blevne dræbte  
 af Gjengangere, hvilke, hvorvel de ere døde,  
 kan dog ikke undvære deres Been, som de bruge  
 om Natten, naar de spøge. Det var at ønske,  
 man vidste de Raad, Gunnild brugte denne Gang,  
 saavel som andre Lider; thi man veed, hun  
 kunde curere for Hølskud, Hylleskud, Solskud,  
 Nisfeskud, ic. ic.

\*\*\*) Storch. Rer. gest. Gunnild. p. 106.

Med hvilken hun var vant sig stedse at raadføre,  
 Som man gemenligen seer flige Qvinder gjøre \*).  
 Hun spurgte, strax hun kom: hvorledes det var fat?  
 Og bad om lidet Mad, for sig og for sin Kat,  
 Strax Marthe Koffetøs til Kjøkkenskabt rendte,  
 For til det ærlig Folk lidt Proviant at hente;  
 Hun skar af Borgstu = Brød et stort og vældigt Snit,  
 Og derpaa smurte fast et halv Pund Gaase-Fit.  
 Hun derforuden gav en mægtig Skaal af Bølling \*\*),  
 Og satt' det paa en Stol for Ratten og hans Kjælling.

M 2

Bor

\*) Hvilket endnu skal være brugeligt i Norge; som den berømmelige Autor til Voyage historique bevidner med disse Ord: Chacun entretient un chat noir dans sa maison, lequel il consulte dans les affaires d'importance, &c. Thi, om endskjædt jeg ikke haver seet eller hørt tale om noget saadant paa de Steder i Norge, hvor jeg haver været, vil jeg derfor ikke gjøre saadan brav Mand's Ord til Løgn; besynderlig, efterdt hans Skrift formedeligt sin Accuratesse er oversat paa andre Sprog.

\*\*) Derover er bleven gjort den bekjendte Vise:

Ratten og Kjællingen

De sloges om Bøllingen &c.

Som grunder sig paa en sandfærdig Historie,  
 som vi havde ignoreret, hvis ikke Per Paarses  
 Historie var kommen for Lyset.



Vor Gunnild aab saa stærk, at Mons blev gandske  
vred,

Sær da han Bunden saae, og hendes Finger bed.  
Hun Ratten gav igjen et vældigt Drefigen;  
Saa Mons blev god igjen, og straxen endtes Krigen;  
Ehi, skjøndt de ofte var tilsammen udi Strid,  
Saa blev slig Tvistighed ej gammel nogen Tid.  
Ehi man kan sige det, til Gunnilds største Ære,  
Hun elskte Ratten, som det Husbond kunde være;  
Ja fra den Tid og Stund, hun misted' Christen  
Smed \*),  
Hun elskte intet Væst med slig Oprigtighed \*\*).

Da Skrotten nu var fuld, hun hen til Sengen  
rendte,

Saa Nille blev forstærkt, mod hende Ryggen vendte.  
Hun raabte: lille Noer! frisk Mod det er ej stort!  
Jeg skader ingen Ting; I ikkun er forgjort.  
Jeg maa mig lidet kun med Ratten først raadføre,  
I saadan vigtig Sag hans gode Mening høre.  
Hun ham ved Dret tog, og sagde: kjære Kat!  
Af hvilken Trold er hun i saadan Tilstand sat?

Mons

\*) Hendes forrige Mand, af hvilken hun havde mange store Videnskaber, besynderlig at slaae Dine ud paa Folk, hvortil maaige Smede endnu lade sig bruge.

\*\*\*) Blok. Stat. Polit. Insul. Anholt. p. 64.



Mons ved en Bogstav kun sin Mening gav tilkjende;  
 At Nille ej af Een forgjort var, men af Evende.  
 Af saadan Character, som han i Sanden skrev,  
 Hun om den hele Sag strax underrettet blev.  
 Jeg udi Paarses Bog den saa & har fundet tegnet \*).  
 Per Degn den Bogstav har for gammel Islandsk  
 regnet;

Ehi den seer ud som O i Rune-Alphabet,  
 Han havde paa en Sten slig Bogstav skreven seet.  
 I saadan Character den høioplyste Qvinde  
 Den hele gandske Sag strax kunde see og finde \*\*).  
 Hun sagde: Nille! hør, I visset har igaar — \*\*\*)  
 Ja! (svared' hun) slig Synd jeg fast hver Dag begaaer,  
 Ach! raabte Gunnild da, I vil mig ikke høre;  
 Jeg plejer ingen Snak og Sladder med mig føre;  
 I saadant haver gjort just paa et saadant Sted,  
 Hvorunder samme Tid et Maaltid var bered  
 For underjordiske Folk, det hele Laug forvirret,  
 Og dennem alle saa mod Eder har opirret;

De

\*) Om det er en Rune-Bogstav eller ej, skal jeg ikke  
 sige. Mig synes, at den seer ikke ulig en  
 Rattello.

\*\*) Storch. ibid. Conf. Lydske-Fochum.

\*\*\*) Man haver adskillige Exempler paa, at Folk ere  
 bleven forgjorte, fordi de have kastet deres Uren-  
 lighed paa de Steder, hvor Underjordiske hol-  
 de til.

De, for at hævne sig, har Eder saa forgjort.  
 Men slig Forgjørelse jeg agter ikke stort;  
 Jeg kjender nok Find Trolde \*); jeg skal ham strax  
 hidstævne;

Han skal her for en Dag, end skulde Jorden revne. —  
 Hun stærkt paa Ratten saae; nu bliver her et Spil!  
 (Hun sagde) lukker kun først alle Luger til.

Thi Bjergfolk lader sig kun see ved Nattetide,  
 Og naar det bliver mørkt; de Dagen ej kan lide:  
 Saasnart de Solen seer, de deraf faaer et Meen,  
 De Fleste bliver strax forvandlede til Steen \*\*). —  
 Hun tog et Stykke Kridt, skrev mange Characterer,  
 Sig vrider som en Orm, studerer, speculerer;  
 Nu lod hun, som hun var i Knibe, under Laae,  
 Nu, som hun havde Sejr, som hun var oven paa,  
 Fogdinden maatte da, med Tugt at sige, p . . . .  
 Hun havde aldrig Trolde tilforen seet, ej Nisse;

Hun

\*) Saaledes hedde og den Trolde, som bygde Lunds  
 Domkirke.

\*\*) Det er bekjendt, at naar Trolde see Solen, blive  
 de forvandlede til Steen, og vide adskillige tro-  
 værdige bosiddende Bønder endnu at vise saa-  
 danne Stene, som have været Trolde tilforn;  
 hvorvel man udi Kjøbstederne ingen saadanne  
 Exempler haver, maaskee, efterdi Trolde der saa  
 lettelig ikke kan blive surpræneret af Solen, og  
 finder allevegne Huse og Kjeldere for sig, hvor  
 de kan skjule sig udi.

Hun havde da af Skræk sin Dotter gandske glemt;  
 Slig Kristelse er ej for gamle Qvinder Skjemt!

Man hørte da en Røst i Gangen, En at raabe:  
 Hvis jeg fordøjer slikt, da kald mig kun en Taabe!  
 Jeg skal mig hæve paa den gamle Pulverher,  
 Saa sandt jeg ærlig er og To og Tre er Sex.  
 Det var Jens Blokkes Røst; han havde faaet vide,  
 At Gunnild hentet var; han kunde slikt ej lide.  
 Han bankede ej paa, men brød i Stuen ind;  
 Hans Brede, Hidslighed, ham gjorde da saa blind,  
 At han tilsidefatt' al Cermoni og Orden,  
 Og gandske havde glemt, han var i Fogde-Gaarden.  
 Da han i Stuen kom, han raabte: hvor er fat?  
 Jeg nylig Solen saae, nu er det bleven Nat! —  
 Da faldt paa Gulvet ned af Rædsel vor Fogdinde,  
 Og raabte: spar, Herr Trolde! spar Livet dennesinde!  
 Jeg har ej kaldet Jer; det denne Kjerling er;  
 Jeg kun enfoldig er, ej here kan, besværr!  
 Jeg veed ej Eders Navn, ej sige kan tilvisse,  
 Om I en Bjergtrolde er, en Underjordsk og Nisse,  
 Hvis I mig griber an, I den Urette tar;  
 Jer Bryllupsdag og Fest jeg ej vanæret har;  
 Min Dotter det har gjort; jeg udi hendes Sager  
 Ej vil bemænge mig, og aldrig Deel jeg tager. —  
 Da Blok forskrækket blev, og skreg: Ach, Himmel!  
 ach!

Hvor er dog dette fat? hvad hører jeg for Snak?

Fogd=

Fogbunden udaf Stræk mig her tilføde falder,  
 Sin Dotter offerer op, mig Trolde og Nisse kalder.  
 Han tager sig dog Mod, til Binduet gaaer hen,  
 Paa Skræuer Lugerne, saa blev det lyst igjen.

Saa snart han Gunnild saae, han raabte: Pul-  
 verhere!

Jeg skal Din lede Trolde nu lære anden Lære:  
 Du kjender mig jo vel? jeg er Din Ven, Jens Blok;  
 Hvis Du bær derom Tvivl, Dig lære skal min Stok.  
 Han derpaa Gunnilds Ryg begyndte brav at smøre,  
 Saa at man kunde det i Borgestuen høre. —  
 Men til Ulykke sprang hans messingknapped' Stok.  
 Det var en fattig Mand paa een Tid Skade nok.  
 Slig Skade kunde Frygt en Hector selv indjage.  
 Han ubevæbnet var, og maatte Flugten tage.  
 Men Gunnild fulgte ham i Hælen med sin Kat,  
 Og midt i Gaarden fik den gode Doctor fat.  
 Der denne tappre Mand ej længer kunde komme \*),  
 Paa nogle Lønder faldt, der Bulder gav som Tromme,  
 Og saasom et Signal var til det store Slag,  
 Som man hør tale om paa Den denne Dag.

Her synes nødig, at staae noget lidet stille;  
 Thi man om dette Slag ej dømmes kan og stille,  
 Hvis Situation af Stedet man ej veed,  
 Som ofte hjælper meer til Sejr end Tapperhed.

Det

\*) Vid. Ruus in Fragment.

Det midt i Gangen var for Fogdens Skrivers  
 Kammer,  
 Hvor ret tog Overhaand den store Strid og Klammer.  
 Den Fordel havde Blok, at han bag Tønder stod,  
 Sig derved styrkede, og saasom fæsted Rod;  
 Saa at man kunde ej mod hannem ret marschere,  
 Med mindre med Fortred man maatte defilere.  
 Han derimod sig af de Tønder hindret saae,  
 Saa at han tvungen var, ej kunde om sig staae.  
 Af Bryggerstet en Nag stod lige i hans Næse;  
 (Ehi Binden man fornam fra Gunnilds Side blæse)  
 Saa det for hannem var som fæle mørke Nat;  
 Han Dine ikkun saae paa hendes sorte Kat. —  
 Om Gunnild derimod man mig har informeret,  
 At hun og hendes Kat var meget vel posteret;  
 Paa ene Side stod et mægtigt Kar med Vand;  
 Paa anden Side laae to Dyrger Mæsk og Sand.  
 Ehi, saadan Krig, ifald den havde varet længe,  
 Til Proviant og Vand hun kunde ikke trænge.  
 At have Flanken fri og megen Fordel er:  
 En god Anfører meest derefter altid seer.  
 Bag Ryggen Trappen var til Fogdens Skriversstue;  
 Var hende heel beqvem, og dertil kunde due,  
 At, hvis Blok Overhaand mod hende skulde faae,  
 Hun derpaa, som en Vold og Skandse, kunde staae.  
 Han ubevæbnet var, hans Stof var reent istykker;  
 Hun stod i fuld Mondur, med begge fine Krykker:

Han



Han ikkun ene var, paa fremmed Sted, forladt;  
 Hun, som i eget Hus, var hjulpet af sin Kat;  
 Han, gandske stiv af Kuld, en lang Vej havde gaaet;  
 Hun Velling, Sit og Brød i Varmen havde faaet;  
 Men derimod var han i Alders bedste Flor,  
 Hun kunde være fast hans egen Oldemoer.

Slige en Historicus hel nøje maa beskrive.  
 Nu vil jeg straxen mig til Slaget selv begive,  
 Som tredie, gammel Stil, i Blidemaaen stod,  
 Tre Dage efter Paars paa Den fæsted' Fod.  
 O Musæ! kommer hid! nu gjælder det, Gudinder!  
 (Hvad Eders Navne er, jeg mig ej ret besinder)  
 Thi uden Eders Hjælp hvad duer Poesie?  
 Hvo være kan Poet? ach! kommer alle Ni!  
 Dog see, jeg gaaer forvidt! hvor kan jeg saadant haabe?  
 Jeg, som tidt nægtet er en Heliconis Draabe \*)?  
 Men Eders Hjælp jeg kun begjærer denne Gang,  
 At bringe dette Slag i ret poetisk Sang.

Enhver blev paa sin Post en Time, ja vel mere;  
 Thi man en liden Flod først havde at passere \*\*),  
 Og blev imidlertid kun bruget Skud-Gevær.  
 Hun raabte: Skæltring! Hund! han: Pulverhere!  
 Mær!

Man

\*) Nec fonte labra prolui Caballino,  
 Nec in bicipiti somniasse Parnaso,  
 Memini. — — —

Perlii Sat. Prolog.

\*\*) Paa godt Prosa hedder det Kendesteen.



Man dennem længe saae med slige Rugler styde,  
Med Skjeldsord, haard Confect, hinanden stærkt  
at bryde;

Thi der af Djeve blev spenderet mangan Skof,  
Saa dette store Slag blev holdt methodisk nok.  
De brugte samme Skik, som græsk' trojanske Helte,  
Der, før de sloge til, hinanden stærkt udfjeldte \*).  
Jens Blot man dreven saae i gammel Poesie;  
Thi han opregnede sin Genealogie \*\*).

Han sagde: for min Kunst jeg agtet er og æret;  
Jeg takker i hans Grav den, det mig haver læret.  
Min Fader var en Mand! — Jeg vil ej sige meer.  
Min Bedstefader og i Jylland var Dalbeer.  
Min Oldefader, med Respect, var og det samme.  
I gammel Adels Hus min Moder var en Amme. —  
Sun

\*) Den store Agamemnon selv maa stille saadanne  
Titler i sin Lomme hos Homerum, for Ex.:

Ὀνομαρῆς, κυνὸς ὀμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφισιο.

Hom. Iliad. Lib. I.

Ja Gunnild og Jens Blot have ved saadan syn-  
dig Dialogue imiteret Guder og Gudinder selv.

\*\*) Hvilket var den højeste Møde udi den trojanske  
Krig, før man slog til. Saaledes regner Æneas  
blandt andet fast sine sexten Ahner op, førend  
han slaer til Achilles:

Δάρδανον αὖ πρῶτον τέκετο νεφεληγερέτα Ζεὺς, &c.

Homer. Iliad. Lib. XX.

Hun svarede: Du est et Skarn, en Skjelm og Tyv!  
 Jeg er saa god som Du, ja! fast som slige Svy.  
 Hun raabte: fjære Kat! vi kan ej bie mere \*)!  
 Vi vove maa et Slag! vi Floden maa passere!  
 De derpaa ginge fort med saadan Tapperhed,  
 Som man fra Cæsars Tid ej haver hørt og soet.  
 En ærlig Sjæl sig Spot kan ikke længer lide.  
 Hun glemte Fare, Frygt, satt' alle Ting tilside;  
 Flod, Skandser, Fiendens Magt hun agtede ej stort;  
 Kom over lykkelig, og skreg: nu er det gjort \*\*)!  
 Med

\*) Saaledes talte og Achilles ubi Striden til sine  
 Felt Heste:

*Ξάνθε τε καὶ Βάλιε, τηλεκλυτὰ τεκνία Παδάργης, &c.*

Homer. Iliad. Lib. XIX.

Item Antilochus til sine Heste.

Iliad. Lib. XXIII.

Men dette bliver her ikke saa meget outreret,  
 som naar hos Homerum Hestene undertiden  
 svare meget zirlig e. g. Achilles Heste:

*Τὸν δ' ἄρ' ὑπὸ ζυγόνφιν προσέφη πόδας αἰόλος ἵππος  
 Ξάνθος &c.*

Iliad. Lib. XIX.

Ja, de græde undertiden, som over Patrocli  
 Lig:

*Ἴπποι δ' Αἰακίδαο μάχης ἀπάνευθεν ἔοντες*

*Κλαῖον — — — — —*

Iliad. Lib. XVII.

\*\*) *Jacta est alea!* hvortil alluderes.

Med lige Tapperhed man saae dem længe stride;  
 Hvo Sejer skulde faae, man kunde ikke vide.  
 Hun offensive gif med et uheldigt Mod,  
 Forlangede at see hans Død og Hjerteblood;  
 Med Hector's Force slog med begge sine Krykker;  
 Man tænkte, ved hvert Slag en Tønde gif i Stykker,  
 Han, paa tartarisk Viis, nu rykked' frem, nu løb.  
 Nu rejste Hovedet, nu bag en Tønde frøb.  
 Ret som en Snegle, der nu kryber ind i Huset,  
 Nu tager Mod igjen, og kommer frem for Luset;  
 Saa denne tappre Mand, nu fast usynlig var,  
 Nu kommer for en Dag, og atter Hjerte tar.

Da dette store Slag en Time havde varet,  
 Og man imidlertid sig ikke havde sparet,  
 Da see! hvad skede da? man tvende Krager saae  
 I Luften holde still', og over Gunnild staae.  
 Hun over saadant Syn sig ikke kunde frøde;  
 Af deres Gang og Sving hun kunde strax udtyde,  
 At hendes Undergang og Fald forhaanden stod;  
 Blev daanfærdig strax, og tabte Heltemod \*).

I game

\*) Det gif denne gode Kvinde ikke bedre, end In-  
 turna hos Virgilium, hvilken, forkrækket af  
 saadant Syn, forlod Slaget:

— — — Talin' possum me opponere monstro?  
 Jam jam linquo acies: ne me terrete timentem,  
 Obscenæ volucres! alarum verbera nosco

Virg. AEneid. Lib. XII.

I gamle Eventyr hvo dreven er og øvet,  
 Den veed, at saadant Syn har mangen Helt bedrøvet.  
 Net som en Bjergtrod, naar den Lys og Solen seer \*)  
 Forvandlet blir til Sten, kan sig ej røre meer,  
 Saa Fyrighed og Mod hos Gunnild strax forsvandtes,  
 Ej varm Blodsdraabe meer i hendes Legem fandtes;  
 Thi dette fæle Syn al Ild af Kroppen drev,  
 Saa at hun fast til Sten, som Trod, forvandlet blev.  
 Saa Ratten maatte fast fortsætte Slaget ene;  
 Han, som et Egern, der i Træets Top og Grene  
 Med stor Forundring gjør nu et, nu andet Spring,  
 Paa Blokkens Skandser sprang, og fjørte som i Ring.

Blok mærkede, at, hvis han Ratten kunde fælde,  
 Victorien da til hans Side vilde hælde.

Han derpaa vende an stor Møje, Konst og Magt;  
 Dg endeligen tog sin Tempo saa i Agt,  
 At han fik Ratten fat, som da tog paa at strige,  
 Saa deraf skjelve det hele Anholts Rige \*\*);  
 En Stentor kunde selv ej give større Skrig \*\*\*)  
 Sa Mars ej skraalte meer i den trojanske Krig \*\*\*\*).

Uf

\*) Lydske. Jochum, P. 209.

\*\*\*) Homericè & eleganter.

\*\*\*\*) Stentor havde saadant Skraal, som 50 Andre.

ὅς τόνον αὐδήσας, ὅσον ἄλλοι πενήκοντα.

Hom. Iliad. Lib. V.

\*\*\*\*) Dg Mars som 10000 Andre. Hom. Ibid.

ὅσον τ' ἐννέαχιλοὶ ἐπίαχον ἢ δεκάχιλον

Af sigt den tappre Blot dog ikke Modet misted;  
Men Mons om Rumpen tog, og sig til Gunnild listed,  
Med saadan Haandgevær om Dren hende slog.

Hun gandske modløs blev, og straxen Flugten tog;  
I Floden styrtede, da hun tilbage rykker.

Ved saadant Fald det sang og klang i hendes Krykker \*).  
Ret som en gammel Eeg, der ved en Nabred staaer,  
Den rasend' Nordenvind saa længe mod den staaer,  
At den maa falde om; den hele Flod sig hæver,  
Og Flod-Gudinderne \*\*) af Rædsel skjelver, hæver;  
Saa Blot, som heftig Storm, vor Gunnild drev  
og slog,

Indtil hun styrtede. — Slig Ende Slaget tog.

Saa endtes denne Strid. Man haver den anskreven  
Som største, der af Blot paa Den holdt er bleven;  
Thi, kjøndt af første to der større Rygte gif,  
Han meste Vre dog af sidste Handel fik \*\*\*).

Af dette store Slag sig Lærdom man kan trække,  
At den, der lader sig af ringe Ting forskrække,

I hvil-

\*) — — — ἀράβησε δὲ τεύχε ἐπ' αὐτῆ.

Hvilket er ligesom Dmquæd hos Homerum.

\*\*) De kaldes Najades, og lade sig undertiden see  
paa Floderne af Poeter, men ikke uden i meget  
bejligt Veje; thi de ere meget kjelne, som alle  
fornemme Jomfruer.

\*\*\*) Facta dictaque illustrium virorum alia clariora  
sunt, alia majora.



I hvilken Overtro kun haver mindste Sted,  
 Sig styrter ofte i Ulykke og Fortred.  
 Ej Gunnild ene er, der lod sig saa forblinde;  
 Man i Historier Exempler nok kan finde,  
 At tidt en Røg, en Ild, et Dyr, et Fuglekrig,  
 Opbidset har et Land, gjort Ende paa en Krig.  
 Indvolde af en Ko har kundet dennem spæge,  
 Som gandske Verdens Magt ej kunde slaae, bevæge.  
 Den store Romer-By, ja hele Verdens Magt,  
 En Spaamand, Gjak og Nar har været underlagt.  
 En liden Fugl, en Orm har kundet sig berømme,  
 At den har holdet tidt et Rige udi Lomme.  
 En Nicias af sligt saa stærk forblinder var,  
 At han sin Hær, sit Land, sig selv opofret har.  
 Man dog alligevel dem haver kaldet Vise;  
 Man dog Skribenter seer for Klogskab dem at prise.  
 Jeg priser derimod den daarlig Mand, den Nar,  
 Den, som om Mennesket saa selsom talet har:  
 "Jeg beder Guderne, at, naar min Tid er omme,  
 "Da udi Mennesker min Sjæl ej meer maa komme \*),  
 "Men at den heller maa faae Bolig i en Ko,  
 "En Orm, en Madife, et Asen eller So!"

\*) Saasom Pythagorici troede, at, naar et Menneske døde, kom hans Sjæl udi et andet Creatur.

## Tredie Bog.

---

### Første Sang.

---

Den gyldne Phæbus var et Bøsseskud fra Havet \*);  
Fru Thetis \*\*) havde alt hans Aften-Grød tillavet;  
Band-Nympherne \*\*\*) man saae at løbe op og ned,  
En raabte: Børdet dæk! en Anden: Sengen reed!  
Nep

\*) Jam labor exiguus Phæba restabat, equique  
Pulsabant pedibus spatium declivis Olympi.

Ovid. Metam. Lib. VI.

\*\*) Havets Hustru og Achillis Moder. Poeterne fingere, at Solen har sit Natteleje udi Havet hos Madame Thetis, og gaaer ned udi et Svælg, som er ved Cadix i Spanien.

Ter juga Phæbus equis in Ibero gurgite merlis  
Dempserat — — — — —

Ovid. Metam. Lib. VII.

\*\*\*) Kalbede Nereides, hvoriblandt Thetis var den fornemste.

Neptuni Søner \*) med Tullerfener at springe,  
 At dække Solens Bord, med Aften-Kloffen ringe.  
 At gjøre denne Sag meer tydelig og klar \*\*):  
 Man Solen saae gaae ned; det Aften bleven var.

Da man vor Gunnild fandt i Floden sig at vælte,  
 Hun tænkte ej paa Blok; men Kragerne hun skjeldte;  
 Hun skreg: det fæle Syn mig Sejr berøvet har;  
 Min stærke Fiende jeg ellers voren var.

Hvis jeg maa leve lidt, det Skjæbnen saa behager,  
 Jeg vende skal min Tid paa at forsølge Krager. —  
 Man ogsaa hendes Kat, den tro Achates, saae  
 Med stor Bemodighed bag Dret sig at klaae;  
 Han gav tilkjende med en meget ynksom Stemme,  
 At det langt bedre var, man havde blevet hjemme.  
 Saa at man vidste ej, hvo ynkes burde mest,  
 Vor Gunnild, eller og det lille stakkels Bæst.  
 Hun udi Floden laae, sig selv ej hjælpe kunde;  
 Han seet blev at staae ved Floden stærk at grunde;  
 Nu, som han vilde sig i Vandet styrte ned,  
 Nu, som han bange blev, til Flugten var bered.

Her nødigt er, at jeg en kort Afriidsning giver  
 Paa denne lille Flod, poetisk den beskriver;

Jens

\*) De kaldes Tritones, og vare halve Mand og  
 halve Marsvin.

\*\*\*) Poeten raillerer atter med visse Skribenters  
 Skrivemaade.

Jens Blok med egen Haand den selv aftegnet har,  
 Han ønsked tidt, at den i Kobber stukken var.  
 Den er kun liden, af Anseelse kun ringe,  
 Saa med Behændighed man kan derover springe;  
 Et geometrisk Skridt den dog i Bredden har,  
 Foruden ved det Sted, hvor Slaget holdet var \*),  
 Der er den smallere, men allerheftigst flyder;  
 Saa Donau med sig Fart i Sorte-Sø ej bryder,  
 I Golfet af Lyon ej Rhone med sig J,  
 Ej udt Luften man saa hastig seer en Piil.  
 Jeg om dens store Fart tør fast ej mere skrive;  
 Jeg frygter, Læseren vil hovedsvimled blive.  
 Af Bloks Beskrivelse jeg med Forundring seer,  
 Paa visse Tider at den klar og stille er \*\*).  
 Skjøndt Blok var Physicus, han dog ej nogensinde  
 Til sig Forandring ret Marsagen kunde finde;

N 2

En

\*) Der har den kun passum vulgarem, som er mindre.

\*\*) Liquidus & suas duntaxat undas trahens. vid.  
*Quint. Curtius*, hvortil alluderes. Med denne  
 Autor synes Poeten besynderlig at raillere ubi  
 denne Mendestens prægtige Beskrivelse.

Un Auteur, quelquefois trop plein de son objet,  
 Jamais sans l'épuiser n'abandonne un sujet:

S'il raconte un Palais, il m'en depeint la face;

Il me promène après de terrasse en terrasse.

*Despreaux Art. Poet. Chant. I.*

En Aristoteles (han sagde) saadant Vand \*)  
 Det kruse Hovedet og modløs gjøre kan.  
 Man, som med Nili Flod, dens Udspring ikke søger.  
 Af Bloks Beskrivelse og Peder Paarses Bøger  
 Jeg seer, den tvende Spring og Hoved-Kilder har,  
 Een gaær fra Baskerset, mod Vesten Coursen tar;  
 Fra Bryggerset man seer den anden at fremkomme,  
 Hvis Løb mod Osten er. Der findes ogsaa Somme,  
 Fra Borgestuen som den tredie regne vil;  
 Man deri farer vild, thi den er aldrig til  
 Undtagen Jule-Nat, naar Folket brav er drukken,  
 Og, som naturligt er, naar tidt gaær Hul paa  
 Krukken.

Nu, som en Cydnus \*\*) den fast saasom stille staaer;  
 Nu, som en Tigris \*\*\*) den med største Force gaær.  
 Ja (det som selsomst er, og Lærde ingenlunde  
 Med deres Wiisdom end har fundet ret udgrunde)  
 Man nu den skiden seer, nu klar, nu gul, nu hvid \*\*\*\*);  
 En Tid ej Farve har som paa en anden Tid.

Jeg

\*) Aristoteles siges at have styrtet sig i den Flod  
 Euripus, da han ikke kunde finde nogen Aarsag  
 til dens Flod og Ebbe.

\*\*) At te, Cydne, canam, tacitis qui leniter undis  
 Cæruleus placidis per vada serpis aquis.

Tibull. Lib. I. Eleg. 8.

\*\*\*) Saaledes kaldet, efterdi den løber saa hastig.

\*\*\*\*) Det synes mig dog let at begribe; thi Floden  
 maatte



Jeg vilde vide dog, hvad Lærde derom mene.  
Ved Gaardens Ende den gaaer ud i trende Grene;  
Som andre Floder da den tæber strax sit Navn.  
Gid den i Robber var! det Landet var til Gavn \*)

Nof talte om denne Flod. Jeg mig til Gunnild  
vender.

Folk bliver saadant vaer; de række hende Hænder;  
De hjelpe hende op; i Stuen slæber ind.

Hun længe følesløs laae uden Sands og Sind.

Hun kom sig dog igjen, og leved' siden længe. —

Jens Blok for denne Sag man vilde lade hænge;

Men han forsvarede med saadan Fynd sin Sag,

At han blev angerløs og fritjendt samme Dag.

Men Gunnild kunde ej den Spot saa let fordsøje.

Man dog et Middel fandt til hende at fornøje;

Hun over Krager fik fuld Jagtret, Hals og Haand.

Den, som i Barndom gaaer, som Varn man stille kan!

Vor Jomfru midlertid sig rejsed' paa sin Pude,  
Saae om sig, og fornam, at Alle vare ude;

Hun

maatte forandres ligesom Kilderne, der ginge  
fra Bryggerket og Vaskersket, vare dannede, for  
Eksempel: naar man toede ubi Vaskersket med  
Sæbe, maatte denne berømmelige Flod endeli-  
gen blive hvid.

\*) Vid. Bloks Chorograph. P. 16.

Hun slog sig derfor løs, brød ud i bitter Graad,  
 At strax den hele Seng i Djeblik blev vaad \*).  
 Det er forunderligt, hvor saadan Ild er inde,  
 At see saa megen Graad ret strømmevís at rinde.  
 Man skulde tænke, at den første Ildbrand  
 Udslukkes skulde af saa megen hyppig Vand.  
 Men. Elskovs hede Brand man ej med Vand kan  
 slukke;

Neptunus selv sig maa for en Cupido bukke \*\*);  
 En Fisk heel fugtig er, sigt dog ej staaer imod.  
 I gamle Skjaldres Tid nu een, nu anden Flod,  
 Ja Havet selv, man har af Elskovs heftig Lue \*\*\*)  
 Seet være stukket an, som hidsig Turteldue;  
 Fru Thetis, skjøndt hun har sin Volig udi Vand,  
 Med hele store Hav ej Elskov slukke kan.

Da Graaden stillet var, begyndte hun at tale:  
 Ach! ingen Trøst er til, mit Hjerte kan hysvale!

Ach

\*) *ὑπερβολή.*

— — — Sinum lacrymis implevit obortis.

Virg. *Æneid.* Lib. IV.

\*\*\*) — — — *Ἐνσι δ' ἐν θαλασσίῳ*

*κλύδανι Κύπρις.* — — —

Euripid. *Hippolit.* v. 447. 448.

Pisce Venus latuit, Cyllenius Ibis alis.

Ovid, *Met.* Lib. V.

\*\*\*) Gudinden for Havet lod sig bedrage af Peleo, og blev af saadant Favntag fød den store Achilles.

Ach jeg var lykkelig, hvis jeg kun maatte døe!  
 Tyranske Vind og Storm! tyranske Hav og Sø!  
 Hvi bragte I den Mand? hvi kom han hid paa  
 Landet?

Kun for at quæle mig! nej, det var ikke andet.  
 Hvi drev I ham ej hen til andet Land og Ø?  
 Kun for at dræbe mig! ach!, kunde jeg kun døe!  
 Man trøster mig omsonst; min Trøst er kun at græde,  
 At være trøstesløs, at hyle, Dine væde.  
 Al Trolddom, Medicin, mig ikke hjælpe kan;  
 Ej Trold har mig forgjort, men Paars den frem-  
 med Mand.

Den fremmed Peder Paars, hans Skjønhed, yndig  
 Mine,

Hans sukkertalend' Mund aarsager mig sliig Pine.  
 Hvad Ondt har jeg vel gjort? hvad Synd jeg unge Mø?  
 Hvi bragte I ham hid, tyranske Vind og Sø?

Sligt Marthe Rokketøs, som var i Stuen ene,  
 Til Hjerte gif; Skjøndt hun ej havde en god Gene,  
 Det ynksom Klagemaal dog rørte hendes Blod,  
 Ja Taarene af Ynk i hendes Dine stod.

Skjøndt haardest Flintesten man skulde før bevæge\*),  
 En nordisk Bjørn, en Ulv, hyrcanisk Tiger spæge.  
 Hun

\*) Pumiceos oculos habeo; non queo

Lacrumam exorare ut exspuant unam modò.

Plaut. Pseud. Act. I. Sc. I.

Hun gif til Sengen hen, og sagde: Nille! hør,  
 Sag ikke saa affted! hvad er det, som J gjør?  
 Cupido saarer tidt, han selv igjen dog læger;  
 J god Intention han Hjerter kun bevæger,  
 Han engang saared' mig; men selv mig baned' Vej  
 At lædste saadan Gld; jeg derfor døde ej;  
 Jeg styrede min Lyst, befandt mig vel derefter.  
 Hvad vinder J ved Sorg? J taber Eders Kræfter.  
 Naar saadant hænder mig, jeg ifkun deraf leer;  
 Cupido saarer vel, han ogsaa Doctor er \*).

Saa vor Lucretia da endede sin Tale;  
 Hun den forlibte Mø saa søgte at husrøle.  
 Men Nille længe laae fast saasom maaleløs;  
 Hun saae sig røbet af den listig Koffetøs.  
 Omfider brød det ud: Dit Raad jeg gjerne følger,  
 (Hun sagde sukkende) og sligt ej længe dølgjer.

Spænd

\*) Hvilket er falskt, Marthes Ord i Respect! thi,  
 at Cupido er kun en lumpen Doctor, bevidner  
 den gamle lystige Poet, naar han forestiller ham  
 grædende, fordi han var stikket i Fingeren af  
 en Bi:

Ἐρως ποτ' ἐν ῥόδωισι

Κοιτωμένην μέλιττων

Οὐκ εἶδεν, ἀλλ' ἐτρώθη.

Τὸν δάκτυλον δὲ διχθεῖς

Τῆς χειρὸς, ἀλλύξε. δακ.

Anacreon. Od. XL.

Spænd alle Kræfter an! vend an al List og Glid!  
 Jeg veed, Du raadvild ej har været nogen Tid.  
 See til, Du mager saa, jeg kan til hannem komme!  
 En Suffer-Tvebak hun tog derfor af sin Lomme;  
 Sit Kridtbus aabnebe, ser Skilling deraf tog,  
 Som hun til Ny-Aar selv fik med en Spændebog.  
 Vor Marthe var ej seen slig Gave at modtage;  
 Hun kvantsvis sagde: I Jer skulde ej umage!  
 Jeg seer, min Nille! ej, at saadant nødigt er.  
 Men mig berettet er, hun siden fordred' meer.

Her nødigt er, at jeg om Marthe lidet taler,  
 Og hendes Character min Læser ret afmaler.

Enhver Historicus, der Saadant gaaer forbi,  
 Forretter ej sin Pligt, ej træder rette Sti.

I Underfundighed hun havde ej sin Lige;  
 Hun dert estergav ej nogen Fruer-Dige;  
 Saa tidt hun gjorde Ondt, og nogen Fejl begik,  
 Nu En, nu Anden strax for saadant Skylden fik.  
 Hun stedse venlig var, sig kunde saa forstille,  
 Og med Husfolkene saa efter Ønske spille,  
 At hun dem havde som i Kjæder og i Baand,  
 Og deres Lykke fast indslutted i sin Haand.  
 Naar hun bedrev en Synd, hun Andre strax fore  
 flaffed' \*),

Men græd, naar hun dem saae for saadant blive straffet.

For

\*) Flagitiis addidit, ut, quem deceperat, aocularet.

Plin. Lib. VI. Epist. 22.



For nogle Aar et Krus for hende søndergif ;  
 Lars Gaardskarl derfor strax en banket Trøje fik.  
 Hun engang klaget var for Skjeldsord, skiden Tale,  
 Lars Gaardskarl maatte dog paa Ryggen sligt betale.  
 En anden Gang hun en sølvknappet Stof og brød ;  
 Den gode Lars igjen blev sat paa Band og Brød.  
 Iffor hun stykker slog paa store Sal en Rude ;  
 Lars den betalte og, skjøndt det var med ham ude.  
 Hun Episekammeret lod engang aaben staae ;  
 Lars maatte til igjen sig derfor lade staae.  
 Den Lars var hendes Mand ; hun ham ej kunde miste ;  
 Hans Ryg som til sit Skjold at bruge Marthe vidste,  
 Han for Ukyldighed at lide saa var vant,  
 At, naar hun løj ham paa, han troede, det var sandt.  
 Stork sagde tidt : det er en Fandens listig Pige !  
 I Sindets Gaver man ej finder hendes Lige ;  
 Slig vittig Koffetøs man ej skal kunne faae,  
 Om man fra Anholt's Land til Lessøe vilde gaae.  
 Der ikkun fattes, at hun ikke er studeret,  
 Og slige Gaver har ved Studia formeret ;  
 Men det er meget vel, hun ikke boglærd er ;  
 Hun vilde komme mig og Andre alt for nær.  
 Gid aldrig i min Tid (han sagde) nogen Qvinde \*)  
 Med andet mænger sig end faage, sye og spinde !

Man

\*) I denne Digression skiemter Poeten med dem, der allarmes saa meget over det, at Gruentimret vil staae sig til Læsning.

Man har Historier, man vise kan paa Prent,  
 At sjelden lykkeligt er Qvinde-Regiment.  
 Hvem har Jens Lorentzen, den usle Daabenakke,  
 For flette Tilstand end sin Kone at betakke?  
 Per Degn, man tænker, er en meget holden Mand;  
 Slig Staadder er dog ej paa hele Anholts Land.  
 Hvor kommer det vel fra? han Degnepenge, Offer,  
 Som sine Formænd, faaer, som Jesper og Christoffer,  
 Ja meget meer end de, han dog en Prakker er;  
 Det kommer, at han ej — nok sagt! paa Fingre seer.  
 Det kommer, at han lar sig kuje af sin Kone;  
 I Huset hun er Per og han er Abelone.  
 Den arme Djævel Blok han skæber som en Træl,  
 Og ved sit Qvakteri jo Penge faaer som Skjæl;  
 Er dog i mere Gjæld end Nogen skulde tænke;  
 Igaar han satt' i Pant tre Stole, fire Bænke,  
 Vil det saa blive ved, da troer jeg, inden Aar  
 At han gaaer fløjten og den sidste Olie faaer.  
 Hvad Marsag dertil er? hans Sophi vil ej spinde;  
 Hun vil ved Roret staae, den raffinerede Qvinde;  
 Han intet gjøre kan, tør neppe slaae en F....,  
 Før han maa spørge først, om det er hende kjært.  
 Jens Poulsens Kone jeg allene vil undtage \*);  
 Hun bør regjere; thi hun haver ej sin Mage.

Naar

\*) Hvorfor han berømmet Jens Poulsens Kone, kan sees af den anden Bog.

Naar Saadant gaaer i Svang, hvad vilde blive af,  
 Om til Studeringer det farlig Kjøn sig gav?  
 Det vilde overalt i Huset blive Mester,  
 Tractere Mændene som Dren og som Bester.

Saa talte nylig Stork i Enrum med sin Præst,  
 Som hannem svarede: det er, per Deum! bedst,  
 Det allertjenligst er, man flyer dem ingen Bøger.  
 Jeg tidt gjør Bistats, i Amnestuen søger,  
 Om nogen Bog er skjult, slikt nøje efterseer;  
 Man dog fixerer mig; min Hustru deraf leer.  
 Tænk kun, min gode Stork! (imellem os at sige)  
 Hvor jeg tilmode blev, da jeg vor Stuepige  
 I en politisk Bog om Roland læse fandt;  
 Jeg sagde: Grethe! hør, det bedre var, I spandt.  
 Ved Lillien paa Mark nu lignes maa en Kvinde;  
 Hun ej arbejde vil, ej mere sye og spinde.  
 Hvis mine Klæder kun, som Andres skaaren var,  
 I visse af mig for saadant fik et Par. —  
 Herr Pastor gjorde Ret, (ham svarede da Christen)  
 Gjem saadan farlig Bog paa Bunden udaf Risten;  
 En sliq politisk Bog, et saadant nobelt Skrift,  
 Er kun for Mænd, som os, for Qvindsof er en Gift.  
 Man deraf lære kan et Rige at regjere,  
 Som bedste General en Hær at commandere.  
 Jeg vil ej rose mig; (hver veed dog, jeg er klog)  
 Tro mig, min Visdom jeg har faaet af denne Bog.

En Dag ej gaar forbi, at jeg jo deri blader;  
 Man veed, en Mand, som jeg, ej læser gjerne  
 Sladder.

Jeg tidt velsignet har, end takker i hans Grav,  
 Den Ven, den store Ven, som Autor er deraf.  
 Fast ingen Ting, Herr Niels! man jo kan deraf  
 trække —

Undtagen, (svared' han) man lærer ej at præke.  
 Ja (sagde Stork) det er en gandske anden Sag.  
 Men hør, hvad i mit Hus er skeet forgangen Dag.

Jeg tog mig for (urost!) en Regning klar at gjøre.  
 Men jeg paa samme Tid et Bulder fik at høre;  
 Skjøndt paa en Linie nær jeg den snart havde klar,  
 Den dog forlod, løb hen at høre, hvad det var.  
 Jeg strax fornem, det var i lille Dagligstue.  
 Jeg gandske stønnede, begyndte stærk at grue;  
 Jeg hørte vel, at det var ikke noget Spil,  
 Nysgjerrig gandske blev, og rakte Øren til.  
 Men hørte selsom Snak; mit Folk var rent af Lave\*),  
 En med en Kejser holdt, en Anden med en Pave;

En

\*) Over saadant var den hidfige Poet saa bange ndt  
 hans Tid, og valedes over sit Fædreland med  
 disse Ord:

Hæc eadem novit, quid toto fiat in orbe,  
 Quid Seres, quid Thraces agant: — — —  
 Instantem Regi Armenio Parthoque Cometen  
 Prima videt: famam, rumoresque illa recentes

Ex-

En vilde slutte Fred, en Anden var for Krig;  
 En Fienden med Magt, en Anden slog med Svig.  
 O, hvilket Raseri! o, hvilke Stemme Dunster!  
 Jeg sagde sukkende. En Bispen slog af Munster;  
 En Fyrsten udaf Cöln; En Greven udaf Mentz,  
 Nu var man udi Aars, nu Randers, nu Florents.  
 En talede om Told, en Anden om Accise.  
 Ja Marthe Barnetøs os Bejen vilde vise,  
 Hvorledes Handelen kan komme udi Flor;  
 Ved alt det, helligt er, en Ed hun derpaa svor.  
 Nu talede man om de skønne polske Heste;  
 Min Kone sagde: jeg dem holder for de bedste.  
 Nu om Rostocker-Bier; nu om westphalske Svin.  
 Jeg tilstaaer, saadan Snak for mig var som Latin.  
 Jeg tænkte: mon man mig ej spiller her en Finte?  
 Men strax det stille blev; at læse En begyndte:  
 "Man schreibet von Paris, es habe kein Gefahr."  
 Paa Røsten syntes mig, det Tydske-Jochum var \*).

Jeg

Excipit ad portas, quosdam facit: isse Niphaten  
 In populos, magnoque illic cuncta arva teneri  
 Diluvio: nutare urbes, subsidere terras,  
 Quocunque in trivio, cuicunque est obvia,  
 narrat.

Juven. Sat. VI.

\*) Han var vel fød paa Anholt, men havde været  
 3 Uger udi Lybel, og ved sin Tilbagekomst age-  
 rede tydske Sprogmeister paa Den; hvorudover  
 han gemeenlig blev kaldet Tydske-Jochum.



Jeg da paa Døren fandt, til Lykke, liden Skramme,  
 Jeg derigjennem saae, blev vaer, det var den samme;  
 Han midt for Bordet sad, forklarede paa Tydsk  
 Alt, hvad man ej begreb og ej forstod paa Tydsk.  
 Han spør min Kone ad: kan Mutter vel begribe,  
 Hvad disse tydske Ord paa Anholts Maal vil sige?  
 Vist! (sagde hun) det Tydsk jeg fatter meget snart;  
 Til Paradiis fra os er nu fast ingen Sært.  
 Jeg vidne kan med Ed, Herr Pastor! at om hende  
 Jeg aldrig vidste, at hun Bogstav kunde kjende,  
 Langt mindre, at hun var saa færdig i sin Tydsk;  
 Jeg ellers hendes Nyg brav havde smurt paa Tydsk.  
 Vor Jochum tog sig paa sin Præken at fuldføre.  
 Jeg Marthe saae paa ham med største Andagt høre;  
 Oligt dette lede Trold i Kirken aldrig gjør;  
 Om Tertens Deling, naar jeg hende ifkun spør,  
 Hun siger: Husbond! jeg er kun en stakkels Dige,  
 Jeg saadant ej forstaaer, som J og Eders Lige. —  
 Jeg strax tilbage i Contoret stille gif,  
 En ærlig god Krabast med Hast i Haanden fik,  
 Brød saa i Stuen ind: Hej! hvad er her at gjøre?  
 Jeg raabte, og saa brav begyndte dem at smøre,  
 I polske Mære! ud! herud, westphalske Svin:  
 Jeg taler Dansk; jeg kan ej Tydsk og ej Latin.  
 Vor nye Projectist især jeg ikke glemte;  
 Jeg sagde: vil Du Trold og med Aviser Kjemte?

Tog saa Papirene, og brændte dennem op.

Af Harm da Skjelvede mit hele Liv og Krop.

Ham svarede Herr Niels: sig Haardhed jeg ej  
priser;

Jeg seer ej meget, hvad man lærer af Aviser;

Det meste er jo Løgn. Sligt de vel læse maa;

Det maa min Kone frit og aaben altid staae.

Aviser? sagde Stork: kan man ej deraf lære?

Ei stille dermed kun! Aviser! Hør mig, Kjære!

Ah! svarede Herr Niels: man siger jo især

Om den, der lyver brav: han Avis-Erykker er.

Ja! sagde Stork: der er saa meget, som man siger,

Er derfor ikke sandt. Aviser er for Diger

Som Pest, som Rottetrud; dem saa fordærve kan

At inden stakket Tid — nok sagt! det hele Land —

Saa vidste disse Vænd da Qvindfolk at afmale.

Jeg underskriver ej i alting saadan Tale;

Jeg holder, beri man gemenlig gaaer forvidt,

Og dette gode Køn gjør Uret meget tidt.

Mig synes, saadan Snak er lidt interesseret;

Man frygter for sin Sag. Hvis Qvindfolk var studeret,

Hvis det ej stedse var fordømt til Hof og Teen\*),

Ej ubevæbnet var, forbuden Blæk og Pen;

Det

\*) Derudover klager Fruentimmeret ubi Tragodien  
med disse Ord:

Οὐ γὰρ ἐν ἀμετέροις γνώμας λύρας  
ἠ΄ ἔπειθε θέσπιον ἀοιδῶν

Det kunde Character paa En og Anden give,  
 Paa en og anden Sjef, som det vil sort beskrive.  
 Hvis havde været Brug at øve Sligt til Rom,  
 En Juvenalis da vel skulde sadlet om.  
 En romersk Kvinde-Den vel skulde kundet vise,  
 At siette Satyra, som vi saa meget prise,  
 Gæst lidet bedre er end Daareliste-Snak;  
 At vi for Stilen kun er Autor skyldig Tak.  
 Jeg gaaer fra alfar Vej, en selsom Mening haver;  
 Lad dem studere, som har bedste Sindets Gaver!  
 Lad dem regjere, som et Hus kan forestaae!  
 Den som beqvemtest er, lad den ved Roret staae!  
 Skal A, kjendt hun er viis, fordi hun er en Kvinde,  
 Fordi hun gaaer med Skjort, fordømmes til at spinde?  
 Skal B, som er en Nar, en Drukkenbolt, et Saar,  
 Strax Mester være, just for han med Buxer gaaer?  
 Jeg priser saadan Mand, der intet selv kan gjøre,  
 At han Husholdningen sin Hustru lader føre;  
 Man sig kan, at han er deri ene viis,  
 Og for den ene Post af Folk fortjener Priis.

Man tænke skulde her, Poeten smukt flatterer,  
 For vis Aarsages Skyld sig saa insinuerer;

Han

Φοῖβος, ἀγίτωρ μελέων, ἐπεὶ ἀν-  
 τάρχησαν ὕμνον  
 Ἀρσένων γέννα.

Euripid Medea. v. 424-428.

Han ellers bange var, paa Halsen og at faae  
 Det hele Qvindeljsøn. Nej, det er ikke saa!  
 I det og andet meer jeg taler, som jeg tænker;  
 Jeg Sandhed følger kun, og bruger ingen Rænker.  
 Jeg taler saa, ej just for jeg er Kjønnet's Ven.  
 Man kjender sandelig ej ret Hans Mikfelsen.

Men, Himmel! jeg far' vild! jeg er af Vejen  
 kommen \*)!

Jeg seer alt, over mig at være fældet Dommen:  
 Han, som paa Andre før har givet Contrafej,  
 Som Skjaldre lastet har, nu træder samme Vej.  
 Jeg seer en Hoben Folk af Latter fast at sprekke;  
 At støde Glassene; Homeri Skaal at drikke;  
 At sige: hvad vil den nybagede Poet?  
 Men hvortil tjenlig er slig Animositet?  
 Hvo være vil Poet, den maa Poeter arte. —  
 Hvor var det da, jeg slap? det var vist om vor Marthe.

\*) Poeten undskylder denne store Digression med gamle Poeters Exempler; thi deres Poemata vilde undertiden blive meget mavre, dersom Digressionerne bleve borttagne. Saa at man kan see, at denne Digression, som maaskee vil blive censureret, er heller en Satire, end nogen Forfeelse begangen.

## Anden Sang.

---

Den samme listig Tøs sig sneg i Stuen ind,  
Hvor Peder Paars hun fandt med Haanden under  
Kind

At sidde paa en Stol; skjøndt det var Midnatstider.  
(At have megen Søvn, sig Hjertesorg ej liber!)  
Hvor hun i Stuen kom, begribes ikke let;  
Ehi Døren lukket var, og Salen var saa tæt,  
At mindste Sprekke var paa Bæggen ej at finde.  
Men hvad umuligt er for en beslagen Qvinde?  
Ej Laas, ej Luffelser, ej Muur, ej Bæg, ej Tag,  
Hun jo igjennem kom; sligt var en ringe Sag,  
Sligt var kun liden Kunst for saadan listig Pige;  
I alle Bærelser hun vidste sig at snige.  
For hende, som en Vand, fast alting aaben stod;  
Hun selv og aaben var, sig penetrere lod.  
Hun penetrerede, hun lod sig penetrere.  
Til Rokkepigers Nos hvad kan man sige mere?

Alf saadant Syn Per Paars sig ikke nedslaae lod;  
Skjøndt Haar paa Hovedet, som paa et Pindsvin, stod;



Skjøndt tappere Kallun i Helte-Liv sig rørte.

Mod al Formodning dog til Ruus sig Tale førte:\*)

Der Ruus! vil Du? — Ach! men — Skal jeg —  
Stat op, Der Ruus! —

Ach! gid jeg arme Mand var vel af dette Hus!

Gid jeg — Ach! hvilket Syn! jeg aldrig saae det  
Lige! —

Der Ruus! Forræder! ach! din Husbond saadan svige?  
Din Husbond, som — Din — Ach! har Du ej mere  
Maal? —

Ach! hvis jeg havde kun det mindste Stykke Staal!  
Saa var jeg sikker nok, mig intet kunde skade.

Lidt Staal! — Der Ruus! vil Du Din Husbond  
saa forlade?

Din fromme Husbond, som — Af disse brudne Ord  
Man seer, at Paars var og, som Andre, skabt af Jord,  
Var og et Menneske; skjøndt han var heel bestandig,  
Som tusind Kræmmere i saadant Tilfald mandig.  
Han selv vel tidt har sagt, at han ej bange var;  
Hans Tale mig dog bragt paa andre Tanker har.  
Man dog ej Ursag har, min Helt, for saadan Tale,  
For disse brudne Ord, som frygtløs at afmale;  
I saadant Tilfald man seer ofte tabe Mod  
De største Helte selv, at isne deres Blod.

Men

\*) Vid. Ruus in Fragment. Diarii.

Men Ruus, som Fufius\*), den tusind Catiener  
 Ej kunde raabe op, ej rørte Liv, ej Sener;  
 Han ubevægelig laae som et afhugd Træ;  
 Hans Sjæl og Hjerter var nedstegen i hans Rux.  
 De ene spillede, som Aspe-Løv og Blader,  
 Der af den mindste Vind sig saa bevæge lader,  
 At Bonden med sin Dr' i Skoven tidt maa staae,  
 Og med Forundring see i Djeblik at gaae,  
 I Haandevending see det hele Land at røres,  
 Som Havet bruse, der med Lyst og Rædsel høres.  
 Det hele Legeme var ellers gandske stiv,  
 Ja Blodet størknet, som naar Sjelen er af Liv.

For Marthe mærkede, en Rædsel var paankommen;  
 Hun nærmed' sig til ham, en Seddel tog af Lommen,  
 Og sagde: Unger Svend! naar Du den læset faaer,  
 Jeg vedder, Rædsel, Frygt, af Sindet straxen gaer.  
 Han Brevet tog imod med rædsel-zittrend' Hænder;  
 Mod Bæggen satt' sin Ryg, og sig mod Vigen vender;  
 En Linie læsed', og paa hende atter saae;  
 Var bange, at hun ham i Klæber skulde faae.

Af dette sees kan, med hvilke Sindets Gaver  
 Den store Peder Paars beprydet været haver;  
 Thi denne ene Post er ligesom et Spejl:  
 Paa en fuldkommen Mand, der fast har ingen Fejl.  
 Hvad Viisdom var det ej, i Hast det saa at lave,  
 At han saa Ryggen fri mod hende kunde have!

Med

\*) — — — — Ut Fufius ebrius olim &amp;c.

Horat. Lib. II. Sat. III.

Med hvad Forsigtighed han ej mod Brevet tog,  
 Det læsede, og tidt paa hende Dine slog!  
 Paa eengang tvende Ting det konstigt er at gjøre;  
 Fra Cæsars Tid man faa Exempler kan fremføre.  
 Det gjorde dog min Helt; han læste, og gav Agt  
 Paa den, han frygtede. Hvo skulde have sagt,  
 At sligt var muligt? hvis af klare Documenter,  
 Som vel fortjen', at til Bevis man dennem prenter,  
 Man ikke kunde see, at sligt passeret var.

Et heelt fuldkommen Ark Paars derom skrevet har<sup>\*)</sup>.

Den store Peder Paars igjennemlæste Brevet;  
 Han med Forundring saae, hvad derudi var skrevet;  
 At Nille var forlobt, ham vilde hjælpe ud.

Det var for ham et glad, men dog bedrøvet, Bud.  
 Han sagde med et Suk: hør, smukke lille Dige!  
 Jeg Eder skal Besked paa sligt i Morgen sige.  
 Hun svarede: heel vel! jeg maa og straxen bort,  
 At give Nille Svar; thi Tiden mig er kort.

Saa tidt jeg tænker paa, strax mine Dine rinde,  
 I hvilken Tilstand da Der Ruus var dennesinde.  
 Paars ham tiltalede: fy! skam Dig tusindfold!  
 Du en tro Tjener est! — Ach! spar mig, fjære Trold!  
 (Ruus skreg da overlydt) tag heller Paars, min  
 Herre! \*\*)

Han kan sig, førend jeg, med Penge ranzonere;

Med

<sup>\*)</sup> Diar. Petri Paars, pag. 300 seq.

<sup>\*\*)</sup> Ligefaa artig var Bacchi Tjener mod sin Herre  
 udi

Med mig I Fattigdom kun faaer, Fortred og Sorg;  
Min Husbond bedste Bod har udi Callundborg.

Hvor arbar Paars end var, saa maatte han dog snise;  
Din Manddom (sagde han) jeg noksom ej kan prise!  
Stat op! hun borte er. Jeg er Din Husbond Paars.  
(At huse flige Folk er ikke libet Kors)

Stat op! hun gif sin Vej. Her er ej mere Fare. —  
Ach! gif hun? (sagde Ruus) det var, min Tro! en  
Mare.

Hun Eder libet kun, men mig en Time reed.

At Du est en Eujon (Paars sagde) det jeg veed.

Ja! (svared' Ruus) man veed, hvad Skræk kan  
forarsage;

Jeg ellers aldrig fligt har gjort i mine Dage.

Naar man et Spøgels seer, hvo kan da have Mod?

Ej Degnen selv! det tør jeg sige, om han stod —

Holdt op! da sagde Paars; vi ej vil mere trette.

Gav ham saa Seddelen, og sagde: læs kun dette!

Af Glæde da Per Ruus fast daanfærdig blev;

Belsignede den Haand, den Mare, som det skrev.

Men

udi Comedien, naar han siger: "Slaa heller  
min Herre; thi, som han er en Gud, saa kan  
han bedre taale Hug:

*Καὶ πολὺ γε μᾶλλον ἔστι μαρτυρούμενος.*

*Εἶπερ θεὸς γὰρ ἔστιν, οὐκ αἰσθήσεται.*

Aristoph. Ran. Act. II. Sc. 6.

Men over sigt Peder Paars man heftig saae at  
grunde;

Skal jeg min Dorothe forlade? Ingenlunde!

Skal jeg den ærlig Sjæl, min kjære Fæstemø,

For hvis Skyld jeg mig har betroet Hav og Sø?

For hvis Skyld Peder Paars saa meget Ondt har lidet?

For hvis Skyld jeg har tidt i sure Æble bidet?

Hvis Ihukommelse al Corrig har gjort sød? —

Nej! jeg vil heller døe den skjændeligste Død.

Ret som en voren Eg mod Dren, den vil fælde,

Staaer som i Tvivlsmaal, til hvad Side den vil  
hælde \*).

Et saadant saaret Træ var Peder Paars da lig;

Dyd, Fare, Elskov, Frygt, i hannem førte Krig.

Han derpaa tier lidt, og alting eftertænker;

For Dine stiller sig nu Fængsel, Baand og Lænker,

Nu det, som værre er, en saa uærlig Død.

Blev som forandret lidt, i disse Ord udbrød:

Udfordrer Elskovs Lov, at vi skal være Træle?

At vi i Galgen os skal derfor lade kvæle?

At

\*) Et modò desperat; modò vult tentare: pudetque;  
Et cupit: & quid agat, non invenit. Utque securi  
Saucia trabs ingens, ubi plaga novissima restat,  
Qvo cadat, in dubio est, omniqve a parte ti-  
metur,

Sic animus &c. — — — — —

Ovid. Met. Lib. X.



At vi opoffres Skal, og Skændeligen døe?  
 Hvad nytter Saadant vel min kjere Fæstemø?  
 Hvis jeg dog vidste, sligt kun vilde dig behage,  
 Jeg med Fornøjelse mig tage lod af Dage.  
 Jeg veed, hvis du var her, som du est udi Mars,  
 Du vilde si: gjør ej saadant, Peder Paars!  
 Du saadant Forsæt selv, som Galskab, vilde laste;  
 Du vilde dig, min Sjæl! for mine Fødder kaste,  
 Ja sætte for dit Bryst din lille Goldekniv,  
 Og si: see! hvis Du ej redde vil Dit Liv —  
 Men ach, Per Paars! est Du og bleven en Forræder?  
 Du haver talet som den grummeste Misdæder.  
 Mon Peder Paars saasnart sig selv fornægte kan?  
 Mon det er Forsæt af en brav retskaffen Mand?  
 Nej! ingen ærlig Sjæl slig Utroskab kan sømme.  
 For saadan ublu Snak jeg bør mig selv fordømme;  
 For slige Tanker jeg at døe er ene værd,  
 Og det for egen Haand. — Tag hid, Per Ruus!  
 mit Sværd!

Flur! Skynd Dig! jeg vil strax min Dorothe fornøje. —  
 Flur! Skynd Dig! (svared' Ruus) tag hid min Hat  
 og Trøje!

Min Kjole, Buxer, Sko, min skønne Sarses Vest,  
 Som jeg mig gjøre lod forgangen Jule-Fest!  
 Min Pung, som ligger i min nye Kjole-Lomme!  
 Flur! Skynd Dig! giv mig hid min Væske, min Mad-  
 Bomme!

Min

Min hele Velfærd! flux! min Pibe, min Tobak!  
 Min — ach! man sprekke maa af saadan Pølsesnak.  
 Flux! jeg har nødig nu at bruge en reen Skjorte!  
 Den ligger i mit Skrin. Men Skrinet er jo borte!  
 Paars svarede: paa sligt at tænke er ej værd.  
 Sandt! sagde Ruus: det alt gif sløjten med Jer  
 Sværd \*).

Ach! sagde Paars: jeg er af Sorrig saa forblindet;  
 At jeg om slige Ting mig ikke har befindet;  
 Jeg mine Tanker hos min Dorthé ladet har. —  
 Ach! svarede Per Ruus: gid hun paa Bloksbjerg var!  
 Jeg aldrig haver seet en Karl, der er til Alder,  
 Som haver sine Sind, der til slig Galskab falder.  
 Den Kjærlighed den er til al Ulykke Rod.  
 For tusind Dorthéer jeg ej mister Draabe Blod.  
 Skal vi i saadan Sag os her betænke længe?  
 Skal vi for hendes Skyld os begge lade hænge?  
 Om I saa rasend' er; Per Ruus er dog ej gal,  
 Han aldrig nogen Tid til saadant falde skal.  
 Tro mig, naar I er hængt, I mine Ord vil sande,  
 Men alt for silde, og slig Daarlighed forbande.  
 Tænk kun, hvor smukt det er, naar Folk os hænge seer,  
 Os peges Fingre paa, os alle Mand beleer.  
 Tænk, med hvad Hjertesorg vi sligt maa see og høre.  
 Man, for at spotte os, vil saadan Gravskrift gjøre:  
 Stat

\*) Som kan sees af den første Bog.

Stat stille, Vandringsmand! her hviler Peder  
Paars,  
Som lod sig hænge for en ..... Tøs i Mars.  
Her hænger han, den Skurk, den Gjek, den  
Sleste-Sante,  
Den Hundsvot, Slyngel, Nar, den Dosmer og  
den Gante,  
Den Abe, Sæhund; med sin Skriver Peder Ruus,  
Der udi trende Nar som Svend var i hans Hus.  
Satyricuser nok der findes her paa Landet \*),  
Som for os gjøre vil et Gravskrift efter andet;  
Thi gode Hoveder man her og finde kan,  
Saavel som i vor By og i vort Fødeland.  
Tro mig! sli Gjerning man til Galskab vil udtyde;  
Og naar vi ere hængt, I saadant vil fortryde.  
Jeg ikkun ulærd er, dog saadant forud seer;  
En Ting fortrydes tidt, naar det forsilde er.

Skal os et ærligt Navn ej (sagde Paars) bevæge?  
Gemene Nøbel kun paa os vil Fingre pege;  
Men Lærde derimod vil dømme saa derom:  
Med gamle Helte Paars kan lignes udt Rom. —  
Paa anden Dansk (Per Ruus da svarede) slikt jeg  
tyder:

Paars lignes kan med en og anden gammel Snyder,  
hvis Daarsskab for en Dyd de Gamle regnet har.  
Tro mig! en saadan Helt nu holdes for en Nar.

I Gal

\*) Tæste Blok. Stat. Polit. Inf. Anholt. pag. 43.

I Callundborg man nu sig Tapperhed kun laster,  
 Og sig Philosophie kun under Bænken kaster.  
 Der Iversen fortaalt mig haver om en Mand; —  
 Hvad Navn den Slynge har, jeg ej erindre kan;  
 I Kirkebogen man dog saadant let kan finde:  
 Han hedde' Asverus — Nej! det er mig udaf Minde!  
 Jeg troer, hans Døbenavn vist Holophernes var —  
 Nej! sandelig! jeg reent hans Navn forglemmet har.  
 Naar man lidt gammel blir, og kommer lidt til Alder,  
 Strax Ihukommelsen heel mærkeligen falder;  
 Jeg vil ej rose mig; da jeg var tyve Aar,  
 Jeg alting kom ihu, som det var skeet igaar.  
 Hvis jeg kun kommer hjem, Lars Degn jeg dog skal  
 bede,

I Kirkebogen han det Navn vil efterlede;  
 Han saadant gjerne gjør; han er min gode Ven;  
 Han frit har i vor Bod Papir samt Blæk og Pen. —  
 Da Paars skreg himmelhøjt: de Fandens Parentheser  
 Dig gandske drukken gjør, og mig i Svøne dysser. —  
 Ach! nu jeg har hans Navn! da raabte Peder Ruus;  
 Det Quintus Rufus er, han døbt er Curtius \*).  
 I gammel Tid man fik i Daaben tvende Navne;  
 Men jeg kan ikke see, hvad saadant kunde gavne.  
 Summarum Summa: han er Autor til den Bog,  
 Som skreven er paa Tydsk om Alexanders Tog.

Per

\*) Confunderes med Marco Curtio, som styrtede sig udi Svælget.

Per Jversen jeg har hørt kalde ham en Taabe,  
 Og for en ussel Gjel ham ofte at udraabe;  
 Thi af Ambition sig selv han offred' op,  
 Sig styrted' i en Grav med gandske Gjel og Krop.  
 Nej! man ej lever meer i vor Tid efter Moder!  
 I rette Eder nu maa efter Landets Moder;  
 I Fingren stifke maa i Tiden \*), lugte til,  
 Hvad Tid I lever i; om I mig lyde vil.  
 Det, som i gammel Tid blev priset saasom Dyder,  
 Nu hedder i vor Tid, og kaldet bliver Lyder.  
 Ero mig! med saadant det, som Klæde-Moder, er;  
 Borgmesters Gertrud ej bær Flaske-Trøje meer.  
 Frantz Jespersen af Folk jo agtet blir og æret;  
 Tre Gange han i Nar dog har forlovet været;  
 Han bruger Fæstemø, som Andre Almanak;  
 Ej lader Skræmme sig af visse Folkes Snak.  
 I kjender i vor Egn den gode Casten Skriver,  
 Et ejegodt Gemyt, som meget elsket bliver \*\*);

Et

\*) At stifke Fingeren i Jorden, er ellers beqvem-  
mere talt.

\*\*\*) Ejegode og noble Gemytter kaldes de, som ere  
gode Compagnons og gode Verter; omendkjøndt  
de stjele fra En for at gjøre en Anden tilgode.  
Skarns Gemytter derimod ere de, som leve  
indgetogen og stille. Vil Noget sige, Per Ru-  
ses



Et tusind Daler han, jeg troer, vel vejet, har,  
 Jeg vil ej sige meer, men, maaske, vel et Par.  
 Jeg aldrig kommer i hans Hus, han mig jo byder  
 Nu Steg, nu hollandsk Ost; som Vand alt saadant  
 flyder.

Jeg aldrig haver kjendt en saadan ærlig Sjæl.  
 Gid at jeg kunde kun ham gjøre samme Skjæl!  
 Den samme Easten sig hver Uge fast forlover \*);  
 Nu slutter, bryder Vagt: nu den, nu den besover;  
 Nu En forlader, nu en Anden tar igjen.  
 Han selv det tegner an og fører udi Den \*\*);

Thi

ses Definition er falsk, da appelleres til de fleste Stemmer af Folk i vore Tider.

- \*) At der er intet Ondt udi saadant, kan bevises saavel af Praxi, som af mange gamle lærde Bøger. Deraf roser sig især den gamle lystige Poet, naar han opregner alle sine Maitresser:

Εἰ φύλλα πάντα δένδρων

Εἰ πίσαται κατειπεῖν,

Εἰ ἡμαθῶδες εὐρεῖν

Τό τῆς ὕλης θαλάσσης,

Σέ τῶν ἐμῶν ἐρώτων

Μόνον ποιῶ λογισήν.

Anacreon. Od. 32.

- \*\*) En stor Accuratesse! hvoraf berømmes en vis  
 Per-

Thi han er accurat i alle sine Sager;  
 Slig Kos hans Fiender ham ikke selv betager.  
 Han en aparte Bog til sligt indrettet har.  
 Saa accurat og før hans salig Fader var.  
 I saadan Skrivebog jeg nylig haver fundet,  
 At han til Femten sig paa een Tid havde budt.  
 Ham elsker dog Enhver, ham Ingen derfor skyer;  
 Kun visse onde Folk ham kalde Byens Tyr.  
 Ser Fader, Rasmus Paars, har selv og saadant vovet:  
 Ser Moder tog, skjøndt han med anden var forlovet,  
 Hvis Rasmus havde da ej øvet saadant Spil;  
 Den gode Peder Paars ej havde været til.  
 Gid I kun vilde i Ser Faders Fodspor træde!  
 Man nu slig ærlig Mand med Lys maa efterlede.  
 Jeg har min Mening sagt. Hvad kan vel siges  
 meer? —

Ach! (sagde Paars) jeg af Din Tale slagen er!  
 Ruus blev da heftig glad, med Taarene i Øie  
 Han raabte: jeg end Staal med mine Ord kan bøjse!  
 Kom lad os sove lidt, mens det er endnu Nat.  
 I Morgen faaer vi nok den samme Pige fat.

Saa

Person, hvilken, naar han havde forset at  
 drikke sig en Kus, satte en Knappenaal paa sit  
 Ærme, at han ikke skulde forglemme det. Item  
 en fransk forlobt Dame, der skrev udi sin Teg-  
 nebog paa Rejsen: Memoire pour me faire . . .  
 en passant à Lyon.

Saa ginge de til Sengs, ej mere Tale førte;  
 Og udi Djeblif at snorke man dem hørte.  
 Jeg seer, til Middags-Tid de begge sovet har,  
 Da kun et Bæsfeskud fra Zenith Phæbus var \*).

En Momus skulde her maaske Anledning tage,  
 Og sig: Skal en Helt ej altid sig forsage?  
 En, der saa frygtsom er, saa bange for sit Liv;  
 Der mod Ulykke ej, ja Døden selv, er stiv;  
 Hvo Livet skatter meer end Ære; den, jeg mener,  
 Paa Heltes Liste han at komme ej fortjener. —  
 Nej, Mome! i din Kram ej saadant tjene skal;  
 Paars stødes derfor ej af store Heltes Tal.  
 Skjøndt jeg har Afsky selv for Ruses stemme Tale,  
 Og som ugudelig den stedse bør afmale;  
 Saa finder jeg dog, at han deri havde Ret,  
 At vtefe Gjærninger man roser alt for let.  
 Det, som de Gamle har heroisk Gjærning stilet,  
 Naar En for ringe Ting til Døden haver ilet,  
 Det nu af kloge Folk blir kaldet Naseri,  
 Hofmodig Daarlighed, og stærk Melancholi.  
 Man burde Arria, for saadan Ting, med Rette  
 Ej udi Krøniker, men Daarekisten, sætte;  
 Hun af en Plinius saa højt berømmes dog \*\*);  
 Men saadan Ros en Plet er i hans lærde Bog.

Saa

\*) Test. Lybke-Jochums Hist. sui temp.

\*\*) Vid. Plin. Lib. III. Epist. 16.

Saa meget som for sligt man rose kan en Plato;  
 Saa meget lastes bør en Curtius, en Cato;  
 Thi naar man efterseer, hvad dem bevæget har  
 Til sig heroisk Dyd, det fast en Sygdom var.  
 Slik Dyd med Hellebør til intet man kan gjøre \*);  
 Man burde Cato selv til Anticyram føre.  
 Man tænker tidt, at man er fuld af Nidkjerhed,  
 At offre Liv og Blod med Glæde er bered \*\*);  
 Man tænker, at det er en Dyd, et Nesterstykke,  
 For ringe Ting sig selv at styrte i Ulykke;  
 Man brænder udaf Dyd; er dog kun hidsigt Blod;  
 Kun onde Vædsker er til saadan Manddom Rod.

Der skulde findes de, som ville mig bebrejde,  
 At jeg mod Billighed her fører Krig og Fejde;  
 At af min Helt Der Paars jeg saadan Slave er,  
 At jeg hans største Fejl som Dyrer selv anseer.  
 Nej! jeg i denne Post Poeters Sti ej følger;  
 De Fejl, jeg fundet har hos Paars, jeg ikke dølgter;  
 Partiskhed aldrig mig forleder af min Vej;  
 Jeg laster Tapperhed, jeg laster Dyrer, ej.

Man


\*) Helleborus vorer paa den De Anticyra, hvormed  
 Galenskab cureres. Unde *Juvenalis*. Sat. XIII.  
 Nec dubitet Ladas, si non eget Anticyra nec  
 Archigene — — — — —

\*\*\*) Nolo virum, facili redimit qui sanguine famam;  
 Hunc volo, laudari qui sine morte potest.

Mart. Epigr. Lib. I

---

Man intet Paradox skal finde i min Tale;  
Jeg dem kun laster, der med falske Dyrer prale;  
Der af Ergjerrighed, foruden ringste Nød,  
Iblinde løbe hen, og ile til sin Død.  
En Forskjel mellem Dyd og Hofmod jeg kun viser.  
I Rufes Tale jeg kun dette ene priser,  
Som end var zirligt i en philosophisk Mund:  
At visse Gjerninger man roser uden Grund.





Tredie Sang.

---

•• †)

Da kunde man ret see, hvad Marthe var for Pige,  
I Sindets Gaver at hun havde fast ej Lige,  
Hun brugte kun een Dag til dette store Værk.  
En anden Pige ej saa hastig syer en Særk,  
Som hun var mægtig til de første Ting at gjøre;  
At binde, løse; at opbygge og forstyrre;  
Forblinde Folk, at, Skjøndt de saae, dog ikke saae;  
Ja, det som selsomt er, Bornese sætte paa

P 2

Den

†) Her findes atter en Defect udi Historien, som  
Posteriteten skal kunne supplere, naar overkom-  
mes Documenter, som maaskee nu ligge skjulte  
udi deres Hænder, der ikke vide, hvad kostbart  
Liegendefæ de have. Man gjør sig saa megen  
Umage for at oplede Livii Bøger, og andre ro-  
meriske og græske Skrifter, som fattes; men Saa  
tænke paa dette, som er meer vigtig.

Den kloge Christen Stork, som ogsaa dennesinde  
 Med hele Fogdens Hus sig gandske lod forblinde.  
 At dnyse Argus selv i Søn, var hende let,  
 Med hundred' Dine meer endskjøndt han var besat.  
 Paa een Dags Tid et Bærk saa stort at sammensmede,  
 En Jagt med Taffel, Tov, i Havnen at udrede;  
 At slutte Allians; at stjæle Proviant;  
 (Thi, intet Laak saa stærk, hun jo dog Bejen fandt).  
 Stort Pund det kaldes maa! det Sindets Gaver  
 hedder!

En saadan Pige nu med Lys man efterleder.  
 Hun kunde derimod ej faage ret en Grob;  
 Ej engang ret forstod at lægge Fisk i Blod.

Det saa gemeenlig gaaer med de forslagne Qvinder;  
 Man i Husholdningen dem aldrig hjemme finder;  
 For lutter Gejst de ej kan stille Fisk fra Kjøb;  
 For lutter Gejst man maa i Huset lide Nød.  
 Men Marthe tvungen var at blive Koffepige;  
 Skjøndt hendes Hoved kun var dannet til Intrige,  
 Skjøndt hun var skabt til at regjere Anholts Land,  
 Til Kjøknet dog blev dømt; thi det var hendes  
 Stand \*).

Men

\*) Den irlandfke Historie beretter, at i gamle Dage  
 enhver Philosophi Søn maatte og parforce vare  
 Philosophus. Og Missionarii udi China beret-  
 te, at sammesteds fødes baade Stræbdere og  
 Stomager; saa at, omendskjøndt en Stoma-  
 gers

Men hendes Broder, som var bedre skabt at spinde,  
 Og en Penelope var bleven i at tvinde,  
 Ja en Arachne selv til Skamme havde gjort,  
 Han dog blev Dyrighed; Kjædet aldrig Hvidt fra Sort  
 Han udi Lov og Ret har kundet lære kjende,  
 Hvor man ham vilde snoc, hvor man ham vilde vende,  
 Hvad Kunst man brugte: saa man klarlig seet har,  
 Han af Naturen skabt til Spindeskjærling var.

Af raadbet Træ man vil Mercurius formere.

Der Versen holdes til fra Ungdom at studere;

Men hvorfor mon det skeer? Mon, for han Hoved har?

Nej! ifkun fordi Præst hans salig Fader var.

Man hørte Marthe tidt med Hjertens Suk at sige:

Hvi blev jeg ej en Dreng? min Broder Lars en Pige?

I rette Element da kommen var Enhver.

Men Landets Mode man ej ændre kan, desvært!

Smedens hun den Jagt i Hast lod gjøre rede;

Hun lod i Fogdens Gaard heel listigen udsprede:

At der ved Stranden gif et Spøgets Nat og Dag,

Som raabte ynkelig, nu: Mord! nu: Skib! nu:

Drag!

Som en Skibbrudde Mand, saae ud som en Hollænder;

Han søgte Dens Folk at faae i sine Hænder.

Vor

gers Sønns Hjerne er ligesaa dannet, som Car-  
 dinal Richelieus, maa den dog ikke bruges til  
 andet, end til at give Ngt paa, hvordan et Par  
 Sto skal spes.

Vor Foged Ordre gav, at lukke Porten til,  
 Og sagde: saadan Ting er intet Børnespil!  
 Jeg troer fuldkommelig, saa sandt, som vi nu lever!  
 At det ej andet er, end Adrian den Zeever,  
 Som for sex Ugers Tid her stødre med sit Skib. —  
 Løb i sit Kammer ind, og blegned' som et Lig;  
 Slog Stuedøren til, og sig paa Sengen lagde. —  
 Den Sag gaaer meget vel! vor Koffepige sagde.

Men anden Morgen saae det meget ilde ud;  
 Thi Fogden, af en Drøm forskrækt, bød skikke Bud  
 Til Sammel-Gunnild, som man deraf kan berømme,  
 At hendes Lige ej var at udlægge Drømme.

Men for sligt Verende af Frygt sig hver undflog;  
 Men Marthe endelig med Bøn det paa sig tog.  
 Hun over Porten paa en Stie maatte stige;  
 Man frygted' Adrian sig ellers skulde snige,  
 Om Porten aabnet blev, i Fogde-Gaarden ind.  
 Saa meget bange var Enhver da for sit Skind.  
 Lars Gaardskarl hende gav et Stykke Staal i Haanden,  
 Og sagde: dermed Du kan holde fra Dig Fanden.  
 Hun Foden tog i Haand, løb som hun kunde bedst;  
 Fandt Gunnild; kreg: vi har i Fogde-Gaarden Nest;  
 Jeg over Porten krøb, Dig derom at advare,  
 At Ingen give maa sig hen i saadan Fare.

Thi Marthe bange var, om Gunnild did henkom,  
 Hun hendes Bygning da vel skulde støde om,

Som

Som Fogden havde drømt, at ved hans Dotter Nille  
Med en bevæbnet Haand man vilde hannem skille.

Af slige Tidender vor Gunnild bange blev;  
Med Skjendsord Marthe og med Hug paa Døren  
drev,

Og raabte overlydt: see hvilken Fandens Pige!  
Der med sin Pest sig vil her i mit Hus indsnige!  
Ach! mig alt synes, som jeg Pest i Kroppen faaer,  
Saa bange var hun! Skjøndt hun firindstyve Aar  
Alt havde paa sin Dag. — Man hartad ej kan fatte,  
Hvorfore gamle Folk fast Livet mere skatte,  
End blomstrend' Ungdom selv, og Livet har saa kjær.  
Ej Nogen, som Per Top, for Døden bange er;  
Han, som for tyve Aar man saae philosophere,  
Nu taaler ej, at man om Døden taler mere;  
Han, som for tyve Aar som en Apostel gif,  
Beed efter Verden nu at leve paa en Prik;  
Han, som for tyve Aar foragted' nye Moder,  
Nu lær' at danse og at synge efter Moder;  
Han, som for tyve Aar holdt Døden for en Skat,  
Er nu i Vertskab og i Samling en Girat;  
Der levede tilforn som eenlig Turteldue,  
Blandt Fruentimmer nu sig krummer som en Bue;  
Skjøndt slig Galanteri ej haver nogen Klem;  
Ehi man heel ofte seer dog Aldren stikke frem \*).

Skjøndt,

\*) Vis tu simplicius senem fateri;

Ut tandem videaris unus esse.

Mart. Epigr. Lib. X.



Skjøndt, naar han hoser, han gir Skylden kun  
paa Nødder,

Og, naar han snubler, kun paa Vej, og ej paa Fødder;  
Saa dog man Alderdom til Saadant Marsag seer.  
Sligt ubegribeligt, dog meget gangbart, er. —

En gammel Kjerling her man seer for Døden have,  
Der udi Ungdoms Tid ej havde Lyft at leve;

En Kjerling, der en Tand ej haver i sin Mund,  
Som Alderen med Død fast truede hver Stund.

Den Tidende om Pest strax spredtes over Landet.  
I Fogde-Gaarden ej en Sjæl kom ned til Vandet  
Af Frygt for Spøgelse, der havde Livet kjær;  
De Andre, udenfor, kom Fogdens Gaard ej nær,  
Af Frygt for Pesten, som de hørte der grassere.  
Hvad kan dog Qvindellst i Hast ej udstudere!

For bitter Taare man sig ikke holde kan,  
Naar man betragter her den uheldsalig Stand,  
Det Land blev styrtet i; hver var for Fogden bange,  
Vor Fogd igjen for hver, sad sluttet som en Fange. —  
Vor Marthe midlertid i Værk sin Bygning satt',  
Og lod paa Jagten stærkt arbejde Dag og Nat.

Hun kom i Fogdens Gaard den samme Vej tilbage,  
Og raabte: saadant jeg ej meer vil paa mig tage!  
Den Adrian jeg nær i Alser kommen var;  
Men dette Stykke Staal mit Liv dog frelset har.  
Strax Fogden spurgte, om hun fandt den gamle Qvinde;  
Men Marthe svarede, at hun var ikke inde;

Thi hun paa tre Dags Tid til Bloksbjerg rejset var.  
 Hvad Bloksbjerg? (sagde han) jeg altid høret har,  
 At slige Moder skeer kun ved St. Hansdags Tider;  
 At man mig binder Snak paa Vermet, jeg ej lider.  
 Ej! (sagde Marthe) I den Sag ej ret forstaaer;  
 Det rette Mode vel St. Hansnat for sig gaaer;  
 Men derforuden man til visse Tider lover  
 At komme sammen, for at synge, spille over.  
 Ach! (sagde Fogden) hun en Stemme haver jo  
 Fast ungefær, som naar man grynte hør var So.  
 Sandt nok! (hun svarede) jeg troer for hendes Stemme  
 Den gode Qvinde nok vel kunde blive hjemme;  
 Hun til Musikken dog kan bruges derfor med.  
 Mads Cantor i min By, der synger som en Gjed,  
 Musikken dog forstaaer, ja holdes udi Ver;  
 Han udi Sangen kan at holde Tacten lære.  
 Vor Bisp, Skolmester, ja af Hørerne enhver,  
 Naar han ej bræger selv, med ham fornøjet er.  
 Saa, skjøndt at Sunnild ej kan synge selv et Stykke,  
 Hun kan dog bruges, at slaae Tact med hendes  
 Krykke.

Vor Dandsmester, som er skjæv, dog lærer brav. T  
 Med saadan Snak vor Fogd sig da lod spise af.

Nu alting var i Stand, og Jagten var tillavet,  
 Som skulde føre Paars med Nille over Havet.  
 Det alt igjennem da vor Marthes Hoved gif;  
 Saa Fogden mindste Nys om denne Sag ej fik.

Men

Men Alt forandret blev. Thi Kjærligheds-Gudinde,  
 Som for Dorthæa Skyld man saae alt Saadant spinde,  
 Da hun af Timerne, som stedse holder Vagt \*),  
 Og, hvad dem er betroet, heel nøse tar i Agt;  
 Der sig gemenlig paa de gyldne Skamle hviler,  
 Som staaer ved Himlens Port; med Bud til Gu-  
 der iler,

Saa ofte nødig er; og lukker ind og ud,  
 Som tro Dørvogterster, nu en, nu anden Gud.  
 (Den Port af Skyer er, hvor disse smaa Gudinder  
 Med stor Narvaagenhed at holde Vagt man finder),  
 Da Venus om Der Vaars af dennem Kundskab fik;  
 Hun ubi største Hast til Toilettet gif,  
 Tog deraf sin Contouche \*\*); hun nødig fandt at haste,  
 Lidt bluedes, da hun imellem Guder gif,  
 Som meget venlig gav nu et, nu andet Nif.  
 Thi aldrig nogen Tid man Kjærligheds-Gudinde \*\*\*)  
 Saa smuk, saa yndig saae, som hun var dennesinde;  
 Saa Momus sagde selv, den steen-staal-hjertet Gud:  
 Ach! gaaer Hun saa forbi? min søde lille Snut!

Hvor

\*) — — — — — ἄς ἔχον Ὠραί

Τῆς ἐπιτέτραπται μέγας οὐρανόσ — — —

Hom. Iliad. Lib. V. it. VIII.

\*\*\*) Meget trøsteligt for vore Fruentimmer! thi der-  
 af kan sees, at Contoucher er en Himmelsdragt.

\*\*\*\*) Lydiske-Jochums Hist. sui temp. Pag. 201.

Hvor vil saa tidlig hen den sukkersøde Frue?  
 Lær Hun vel vove sig saa tyndklædt af sin Stue?  
 Da sagde Venus: Han i Dag er meget blid!  
 Jeg troer, Han Febren har. Men nu er ingen Tid,  
 Hun lod i Øjeblik strax efter Bognen sende;  
 Bød derfor i en Hast de hvide Svaner spænde;  
 Fløj ud i Luften hen, for Paars sig stilled' ind,  
 Og sagde: store Helt! hvad har Dig gjort saa blind?\*)  
 Hvo har forført Dig, Din Dorthē at forlade?  
 Hver ærlig Sjæl vil Dig for Saadant sly og hade.  
 Kan Elskov glemmes? kan den døe hos Dig saa let?  
 Al Tro og Ærlighed bortsvinde? er det Net,  
 Din kjære Fæstems, der er saa kjon, saa dydig,  
 Din Dorothea, der Dig været har saa lydig,  
 Saa at forlade! saa forandre Din Natur?  
 Du est ej meer den Paars, der staaet har som Muur,  
 Som haarde Klippe, mod al Fristelse, Ulykke,  
 Og som rodfæstet Eeg, den Storm ej kan oprykke;  
 Som haarde Vinters Tid foragtet har og S,̄,  
 For Dorothea Skyld, Din dydig Fæstems.  
 Jeg næsten gjetter, hvad til Saadant Dig har dreven:  
 Du est vel uden Tvivl for Døden bange bleven.  
 Gaf! gjør Dig rede strax! paa Rejsen Dig begiv!  
 Kald Folket sammen! see Du redde kan Dit Liv!

Gaf!

\*) Ad imitationem Virg. *Æneid.* Lib. IV.

— — — Tu nunc Carthaginiis altæ

Fundamenta locas &c.

Wat! skynd Dig! midlertid mens Fogdens Hunsfolk  
 hviler,

Jeg nu forlader Dig, og hen til Sønnen iler;  
 Han tryk og sovende dem alle gjøre kan,  
 Indtil Du kommen er med Jagten lidt fra Land.

Paars op af Søve sprang; men var saa hoved-  
 svimlet

Af saadan selsomt Syn, at han nær havde trimlet.  
 Han aabenbared' Ruus, hvad hannem hændet var,  
 Og sagde: dette Syn Du og vel seet har?

Vist! (svared' Ruus) jeg saae skinbarligen den samme\*),  
 Hun høj var som et Bjerg, og tyk som Maren Amme.  
 Nu syntes jeg, at hun ved Hovedgjerdet stod,  
 Nu gif tilbage, og blev staaend' ved min Fod.  
 Hun havde Miner, som hun vilde noget tigge;  
 Jeg troer skinbarligen, hun vilde hos mig ligge. —

Nej! (sagde Peder Paars) den, som jeg seet har,  
 Heel spæd og liden og en dejlig Jomfru var.

Ah! (svared' Ruus) det var, min Tro! en dejlig  
 Pige!

Ah! hvilket dejligt Syn! jeg aldrig saae dets Lige;  
 Hun fast ej større var end liden Knappenaal;  
 Men havde klingend' Røst, et stærkt og Torden-  
 Maal: —

Nej! (sagde Peder Paars) den Jomfru, som jeg hørte,  
 Med største Yndighed og Sødhed Talen førte.

Ah!

\*) Deres Character, som tale Folk efter Munden.



Ach! (sagde Peder Ruus) jeg mig fortaler tidt,  
 Iser om Morgenens, naar jeg har sovet lidt.  
 Jeg Taabenafke! Gjak! jeg vilde dette sige;  
 Hun talede saa klejnt, som penest Fruer-Pige;  
 Men liden Tjære-Lugt, som dog var angenem,  
 Fra Haaret gif; den Lugt var dog, min Tro! ej  
 Hem. —

Som Tjære? (sagde Paars) ach! tal med bedre Føje!  
 Ej! (sagde Ruus) det var den Sandens Styrmands-  
 Trøje,

Som hænger ved vor Seng, der mig bedraget har;  
 Den Lugt fra Gomsfruen, som Balsom, Desmer, var;  
 Paa Jespers Apothek jeg aldrig nogensinde —  
 Ach! hvilken dejlig Lugt! nu kan jeg mig besinde;  
 Den var saa angenem, saa sød, som Theriak,  
 Ja som nybaget Brød, som Desmer-Snustobak.  
 Jeg ved de første Ord har Aarsag mig at skamme.  
 Nu kommer jeg ihu, det var, min Tro! den samme.  
 En himmelyndig Lugt fra hendes Hoved gif.

Vist! (sagde Paars) det er den samme paa en Prisk.

Wens de saa talede, de dennem hastig klædde.  
 Ruus ved de Klæder sær sig overmaade glædde,  
 Som Nille havde dem foræret; han da saae  
 Sig splinder spanken ny fra Hovedet til Taa. —  
 Der Paars til Rejsen lod Skibsfolket da paaminde;  
 De skulde (sagde han) tilrede alting finde;

J Hav

I Havnen laae en Jagt med Takkel og mad Tov;  
 De maatte skynde sig, mens Fogden endda sov.  
 Han havde Proviant, alt hvad de skulde tære,  
 Og bød dem alle Ting i Hast ombord at bære.  
 Sligt efterlevet blev af dem i største Hast;  
 Alt sammenskrabet blev, i Fleng paa Dækket kast.

Siig mig, Calliope! o Digtekunst's Gudinde!  
 Forklar mig her med Synd og zirlig dennesinde  
 De dyrebare Ting, opregn mig paa en Prif,  
 Hvad denne Ungersvend af Jomfru Nille fik! —  
 Af Dre-Hammer Ol hun gav ham først et Anker,  
 Hvoraf Jens Sognefogd, kjøndt han var største  
 Dranker,

Ej kunde bære meer end tre til fire Kruus;  
 Sgaar han deraf fik hos Fogden en god Ruus.  
 Hun derforuden gav af Bord-Øl ogsaa tvende,  
 Som man paa Nummer B. fra første kunde kjende.  
 En Ost, hvoraf Per Ruus et lidet Stykke skar,  
 Og sagde, at den ej for lange Hvile var.  
 Tre fulde Skjæpper Slyn; sex skønne Deberkager,  
 Som hun forgangen fik af Særgen Handskemager,  
 Der nys fra Holland kom; en Eske fuld af Smør,  
 Amager-Bonden nu det ikke bedre gjør.  
 Et Lispund dejligt Flesk, en mægtig Tyde-Skinke,  
 Med hvilken man saae Ruus til Stranden selv at hinke;  
 Thi den var heftig tung, af en fuldkommen So;  
 Han torde saadan Skat en Anden ej betroe;

Ej kunde bare sig paa Vejen den at slikke,  
 Og sagde til Per Paars: den Skinke bander ikke!  
 For Paarses egen Mund hun gav en Lammesteg,  
 Som spekket var med Flest; syv, otte friske Eg. —  
 For Spisekammeret slig Lettelse var dette,  
 At Fogden Bækkenet for Kirken maatte sætte.  
 Den listig Marthe, som alt dette havde gjort,  
 For Inquisition sig frygtede ej stort;  
 Hun sagde spotvis: ach! hvor kan det andet være?  
 Hvad kan dog Fejde ej i stakket Tid fortære!  
 Mon Nogen (sagde hun) af Fejde bliver rig?  
 Det Proviant gif bort i sidste tyrkisk Krig. —  
 Det ej fornøden er, jeg ikke mig umager  
 At skrive, sjuenge om de mange andre Sager,  
 Som af vor Jomfru han til Skjenk fik denne Gang;  
 Det klinger ikke Alt i slig heroisk Sang.

Den klare Sol gif op, man saae de gyldne Straaler,  
 Som Ende gjør paa Søvn, og Hvile ikke taaler;  
 Man saae dem skinne alt paa Unholts Kirkeetaarn.  
 Men aldrig var saa stilt i Fogdens Gaard tilforn.  
 Man havde ikke hørt en Hane fast at gale;  
 Folk, Fugle, Qvæg og Faar laae ligesom i Dvale.  
 Vor Jomfru allerførst af Søvnne vaagned' op,  
 Af Sengen væltede sin lille spæde Krop;  
 Men blev forskrækket, da hun Solen saae oprinde;  
 Hun løb til Salen hen; hun tænkte Paars at finde;  
 Hun

Hun tænkte, at han der alt i Beredskab stod.  
 Af Længsel, Frygt og Haab da faaged' hendes Blod.  
 Men, da hun fandt den tom, hun bitterligen græder;  
 Tilbage springer, og i Dieblig sig klæder;  
 Til Stranden iler. — Men, da hun paa Klinten kom,  
 Hun færdig blev af Skræk og Harm at falde om.

Den Hjerte har som Staal, hvis Dine ikke rinder;  
 Natur som Tiger, der sig ej bevæget finder  
 Af hendes Klagemaal og halvførtvølend' Ord;  
 Om sig Fortvivlelse skal vidne Hav og Fjord.  
 Jeg kan for Medynk fast den Tale ej beskrive;  
 Min! Musa skjælver; ja jeg finder koldt at blive  
 Mit Blod, min hele Krop; Papiret bliver vaad;  
 Mit Blæk ej smitte vil, saa blegner det af Graad.  
 Kom! o Gudinde! Du, som Sophocles har drevet,  
 Ved hvis Hjelp Maro og Euripides har skrevet!  
 Kom! hjælp mig! at jeg maa indlægge liden Pris,  
 Om dette Klagemaal at sjunge skjaldrevis.

Saa faldte hendes Ord, saa udbrød hendes Klage:  
 Hvem i Utroskab har vel denne Mand til Mage?  
 Hvad Skrift, Historie, hvad Rige, Sted og Land,  
 Sligt sort Forræderi, Utroskab, vise kan \*)?  
 Om man fra Østen gaaer til Vesten, nøje søger,  
 Opkaster, læser, og igjennemblader Bøger,

Man

\*) Denne gode Jomfru maa hverken have haft stor  
 Læsning eller Erfarenhed. Thi paa saadan  
 Utroskab haver man utallige Exempler.

Man ikkun finde skal i Verden een Der Vaars;  
 Een Nille, Himmelen har paalagt saadant Kors.  
 Een Jomfru kun er til, den Himlen saa har prøvet;  
 Een Vaars, der har en saa uskyldig Sjæl bedrøvet.  
 Ej Elger, Bjørn, ej Ræv, Naturen haver skabt,  
 Der udt Grumhed, List, sig her jo giver tabt.  
 Ach! hører mine Suk, I blaa og stolte Dølger!  
 Slaaer, knuser Skibet sinaa! det vanskabt Dyr  
 forfølger!

Ach! lad ham aldrig naae den højforlangte Havn!  
 Ach! lad ham aldrig faae sin Dorothe i Favn!  
 I Vinde! Skyer! Luft! som Suk til Himlen fører,  
 Olig Klage fører frem! en ængstet Sjæl bønlyder!  
 At Ild af Himmelen, som Regn, maa falde ned,  
 Fortære sig Tyran! paa det at intet Sted,  
 Ej Land, ej Havets Bund, ej Skov paa mange Mile,  
 Forbandet være skal, hvor slige Bøne hvile.  
 Og, hvis han af Natur som Salamander er,  
 Hans Krop, som Hjertet, haard, at Ild ham ej  
 fortær;

Gid at da manges maa strax alle Elementer,  
 Mod Verdens Undergang som man at see forventer!  
 Gid Verdens Bygning selv maa løses, gaae i Grund!  
 Før jeg skal mere see, før jeg skal nogen Stund —  
 Den bitter Galde flød af hendes Mund og Næse;  
 Hun kunde andet ej end stille staae og blæse;



Fast som en Puster gif det spæde Jomfru-Bryst;  
 Af Harm hun fast var qvalt, ej havde mere Røst.

Skjøndt saadan Klage ej Didonis eftergiver \*);  
 Hun, som en Dido, dog sig derpaa ej afliver;  
 Thi Elskov haver ej i vor Tid saadan Magt;  
 Man tager Livet nu lidt bedre udi Agt.  
 Hvo veed, om alt er sandt, som man om sligt har  
 skreven?

J Skjaldres Hoveder om Martyr ej er bleven  
 Endogsaa ofte den, som ej har været til?  
 Jeg Ingen dog for Løgn og Digt. beskylde vil:  
 Jeg lar det ved sit Værd; at vise kun jeg stræber,  
 At sligt kan tvivles om. For min Part jeg ej dræber  
 Ej

\*) Conf. Didonis Klagemaal:

— — — — Proh Jupiter! ibit? &c.

Virg. AEneid. Lib. IV.

Item Medea hos Euripidem, som var i samme  
 Tilstand:

Ω' πικρὰ κίε &c. Med. V. 465. seq.

Om Noget ellers vil criticere denne Klage, og  
 sige, at den er for høj for en Landsby-Pige, da  
 fordømmer han tilligemed: 1) De mange Hyr-  
 ders og Hyrdinders zirlige Taler hos de Gamle.  
 2) Det, som Philosophi in Oratione kalde τὸ  
 εἶον, og Aristides især τὸ Πῦρ; nemlig: at store  
 Passioner kan undertiden gjøre ensfoldige Folk  
 veltalende.

Ej Jomfru eller Helt, end ikke mindste Dyr,  
 For Digtetekstens Skyld; Løgn, Praleri jeg skyer.

Men Jagten midlertid var alt saavidt fra Landet,  
 At man ej andet saae end Skyerne og Vandet.  
 Da Vaars til Himmelen med største Andagt saae,  
 Og sagde: Himmel! Du os lægger Modgang paa;  
 Du, for at friste os, tidt Hav og Jord bevæger;  
 Du saarer, plager; men omsider trøster, læger.  
 Sam strømvist Taarene af Fryd paa Rinden randt,  
 At han saa hjulpen var mod Haab fra dette Land.  
 Jeg er ej mindre glad; har Dine oste vandet,  
 Og takket Himlen, at han kom saa vel fra Landet;  
 Thi hvert et Djeblik, mig sligt for Dine staaer,  
 Paa Hovedet da strax sig rejser mine Haar.

Men her jeg atter seer en Momus at fremtræde,  
 Og sige: den, der vil om store Helte quæde,  
 Den, som vil gjøre Vers, blandt Skjaldre have Rang,  
 Maa lære først, hvad er en ret heroisk Sang.  
 Den, som en Mæro, maa paa andre Strengte spille;  
 Som en Homerus, Dyd, ej Laster, forestille.  
 Hvo forestille vil en Helt som Dyders Spejl,  
 Maa tage anden Mand, der haver mindre Fejl,  
 Meer Tro og Ærlighed, meer Hjerte, flere Dyder,  
 End Vaars, hvis Levnet ej opbygger, men ned-  
 bryder. —

Men hav Laalmodighed, o Mome! liden Stund;  
 En Laas jeg udi Hast vil lægge paa Din Mund.

De Helte, som man seer Homerus at tilbede,  
 De vare Dyden selv! ja vist! de vare fede!  
 Hvad Dyder læres af det store græske Eog?  
 Er os opbyggelig Homert lærde Bog?  
 Den store Thetis Søn, med Ajax, Diomedes,  
 Ja Agamemnon selv, Ulysses, Palamedes \*),  
 De forestilles jo som Dyders Contrafej!  
 Af dem man lærer jo at træde rette Vej!  
 Nej! man heel ofte seer Poeter at berømme  
 Det, som lastværdigt var, at man ej holdt i Tømme  
 Blodgjerrighed og Had; man priser dem for Mord,  
 For Synd, Forræderi, for ublu Snak og Ord.  
 Jeg vil ej tale meer om det, som Flere laste.  
 Jeg hos Virgilium vil fjerde Bog opkaste;  
 Naar jeg Ueneam der Didonem krænke seer,  
 Da finder jeg, at man forgjæves mig beleer;  
 Af Ondskab badler kun; mig uden Grund beskylder,  
 At jeg med Laster min heroisk Sang opfylder.  
 Naar jeg en Dorothe ej tilmed fundet har \*\*);  
 Da finder jeg, at Paars mod hannem Helgen var.  
 Men ach! den Bog er jo canoniseret bleyen,  
 Ja i Augusti Tid og gyldne Alder skreven,

For

\*) Palamedes tales vel ikke om af Homero; men var dog med i den trojanske Krig.

\*\*\*) Poetens Mening er, at Ueneæ Gjerning var mere lastværdig end Paarses. Thi Paars kunde undskylde sig med sin Kjærlighed, han havde til sin

For meer end tusind Aar\*). Hvo Gaadant laste tør,  
 Jo efter Skole-Lov, som Rjetter, brændes bør.  
 Nej! jeg det ikke gjør; jeg dertil er for ringe;  
 Jeg blir ved Jorden kun, mig tør saa højt ej svinge;  
 Jeg siger kun, at hvo mig derfor laste vil,  
 Med gamle Skjaldrer han og øver samme Epik.

Nu syntes Alt at lee, paa Modgang gjort en Ende.  
 Men Bladet hastelig man saae sig atter vende.  
 Thi Avind, som mod Naars saa stærk ophidset var\*\*),  
 Og som sit første Greb fast aldrig sluppet har,  
 Paa nyt Forræderi begyndte da at spinde:  
 Jeg seer hos Guderne ej Hjelp for mig at finde;  
 Jeg maa om anden Hjelp mig see, til Sønnen gaae\*\*\*);  
 Jeg Dedens Broder paa min Side bringe maa;  
 Thi han er taabelig, om Munden let at smøre,  
 Og sig mod Jovem selv har ladet tidt forsøre\*\*\*\*).

Gid

sin forlovede Dorthæa; men der er slet intet at  
 sige til Æneæ Forsvar, som først krænkede, og  
 siden forlod Didonem; hvorfor den gode Mer-  
 curius maa tage Skylden paa sig.

\*) Propter mille annos — — — — —

Juven. Sat. VII,

\*\*) Lydske-Jochums Hist. sui temp. Pag. 260.

\*\*\*) Flectere si nequeo Superos, Acheronta movebo.

Virg. Æneid. Lib. VII.

\*\*\*\*) Som af Junone, hvilken overtalte ham at bysse  
 Jupiter i Søvn, med disse Ord:

Τ'πύς,

Sid Ende var paa Dag, som Sønens Fiende er!  
 Sid Solen dalet var, og mørke Nat var nær!  
 Man veed, at Morgenfund mod Sønnen fører Fejde;  
 Man veed, at alle Folk paa denne Tid arbejde;  
 Den Fattige man seer bag Øret sig at klaae,  
 Bekymret, hvad han skal til Middags-Maaltid faae;  
 Den hungrig Bonde maa for Kosten aarle trælle;  
 En Baadsmand og Soldat da pønser paa at stjæle;  
 Quakksalveren før Dag det Pulver laver til,  
 Hvormed til Frokost han den Syge dræbe vil.  
 Før Solen den gaaer op, ja førend Hanen galer,  
 Man en Skoflikker seer, en Skrædder, Skinder,  
 Maler,

En Smedker, Kunstner, ja en Bødker, Lømmemand,  
 Med Syl, med Ør, med Sax, med Pensel alt i Haand.  
 Den fattige Student, før hvide Dag frembryder,  
 Gjør Bers til sin Patron, ham roser for hans Dyder,  
 Han bider Negle tidt, han river tidt sit Haar \*),  
 Før han i Klædning ret et Epigramma faaer.  
 En Medicus før Dag paa Patientens Trappe  
 Man seer alt i Gevær, med Krukken under Kappe.

Sols

Τ' πνε, ἀνάξ πάντων τε θεῶν πάντων τ' ἀνθρώπων

Hom. Iliad, Lib. XIV.

\*) — — — — — In versu faciendā

Sæpe caput scaberet, vivos & roderet unguēs.

Horat. Lib. I. Sat. X.



Sollicitanten man at kruse seer sit Haar;  
 Han meen', han derved Ja paa sin Ansøgning faaer.  
 En tørstig Musicant at stemme sine Strænge;  
 En Berelerer for et lidet Brev sig hænge;  
 En Skipper springe op fra Sengen, som fra Sind,  
 Og raabe: Ach! vi har forsømt vor gode Vind!  
 En Procurator med sit Corpus Juris slæbe,  
 Hvormed han inden Nat sin Contrapart vil dræbe.  
 En Kromand, skjøndt til Sengs han meget silde gaaer,  
 Med Piben tidt i Mund før Morgensøden staaer;  
 Før Hanegal han har af Huset Sønnen drevet,  
 Og alt et X for V paa Karvestoffen skrevet.  
 Enhver har Hænder fuld. Man jager Søvn paa Dør.  
 Ja end de Rige selv, som fast ej sove tør,  
 Man meer end fattig Folk dem slæbe seer og trælle;  
 De tidt ved Midnatstid staaer op, maa Penge tælle;  
 Saa snart det knarker kun i Huset, de maa op,  
 De frygte Lyve, man seer skjælte deres Krop.

Saa talte ved sig selv den giftige Gudinde.  
 Hun Sønnen vidste da paa ingen Sted at finde;  
 Hun alle Stænder saa med Hast igjennemgik;  
 Men mere raadvild blev, lidt Haab hun deraf fik.  
 Til sidst hun sagde: jeg en Klokker maa oplede;  
 Han lidt Arbejde har, Indkomster meget fede.  
 Hvis Dødens Broder paa vor Hemisphæra er,  
 Og, efter Sol gaaer op, her endnu findes meer,

Til sorte Bolig er ej flygtet allerede,  
 I Klokker-Residentz man efter ham kan lede.  
 Det Folk ej bunden er til noget Slaveri;  
 En Klokker sove kan i No til Klokker Ti.

Her nødig er, at jeg om Dødens Broder taler,  
 Hans Bolig og Person poetisk-viis afmaler. —  
 Hos de Cimmerier, hvor Solens Straaler ej \*)  
 Igiennem tykke Luft har kundet bane Vej,  
 Hvor aldrig Hanegal og Fuglesang man hører,  
 Hvor aldrig mindste Løv og Blad paa Træ sig rører,  
 For Alles Munde hvor er sluttet saasom Laas,  
 Hvor den aarvaagne Hund, og meer aarvaagne Gaas,  
 Ej gjøse, ej quække tør; hvor man paa mange Mile  
 Ej hører nogen Lyd; hvor hersker stumme Hvile;  
 Der er det hule Bjerg, der er det mørke Huus,  
 Som ej bestraalet har det store Verdens Ljus;  
 Men tykke sorte Luft dens hvasse Straaler bryder,  
 Der Lerche Flod forbi passerer, sagte flyder,  
 Hvis Suus og søde Lyd gjør søvnig hele Land;  
 Aarvaagenheden selv i Søvn den dysse kan \*\*).

Der

\*) Est prope Cimmerios longo spelunca recessu.  
 Mons cavus, ignavi domus & penetrabilia  
 Somni: &c.  
 Ovid. Met. Lib. XI.

\*\*) Hos Ovidium hedder det: Metam. Ibid,

Der udaf Balmue og Urter meget søde  
 Af Matten presses Saft, som Sønnen tjen' til Jøde;  
 Hun dermed ogsaa siner' og stryger Sønnens Dør;  
 Saa man i Hængslerne ej Lyd, ej Knarken hör.  
 Den Seng af Filsbeen er, hvorudi Sønnen sover.  
 At hindre ham sin No ej Guder selv sig vover;  
 Nægnbuen, finder man, sig dertil dristet har;  
 Men hun beordret af den store Juno var \*).  
 I dette hule Bjerg man Sønnen altid finder;  
 Han der sin Tilflugt har, naar Morgentøden rinder  
 Paa vores Horizont; tør da ej bie meer,  
 Naar han Narvaagenhed med Solen komme seer.  
 Gudinden sagde: mig ej Tiden vel tilstæder,  
 At i det mørke Land jeg Sønnen efterleder;

Jeg

Rivus aquæ Lethæ, per quem cum murmure  
 labens

Invitat somnos crepitantibus unda lapillis.

For hvilket Autor har fundet beqvæmmert at  
 sætte: "Den kan dysse Narvaagenheden selv i  
 Søvn."

\*) Iris blev gemenligen brugt til Legationer. Hos  
 Ovidium forretter hun for Juno saadan Erænde  
 for Sønnen.

— — — Induitur velamina mille colorum  
 Iris, & arcuato cælum curvamine signans,  
 Tecta petit jussu sub rupe latentia Regis,

Metam. Ibid.

Jeg i en Klokkers Huus maaskee ham nok faaer fat;  
 Maaskee paa saadant Sted jeg endnu finder Nat. —  
 Saa sigi hun hen, og sig i saadant Huus indsniger;  
 Hun aabner Døren, ind i Sengenkamret figer;  
 Den gode Klokker da i bedste Sovn hun saae,  
 Og Dødens Broder paa hans Djenbryne staae \*).  
 Han endnu bunden var med Søvnens bløde Lænker.

Man denne ærlig Sjæl for Saadant ej fortænker;  
 Hvo gode Dage ej vil bruge, er en Nar;  
 Vi intet mere Gødt af denne Verden har.  
 Vil nogen Skriverskarl en Klokker derfor laste,  
 En Haandværksmand, en Træl, ham saadant forekaste;  
 Da svares: at hvis de var i en Klokkers Sted,  
 At, hvis de havde og et Embede saa feed,  
 De vilde og, som han, sig tage gode Dage,  
 Ej med stor Arbejd og Bekymringer sig plage.  
 Naar Messfehagelen paa Præsten han har lagt,  
 Saa kan han gaae til Sengs; det staaer jo i hans  
 Magt.

Han jo forrettet har sit Embede forsvarligt;  
 For Ladhed hannem da at laste er jo daarligt.

Bort

\*) Sønnen og Døden holdes af de Gamle for at  
 være Tvillinger. Vid. Hom. Iliad. Lib. XVI.

Ἕνός καὶ θανάτου δίδυμόσιν — — —

Bort Skriver! Haandværksmand! med sliq satyrisk  
Snak!

J kun hos brave Folk fortjener liden Tak.

Saa laae den søde Sjæl, saa fandt ham vor  
Gudinde;

Man kunde læse paa hans rosenrøde Kinde

Et kort Begreb af en Philosophie, som er:

At man ej tage maa sig Verden alt for nær.

Man kunde læse paa hans to Loft høje Hage;

At hver Dag have maa, hver Stund sin egen  
Plage.

Hans søde Snorken og tilkjendegive lod,

At ingen Sorg hos ham let kunde fæste Rod;

At med Bekymring han sig aldrig havde plaget;

Som Musen: udi Ost, med Verden Afsted taget \*).

Han alt bevæbnet med en liden Frokost var,

Som Klokkerinden ham paa Sengen nylig skar;

Og derpaa slumred' strax, tilbage Sønnen falder.

Bort J, som sige tør, at udi vores Alder

Forsvunden gandske er al ret Philosophie!

Bort Grækenland! bort Rom! med Eders Praaleri!  
En

\*) En Mus besøgte en anden. Da han fandt ham siddende at philosophere, dybt nedgraven udi en hollandsk Ost, og sagde: skal man finde Mon frere her? svarede den anden: jeg haver slaaet mig fra Verden,



En Plato man jo seer studere, slæbe, trække;  
 Med Reformation en Zeno sig at kvæle;  
 En Aristoteles maa tage Svøstet ind;  
 En Seneca, der var af Hofmod gandske blind;  
 En Aristippus selv maa her sig fangen give;  
 Ja end Diogenes maa vige, skamrød blive;  
 Jeg med hans Tønde ham foragter, kun beleer;  
 Jeg lidt Philosophie, men megen Hofmod seer.  
 Mon han høvert Djeblik, som denne, kunde sove?  
 Mon han med denne Mand at ligne sig tør vove?  
 Der saa bevæbnet mod al Anstød var, saa stærk;  
 Som lignes rettelig kan med et Uhreværk.

Men endnu refter lidt om denne Mand at skrive,  
 Som paa Philosophi kan fuld Afriidsning give;  
 Han gandske følesløs, og som i Dvale, laae;  
 Man Roligheden selv ej mere rolig saae.  
 Net som en Sv-Kalv, der sig lader ej forskræffe \*),  
 Den Storm og Vind ej kan af søde Søvn opvække.  
 Hans Kinde, Mandedræt, dog nok tilkjendegav,  
 Han endnu levede, ja langt var fra sin Grav.  
 En listig Fennikol gif ud af Mund og Næse;  
 Hvert Djeblik de Ord han syntes at udblæse;

Jeg

\*) Comparatio verè Homérica! En Sv-Kalv holdes for at sove meget stærkt. Unde Juvenalis Sat. III.

Eripient somnum Drusa vitalisque marinis.

Jeg er fornøjet, jeg min Frokost faaet har;  
 Gid Klokken kun var Tolv! gid Maaltids-Tid  
 kun var!

Ah! spejler Eder her, I Verdens Børn! I Trale!  
 Som med Bekymring og med Uro Eder quæle!  
 O, I Vergjerrige! som hvæsse Eders Sværd  
 Mod Andens Indvold for det, som er intet værd!  
 I Agerkarle! som med Arbejd, Blod og Svede,  
 Til Helvede selv Vej Jer bane og berede!  
 Og I Højlarde! som heel ofte for et Ord \*),  
 Ja for en Bogstav, fast ophidsed' er til Mord!  
 I Geistlige! som Fred og Rolighed forstyrre,  
 Og for en ringe Ting i Harnisk Fyrster føre!  
 I unge Mær! som Jer Legem plage saa,  
 Som klemmed', snøred', ja til Døde pined', gaae!  
 Til Anticyram hen, og aabner Ederes Aarer!  
 I! som Jer Dreng med Lyst igjennemborer,

Run

\*) Det er bekjendt af Kirke-Historien, hvor ofte Bisper og Prælater, for at forsvare undertiden indifferente Meninger mod deres Rivaler, under det Navn af Orthodorie, have været Uarsag til stor Blods-Udgydelse. Saa at, ligesom den satyriske Poet siger: Facit indignatio verum, saa kan man sige om dem: Facit indignatio Orthodoxos.

Kun for at blive gift, kun for at faae en Mand,  
 Som Eder i sin Tid i Tomme holde kan!  
 Ja I Satyrici! som \*\*\* og andre flere \*)  
 Der bryde Hovedet med Folk at reformere;  
 I, som Jer bedste Sød forgjæves ifkun saae,  
 Og for Umagen tidt en banket Trøje saae!  
 Kom! spejler Eder her i denne fjære Klokker!  
 Som ingen verdslig Ting forblinder og forstoffer;  
 Men Verden lader gaae sin egen skæve Gang;  
 Med sin Philosophie ej zirer lidt min Sang.

Men nu er Tid, at jeg til Aviud mig henvender,  
 Betragter kortelig, hvad hende mere hænder;  
 Hun lidet stønnede, ej længer torde gaae,  
 Sær da hun Drømmene om Sønnen svæve saae.  
 Hun tog dog Mod igjen, dem smukt tilside driver \*\*);  
 Og Vej til Sønnen saa for hende aaben bliver.  
 Slig Gjerning Morpheus fast bragte fra sit Sind;  
 Men da hun hvisted' ham et Ord i Dret ind;  
 Da blev han blid igjen, hans Djenbryne gnikker,  
 Og siger: hvis saa er, jeg derudi mig stikker.

Guds

\*) Heraf kan sees Poetens Candeur, at han ogsaa  
 fremter med sig selv.

\*\*) — — — manibusque obstantia virgo  
 Somnia dimovit — — — — —

Ovid. Metam. Lib. XI

Gudinden ved sig selv af saadan Finte loe.  
 De strax paa Rejsen sig begave begge to \*).  
 Da Sønnen satte sig paa Anders Styrmands Næse,  
 Det og paa samme Tid begyndte stærk at blæse,  
 Saa Skibet i en Hast kom udaf rette Løb;  
 Man til et andet Sted blev drevet mod al Haab. —  
 Hvad Land de komme til, jeg veed ej selv; jeg venter  
 Paa meer Oplysning og paa flere Documenter.

\*) Tydske-Johanns Hist. sui temp. Pag. 399.

---

## Fjerde Bog.

---

### Første Sang.

---

Man efter lang Sejlads saae intet uden Vandet.  
 Tre Gange \*) man fløy op i Masten, at see Landet;  
 Tre Gange man saae fejl. Den fjerde Gang Per Paars,  
 Da han i Masten kom, skreg: Funtus! jeg seer Aars!  
 Da

\*) Det Ord: Tre Gange er meget poetisk; thi hvad  
 som seer hos de gamle Poeter tidt, seer gjerne  
 tre Gange.

Ter limen tetigi; ter sum revocatus — —

Ovid. Trist. Lib. I.

Ter circum Iliacos &c.

Virg. AEn. Lib. I.

Udi vore Kjempe = Viser synes ogsaa det Tal at  
 være adopteret; thi gjerne, naar Kjemperne  
 slaes, varer det tre Dage;

De sloges i Dage, de sloges i tre.



Da hver Mand's Hjerte blev opfyldt med Fryd og Glæde.  
 Man Peder Ruus især saae Dine stærk at væde.  
 Han raabte: hvis vi Land kan see; hvis det er sandt;  
 Vi maae ej gnie meer paa vores Proviant;  
 Hvis vi nu sparer meer, da maa vi kaldes Gjæffe.  
 Tog derpaa Skinken fat, aad, saa han maatte sprække.  
 Man Spisefammeret i Hast da gjorde tom.  
 Og Skibet midlertid løb frem, til Landet kom.

Men ach! man maatte da med største Sorg for-  
 nemme,

At det var ej det Land, hvor Dorthø havde hjemme;  
 Men at det \*\*\* var. Man havde sejlet fejl.

Da raabte Peder Paars: jeg er Ulykkens Spejl!

Jeg al Ulykke seer sig mod mig at bevæbne!

Man seer skinbarligen i mig Ulyssis Skjæbne;

Eh! Himlen over mig har fældet samme Dom;

Jeg blive vil den Mand, som Børn skal tale om.

Jeg frygter (sagde Ruus) man vores Rejse tager

Til Stiil for Skolerne. Jerusalems Skomager,

Som før blev slidet paa, af Moden komme vil;

Exempel gives skal i os paa Lykkens Spil.

Per Ruus med Peder Paars hver Landsby: Skole-  
 mester

Dictere ville Stiil \*). Men nu tilbage refter,

At

\*) Ut pueris placeas, & declamatio fias.

Juven. Sat. X.

At vi forsøge maa at rejse fort til Lands;  
 Vi bedre Lykke der kan finde end til Bands,  
 Thi Fanden kan til Lands maaskee saa stærk ej spørge.  
 Kom an da! (sagde Paars) vi alting maa forsøge.  
 De satte saa paa Land, og sendte forud Kruus,  
 Som kjendt i Byen var. Han flyede dem et Huus,  
 Hvor de for billig Priis en Nats-Tid kunde hvile;  
 Som højlig nødig var; de femten stive Mile,  
 Som dennem forestod, var intet Børnespil.  
 Thi man her spørge kan: mon noget Land er til,  
 Der vise kan en Mand, som har saa meget lidet?  
 Til Bands, saa og til Lands, sig saa igjennemstridet?  
 Vel om Aenea, og hans Kejser, tales stort  
 Af en Virgilio; men Visen der er gjort,  
 Hvor den belønnet blev, der om ham kunde lyve,  
 Og af eet Eventyr der kunde gjøre tyve.  
 Jeg fød i Norge er, er Paarses Landsmand ej;  
 Er derfor upartisk, ej gaaer Maronis Vej.  
 Jeg ingen Ordre har hans Dyder at beskrive;  
 Til sig Partiskhed mig ej Haab, ej Frygt, kan drive.  
 Nok derom talt! — Da man i Stuen kom, Per

Kruus

Af gammel Randers-Øl strax fordrede et Kruus.  
 I det at tømme han ej tøvede ret længe,  
 Og sagde sukkende: her gives lidt for Penge! —  
 Man tre Spids-Borgere ved Bordet sidde saae  
 Heel tankefulde, og bag Dret sig at klaae.

En

En, der heel nidfjær var for Stadens Lær og Bedste,  
 Til Ruus sig vendte da, og sagde: fjære Gjeste!  
 I haver Ret: hos os en Dyb er Skindert;  
 Vi haver i vor Stad ej Skif, ej Polit.  
 Tre, fire Bryggere jeg vilde lade hænge,  
 Hvis jeg Borgmester var, saa fik man meer for Penge.  
 Hvad har paa ti Mars Tid den Slyngel, Jochum Pøl,  
 Med saadan Skafferi ej vundet paa sit Øl?  
 For tolv Mar man ham saae blandt Daglast hid at  
 komme \*)

Med et Rostoffer-Skib. Hvor kunde han sig krumme,  
 Den sulken Luus, før han sit Borgerkab her fik!  
 Han siden truffet har os op, saa det har Skif.  
 Jeg kan ej skjære op, Jens Persen aldrig praler;  
 Men jeg tør sige, han er Mand paa tusind Daler. —  
 Han derpaa tiede, satt' Haanden under Kind.

Med et Glas Brændeviin da Svenden traadte ind,  
 Gav det den gode Mand, og sagde: Singott Vater!  
 Som blev da heftig vred, og skreg: tal Dansk,  
 Din Fater!

Det er forkræffeligt hos os i denne By \*\*)!  
 Din Slyngel! jeg jo veed, at Du est fød paa Thy,  
 N 2 Din

\*) *Advectus Romam, quo pruna & coctona, vento.*  
 Juven. Sat. III.

\*\*) — — — *Non possum ferre, Qvirites!*  
*Græcam urbem; quamvis qvota portio læcis*  
*Achæi?*  
 Juven. Sat. III.

Din Far, Din Farfar med; Du kan dog Dansk  
ej tale?

For mig kom med Din Tydsk ej mere her at prale!  
Ach! hvor jeg smurte brav vor Koffetøs igaar,  
Saa hun paa Ryggen det vil føle fast et Nar.  
Den Skiden So kom ind, mig vilde Fransk parlere!  
Og sagde: Batter! skal man dette Brev frankere?  
Da hun brav pryglet var, jeg saae paa samme Brev  
Et Franco malet. Jeg spør hende, hvo det skrev?  
Hun sagde grædende: det Lars mig just nu giver;  
En saadan Francus han paa alle Breve skriver.  
Jeg løb da efter Lars; ej fandt ham, som var vel;  
Thi ellers havde jeg da slaget ham ihjel;  
Thi, skøndt han er min Søn, jeg saadant aldrig  
liver. —

Tog derpaa Glasfæt, skreg: Ach! hvilke haarde Lider!  
Blodsuere man nok og Skindere her seer.  
Da Svenden svared': det dog for en Styver er.  
For en lybsk Skilling jeg kan ikke bedre maale;  
Fuld Glas at give kan den knappe Tid ej taale.  
J ej bekommer meer paa noget andet Sted.  
Jeg Eder Kjenket har paa min Samvittighed.

Da saae man Vorgeren mod Himlen Dine vende\*);  
Han sagde: ach! jeg seer, det er mod Verdens Ende.  
Al:

\*) Character paa en Hypochondriacus:

Difficilis, querulus, laudator temporis acti.

Horat. Art. P. v. 173.

Hi

Alting forværres. Mig har sagt min salig Far,  
 At i Kong Eriks Tid sliq Kjøb paa alting var —  
 Før vi begyndte her i Landet saa at synde —  
 Man for sex Skilling fik af bedste Al en Tønde;  
 For otte Skilling man da kjøbte bedste So;  
 Man ikkun gav en Mark paa Torvet for en Ko.  
 Mon vel i gammel Tid var mere Qvæg i Landet?  
 Mon mere Smør? mon Ost? mon Mælk og saadant  
 andet?

Mon Jyllands Jord da gav os mere Bævt og Korn?  
 Mon vi den samme Jord ej haver som tilforn?  
 Men samme Bærer nu dog sælges saa utige.  
 Nu man i Tjeneste en lumpen skiden Pige,  
 En Koffetøs, kan ej for fire Daler faae.  
 Man seer til Undergang fast alle Ting at gaae!  
 Man seer skindbarligen jo Verden at forfalde! —  
 Med disse Ord han saa udsæde sin Galde.

Men ved et andet Bord da sad i samme Huus  
 En bleg og maver Mand, som havde ingen Huus.  
 Han sad og smilede af denne drukne Tale \*);  
 Gav Agt paa al den Snak fra Hovedet til Hale.

Han

Hi sunt invidiæ nimirum, Regule, mores:  
 Præferat antiquos semper ut illa novis.  
 Sic veterem ingrati Pompeji qværimus umbram;  
 Sic laudant Catuli vilia templa senes.

Mart. Epigr. Lib. V.

\*) Af dette kan sees, at Poeten ikke approberer  
 mange



Han meget ærbar var; dog kunde man tidt see,  
 At han sig barede med Nøje for at lee.  
 Han brast omsider ud, man hørte ham saa tale:  
 Om gammel Verden man maa ej saa meget prale!  
 Paa den og vores Tid jeg liden Forfjæl seer;  
 Alting nu kjøbes dyrt; men Mynt meer gangbar er.  
 Om her af Himmelen med Regn faldt Speci-Penge,  
 Paa Eders Ord vi da os Alle burde hænge;  
 Da endnu Prisen blev forhøjet paa en Ko;  
 Et tusind Daler var kun lidet mod en So.  
 Førend Guld-Minerne i Vesten fundne vare,  
 Hos en Spidsborger Guld og Penge vare rare.  
 At man for Penge nu saa meget lidet faaer,  
 Mon det er just et Tegn, at Verden snart forgaaer?  
 For fire Daler at I leje maa en Dige,  
 Betyder Undergang af Verden ej saa lige.  
 Maaskee i Ungdoms-Aar en Løs I lejet har  
 For bedre Kjøb, da I meer artig, yndig var.  
 Af disse sidste Ord blev Borgeren halstyrist,  
 Og raabte: Landsmand! hør! jeg seer, I er satyrist.  
Med

mange af de gamle Satyricorum deres Skrive-  
 maade. Thi udi dette Poema findes paa ad-  
 skillige Steder Satyrer over hidfige Satyricos,  
 der synes, Verden gaaer ikke efter deres Hoved,  
 og ville reformere alting, saa ofte de ere udi  
 ondt Humour.

Med gammel Mand I maa ej bruge saadant Spil;  
 Med saadan giftig Snak I mig kun drille vil.  
 Tro mig, Jens Pedersen har gammel Been i Panden;  
 Han Saadant vel forstaaer, Trods I og nogen Anden!  
 Ugudelige Folk ej Sandhed høre maa;  
 De aldrig høre vil, at Verden skal forgaae.  
 Skjøndt mange Tegn de seer, som Krig, som dyre Tider,  
 Samt stor Forandring, som den sidste Verden lider,  
 Jeg kunde regne op vel tusind Sager meer,  
 Som nok beviser, at det fast mod Enden er.  
 Jeg kun af vores By Exempel vil fremsføre,  
 Som disse mine Ord kan klar og sanddru gjøre;  
 Det Huus til Hestestald nu gjort er af Hans Wentz,  
 Som i min Barndom var en Klokker-Residentz.  
 Kun lidet derfra var tilforne en Boglade;  
 Nu der en Bødker boer, som sælger tomme Fade.  
 Det, Ager var tilforn, er gjort til Fiskepark.  
 Af Terte-gns-Postil jeg for nylig saae et Ark,  
 Hvorudi Spege-Lax og Pølse var indsvøbet.  
 Mit Hjerte var af Harm mig fast af Halsen løbet.  
 Det Fløjel, hvormed var beklædt vor Prækestol,  
 Hos Kirkeværgeren er gjort til Camisol;  
 Hans Kone deraf og til Hue har et Stykke.  
 Mon os ej forestaaer i Staden en Ulykke?  
 Naar man sig tænker om, og lidet giver Agt,  
 Hvad \*\*\* haver nu for Skif, for Klædedragt\*)!

Hvor

\*) Det var ikke godt, den gode Mand havde seet de mange

Hvor vi vanslægtet har fra vore Fædres Tider!  
 Borgmesteren sligt seer! Raadmanden alting liden!  
 I gamle Dage, da blandt Folk var bedre Skik \*),  
 Bort Fruentimmer smukt med korte Skjorter gif;  
 Nu

mange Slags Dragt, de Contoucher, Abrien-  
 ner, som bruges udi vore Tider, om hvilke  
 Poeten siger:

— — Vesti quotannis nomina inveniunt nova:  
 Tunicam rallam, tunicam spissam, linteolum  
 cælicium,

Indusiâtam, Patagiâtam, Cahtulam aut Croco-  
 tulam,

Supparum aut Subminiam, Ricam, Basilicum  
 aut Exoticum.

Cumatile aut Plumatile, Cerinum aut Meli-  
 num — —

Canis quoque etiam ademtum est nomen — vo-  
 cant Laconicum.

Plaut. Epidic. Act. II. Sc. 2.

\*) Saaledes flager ogsaa Manden udi Comedien  
 over Tidernes Forværelse; blandt andet, at  
 unge Mennesker ikke sidde med Benene udi Kors  
 som i gamle Dage:

Εν παιδοτρίβου δε καθίζοντας, τὸν μηρὸν ἕδει προβα-  
 λίσθαι

Τοὺς παῖδας — — — — —

Aristophan. Nub. Act. III. Sc. 3.

Med

Nu derimod man seer paa Jorden dem at slæbe;  
 Men hvortil tjener det? for os med Støv at dræbe.  
 Mandfolket derimod anstændigen man saae  
 I største Ærbarhed med lange Buxer gaae;  
 Man saae dem Knæer da, ja Lægge, at bedække.  
 Der Persens Dragt kan jo til Andagt fast opvække.  
 Ej! op med Skjorterne! med Buxerne herved!  
 Saa gjorde Fædrene. Jeg derom veed Besked.  
 Ja for et mægtigt Fald man Marsag har at grue;  
 Thi Maren Smeds gaaer alt med Gyldestykkets-Hue;  
 Oppudser Døttrene ret paa sin Fruers Skif.  
 For Rigets Canzler før med Hjortlærers-Buxer gif;  
 Sligt er for ringe for en Skrædder nu omstunder.  
 At saadant gaaer i Svang, er ej saa megen Under;  
 Naar lærde Folk, der dog skal Andre foregaae  
 Med godt Exempel, og som bedre skal forstaae,  
 De, som mod Stads og Pragt selv Bøger gjør og  
 skrifer,  
 Og dog i Saadant fast ej Andre eftergiver.

Paa

Med saadanne Folk skjemter den gamle latinske  
 Comedieskriver ogsaa:

— — — Basilica hic quidem facinora inceptat  
 loqui:

Vetera quærit, vetera amare hunc, morem ma-  
 jorum, scias.

Plaut. Trinum. Act. V. Sc. 3.

Paa Eder selv, Signor! jeg og vil tage fat;  
 Den brede Guldsnor, som J fører paa Jer Hat,  
 Heel lidt anstændig er for Eder, som skal være  
 En velstuderet Mand, der andre Folk skal lære;  
 Der være skal et Lys, der være skal et Spejl;  
 Der Andre rette skal og vise deres Fejl. —  
 Ket! (sagde Manden da) jeg Saadant bør at gjøre;  
 J seer mig derfor just en Snor om Hatten føre;  
 Man kan fast efter den, som Lygt' i Mørket gaae.  
 J laster, kjære Mand! det, som J ej forstaae.

Da blev han heftig vred, skreg: Dig og sige flere  
 Man burde for sig Snak af Halsen Tungen skjære!  
 Man seer, hvad skjønne Folk hos os i Staden boe!  
 Man seer, hvad lærde Folk nu haver for en Tro!

Den Anden svarede: J Ingen maa forðømme.  
 Gemene Folk for sligt kan Eder vel berømme;  
 Men Kloge holder for, at saadan Nidkjerhed \*)  
 Af Øl og Brændviiin er, som gjører Blodet heed.

Naar

\*) Nidkjerhed ere tre Slags. En kommer af ondt  
 Blod og Galde, og ophører, saasnart Paroxys-  
 mus er over. En anden kommer af Øl og Bræn-  
 deviiin, og bliver kold, naar Rusen er udsøvet.  
 Den tredje, som er den rareste, findes hos Folk,  
 der altid ere sig selv lige. Den Slags Nidkjer-  
 hed, som kommer af Drukkenskab, er saadan,  
 som Poeten berømmer Catonem af:

Nar-



Naar af min Bedstemor jeg saadan Tale hører,  
 Naar hun paa Eders Viis om slige Sager rører,  
 Jeg allerede veed, jeg allerede seer  
 Af lang Erfarenhed, hvad Klokken slagen er.  
 Jeg svarer ej et Ord; men strax gaaer hen til Krukken,  
 Jeg finder, den er tom; jeg mærker hun er drukken.  
 En meen', han nidkjær er; En Jver hos sig sol';  
 Men, naar han ret seer til, saa rejser den af Bl.  
 Af stærk Melankoli og Galde sligt og kommer.  
 Jeg Eder laster ej; jeg er ej Eders Dommer;  
 Men beder kun, at I med sligt ej bruger Spil,  
 Og at I, til Forsøg, Jer aarelade vil.  
 Jeg er forsikkret om, I skal mig derfor takke. —  
 Han derpaa tog sin Hat; man saae ham strax sig pakke.  
 Den Anden fulgte ham i Hælen heftig vred,  
 Med knytted' Næver, fuld af Bl og Nidkjerhed.

Da Stuen saa blev tom, Paars hen til Berten  
 træder,

Og med Begjerlighed ham spørger: hvad han heder,  
 Som sad saa for sig selv, hvad hans Bestilling var,  
 Hvad ham mod disse Mænd saa stærk ophidset har.  
 Ham svared' Berten: jeg af Navn ham ikkun kjender;  
 At see ham i mit Huus det meget sjelden hænder;

Dog

Narratur & prisci Catonis  
 Sæpe mero caluisse virtus.

Horat. Lib. III. Od. 21.

Dog veed jeg, at hans Navn er Hieronymus,  
 Og han i vores By er Stads-Satyricus \*).  
 Han synes (sagde Paars) at have Sindets Gaver.  
 Hvad nyder den til Løn, som saadant Embed haver?  
 Thi der en Hoben dog at skrive falder for,  
 Og meget udi Svang i Eders Stad jo gaaer \*\*).  
 Ham svarte Berten da: hans visse Løn er liden;  
 Men han lidt Extra faaer om Naret undertiden;  
 Iffor han i mit Huus en banket Trøje fik;  
 Det andet Nar det og ej bedre med ham gif.  
 Af en og anden han maa udstaae mange Plager;  
 Men Dyrigheden ham dog tidt i Forsvar tager.  
 For nogle Maaneder han slet medhandlet blev;  
 Et hæsligt Skandskrift da en Anden mod ham skrev.  
 Man siger, at der nok et andet er i Gjerde.  
 Men slige Skrifter kun er plumpe og ulærde;  
 Thi Folk, som skjønnsom er, ret elsker samme Mand,  
 Og holder for, han er fornøden i vort Land.

Da

\*) — — — — — Mores mali,  
 Quasi herba irrigua, succreverunt uberrime.  
 Neque quicquam hic vile nunc est, nisi mo-  
 res mali;  
 Eorum jam messem licet metere maximam.  
 Plaut. Trinum. Act. I. Sc. 2.

\*\*\*) Saa det heder, som Poeten siger:  
 Difficile est Satyram non scribere — — —  
 Juven. Sat. III.

Da indfaldt Peder Nuus i deres Ord og Tale,  
 Og sagde: Kjære Bert! vil J mig vel afmale,  
 Hvor samme gode Mand i Staden Bopæl har.  
 Hans Syn tilkjendegav, han heel satyrist var.  
 Jeg har en heftig Lyst Satyricus at være;  
 Hvis han af samme Kunst mig lidet vilde lære,  
 Jeg ved min Hjemkomst da paa Klingen skulde gaae  
 Nu Præst, nu Degn, nu Fogd; hver sit da skulde faae.  
 Jeg dehnem en haard Steen i Djet skulde blive;  
 Paa Birkefogden først Afridsning vilde give,  
 Paa den hjulbened' Skurk, naar han paa Tinge  
 staer,

Paa Fingre spytter, og Lovbogen gjennemslaaer.  
 Paa Degnen, naar han i Choredøren staer og  
 stammer,

Jmedens Konen lar sig bruge paa sit Kammer.  
 Paa Apothekeren; paa Morten Musicant;  
 Paa Skolemesteren, den Hoved-Ertz-Pedant.  
 Mig derfra skulde ej affkrække Frygt og Fare.  
 Min egen Husbond Naars jeg vilde og ej spare;  
 Men skrive, hvordan han har stridet med en Blok,  
 Som han sig bildte ind var Niels Johansen Rok.  
 Men det Ulykken er, jeg ingen Vers kan gjøre;  
 Jeg ellers kunde nok en Hob tilfammensmøre.

Nej! (svarte Berten da) af denne gode Mand,  
 Som vi her taler om, ej saadant læres kan.

Han

Han om Personer sig at skrive ej formaster \*);  
 Han ikkun beres Fejl, men dennem selv ej laster;  
 Paa Lyder giver kun Afriidsning, Contrafej,  
 I en fingert Person. I vil en anden Vej.  
 Ero mig! hvor meget han sig altid vare tager,  
 Med hvad Forsigtighed han rør' om slige Sager,  
 Hvor meget han endog fast som paa Gløder gaaer,  
 Han dog en Hoben Folk paa Halsen derved faaer.  
 Skjøndt Fejl kun badles, og Personen er opdigtet,  
 Saa raabes dog, at det paa Dig og mig er sigtet \*\*);  
 Thi aldrig tales kan i Verden om en Fejl,  
 Man jo hos visse Folk kan derpaa finde Spejl.  
 Hans Fiender glemme ej mod hannem dem at ægge.  
 Forsætlig Ondskab ham mod dennem at tillægge.  
 Han seer paa Halsen sig heel ofte dem at faae,  
 Som han ej kjender, og har aldrig tænket paa. —  
 For Interesse Skyld jeg ham ej saadan priser;  
 Han undertiden mig den Ære vel beviser  
 At komme hid iblandt, og see mit ringe Huus;  
 Alt, hvad han kjøber, er kun for en Styver Snus.

Jeg

\*) Infectatur vitia, non homines: nec castigat errantes, sed emendat.

Plin. Lib. I. Epist. 10.

\*\*\*) Enle velut stricto quoties Lucilius ardens  
 Infremuit: rubet auditor, cui frigida mens est  
 Criminibus; tacita sudant præcordia culpa.  
 Inde iræ & lacrymæ. — — — —

Juven. Sat. I.

Jeg havde Marsag, som en Bert, at hannem hade;  
 Han drikker ifkun Vand, ej tømmer mine Fæde.  
 Men, dette uanseet, jeg tager hans Parti  
 Mod Folk, som laster ham i deres Kaseri.  
 Thi jeg kan ham Attest paa Tro og Ære give,  
 At han et Skandskrift ej capable er at skrive;  
 Og at Enhver, som ham tillægger slikt saa let,  
 Og ilde maler af, ej kjender Manden ret.  
 Men det er kun hans Lyst saa at satyrisere \*).  
 Han kunde skrive, som Jens Buss og andre flere,  
 Til Folks Berømmelse, og gjøre Sort til Hvidt;  
 Og derfor Gaver faae. — Hans Svoger siger tidt:  
 Min kjære Broder! gjør ej flere slige Skrifter!  
 Skriv heller Folk til Kos \*\*)! der findes jo Bedrifter  
 Af en og anden, som er værd at tales om;  
 Gert Lieutenant, som ifjor fra tydske Fejde kom,  
 Fortjener nok, at man et Vers ham gjør til Ære;  
 Det kunde Eder selv til Gavn og Baade være.  
 Nads Brass, for tvende Aar som Doctor: Graden  
 tog \*\*\*),  
 Til hans Berømmelse nok gjøres kan en Bog;

Han

\*) Crede mihi, mores distant a carmine nostro,  
 Vita verecunda est, Mula jocosa mihi.

Ovid. Trist. Lib. II.

\*\*) — — Justum poteras & scribere fortem  
 Scipiadem, ut sapiens Lucilius — —

Horat. Lib. II. Sat. 1.

\*\*\*) Han blev Doctor Juris.



Han aldrig var Mads Hund; han rigelig betaler  
 Hver ærlig Pen, som hans Forstand og Dyd afmåler.  
 Til mindre Ting og om I Pennen bruge vil,  
 Da gives hundrede Anledninger dertil.  
 Vor Skolemester jo, den lærde Mester Thøger,  
 Til Trykken fast hvert Aar lar komme skønne Bøger;  
 I kunde for en Bog nok gjøre Vers iblandt;  
 Jeg vis er paa, I en Haandskilling derved vandt.  
 Lars Degn, hvis Hustru fast hvert Aar ham føder  
 Sønner,  
 Er jo en gavmild Mand, der Folkes Umag lønner;  
 I hende ligne kan med Niobe og den So \*),  
 Som fandtes i det Land, Latinerne beboe.  
 Ero mig! han tømmede med største Lyst sin Pomme,  
 At hans og hendes Navn i Trykken kunde komme.  
 I en Uvis man gir en Mark for at faae Sted \*\*)  
 I det, som anden Dag man tørter .....

Men Stads-Satyricus ham altid saadan svarer:  
 Jeg beder, I med sligt mig, kjære Svoger! sparer.  
 At

\*) — — — — Scrofa Niobe facundior alba.

Juven. Sat. VI.

Thi, naar Poeterne ville berømme en frugtbar  
 Kone, ligne de hende ved den So, som fødte  
 30 Grise paa eengang.

\*\*) Hvor meget mere maa man ikke betale, for at  
 indføres udi et andet Skrift, som varer længere?

At skrive Løgn er en Umulighed for mig \*);  
 Jeg derudi Jens Buss ej gandske bliver liig.  
 Jeg veed, hvad Character de gode Mænd tilkommer.  
 Jeg vil ej laste dem; jeg er ej deres Dommer.  
 Men at jeg rose skal Gert Lieutenant, Intet kan  
 Med Magt mig bringe til; thi han ej holder Stand  
 I noget Feltslag; men bag Bussen smukt sig skjuler.  
 Ved første Salve han sig seer om Flugt og Huler.  
 Dog plat uværdig han ej tærer Kongens Koft;  
 Thi i Freds-Tider han forsvarer nok sin Post.  
 Hieronymus en Dverg kan aldrig Atlas falde \*\*);  
 Til saadan Flatteri har aldrig kundet falde.  
 Ej Trudsel, Pinebønf, ej Knæfald, Suk, ej Bøn,  
 At sige tvinger ham: at Gertrud Smeds er søn.  
 At sige: at et Lam er Ulv, et Faar en Løve;  
 At Skolemester kan ej meer Forstand behøve,  
 I min Samvittighed jeg veed, det er ej sandt;  
 Men at han tvertimod er General-Pedant.  
 Thi, om en Landstings-Dom mig tvang at sige andet,  
 Jeg skulde heller mig begive ud af Landet;

Ja

\*) — — — — — Mentiri nescio; librum,  
 Si malus est, nequeo laudare. — — —

Juven. Sat. III.

\*\*\*) — — — Nanum cujusdam Atlanta vocamus;  
 Aethiopem cygnum, parvam extortamque puellam  
 Europen. &c.

Juven. Sat. VIII.

Ja hvikke i et Hul, som Mida Hof-Barbeer \*):  
 Skolmester er Pedant! jeg tør ej sige meer.  
 Jeg aldrig med Lars Degn vil føre nogen Fejde;  
 At han Hanreder er, jeg vil ham ej bebrejde;  
 Men, at jeg siger, han sin Kone er bastant,  
 Og priser hannem for det, som er ikke sandt,  
 Det ikke nødvendig er; helst, som jeg veed til Priske  
 Den gode Mand, søn-Børn har skaffet hans Didrikke.  
 Mads Doctor-Graden fik; jeg det ej nægte kan;  
 Jeg selv det ansaae, da han kom i Doctor-Stand;  
 Jeg ansaae, at han blev legitime creeret,  
 At han blev udraabt for at have vel studeret.  
 Men at jeg siger, han er lærd, det aldrig skeer;  
 Imellem Doctus og en Doctor Forskjel er.  
 Lad S. det gjøre, som er vant om sligt at quæde;  
 Hos mig en Baad, en Baad, et Bord et Bord,  
 Skal hede.

Jeg ej, med visse Folk, mig bane Vejen vil  
 Til Velstand; bruger med Samvittighed ej Spil. —  
 Jeg derforuden kan en anden Marsag give,  
 Hvi jeg ej skriver sligt; jeg seer fortolket blive  
 Som Skandskrift, hvad jeg gjør. Iffor et lidet  
 Skrift

Jeg skrev en Karl til Nos; man deri og fandt Gift.  
 Jeg

\*) Hic tamen infodiam; Vidi, vidi ipse, Libello!  
 Auriculas asini Mida rex habet. — — —

Jeg hørte visse Folk at kalde det satyrisk ;  
 I mine Tanker da det dog var panegyrisk.  
 Hans Hansen det til Nos jeg skrev , som for et Aar  
 Blev Smede:Oldermand. Jeg troer , naar det saa  
 gaar ;

Da var jeg vist en Sjæk, om jeg skrev saadant mere,  
 Om jeg blev mere ved at panegyrisere.

Man jo Horatius at skrive stundom seer  
 Det , som alvorligt er ; han ikke altid leer.  
 Nu spiller Bassus paa sin Lire Elskovs:Viser \*) ;  
 Nu stemmer han den om, og Heltes Manddom priser.  
 Nasonis Musa nu sig faad og skjemtsom teer ;  
 Nu anden Masse tar , og heel alvorlig er.  
 Erasmus bider nu , og udstrøer bedste Skrifter ;  
 Nu taler han igjen om brave Folks Bedrifter.  
 Vel , skjøndt Alfenus man sin Vob at lufke seer ,  
 Bortkaste Syl og Vox , han dog Skomager er \*\*) ;  
 Men , naar han sidder i en Kro , der spiller , drikker,  
 Han da paa samme Tid ej Sko og Støvler flikker.

S 2

Vel

\*) Admovit jam bruma loco te , Basile , Sabino.

Jamne lyra & tetrico vivunt tibi pectine  
 chordæ ? &c.

Perf. Sat. VI.

\*\*) Ut, quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen atque  
 Optimus est modulator ; ut Alfenus vafer, omni  
 Abjecto instrumento artis, clausaque taberna,  
 Sutor erat — — — — —

Horat. Lib. I. Sat. III.

Vel en Hermogenes, endskjøndt han tier stil,  
 Han derfor Cantor er; hvo saadant nægte vil \*)?  
 Men, naar han ligger i med Organistens Moder,  
 Han da paa samme Tid ej synger efter Moder.  
 Saa, skjøndt man ofte mig satyriske skrive seer,  
 I alle Skrifter det dog derfor ikke seer.  
 Eet er, Satyricus at være; eet at skrive,  
 Det, som satyriske er. — Det vil vidtløftigt blive  
 At regne alting op, hvad vor Satyricus  
 Mig derom haver sagt her i mit ringe Huus.

Hvad vor Satyricus meest Handel forarsager,  
 Er, at med sine Vers han Projectister plager.  
 De samme bære fast mod ham et geistligt Had,  
 Ham ofte bange gjør; (thi fast den halve Stad  
 Er fuld af slige Folk, sær ved den nordre Side)  
 Han kan ej bare sig, hvor meget han maa lide.  
 De meste Forslag man i Juli Maaned seer;  
 Han skriver tydelig, at Barmen Marsag er.  
 Han deres Daarlighed udtrykkeligen viser.  
 Borgmester, Raadmænd ham for slige Skrifter priser.  
 Thi det alt kommen er saavidt, at Elov og Guld  
 Man gjøre vil af Skarn, af Romøg, Sand og Muld.  
 Der Heste-Doctor os for nylig vilde lære  
 En Vej til Naanen. Mon de Folk ej galne ere?

Mon

\*) Dehne Recit kommer mig til at troe, at Berten  
 haver dagligen converseret Stads-Satyricus.



Mon ikke nødigt er, vi have saadan Mand,  
 Der disse Gjelte lidt i Tomme holde kan?  
 Thi andre gode Folk, som noget vilde gjøre  
 Til Landets Belfærd, maa for dennem ilde høre.  
 Jens Grossmed nylig gav et selsom Forslag ind,  
 Som gav tilkjende, han var ej ved sine Sind:  
 Istedten for Tobak at bruge andre Blader.  
 Saa længe jeg er til, jeg hannem derfor hader;  
 Thi fast min halve Bod af puur Tobak bestaaer \*),  
 Jeg hævnede mig paa den Slyngeklønt igaar!  
 Jeg gav ham med min Fod en dygtig for sin Rumpe,  
 Saa at han maatte flux i Rødestenen plumpe.  
 Jeg sagde: Kjære Jens! Du altid Forslag gjør;  
 Af os Du derfor nu et Dagslag lide bør.  
 Du Ol og Brændeviin og skulde plad forbyde;  
 Saa maatte Pokker meer her boe og være Jyde. —  
 Vor Stads-Satyricus fortaalt mig nylig har,  
 At fordum saadan Lov hos de Corinthier var \*\*);  
 At, hvo for samme Folk et Forslag torde gjøre,  
 Man ham til Torvet for Raadhuset skulde føre;  
 Og, mens man raadslog, om det for sig kunde gaae,  
 Han stedse med et Reb om Halsen skulde staae;  
 Og,

\*) Derudi er en dobbelt Satyre, baade mod dem, der gjøre Forslag, og dem, som af Egennytte søge at hindre dem.

\*\*\*) Han har uden tvivl fortalt Berten, at det var hos de Locrenser.

Og, hvis at sligt ej blev af Raadet approberet,  
 Da uden Naade blev han straxen stranguleret.  
 Hvis saadan Lov hos os i Staden blev ført ind;  
 Jens Grovsmed, med hans Dæk, sig holdt nok i sit  
 Skind.

Man skulde dæmpe da slig Landeplage, Lyde;  
 Jens skulde Dyrighed med sligt ej mere bryde.  
 Men nu, hvor saadan Lov i Moden ikke er,  
 Man galne Forslag fast hver Dag, hver Time, seer.  
 Af Forslag man ham jo fast færdig seer at sprække.  
 Per Bognmand skulde før afvænnest med at drikke;  
 Lars Rudsk at bande; ja hans Hustru holde op  
 At byde som tilfals Enhver sin Skjøgekrop;  
 Per Skolemester før at excerperer Phraser;  
 Frantz Spillemand staae still, afvænnest fra Gri-  
 macer \*);  
 Hans Bartskjær fra sin Snak om Stat og Politi;  
 Jens Mortensen fra Løgn, fra Gjæld og blive fri;  
 Quaksalver Jochum Poel at prale og at skryde;  
 Hørend Jens Grovsmed skal afvænnest fra sin Lyde.  
 Jeg torde sige, og bevise meget vel,  
 At flere Syge ej vor Doctor slaaer ihjel \*\*).

Og

\*) Det holdes fast for en Umulighed, at spille uden  
 Grimacer.

\*\*\*) Quot Themison ægros autumnis occidunt  
 uno — —

Dg i en Maaned's Tid til Graven Folk kan føre,  
 End han Projecter kan paa nogle Uger gjøre;  
 Der Skrædder dræber ej om Aaret flere . . . .,  
 End man Projecter har fra denne Grovsmeds Huus,  
 Han synes nidkjær, og for Staden sligt at spinde;  
 Men i hvert Forflag man kan Egennytte finde,  
 Thi Projectmagere, som findes i vort Land,  
 Med ingen bedre, end med Ammer, lignes kan\*);  
 De lade, som de Mad for Børnene kun prøve,  
 Og ved den Lejlighed dem største Deel berøve;  
 Man Skeen tidt seer fuld i Ammens Mund at gaae,  
 Men Barnet ikkun lidt paa Kanten deraf faae. —  
 Af disse Forflag jeg et enest' dog undtager,  
 Som gjort blev for et Aar af Sorgen Hattemager;  
 Han meente, Gaderne man kunde rene faae,  
 Hvis Ordre gif, at Fru Bormesters skulde gaae  
 Paa Gaden ej med Sko, men Tøfler, Silkestrømper.  
 Bormesters Anhang sig allene derved frymper;  
 De sig, slig Project kun dertil gjorde lidt,  
 Kun forarsaged', at hun ej kom ud saa tidt.

Men

*Percurram citius, quot villas possideat nunc,  
 Quo tendente gravis juveni mihi barba sonabat.*

Juven. Sat. X.

\*) Καθώςπερ αἱ τίτθαι γὰρ σιτίσεις κακῶς

Μασώμενος γὰρ, τῶ μὲν ὀλίγον ἐντιθεῖς,

Αὐτὸς δ' ἐκείνου τριπλάσιον κερτέσπακας.

Aristoph. Equit. Act. II. Sc. 2.

Men hvo som Qvindekjøn kun ret til Priske kjender,  
Den veed, at intet fra Bisiter dem afveuder.

Nei! ved det Forslag jeg ej finder mindste Fejl;  
Men troer, hver Gadesteen da klar blev som et Spejl.

Vor Stads-Satyricus om slige Ting kun skæder;  
Men Skandskrift nogen Tid fra ham ej seet bliver;  
Oplysning derudi af ham I ej kan faae,  
Om I vil lære sligt, I maa til Andre gaae.

Da svarede Der Ruus: I fatter ikke, Kjære!  
Hvad jeg her sige vil. Jeg vilde ikkun lære  
Det, som i Skolerne man kalder Profodi,  
Og andre Sager, som tilhøre Poesi.  
Jeg vilde vide om de Guder og Gudinder,  
De ni Madamer, som i alle Vers man finder;  
Permadsens \*) Helicon, som altid kommer for;  
Eht derudi jeg seer, at Digtekonst bestaaer.

Ach! (svared Berten da) min Kjære Ven og Skriver!  
Alt dette Lapperi til Sagen intet giper;  
I smukke Tanker Vers allene kun bestaaer. —  
Jeg vor Satyricus et Vers lod see igaar;  
Det samme Vers var vel og kunstig udstuderet;  
Det efter Reglerne var gjort og heel poleret;  
Ej mindste Bogstav var forskrevet derudi;  
Der fandtes skønne Rim, en herlig Profodi.  
(Det var Hans Hansens, her imellem os at sige;  
Han i at skrive Rim fast haver ej sin Lige)

Jeg

\*) Han vilde sige Parnassus.

Jeg spør ham, om det Vers ej haver megen Klem?  
 Men han en Rynke slog paa Næsen, sagde: Heim!  
 (Naar han gjør saadant, det ej meget godt betyder)  
 Jeg sagde: Rimene dog haver ingen Lyder \*)!  
 Sandt nok! (han svarede) det Vers er godt nok;  
 men —

Ja! jeg ej siger meer; jeg er Hans Hansens Ven.  
 Jeg bad ham anden Gang, sin Mening dog at sige;  
 Men maatte ligesom en Staadber staae at tigge.  
 Omfæder brød han ud, og sagde: Vatter! hør!  
 Min Mening aabenbar jeg ikke sige tør.  
 J er en ærlig Mand, J aldrig kan mig røbe. —  
 Mig saa ved Haanden tog, vi bag i Gangen krøbe.

Da sagde han: den Mand, hvis Bug som Tromme  
 staaer \*\*),

Jeg aldrig troer, han god i Digteteksten var.  
 Om man kun løsligen beskue vil hans Kinde,  
 Man ingen Helicon afmalet der skal finde;  
 Man vel en Labeo \*\*\*), men Persius ej, seer,  
 Man gjette straxen kan, han ej Homerus er.  
 Vel, som Homerus, han kan gjøre Ei til Lyve;  
 Men, fjære Ven! det er ej nok at kunde lyve;

Han

\*) Sed numeris decor est & junctura addita crudis.

Perf. Sat. I.

\*\*) — — Vis, dicam? Nugaris, cum tibi, Calve,

Pinguis aqvaliculus protensio lesquipedes exstet.

Perf. Sat. I.

\*\*\*) En daarlig Poet, som Persius skjemter med.



Han derfor ej Poet, ej en Homerus er;  
 Eil Digtekonsten der udfordres andet meer.  
 Jeg siger, i hans Vers jeg visse Sager roser,  
 Jeg seer, han frugtbar er paa danske Rim og Gloser;  
 Men er det nok? jeg veed, hans Venner sige tør,  
 At han er god Poet. Men han dem ofte smør'  
 Om Munden nu med Ol, nu Bliin, og andre Sø-  
 ger \*)?

Ved deres Flatteri de ingen Skade tager.  
 Ach! hvis, som Janus, han to Dine havde meer \*\*);  
 Han skulde see, hvor de bag Ryggen staaer og leer.  
 Han vrider, vender sig, gjør hundrede Grimacer;  
 Han Oplag haver gjort paa danske Ord og Phraser,  
 Som han i Orden net og kunstig sætte kan,  
 Og deri Lige fast ej har i hele Land.  
 Nu, som en tyrkisk Hær, i skjønne halve Maaner  
 Han sætter sine Vers. For Børn og gamle Koner  
 Det er behageligt, det giver Appetit.  
 Men, hvor man vender dem, saa duer de kun lidt.  
 Han,

\*) — — — — Calidum scis ponere lumen  
 Scis comitem horridulum trita donare lacerna.

Perf. ibid.

\*\*\*) O Jane! a tergo quem nulla ciconia pinxit.

Perf. Sat. I.

Han, som Lucilius, staaer paa en Fod og rimer<sup>\*)</sup>;  
Men er det nok? — Ja vist! hvad staaer jeg her  
og primer?

Hans Vers jo tjene kan at fline paa en Bøg,  
Som dens, af lutter Rim der gjorde Davids Skjæg<sup>\*\*</sup>).  
Jeg dette til hans Vers kun sige kan, Herr Skriver!  
At i en Ramme net sligt staaer, Parade giver;  
Varerer langt fra, som det skønne Himmel-Brev,  
Der midt i Tydskland faldt, og nylig til os drev<sup>\*\*\*</sup>).  
At

\*) — — — — — Stans pede in uno;

Cum flueret lutulentus — — — —

Horat. Lib. I. Sat. IV.

\*\*\*) Saa at, omendskjøndt Materien ikke buede, saa  
var dog Inventionen at berømme, at Versene  
bleve forfattede udi et Skjæg, og fortjente for  
den Aarsags Skyld at sættes i en Ramme.

\*\*\*) Saadant Himmelbrev, bræmmet med prægtige  
Kobberkniplinger, er ogsaa nedfalden udi vor  
Tid, hvilket formedelst dets Facon fortjener at  
gjemmes.

Cedro nunc licet ambules perunctus,

Et frontis gemino decens honore

Pictis luxurieris umbilicis,

Et te purpura delicata velet — —

Cordyllas madida tegas papyro,

Vel thuris piperisque sis cucullus.

Mart. Epigr. Lib. III.

At sige med eet Ord: hans Vers sig læse lode,  
 Sa, det som mere er, de kunde holdes gode;  
 Men tvende ringe Ting derudi lastes kun:  
 Hans Foretagende og Execution \*).

Hvad angaaer Eders Snak om Guder og Gudinder;  
 Man i Per Poulsens Vers jo dennem alle finder;  
 Thi fra Saturnus til Priapus hvert et Blad  
 Er sigtet fuld, og staaer heel zirlig udi Rad.  
 Skjøndt deres Tal er stort, saa bruger han tidt flere;  
 Med nye Guder han kan Himmelen formere;  
 I hver en Linie man seer Phæbus for og bag.  
 Skolemester finder i hans Skrifter megen Smag.  
 Jeg Brid i Mæven faaer, og raader til hans Bedste,  
 At han ej skriver meer om Niobe og Thæste,  
 Om en Andromache, om slige høje Ting;  
 Og med en Scaro sig gir saa høje Sving.  
 Men, hvis han endelig om høje Ting vil skrive;  
 Da jeg Materie beqvem vil hannem give,  
 Som stemmer med hans Vers: om en Deucalion  
 Han heller skrive maa, og om en Phaeton \*\*).

Gen

\*) — — — — Vis, Mamercé! Poeta videri.

Quicquid vis, esto, dummodo nil recites.

Mart. Epigr. Lib. X.

\*\*\*) Γράψας Δευκαλίωνα, Μενέσρατε, καὶ Φαέθοντα,  
 Ζητεῖς, τίς τούτων ἕξις ἐστὶ τίνος;

Τοῖς

En omkom udaf Ild, En lidde Død af Vandet.  
 Thi slige Skrifter kan sig ikke vente andet.  
 Hvis han ej var min Ven, jeg sagde: hør, Poet!  
 Skriv om en Arto, der døde paa Sec...

Mens de saa talede, kom samme Mand tilbage,  
 Og sagde: kjære Bert! vi maa det saadan make,  
 At jeg med disse Mænd ej kommer sammen meer.  
 Jeg beder, at I mig den Villighed beteer,  
 At, naar de komme hid, I vil mig da advare,  
 At jeg kan pakke mig, og undgaae anden Fare.

Der Kuus blev heftig glad, at han tilbage kom.  
 Han nærmed' sig til ham, og sagde, gandske frum:  
 Herr Stads-Satyricus! hvad skal jeg Eder give,  
 At I vil lære mig et Skandskrift net at skrive. —  
 Et Skandskrift? svared' han, opløstende sin Stav,  
 Og dermed Peder Kuus en banket Trøje gav.  
 Man hørte hannem da heel ynkelig at kraale:  
 I Andre skjemter med, og selv kan intet taale!  
 Mod alle Stænder I har talet, hvæstet Den;  
 Og kan ej lide, at I skjemtes med igjen!  
 En ret Satyricus kun bruger sine Tænder,  
 Kun Folk med Munden slaaer; I bruger ogsaa Hænder;  
 Jer Haand, Jer Stof er meer satyrist end Jer  
 Mund —

Ah! jeg maa hævne mig paa den satyrist Hund!

Παα

Τοῖς ἰδίοις αὐτοῦς τμήσομεν. ἕξις ὄντως

Ἐστὶ πυρὸς Φιέτων, Δευκαλίων δ' ὕδατος.

Leonid. Anthol. Epigr. Lib. II.

Paa disse Ord man saae en haard Confect at vanke;  
 Med knytted' Næver Nuus begyndte ham at banke;  
 Den Anden derimod ham stærk paa Klingen gif;  
 I Haaret begge To de strax hinanden fik.  
 Som tvende Løver, dem man stride seer om Bytte,  
 I deres Hidsighed de Liv og Blod ej skjotte;  
 De give aldrig tabt, de vige ej en Fod,  
 Før de kan saae at see hinandens Hjerteblod.  
 Ej anderledes var at ansee disse Evende.  
 Man vidste ej, hvorhen sig Sejren vilde vende.

Vor Stads-Satyricus greb til en gammel Konst\*),  
 Da han fast havde Magt og Kræfter brugt omsonst.  
 Som en Anfører, og en dygtig Procurator,  
 Og paa Academi en gammel Disputator,  
 Naar de mod Fienden kan med Magt ej fægte meer,  
 Man dennem gribe strax til andre Midler seer;  
 Een ved Forræderi, Een ved Distinctioner,  
 Tilvejebringer sig tidt Laurbær-Sejer-Kroner.  
 Saa vor Satyricus, da Sagen ilde stod,  
 En uformodet Sejr fik ved en Kroge-God.

Ved saadant Krigspuds Nuus til Jorden maatte  
 falde. —

Han maatte da til Hjælp sin tappre Husbond kalde;  
 Som

\*) Non amo, qui vincit, sed qui succumbere novit,  
 Et didicit melius τὴν ἀνακλινοπέλην.



Som ufortøvet da lod see, at han blev vred,  
 Gav mange Prøver paa sin store Mandighed.  
 Den hele Krigshær hans Exempel efterfulgte,  
 Foruden en Matros, som sig bag Døren skjulte.  
 Hver tog, hvad han fik først i Haanden, holdt sig brav;  
 Saa Anders Styrmand, som fast Ingen eftergav.

Paars bød Skibsfolket sig af Kjolerne at føre,  
 Som Krigsfolk plejer tidt i store Slag at gjøre;  
 (Det hindrer stundom, at man mange Klæder har)  
 Lod denne Gang og see, at han Ansører var. —  
 Man da i Djeblik saae fire raske Dreng  
 Med største Iver sig i Stuen ind at trænge,  
 At komme den til Hjælp, som overvældet var;  
 Thi en Satyricus og sine Venner har.

Da Slaget ret gik an, Paars fik en Stol i  
 Haanden,

Med begge Hænder han slog dermed efter Manden;  
 Men første Slag gik fejl, han rammede en Kat,  
 Som derved hidsig blev, fik Paars i Kløer fat.  
 Han i hans Ansigt sprang, begyndte saa at rive,  
 At man i Djeblik ham blodig saae at blive;  
 Saa deraf maatte lee vor Stads-Satyricus,  
 Thi Ratten agted' Paars ej mere end en Muus. —  
 Den store Helt fik Folk til Hjælp da maatte falde;  
 Han holdt det haanligt for slig Fiende at falde;  
 Han raabte overlydt: kom! hjælper mig! I seer,  
 At denne slemme Kat og heel satyrisk er.

Da

Da Anders Styrmand, som paa højre Fløj i Slaget  
 Stod med en Hueblof, som var af Skabet taget,  
 Flux til Undsætning kom, til Jorden Ratten slog.  
 Strax anden Skikkelse da Slaget derpaa tog.

Husverten upartiff stod længe; vidste ikke,  
 I dette Klammeri hvor han sig skulde stikke;  
 Men, da det endelig gik løs paa Glas og Kruus,  
 Paa Stole, Skamle, hvad han havde i sit Huus;  
 Han da Neutralitet ej kunde holde længe;  
 Slig Skade maa hver Mand til Marv og Hjerte  
 trænge!

Han til Caminen løb, en mægtig Brand der tog,  
 Og med den samme paa Skibsfolket heftig slog.  
 Men, saasom den var krum, saa vilde han den rette,  
 Og for sit højre Knæ begyndte den at sætte;  
 Men ikke kom ihu i saadan Hidsighed,  
 I ene Ende at hans Dyrendal var heed;  
 Og sine Fingre da forbrændte saa til Skamme,  
 At han i Slaget meer ej kunde nytte samme.

Da Anders Styrmand, som tilforne modløs stod,  
 Af saadant Eventyr fik gamle Styrmands-Mod,  
 Slaaer med sin Hueblof med saadan Kraft og Iver,  
 At han den højre Fløj i Hast paa Flugten driver.  
 For Fienden den et Medusæ Hoved var;  
 Hvis Kraft de Gamle os beskreven saadan har:  
 At, hvo det samme saae, blev strax til Steen forvandlet.  
 Jeg finder, Blokken og med dem har her saa handlet;

Hvo

Hvo samme saae, af Frygt ej rørte Haand, ej Been,  
 Dens Blod strax isnede, dens Hjerte blev til Steen.  
 Per Paars slog med sin Stol, som med Alcidis  
 Kælle;

Hvo deraf fik et Slag, et Nar det kunde føle.  
 Per Skriver stod ej still', en gammel Lænde tog,  
 Og den med saadan Kraft mod Bertens Hoved slog,  
 At Bunden gik itu. — Med Hænder da at flappe  
 Begyndte Paarses Hær; thi som i spanske Ræppe  
 Den gode Bert saae ud, og som en Støtte stod;  
 Blev ubevægelig, ej rørte Haand, ej Fod.

Om dette store Slag i Byen kom et Rygte;  
 Det hele Nabolag begyndte alt at frygte.  
 Man efter Bagten strax lod derfor skikke Bud.  
 Niels Corporal med tre bevæbned' Mænd gik ud,  
 Og brød i Stuen ind, bød strax Gevær at kaste,  
 Og begge Hærene til Byens Vagt at haste.

Da ikke nægtes kan, Per Paars jo bange blev;  
 Spyd, Væsse, Knæbelsbart al Ild af Kroppen drev.  
 Hans fæle Ansigt, og hans martialske Mine,  
 Hans stolte Gang, hvormed man saae ham ind at trine,  
 Fast en Achilles selv indjage kunde Skræk;  
 Ej Attila saae ud i Feltslag mere fræk.

Ret ligesom P. E., som man i vore Tider  
 I fuld Mundering seer, hvis Syn, Gestalt ej lider,  
 At Nogen, end hvor kjæk og uforsagt han er,  
 Ham ret beskue tør. Thi skjøndt han smiler, leer,

Saa dog en Grumhed i hans Ansigt er at finde;  
 Saa dog den fæle Mars staaer paa hans begge Kinde;  
 Saa dog han Mine har at være mere vred,  
 End Ajar, naar han var til Mord og Brand bered.  
 Man seer ham kun sit Spyd i højre Haand at tage,  
 Den hele Christenhed det Rædsel kan indjage;  
 Han ryster sin Paryk, man tænker, hvert et Haar  
 Medusæ Slanges er, som paa hans Arle gaaer.  
 Men, naar han ret er vred, man asfalt paa hans  
 Kinde

Fast Verdens Undergang og Furias kan finde.

Ej anderledes var at ansee denne Mand.

Hvo undres da, min Helt ej kunde holde Stand?

Kuus raabte ynkelig: vi strax af Byen rejser!

Men Niels paa Corporalsk ham svared': Weg!

Blackscheiffer! —

Vor Bert og maatte med sin tomme Lønde gaae:

Slig Spot den gode Mand kom alt for dyrt at staae.

Man een Ulokke seer en anden at medføre;

Ehi der var sluttet, ham til Stads-Captajn at gjøre;

Men denne Spot ham af slig Vres-Trin nedrev;

Af Byens Borgerskab en Anden udvalgt blev.

Niels Corporal befol, man skulde Ingen spare —

Vor Stads-Satyricus dog undgif denne Fare;

Ehi der bag Sengen var i Kammeret en Dør;

Han deraf kryber ud, sig meget liden gjør. —

Cor:

Cornelius Matros til andet Middel griber;  
 Bekræftede med Ed, han nylig kom fra Riber,  
 Og hos Ritmesteren i Tjeneste der var. —  
 Ej første Gang med Løgn han saa sig frelset hat.  
 Han sagde skjemtviis, sig at have mange Sjæle  
 At sætte udi Pant. Hvi skal vi være Træle  
 Af Ord og Løfter? Ach! jeg paa mig selv jo veed,  
 At saadant Galskab er og lutter Daarlighed.  
 Naar han var meest i Gjeld, da hørte man ham prale,  
 Om Midler og Gevinst da allermest at tale.  
 Han aldrig talede om Handel, Salg og Kjøb,  
 At jo tilligemed en Løgn af Munden frøb.  
 Han kunde lyve, som Per Bognmands Mær kan trave.  
 Hans Kone sagde tidt: Skam faae Din tykke Mave!  
 Jeg troer, af idel Løgn at den saa opblæst er.  
 Ruus ham og sagde tidt: fortæl ej saadant meer!  
 Men, om umuligt Du kan vænnes fra at lyve \*);  
 Siig heller, at Du est bestjaalen udaf Lyve;  
 Siig heller, at Du har Din Belfærd tabt i Spil;  
 Og andet saadant, som jeg heller høre vil.

\*) Miserere jam crudelis, & file tandem;  
 Aut, si tacere lingua non potest ista,  
 Aliquando narra, quod velimus audire.

Mart. Epigr. Lib. IV.



## U n d e n S a n g .

De Andre bleve saa med Magt i Bagten trækket, —  
 Men Raadet over sligt ej lidet blev forskrækket,  
 Holdt for, at derudi Milicen gif forvidt;  
 Og protesterede mod saadan Sag ej lidt.  
 Sær da man Kundskab fik, det var en ærlig Kræmmer,  
 Og af civile Stand de alle vare Lemmer.  
 Milicen derimod sligt agtede ej stort,  
 Ej vilde staae fra det, den engang havde gjort.  
 Saa alting syntes med indbyrdes Krig at true;  
 Den hele Stad for sligt begyndte stærk at grue.  
 Man alt Borgmesteren at plante Fanen saae;  
 Et Corporalskab af Militz paa Torvet staae. —  
 Byskriveren Lars Hic sig foretog at skrive  
 En skarp Apologie. Det vil vidtløftig blive,  
 Hans store Manifest at føre denne Gang  
 Omstændeligen ind i min heroisk Sang.  
 Jens Grovsmed Ordre fik Projecter da at gjøre,  
 Hvorledes Krigen bedst man skulde kunne føre.

Men

Men Projectmagere, saa tidt det gjelder paa,  
 Er sjelden hjemme selv, men gandske raadvild staae.  
 Saa gif det denne Mand; han kunde raisonnere,  
 Og skjønne Anslag, naar ham Ingen bad, fornere;  
 Men nu i Nødsfald han ej havde Hjerne meer. —  
 Paa flige Ting man fast hver Dag Exempler seer.  
 Man hører mange Folk med store Ting at prale,  
 Man hører dennem fast med Engle-Dunger tale;  
 Man tænker: ach! hvis han ved Noret ikkun stod,  
 Der saa bestandig er! paa hvilken herlig God.  
 Han vilde bringe da og sætte alle Sager! —  
 Han bliver Dyrighed, man ham i Raadet tager;  
 Man ham for Raadet som en Piller fast anseer;  
 Man ej bedragen blir, som Støtte han sig teer.  
 Som Marmor-Piller han Raadhuset ikkun pryder,  
 Og haver ellers ej meer Liv, lei andre Dyder.  
 Som svampig Snemos, naar man den i Munden faaer,  
 Til intet bliver; saa det og med flige gaer.  
 For Borgereskabet, jeg har ikke kundet finde,  
 Meer Tjeneste at han gjort haver dennesinde,  
 End at han skurede tre, fire Haandgevær,  
 Som heel forrusted' var, Borgmesterens især,  
 Der fra dithmarske Krig ej havde seet Dagen,  
 For meer end hundred' Aar af Skeden ej var dragen.  
 Det ene, seer jeg, han har gjort i denne Krig;  
 Thi i det øvrige var han sig selv ulig. —

Borg-

Borgmesters Lars blev sendt forud at spionere,  
 Hvad Hær Niels Corporal da kunde ret formere;  
 Men han blev snappet op, med Spidsrod pryglet brag,  
 Til aabenbare Krig Sligt fuld Anledning gav.

Man alt Befalning gav, at røre Byens Tromme;  
 Man Borgereskabet saae i Hast at sammenkomme,  
 Byeskriveren man da Commando overdrog;  
 Han var en tapper Mand, sit Huusfolk hver Dag  
 slog \*).

Man billig fandt for sligt, Borgmesteren at Raane;  
 Han havde mange Børn, en hjertens yndig Kone;  
 For denne Post han var kun bange for sit Liv;  
 Thi ellers man ham saae mod at Uhykke stiv.

Per Raadmands Kone med ham engang vilde skjemte,  
 Men han i Aar og Dag slig Dristighed ej glemte.  
 Ja han Borgmestere til Rom lidt eftergav,  
 Den Ros hver Borger maa ham give i sin Grav.

Men da man færdig var til Krig at declarere;  
 Mod Borgereskabet Niels begyndte at marschere;

Da

\*) Som Element Skriver udi vor Tid, til hvis  
 Berømmelse man kan sige, at han er ikke min-  
 dre fornuftig end tapper. Thi han lader aldrig  
 see sin Manddom uden mod dem, om hvilke han  
 er forsikkert, at de ikke slaae fra sig; og derudi  
 ikke træder i den uforsigtige Helts Fodspor, der  
 sagde: Armatus sit, quem odero. Den kloge  
 Elements Devise er heller: Cum fæminis &  
 inermibus bellum gerere soleo. \*

Da see! hvad skede da; man fik et lidet Brev,  
 Som af Byskriveren for Raadet aabnet blev.  
 Man af dets Løsning fast af Latter maatte sprække.  
 Nuus paastod derudi, man skulde dem ej trække  
 Fra Hovedvagten, hvor det rette Forum var;  
 Min Husbond (sagde han) Ansører været har.  
 Thi, kjendte han Kræmmer er, han derfor ej saa lige  
 Staaer under Byens Ret. De tvende store Krige,  
 Som han med største Priis har ført paa Anholts Land,  
 Ham har undtaget fra den borgerlige Stand. —  
 Mod Daarses Videnskab om Nuus har dette skreven,  
 Jeg derom gandske er ej informeret bleven;  
 For Raadhuus-Rjelderer, jeg veed, han bange var;  
 Thi han i Callundborg der engang siddet har.

Det Brev strax endede den store Krig og Trætte.  
 I Daarekisten Daars man nødig holdt at sætte;  
 Milicen ogsaa paa de samme Tanker faldt.  
 Da for den store Helt det udsaae meget galt,  
 En sliq fornuftig Mand, der kunde sig berymme  
 At være Visdom selv, fra Sindet saa at domme,  
 Det fast ihørligt var! han maatte dog dertil.  
 O, et Exempel! o, et Spejl paa Lyffens Spil!  
 O, hvilke Tider! ach! mit Hjerte fast vil briste,  
 Saa tidt jeg tænker paa den Skam, den Daarekiste.  
 O, Jylland! tør du vel saa handle med en Mand,  
 Hvis Lige i Forstand var ej i hele Land?

Man

Man over sligt saae Paars dog lidet sig bedrøve;  
 Han sagde: ingen kan mig mine Sind berøve.  
 Den hele Stad er gal, og jeg er ene viis!  
 Jeg haaber, herfra og at komme ud med Priis.  
 Med stor Sagtmodighed han Byens Folk saa fulgte;  
 Med et heroisk Smil sig tvang, den Smerte dulgte;  
 Man hørte ej et Suf, man ham ej skjælde saae,  
 Men som en Scipio igjennem Folket gaae.  
 O, en Philosophie! — I Spanier! som saa prale  
 Med Ebers Don Quirot, saa stort om hannem tale;  
 Betsker denne Mand, og tager Svøftet ind.  
 Hvo saa uskionfom er? hvo saa forstokket, blind?  
 At han jo let kan see Forskjel paa disse Evende,  
 So her Philosophie i større Grad maa kjende.  
 Den store spanske Helt, jeg meen', mod denne Mand  
 I Dyd, Philosophie, kan aldrig holde Stand.

Men vores gode Bert var langt fra ej saa mandig  
 I sig Ulykke, som min Helt, saa stærk bestandig;  
 Han med sin Tønde heel nedslagen, modløs, gif,  
 Og udaf denne Sorg sit Banesaar fast fik.  
 Han tumlede som Een, der Sindet er berøvet.  
 Mod elvte Juni F. man seer ej meer bedrøvet \*);

Ej

\*) Den ellefte Juni er den sorteste Dag for gjefte-  
 bundne Folk hos os; andre Dage for andre Folk.  
 Derfor var Manden ikke saa taabelig udi Co-  
 medien,



Ej H. Kornpuger meer nedslagen, modløs er,  
 Naar han et Skib med Korn i Havnen komme seer.  
 Hans bedste Venner selv ham moren ikke kjendte;  
 Thi han saae ud som P., der paa tredobbelt Rente  
 Vil gjerne laane, men kan intet faae paa Borg \*).  
 Saa man i stakket Tid forfalde kan af Sorg.  
 Nuus man nu hyle saae, nu bande, skjære Tænder,  
 Nu op mod Himmelen at løfte sine Hænder.  
 Han vidnebe med Eed, at han var gandske klog.  
 Men alt forgjeves. Thi der udi Byens Bog  
 Var indført, og alt med Fraktur-Bogstaver skreven,  
 At han affindig var. — Hvo engang dømt er bleven,  
 Ham hjælper intet, at han raaber paa sin Ret;  
 Han maa da holde Stand, og høres ej saa let.

Man bragte saa did hen den ganske hele Skare.  
 Men ingen Bærelser for dennem ledig vare;

Unde

medien, der vilde lære af Socrate den Kunst  
 at faae Maanen af Himmelen; thi han raison-  
 nerede saaledes: er der ingen Maane, isaa er  
 der ej heller nogen ellefte Juni.

Καθέλοιμι νύκτωρ τὴν σελήνην, εἶτα δὴ  
 αὐτὴν καθείρξαμι ἐς λοφεῖον τρογγύλον. &c.

Aristophan. Nub. Act. II. Sc. I.

\*) Non erat hac facie miserabilior Creperejus  
 Pollio, qui, triplicem usuram præstare paratus,  
 Circuit, & fatuos non invenit. — — —

Juven. Sat. IX.

Undtagen eet; hvor dog en Projectmager laae.  
 Man hød ham gjøre Plads, i andet Rom at gaae.  
 Men han blev gandske vred, til Byens Svende siger:  
 For dette fremmed' Folk jeg ej en Fodbred viger.  
 Hvad bilder de sig ind? jeg ferten Uger nær  
 Har siddet, som man veed, i Byens Kiste her.  
 Jeg staaer paa min Respect, mit Senium haand

hæver \*)  
 Hvad skal jeg? sagde han, og viste knytted' Næver.  
 Men, dette uanseet, han maatte give Rom,  
 Saa Paars med vis Honneur i Daarekisten kom.

Vor Stads-Satyricus, som rømmet var af Slaget,  
 Og, før Niels Corporal var kommen, Flugten taget,  
 Da han om denne Sag ret underrettet blev,  
 Til Raadet skikkede, men uden Haand, et Brev;  
 Formandede, at, som de fremmede der vare,  
 Og laae paa Rejsen, man dem skulde lade fare,  
 Og ikke røre meer om denne skiden Sag;

Det kunde angre dem maaskee en anden Dag.  
 Det Brevets Indhold var. Han skrav og andet mere.

Man over saadant strax begyndte at votere.  
 Halvanden Time man med Stilen henbragte har.  
 Byskriveren Lars Hick, som orthographist var,

Og

\*) Saaledes brøstede sig ogsaa en af Holmens Fanger, og prætererede Prærogativ for andre Nøkomne; efterdi han udi saa mange Aar havde baaret Kongens Jern.

Og ringste Bogstavs Feil ej kunde pardonere,  
 Med Sweden tog sig for det at examinere;  
 Blev vred, da han et i foruden Tødel saa \*)  
 Skreg: inden stakket Tid et Barbarie vi faae.  
 Den Ros Byskriveren man ikke let betager,  
 At han jo accurat var udi slige Sager;  
 Han for et Bogstav kom med Andre tidt i Haar.  
 Af sligt den gode Mand og fik sit Banesaar.  
 Sid man i vores Tid ham efterfølge vilde,  
 Og paa Materien ej Tid allene spilde!  
 Hvo spørger nu, om Ord er bogstaveret ret?  
 Nej! man sig tager nu alt saadant meget let.  
 Lars Hict Orthographie tog udi Agt saa nøje,  
 At han Materien kun agtede heel søje;  
 Han tvred' sig især, da han blev vaer et D  
 Med E i Enden; skreg: man maa af Harmen bøde!

Borg:

\*) Poeten railleerer generaliter med dem, der seer meer efter, om der fattes et Bogstav, end om der er Mening udi et Skrift. Et Vitium, som udi disse saakaldte polerede Seculis haver taget stor Overhaand. Mennekets Natur er at falde fra een Extremitet til en anden; man haver taget sig for at udrydde den Barbariem, som fandtes udi Stilen hos medii ævi scriptores; og derved er falden til det yderste Pedanterie. Saa at man fast ikke veed, hvilken Alder meest er at beklage.

Borgmester fulgte ej de samme Fundamenter ;  
 At stille Trætten en Postil han straxen henter ;  
 Med D og E mau der det bogstaveret saae.  
 Man tænkte da, Lars Hied af Skindet vilde gaae ;  
 Han freg: Orthographie man aldrig gjerne søger  
 I en Postil ! xi maa opkaste andre Bøger ;  
 Vi et politisk Skrift vil tage , som er net ;  
 En Geistlig plejer ej at bogstavere ret.  
 Jens Raadmand over sligt man gandske saae at  
 blegne \*) ;  
 Han ivrede sig paa Religionens Vegne ;  
 Han raabte: hillemand ! tal mere med Bessed !  
 I over slige Ord kan komme i Fortred.

Han som en Cato var i Raadet. Paa hans Iver,  
 Samt Dyd og Tausshed, om man her Afridsning giver ;  
 Det til Opbyggelse og Lærdom tjene kan  
 For dem , som ere i sligt Embede og Stand.  
 Ej fra Papprio en Raadmand havde været ,  
 Der for sin Tausshed saa anseet var og æret ;  
 Ej Hustru, Venner, ej Forældre, Gaver, Skjent,  
 Ja, det som mere er, ej Trudsler, Pinebænk,  
 Var mægtig ringste Ting at faae af ham at vide.  
 Han saa fuldkommen var, han kunde ikke lide ,

At

\*) Visse ivrige Geistliges Character, som holde for,  
 at man attaqverer Religionen, naar man cri-  
 ticerer Stilen i en canonisk Bog.

At mindste Sager blev af Retten talet ud.  
 Byskriveren lidt Blæk spildt havde paa sin Klub \*);  
 Det samme anden Dag blev sagt ham af hans Kone;  
 Han derudover fast var færdig til at daane;  
 Det Raadstus-Sager er, (han kreg) som ties bør!  
 Hvo en Papyrius med hannem ligne tør?  
 Hans Eftertænkksomhed kan Ingen ret beskrive.  
 Jeg derpaa ikkun vil et Par Exempler give,  
 Af hvad Betænkksomhed den samme Raadmand var,  
 Hvor han i Verden som paa Gløder gaaet har.  
 Han af en Gjesling saae sin Kone Fjer at plukke;  
 Strax derudover kreg: lad blive sligt, min Duffe!  
 En saadan liden Fjer kan være, blive Pen.  
 De onde Tider jo vel komme kan igjen,  
 For Troens Forsvar at vi nødig har at skrive,  
 Og da den samme Pen brugt dertil kunde blive.  
 Den mindste liden Fjer kan i sin Tid maaskee  
 Omstøde Paven's Magt. Vi slige nu helce,  
 Og for Pedanterie beskylde nuomstunder,  
 Da alle Dyder som tar Afsked og gaaer under.  
 Han saae i Tiden frem saa langt, at han sin Hat  
 Tog tidt af Hovedet, sig bukked' for sin Kat,  
 Og sagde: man ej veed, hvad saadan Kat kan hænde,  
 Hvorledes Verden sig for ham kan snoe og vende;  
 Maaskee den! Kat forgjort af sin Stifmoder er,  
 Og blir til Mand igjen, som man heel ofte seer.

En

\*) Precieuse Folks Character.



En slig en Proteus man ikke let kan drille;  
 Han tusind Handelser sig kunde forestille.  
 En viis Mand (sagde han) bør alting forudsee;  
 Ej sig: hvo har tænkt, at saadant skulde see?  
 I Retten han var vant gemeenligen at sove;  
 Ej udaf Ladhed, men han torde sig ej vove  
 At høre selv en Sag; kanskee jeg dømmes galt!  
 Han tænkte, og saa paa Borgmesters Mening faldt,  
 Og det for Bisheds Skyld. Saa man kan ham  
 berømme,

At han forsætlig ej mod Retten kunde dømmes.  
 I vore Tider man skal finde gandske faa,  
 Der saa den sikkest Vej forsigteligen gaae. —  
 Han meget hurtig var; men intet gjøre vilde,  
 Af Frygt, at han sit Amt forrette skulde ilde.  
 Man onde Mennesker saae derfor ham belee;  
 Man og gemeenligen ham kaldte Jens Maaskee.

Man efter lang Dispyt fandt nødigt at opsætte  
 Til meer belejlig Tid den samme store Trætte,  
 Og Sagen i sig selv at tænke noget paa. —  
 Og endelig for godt man fandt, at lade gaae \*)

Den

\*) Man holder for, at Stads-Satyricus gjorde dette  
 Forslag, for at ridiculere Peder Paars, og at  
 divertere sig selv og andre. Men Hans Mik-  
 kelsen, maaskee, for at holde sin Helts Carac-  
 tet vedlige, tager det ikke paa den Fod. Lyb-  
 ke:

Den store General, med gandske hele Skare,  
 Dem megen Ære tee, og ej Omkostning spare;  
 Ja dem gelejde ud af Staden med den Pragt,  
 Som man mod store Folk bør tage udi Agt.  
 Til saadant Udtog blev en Tid af dem berammet.

Paars blev til Torvet ført, og der med Pragt  
 annammet;

Og derfra med Proces af Stadens Port ført ud.  
 O, en Forandring! den nu dyrket blev som Gud,  
 Der nyligen af dem var saa forhaanet bleven,  
 Med stor Forsmædelse til Daarekisten dreven. —  
 Proserpina! stem op! stat bi den sidste Gang \*)!  
 Thi jeg mod Enden er af min heroisk Sang.

Man først med Klokkerne begyndte stærk at ringe. —  
 Man Stadens Fændrik saae i Spidsen Fanen svinge,  
 Nu over Hovedet, og det med megen Art,  
 En Mølle drives ej af Storm med større Fart;  
 Nu under Venens den gif ej mindre flygtig.  
 Saa alle raabte: i sit Fatt den Mand er dygtig!

Ret

Se-Jochum holder for, at det skede allene for at  
 bevise Paars Ære. Vid: Hist. sui temp. P. 420.

\*) Han burde have kaldet paa Calliope, eller en af  
 de andre lærde Gudinder. Men den Fejl vil  
 intet betyde; den ene maaskee kan være ligesaa  
 saa god som den anden. Ellers kan man let  
 deri fare vild; thi saaledes blev en vis lærd  
 Mand isteden for Pluto; "der hollische Gott  
 Plutarchus."

Ret som en Børnetop man saae den drejes om;  
 Nu stod vor Fændrik ret, nu var han gandske frum.  
 Som kunstig Madik, der nu gandske ret sig holder,  
 Nu i et Dieblif sig slaer i mange Folder;  
 Ej anderledes var at ansee denne Mand.  
 I Fanesving hvo nu sliq Kunstner finde kan? —  
 Der Trommeslager ej indlagte mindre Ere;  
 Man fandt ham i sin Kunst ej ringere at være.  
 Han Trommestoffene mod Lusten stundom slog,  
 Og dennem strax igjen, alt efter Tacten tog.  
 Ej Erter løbe kan saa hastig i en Gryde,  
 Som Stoffene da gif. Ach! hvis jeg var en Gyde,  
 Jeg mere kraftelig det skulde male af!  
 Kort talt! paa Dygtighed han store Prøver gav. —  
 Emanuel, som gjort har Stykker for Trompetter,  
 Foruden andet, som: Couranter, Menuetter,  
 Gif udi tredie Led; ej stod sig mindre brav,  
 Og blæste, at det af Raadhuset Echo gav;  
 Saa at Borgmester selv af Glæde maatte græde.  
 Man gamle Koner saae Tørklæderne at væde:  
 De raabte: ach! det er en himmelsk Engle-Lyd!  
 I anden Verden der maa være megen Fryd;  
 Naar sliq paa Jorden er. De deri talte sanden;  
 Thi han ej estergav paa Skaven nogen Anden.  
 Det er forunderligt, hvad saadant Instrument  
 Kan have for en Kraft. Det alle er bekjendt,

At man kan med Musik den største Sygdom læge \*);  
 At man kan vilde Dyr med Instrumenter spæge.  
 En dejlig Farve han af Saadant fik; saae ud  
 I hele Ansigt, sær i Panden, som en Stud.  
 Nu blæste han et Vers; nu tog han op af Lommen  
 En Flaske Brændevin; certerede med Trommen;  
 Thi, medens den, som er Maneer, allene gif,  
 Bor Orpheus en Kluk af Nectar-Flasken fik.  
 Det var forunderligt! med højre Haand han Flasken,  
 Som efter Tacten, tog behændigen af Tasken;  
 Med venstre derimod regjered' sin Trompet.  
 Sligt nu hver Musicant ej gjøre kan saa let.  
 Nu blæste han det, som de Balske Solo kalder,  
 Nu atter Tutti, og med Trommen flux indfalder.  
 Hic sagde: saadan Mand vi aldrig mere faaer!  
 Ach! hvis i Tydskland kun han havde rejst et Aar,  
 Og bedre Fundament der havde kundet faaet \*\*),  
 Han havde store Mænd af Skolen kunde slaaet. —  
 Strax efter denne Mand man Generalen saae,  
 Med største Erbarhed, og Skridt for Skridt at gaae.  
 Han og hans Secretair gif under tvende Himle. —  
 Man hele Gader saae af Mænd og Qvinder vrimle.

I Hic

\*) Vid. *Jamblich. Lib. de Mysteriis Ægypt.* Sfr.  
 Tydske = Jochums Reflexioner derover Hist. sui  
 temp. Pag. 430.

\*\*\*) Om Poeten mener udi at drikke tilligemed, er  
 det noget satyriskt.

I flige Byer det gemeenlig plejer skee,  
Naar man faaer noget nyt at høre og at see.

Processen gif saa fort, var meget skjøn og prægtig —

Allene Ruus, som ej var nogenstude mægtig \*)

At styre sig, da han en Bager-Bod blev vaer,

Paa Bejon kjøbte sig af Hvedebrød et Par.

Slig Gjærning Peder Paars gif meget haardt til  
Hjerte.

Han dulgte dog, som en Philosophus, sin Smerte;

Han vendte sig kun om, og sagde: Secreteer!

At kjøbe Kringler nu heel ubelejligh er.

Saa blev af Staden Paars udført med Pragt og  
Ere. —

Af saadan Sag Enhver kan trøste sig, og lære,

At man af Modgang ej maa lade slaae sig ned;

Men sig bevæbne med en ret Bestandighed.

Man finder store Mænd, der Riset har maatt' kysse.

Jeg vil ej tale om Aenea og Ulysse,

Og andre Helte, som saa meget tales om.

Alt, hvad som skrevet er i Grækenland og Rom,

Er

\*) Deres Character, som af Skarnet i en Hast komme til Værdighed, hvis gamle Mores undertiden bryde frem. Som der fortælles om en Ejenet, der uformodentlig selv blev Herre, men engang glemte sig selv, og, isteden for at sætte sig i sin Bogn, steg bag paa Carossen.



Er ej saa rigtig, at man vel derpaa kan bygge;  
 Thi deri ofte man for Juno griber Skygge.  
 Ej altid nødtigt er til Grækenland at gaae;  
 Af danske Skrifter, som man meer kan lide paa \*),  
 I Hobetal man kan Exempler her fremsføre,  
 Som man i saadant Fald til Nytte sig kan gjøre.

Hvor ofte seer man ej en Espen Affektis  
 Af Modgang blive stor; hans Spot til Ære, Pris.  
 Hans Sorg til Glæde, jo at blive snart forvandet.  
 Man seer jo, Lykken tidt har ilde med ham handlet.  
 Nu tænker man, at han til Grunde gandske gaaer;  
 Mod Enden altid han dog Kongens Dotter faaer.

Om Finkeridderen hvad, seer man, ej er skreven?  
 Hvor han har vanket om, af Modgang stor er bleven.  
 Ugudelige Folk vil saadant ikke troe. —

Hvor tidt man læser jo, en Jomfru til en Ko,  
 En Ridder til en Hest, og andet Best, omskabet  
 Af en Stifmoder; men har Modet dog ej tabet.

U 2

I saar

\*) Her skjemter Poeten med dem, som af urimelige Romaner ville udtrække Morale, og læse de samme fast med større Andagt end andre gode Bøger. Man seer en stor Mængde deraf komme for Lyset ubi vore Tider. Autores til Saadant foregive lidt, at det skrives pour servir le Publicque; men de maa derved allene forstaae den Part af Republikken, som bestaaer af Fiskerfjeringer og Nybuds-Folk.

J saadan Ufselhed de har bragt Tiden hen ;  
 Af Bester bliver dog til store Folk igjen.

Hvad har J ikke taalt? velbyrdige Matrone \*)!  
 Hvad Kors og Modgang? o, J skjønne Magdelone!  
 Som Skibet uden Nor man Eder vakle seer;  
 Mod Enden alting dog for Eder smiler, leer.

J med Sølvngelen Herr Deer! velbaarne Herre!  
 Jer Modgang maa Enhver ret udi Hjertet kjære;  
 Hvo lidet saadan har i Grækenland og Rom?  
 Men Eders bittre Sorg til Glæde vendes om.

Og J, o Boldevin! o, ædle Helt og Junker!  
 J indtil Dyrerne i Modgang ofte sjunker;  
 J reises dog igjen, J kommer op paa Fod;  
 Mod Enden vinder Sejr, J adelige Blod!

Hvad store Fristelser, hvad Modgang maa ej lide,  
 Hvor ofte ikke maa i sure Tæbler bide,  
 Tildøde plages, nu en Ungersvend, en Mø,  
 Af en fortvøled Skjelm, en Gast, en Ridder-Rød?

Mit Hjerte briste vil, Indvoldene sig vælte,  
 Naar Eder jeg anseer, J fire tydske Helte!  
 Som en Stærkoddet saa ubluelig be.....

J blir dog reen igjen, saa skjæffe Mænd som før.

En Gømsfru Gloriant man seer i Burmands  
 Hænder.

Men ufornodentlig sig Bladet atter vender;

Hun

\*) Dette kaldes *A'ποσροφη*, nemlig, at vende sig til  
 dem, man taler til; og er meget brugelig hos  
 gamle Poeter.

Hun blir igjen forløst ved Holger Danske's Haand,  
Fra samme stemme Gjest, fra Slaveri og Baand.

Mon Holger Danske selv gaaer fri? nej ingenslunde!  
Man ham jo bunden seer af Kjempe Ferakunde;  
Man seer tildøde dømt den stolte Ridder. Men  
En Roland løser ham af Slaveri igjen.

Vellærde Uglspejl \*)! hvo den Haanhed kan beskrive,  
Som Eder overgif? man jo fordømt at blive  
Til Galgen Eder saae. Men Eders Kvindsmænd,  
Jeg meen' Vintapperen, som i den usle Stand  
Selv havde Eder ført, maa selv for Eder bede,  
Maa Eder selv befrie fra denne Angst og Hede;  
Han, som mod Eders Suk og Bøn var gandske døv!  
Eh! han ej fastende vil . . . . .

Man finder store Mænd, af Adelsstand og Orden,  
Af onde Mennesker henkast i Ormegaarden;  
Men man heel trøstelig seer Bladet vende saa,  
At deres Kvindsmænd i deres Sted maa gaae,

Man tidt en Jomfru seer i Bjergtrold's Hænder falde,  
Der æder Mennesk-Rjød, og drikker Blod og Galde;  
Men

\*) Om Uglspejl havde finderet eller ej, er mig ube-  
kjendt; nok er det, at han har været paa ad-  
skillige Academier, og derfor kan kaldes Vellærd  
saavelsom mange Andre, der føre den Titel  
allene fordi de have seet her og der en Profes-  
sor staaende udi et Cathedra.

Men Lykken gjør, at hun urøret, skær og reen,  
Af Klær kommer; han forvandlet blir til Steen.

Saa gif det denne Helt; man Skyer saae frembryde,  
Som syntes Undergang for hannem at betyde;  
Men, naar man tænkte, at han vilde undergaae,  
En Frelses-Sol for ham man strax oprinde saae.

Den er lykkelig, som sig saadan kan bevæbne;  
Der veed at skikke sig taalmodig i sin Skjæbne;  
Der veed at staae imod al Uvejr, Storm og Vind;  
Der paa Historier saaledes lægger Vind;  
Der veed de sammie saa at føre sig til Nytte;  
Der Haanhed og Fortred saa meget lidt kan skjotte;  
Paa Læsning Ungdoms-Tid der har anvendet saa,  
At som rodfæstet Eeg mod Uvejr han kan staae.  
Paars tyve Gange fast har Axel Thorsens Vise  
Med Glid igjennemlæst. Vi nu saa meget prise  
Den, som paa Fingre kan en græsk og romersk Bog,  
Den prægtig Fabel om det store græske Tog.

Paars var ej saa til Sinds; han store Mænds  
Bedrifter

Paa Fingre havde lært af gode danske Skrifter,  
Som af bosiddende Bogtrykkere var gjort,  
Af brave Mænd, der ej kan gjøre Hvidt til Sort.

## T r e d i e S a n g.

---

**M**en Kvind aflod ej min Helt at efterrette;  
 Opfandt et andet Raad sit onde Sind at møtte.  
 Hun aabenbarede sig for Niels Corporal,  
 Og sagde: Alle Dig belee og laste skal,  
 At Du sig Lejlighed Dig haver ladet glippe,  
 At Du har disse Folk af Hænder ladet slippe.  
 Niels Corporal i Dig jeg ikke længer seer!  
 Du ikke er den Mand, den store Hverver, meer!  
 Blandt Hververe Du, som ej haver havt Din Lige,  
 Nu saa vanslægtet har! hvad vil Captainen sige,  
 Naar han faaer høre sligt? Niels Corporal, jeg seer,  
 En Strymer er, og blir ej Ober-Officer!  
 Flux! det er endnu Tid, naar Du vil ikkun ile;  
 Per Paars er med sit Folk fra Staden tvende Mile;  
 Du ham i Morgen kan beriseliggen naae;  
 Du alle med eet Greb kan til Soldater faae.

Niels sprang af Sengen op, med et forbitret  
 Hjerter;

Han kreg og hylede af ibel Sorg og Smerte.



Det ligesom en Hingst, naar Hoppen borte er,  
 Gjør Krumspring, vrinsker, og heel underlig sig teer.  
 Det som en Bjørn, som man betager sine Unger,  
 Og som et Esel, der har længe lidet Hunger,  
 Det vides ikkun Foer, men deraf intet faaer;  
 Som tørstig Tantalus, der seer, men intet naaer;  
 Ej anderledes var Niels Corporal til Sinde.  
 Han raabte idelig: hvi lod jeg mig forblinde!  
 Men glemte midlertid sig ej at klæde paa,  
 Og, førend Dag brød frem, af Staden ud at gaae.  
 Han sorte Klæder tog, og meget smukt sig pynter,  
 Og medens han gik fort, studerede paa Finter.  
 Hvem han kun traf, den af hans Klæder neppe kom;  
 Jeg troer, om muligt var, han Paven udi Rom  
 Selv skulde hverve Thi han kunde Folk forblinde,  
 Og tusind Streger strax var færdig at opfinde \*).

Af slige Kunster jeg kun een opregne vil.

At hverve en Student, han brugte saadant Spil:  
 Han sig til Spaamand gjør, der udaf Folkes Hænder  
 Seer, hvad dem hænder skal, og deres Skjæbne kjender.  
 Han engang samme Karl i begge Hænder seer  
 Derover undrer sig; nu sukker dybt, nu leer;  
 Derefter man ham seer tilbage lidt at rykke,  
 Og, med en Reverentz, at sige: hvilken Lykke!

Jeg

\*) Soldater, som ville lære Hververstræger, vil jeg  
 recommandere en engelsk Comedie, kaldet: The  
 Recruiting Soldier.

Jeg med Forundring seer, hvad Eder hændes skal;  
I inden stakket Tid skal blive General.

Og, til Bevis, at jeg forgjebes Jer ej glæder,  
I om en liden Stund en Mand i røde Klæder  
Skal finde paa Jer Vej, med en sølvsnoret Hat;  
Af ham I lade skal Jer hverve til Soldat.

Niels derpaa ham forlod, sig anden Maske tager,  
En Gjenvej straxen tog; og det saaledes mager,  
At han Studenten kom imøde paa det Sted,  
Som ham beskrevet var. Med største Ydmyghed  
Studenten nærmede sig da, og sagde: Herre!  
Jeg megen Attraae har i Tjeneste at være.

Niels heel koldsendig kun paa Nakken deraf slog,  
Og hannem til Soldat, fast som af Naade, tog.  
Han uden Ophold blev i Rullen strax indskreven;  
Men man har ikke hørt, han Corporal er bleven,  
End sig General. Saa snild var denne Mand!  
I Hverving man nu ej hans Lige finde kan.

Niels traf min Helt Per Paars mod Aftenen  
heel silde;

Han spør, fra hvilket Sted han kom? hvorhen han vilde?  
Han siger sig Student, og før' vidtløftig Snak.  
Paars drikker hannem til; han bukter, siger Tak.  
Han tog en Præken strax in Quarto op af Lommen,  
Og sagde, at han var fra Præstegaarden kommen.  
Han havde præket til Højmesse for en Mark,  
Det lidt er! (sagde Paars) det er dog fuldt et Ark;  
En



Og saa det glemte bort; mig gav et Drefigen,  
 Og lod mig derpaa gaae. Saaledes endtes Krigen.  
 Om man kan kalde Krig, naar man kun stille staaer,  
 Sig lader prygle kun, og ikke fra sig staaer \*).  
 Men jeg var meget glad, at han mig lod beholde \*\*)  
 Min Næse, Drene. Jeg frygted', jeg den Kolde  
 Af Kædsel skulde faae; saa isne de mit Blod,  
 Men Graden denne Gang mig hjalp igjen paa Fod.  
 Man deraf klarlig seer, at Graden har sin Nytte,  
 Og at de fare vild, som saadant intet skjøtte.  
 Man seer, hvad Myndighed en Officeer dog har.  
 Jeg ønsker derfor, at min Bog paa Bloksbjerg var  
 Paarsvared'; Domine! vi maa os deri skikke.  
 Ham derpaa Kruset gav, og bad ham engang drikke.  
 Han drikker til Per Ruus, som bukker, siger Tak.  
 Det fede Randers-Ol gav Lyst til mere Snak.  
 Ruus, som i Snaksomhed faa ifkun havde Lige,  
 Studenten bad, at han dem vilde noget sige,  
 Om Præsten fremmed Folk i Huset gjerne tog,  
 Om han var noget lærd og dygtig i sin Bog.  
 Han spurgte, hvor han kom, om allehaande Sager.  
 Sid alle vilde kun, som udaf Landet tager,

Som

\*) Si rixa est, ubi tu pullas ego vapulo tantum.

Juven. Sat. III.

\*\*) Pullatus rogat, & pugnus concisus adorat,

Ut liceat paucis cum dentibus inde reverti.

Juven. ibid.

Som man paa Kejser seer at sætte Midler til,  
 Og andet lære ej, end Vellyst, Dobbel, Spil;  
 Gid hans Exempel kun de efterfølge vilde!  
 Og ej paa Djens-Lyst allene Penge spille!  
 Mon Mangen kommer ej tilbage end fra Rom  
 Den samme som han var; kun at hans Pung er tom?

Med største Høflighed Niels svarede: Herr Skriver!  
 Vor Præst, skjøndt han Herr Poul i Lærdom aldrig  
 bliver,

Skjøndt han sin Formands Maal og Dygtighed ej  
 naaer;

Saa dog i Herredet han vel anskreven staaer.  
 Han er en Hjertens Bert, gjør mange Folk tilgode;  
 Tar Bondens Sag tidt an, og hjælper ham paa Fode.  
 Jeg havde denne Nat vel ligget i hans Huus,  
 Og ikke gaaet hjem i Uvejr, Regn og Sluus;  
 Hvis, til Ulykke, ej var kommen Gert Westphaler,  
 Som om en Glose tidt i sexten Timer taler;  
 Han om sin Rejse nys fra Hadersleb til Kiel  
 Sex Timer vævede, og kom dog kun en Mill.  
 Jeg slumred', vaagned' tidt; han holdt alt ved at præke,  
 Saa Præstekonen ham af Stuen maatte trække;  
 Thi det alt Midnat var; han agted' det ej stort;  
 I Gaarden prækede indtil den store Port.  
 Der dog han Afked tog, og raabte højt til Præsten:  
 Paa Søndag, om Gud vil, jeg skal fortælle Resten.

Tænk



Tænk kun, hvor langt der er fra Hadersleb til Kiel!  
 Jeg spaaer, den Rejse fast til Paaske vare vil.  
 Han er i Herredet vor allerstørste Plage,  
 Og mægtig er, med Snak at tage Folk af Dage.  
 For min Part, skjøndt med ham jeg har at gjøre lidt,  
 Saa i hans Selskab dog jeg falder meget tidt.  
 Han visse Tider har om visse Ting at præke;  
 Folk altid kunstig kan i sin Materi trække.  
 I Morgen Mandag er; hvad Snak da bringes for,  
 Saa Enden dog ud paa de syv Churfyrster gaaer.  
 Om En kun sige vil: man efter Saltmad tørster;  
 Saa Talen drejer han dog paa de syv Churfyrster.  
 Paa Tirsdag taler han om Nød og Penge-Trang,  
 Om Synder, som gaaer her i Herredet i Svang.  
 Paa Onsdag præker han om Tyrkens Magt og Vælde,  
 Og viser, hvordan ham de Christne kunde fælde;  
 Skjøndt trende Dele han af hele Verden har.  
 Sid Kejserens Arme den Mand betroet var!  
 Jeg ønsker ofte; saa blev Tyrken ruineret,  
 Og Gert Westphaler vi blev qvit i vores Herred.  
 Torsdagen sætter han vor Stat paa bedre Fod,  
 Og rykker Lehnsmand og Landsdommer op med Rod.  
 Til vores Lykke han da tal' med saadan Jver,  
 At han Bryst-Syge faaer, og Fredag hjemme bliver.  
 Den Dag i vores Egn er for os som en Fest,  
 Og da gemeenlig jeg besøger vores Præst.

Men

Men Tydsken siger jo: Lang fasten, Kein Brodt  
sparen!

Det Løverdagen jeg heel ofte har erfaren;  
Da seer man Lucifer skinbarlig ride ham;  
Sid med hans Ario han faae al Verdsens Skam!  
Hvad var den Ario? da spurgte hannem Peder;  
Mig synes, jeg har hørt, han var i Halsborg Skrædder,  
Da loe Niels Corporal, og sagde: nej, Herr Ruud!  
Den Mand i Grækenland var Bispens Famulus,  
Førend Jer Oldesar ret Duxer kunde binde.  
(Jeg ken Karstallet ej ret sige dennessinde)  
Jeg veed, fra Famulus han Herreds-Provest blev,  
Og i Kong Frodes Tid man ham af Landet drev.  
Den samme Herreds-Provst blev ynkkelig omkommen  
For han sig havde først opsat mod Lutherdommen.  
Jeg vilde ønske, han ej havde været til,  
For Gert Westphalers Snak. Jeg ej oprippe vil  
Det, som jeg før har sagt, hvad han Søndagen taler:  
Han med sin Rejse da fra Hadersleben praler.  
Hvo saa ulykkelig da er, som han faaer fat,  
Maa bie, holde Stand med ham til mørke Nat.  
Maar han forhindret blir i saadan Snak hos Præsten,  
Ell Herredsfogden han gaaer hen, fortæller Resten.  
For nylig Ingen han i Gaarden hjemme fandt,  
Foruden Ammen, som i Stuen sad og spandt,  
Af Snak om Ario hun færdig var at revne,  
Og vilde anden Dag ham derfor lade stevne;

Men Fogden hende dog fra Saabant raadet har,  
 Især, som ingen Straf i Loven derfor var.  
 For trende Uger, da jeg var til Præstens buden —  
 Nok sagt! I ellers troer, jeg har en Rem af Huden;  
 At Gert Westphaler jeg ej eftergir et Haar. —  
 Tog derpaa Kruset fat, og sagde: Ruus! god Taar!  
 Den gyldne Tid gaaer bort, vi alt for meget snakker;  
 Stil af! i dette Land man lider kein Polakker,  
 Helst blandt Studentere. Jeg, urost! har den Skif  
 Hidført fra Wittenberg. Man tvende Gange: drik!  
 Ej siger sammesteds. Ach! hvo et Kruus nu havde  
 Ret af den Bryhan, som Frantz Zimmer os tillavde!  
 Wir Pürschen samme Huus Buchlade kaldet har.  
 Ach! gid i Wittenberg en Time jeg nu var!  
 Paa tydsk Academie hvis andet læres ikke;  
 Saa uno haustu lær' man dog et Kruus at drikke.  
 Allons! drik om engang, og det studenticos!  
 Naar jeg har faaet mit Pas, saa vandrer jeg min  
 Raas.

Et Kruus kan ej forslaae; det er for liden Dosts  
 For lærde Folk som jeg, pro nobis Studiosis.  
 Han gjorde og Bested. De drukke lystig om;  
 Nu eet, nu andet Kruus blev efterhaanden tom.

Omsider, da det kom, man skulde Regning gjøre,  
 Da om Betalning Niels ej vilde noget høre;  
 Men sagde til Peer Paars: I er i Dag min Gjest.  
 Min Forsæt var dog, her den Mark, som af vor Præst  
 Jeg

Jeg har fortjent, i Dag i Kroen at fortære.  
 Jeg takker ellers for beviste store Ære.  
 Vi derforuden en Afstikker have maae,  
 Og det til Guterlegt; hver kan sin Vej da gaae.  
 Men Paars stod derimod, og sagde: ingenslunde!  
 Jeg bør betale. — De en Middelvej udfunde  
 At skille Trætten med: en Mynt vi kaste vil!  
 (Niels sagde) thi det er det allerførtest' Spil.  
 Han derpaa gav Per Paars en Daler ubi Haanden,  
 Og siger: Kronen jeg vil tage; tag J Manden!  
 Paars sagde: vil ej Hans Vællærdhed kaste først?  
 Det ham tilkommer; han i Lauget her er størst.  
 Men Niels ham svarede: ach! ingen Complimenter!  
 En Kræmmer altid er saa god som en Studentter.  
 Paars kasted' Mynten da i Vejret, Kronen fik;  
 Og blev bedrøvet, at det mod hans Villie gif.

Paa Eders Vegne da (Niels sagde) jeg mig fryder.  
 J Kronen har jo faaet? for Eder det betyder,  
 At J som Kræmmer ej skal gaae til Sengs i Nat;  
 J Penge faaet har paa Haanden, er Soldat.  
 Jeg er Niels Corporal, den vidtberømte Hverver;  
 Jeg Hverve-Konsten og mit Haandværk ej fordærver;  
 Thi jeg er saa bekjendt, at hver Mand sig skal,  
 Naar ham hør' denne Streg: det var Niels Corporal!

Paars, skjøndt han modig var, og sexten Corporaler  
 Tog paa Samvittighed, til Ruus dog saadan taler:  
 Hør,

Hør, Skriver! rejß kun bort! jeg blir tilbage her;  
 Og sig Dorteaa, til Soldat jeg hvervet er.  
 Nuus bad ham grædende, ej saadan Ting at gjøre;  
 I hvervet er med List; Jer Sag jeg selv vil føre;  
 Vi vor Uskyldighed for Retten vise kan;  
 Om ellers Retten har sin Gang i dette Land.  
 Hvad Ret? (da sagde Naars) jeg har jo Penge taget!  
 Endskjøndt jeg seer, man mig har aabenbar bedraget!  
 Naar mindste Skin af Ret, ja Skygge, kun er til,  
 Jeg derimod ej kan, ej disputere vil.

Den Pøst en stor Zirat er i min Heltes Levnet!  
 Han meget lettelig sig kunde have hævet,  
 Ja kunde have sin Modstander undertrykt;  
 Men vilde heller sig opoffre selv, af Frygt,  
 Han ellers skulde Skin af Retten overtræde.  
 Hver ærlig Landsmand maa sig over Saadant glæde.  
 Thi under vores Lust vi fundet har en Mand,  
 Som man omsonst har søgt i Rom og Grækenland. —  
 Blandt onde Mennesker man vel skal finde mange,  
 Der siige tør, at han for Niels var bleven bange;  
 At Dyd ham ej til sig heroisk Gjerning blev;  
 Men at af Rødsel kun han Saadant underkrev.  
 Men, naar man læser kun de tvende første Bøger,  
 Og hans Bedrifter kun paa Anholt eftersøger;  
 Da seer man, det en ret heroisk Gjerning var,  
 Som han i lige Grad tilforne øvet har.



Niels Hverver ej sig lod med den Gævinst fornøje,  
 Han søgte dertil Ruus med anden Konst at bøje.  
 Han forestilled' ham med stor Bøltalenhed,  
 Hvad Fordeel en Soldat har udi Krig og Fred \*).  
 Han forestilled' ham den store Agt og Ære,  
 Som man seer, en Soldat, mod andre, i at være;  
 En Krigsmand, skjøndt han i hans blotte Skjorte er,  
 Saa Fruentimret har dog hannem mere kjær  
 End tusind Kræmmere med alle deres Penge.  
 Man veed, jeg praler ej; men jeg mig lader hænge,  
 Om jeg end vilde til Borgmesters Datter gaae,  
 Hos hende alting strax mig skulde aaben staae;  
 Den gode Jomfru ej Betænkning skulde tage,  
 Endskjøndt jeg fattig er, at tage mig til Mage.  
 En Borger derimod, skjøndt Midler nok han har,  
 Med Bildmands-Daler om hans Kjole brændmet var,  
 Saa dog han altid maa for røde Kjoler vige.  
 Vor Tambour et Parti nys gjorde uden Lige;  
 Jeg roser Pigen: hun var deri ej saa gal!  
 Mon og en Tambour ej kan blive General?  
 Det er umuligt ret vor Fordeel at beskrive.  
 Den bedste Borger jeg kan Drefigen give,  
 Og derfor lige ret jeg sætte tør min Hat;  
 Hver sig vil: han der lod see han var Soldat.

Han

\*) Quis numerare queat felicitis præmia, Galle,  
 Militiæ? — — —

Han er ulykkelig, om han derover klager \*).  
 Jeg kunde regne op fast tusind flere Sager \*\*),  
 Som klarlig vise kan vor Fordeel, Hertilghed,  
 Hvo det ej har forsøgt, den deraf intet veed.

Nuus sagde: dette alt jeg Eder ej misunder.  
 Jeg derfor i den Stand at komme ikke stunder;  
 Det derpaa er for mig at tænke intet værdt;  
 Det er et Haandværk, som jeg aldrig haver lært. —  
 Ach! (skreg Niels Corporal) hvad Forskjel mon der være  
 Paa Kræmmer og Soldat? betragt kun nøje, Kjære!  
 Med vor Profession hvad Harmoni der er \*\*\*):  
 Ich bin des Henckers! om jeg nogen Forskjel seer.  
 I af det blotte Navn kun lader Eder kysse.  
 Vi maa paa Skildvagt staae om Vinteren og fryse;

X 2

I udi

\*) — — — Et si pulletur, dissimulet, nec  
 Audeat excusos Prætori ostendere dentes,  
 Et nigram in facie tumidis livoribus offam,  
 Atque oculum, medico nil promittente, relictum.

Juven. Sat. XVI.

\*\*\*) Præmia nunc alia, atque alia emolumenta, no-  
 temus

Sacramentorum. — — — —

Juven. Ibid.

\*\*\*) Poeten imiterer herudi den gamle græske Come-  
 die skriver, som gjør en Vølsekræmmer og en  
 Statsmand til eet Slags Folk; hvilket er end-  
 nu større Paradox.

— — — Ταῦθ' ἄκρη ποικίς, ποίσι &c.

Aristoph. Equit. Act. I. Sc. II.

Nu-

I udi Eders Bod maa som en Støtte staae;  
 Vi kan dog røre os, og undertiden gaae.  
 I skraber Kruffer; vi paa Landet skraber Bønder.  
 Vi staae paa Trommer; I paa Fade og paa Tønder.  
 Vi begge jo Papis maa bruge; Een til Krud  
 Har saadant nødig, maa deraf Patroner gjøre,  
 Som vi til Exercits maa stedse med os føre;  
 I Kræmmerhuse gjør Jeg liden Forskiel seer  
 I vor Profession; eens Dont det moxen er.  
 Eet Haandværk man har gjort til so Professioner.  
 Bild Eder ikkun ind, at, naar I gjør Patroner,  
 At de af Stivels er; saa har I Konsten fat,  
 Og saa paa een Tid er I Kræmmer og Soldat.  
 Jeg anseer Kræmmere og som Ingenieurer;  
 De Allen, Wismer jo i Haanden altid fører;  
 Et saadant Instrument jo mathematisk er;  
 Mathesis nødig er for alle og enhver,  
 Sær for en Krigsmand. Man maa med Forun-  
 dring høre,  
 Hvad Spring i Krigens Tid Ingenieurer gjøre.  
 Vi Regnekonsten og maa begge jo forstaae;  
 Vi ikkun dog til Tre med vores Regning gaae;  
 Thi al vor Tempo er, at vi til Tre skal tælle \*);  
 I Eder derimod med større Regning quæle.

At

Nuper erat medicus, nunc est vespillo, Diavulus:  
 Quod vespillo facit, fecerat & medicus.

Mart. Epigr. Lib. I.

\*) Soldatens Arithmetique bestaas ubi: Eins, Zwey, Drey.

At vi eens Haandværk har, I klarlig deraf seer;  
 I har det mere tungt; den Forskjel ene er.

Ach! (sagde da Per Ruus) jeg vilde heller trygle,  
 End hver Dag, som Soldat, mig lade slaae og prygle;  
 Hvor mange skønne Hug maa man ej gennemgaae,  
 Før man i Hovedet kan Exercitzen faae. —

Ej! (Kreg Niels Hverver) I maa ej saa frygtsom være!  
 Man i en Times Tid alt Saadant fast kan lære.

Det ikke er saa tungt, som Folk sig bilder ind;  
 Man til sligt Arbejd ej behøver alle Sind.

Et Dyr kan lære sligt, naar det lidt øvet bliver,  
 Langt mere I, som er en brav fornuftig Skriver.

Nej! intet Hereri jeg finder derudt;

Sær, naar borttages det, som er Pedanterie,  
 At slaae paa Tasken med den højre Haand tillige,

Og andet Lapperi. Thi (mellem os at sige)

Naar som jeg over sligt Captainen ivres seer;

Jeg deraf hemmelig tidt i mit Hjerter leer.

Meen' I, Soldater og ej være kan Pedanter,

Saa vel som lærde Folk, Studenter, Postillanter?

Jeg sige tør, Nads Degn en artig Hofmand er

Mod Christen Klim, som dog er Ober-Officer.

Ruus sagde: derom jeg ej meer vil disputere.

Der møder i den Stand saa meget andet mere;

En slet Soldat maa tidt med sulten Mave gaae,

Lidt Grovbrød kun og Vand til Middagsmaaltid faae \*).

Jeg

\*) Tu scabie frueris mali, quod in aggere rokit,

Qui

Jeg derimod, som med saa skønne Vare handler,  
 Hver Dag mig spækker med Rosiner, Sukker, Mandler,  
 Prost Mahlzeit! lieber Freund! (da Kreg Niels  
 Corporal)

De Vare ikke jeg misunde Nogen Skal,  
 De skønne Maver gir, skjønt Liberi paa Hænder;  
 Paa Snat en Pebersvend og Skrædder man jo kjender,  
 Soldater-Kost os fra slig Sygdom holder fri;  
 Soldaten derfor ej har Skrædder-Liberi.  
 Bort Livs Ophold vi har, og intet meer behøver;  
 Og naar vi intet har, vi andre Konster sver \*);  
 Hvo som til Nødtørst har, ej megen Synd begaær.  
 Det præfede vor Præst, Herr Samuel, igaar. —  
 Ja! (sagde Niels) det er ej megen Konst at stjæle;  
 Men man maa derfor sig i Galgen lade quæle.  
 En Kræmmer ellers og den Konst begribe kan;  
 Saa dygtig deri er, som En af Eders Stand.  
 Ach! (sagde Niels) en stok-steen-blind Soldat be-  
 skjæmmer \*\*)

Og deri overgaaer en serten-sjæe Kræmmer.

Men

Qvi tegitur parma & galea, metuensque flagelli  
 Discit ab hirsuto jaculum torquere Capella.

Juven. Sat. V.

\*) Derfor synger man i Visen:

Sæl er den Pige, som faaer en Soldat;  
 Thi, naar hun vil æde, saa stjæler han Mad.  
 Saa frydelig.

\*\*) Deraf berømmes Neoclides ndi Comedien, hvil-  
 ken



Men Nuus bestandig var, sig ikke høje lod;  
 Hvi skal jeg (sagde han) opoffre Liv og Blod?  
 Og, det som værre er, skal lade mig blesfere?  
 Nu miste Haand, nu Been, nu andre Lemmer  
 flere? —

At miste Haand og Been i Krigen, en Zirat,  
 En Herlighed er for en Krigsmand og Soldat. —  
 Zirat? (Kreg Nuus) end om en Kugle tog min Næse?  
 Det er heel zirligt jo, at snylte og at hvæse!  
 Folk skulde tænke, at det af Franzoser var.  
 I snakker kun for Gjæs. Der Nuus er ingen Nar!  
 Af lig Haardnakkethed Niels Hverver blev for-  
 bittret;

Hans corporalste Krop af Harm og Brede zittred'.  
 Man ej saa rasend' saae en Ulv, en Tiger, Bjørn.  
 Han efter Verten Kreg, hvis Navn var Dietrich Tørn;  
 Og sagde: kjære Bert! vil I Jer hos os sætte!  
 I Lov og Ret forstaaer. Jeg har en liden Trætte  
 Med denne ærlig Mand; hans Husbond, som I seer,  
 Af mig legitime for nylig hvervet er.  
 Jeg uforgribelig derover skulde mene,  
 At om Husbonden Sligt ej kan forstaaes ene;  
 Men, naar man Herren faaer, man da tilligemed  
 Bekommer Frugten og al anden Herlighed.

Bor

ten, omendskiøndt han var blind, kunde dog be-  
 dre stæle end andre Seende.

Ἔϊς τέν γε Νεοκλείδης, ὅς ἐστὶ μὲν τυφλός,  
 κλέπτων δὲ τοὺς βλέποντας ὑπερημόντισεν.

Aristoph. Plus. Act. III. Sc. 2.

Vor Bert, som havde i sin Ungdom vel studeret,  
 Og udi Lybek var in Jure informeret,  
 Satt', som en Præses, i sin Lænestol sig ned;  
 Niels som Respondens stod, sig stillede' heftig vred.  
 Vor Bert, der Nielses List og gamle Streger kjendte,  
 Stod ham da deri bi, mod Peder Ruus sig vendte,  
 Som stillede sig da for hannem gandske frum,  
 Med vaade Dine stod og ventede sin Dom.  
 Hvad er det, sagde han \*), for Støjen og for  
 Stimen?

Hvo Eslet faaer, den jo bekommer ogsaa Grimen \*\*).  
 At trætte om saa klar en Sag, er jo en Skam.  
 Man seer jo, her er Jus per prævalentiam;  
 Thi potiori jo res minor semper cedit.  
 I alle Lande det er eengang saa affledet:  
 Den, som Personen faaer, faaer ogsaa al hans Ret.  
 Hvo lidt lovkjyndig er, begriber saadant let. —  
 Niels Ordet fra ham tog: min Sag jeg haver vundet?  
 (Han sagde) Thi den Dom paa romersk Lov er grun-  
 det. —

End (sagde Ruus) om Paars sig Fanden overgav \*\*\*);  
 Ved Kraft af samme Lov mon jeg ej stod mig brav?  
 Tro mig, at Fanden ej er, meer end J, en Laabe;  
 Han paa den romersk Ret sig skulde og beraabe;

Han

\*) Nemlig Berten.

\*\*\*) Accessorium sequitur suum Principale.

\*\*\*) Poeten synes her at notere visse Poster de ac-  
 quirendo rerum dominio udi den romerske Ret,  
 som synes mere facti end juris.

Han efter samme Lov fik ogsaa Ret paa Ruus;  
Tilligemed Per Paars tog hele Paarses Huus.

Ved dette Svar da blev Respondens confunderet.  
Han sagde: jeg er ej saa meget højt studeret,  
Paa saadant Spørgsmaal at jeg strax kan give Svar.  
Jeg vilde ønske, at en Bog ved Haanden var \*)!  
Man kunde paa det Ord Diabolus opkaste,  
Og eftersee, om J med Villighed mig laste,  
Hvor vidt den Lov om sligt sig strækker, findes kan.  
Ach! (raabte Præsens) nej! thi Fanden er en Mand,  
Og derfor ikke kan til Corpus Juris høre.  
Sandt! (sagde Niels) med Snak man vil os kun  
forstyre!

Det Corpus Juris af de Gamle kaldet er  
Just for den Aarsags Skyld; af Titulen man seer,  
At saadan Ret kan ej til Nander vel sig strække.  
Med slig Objection J skal os ej optrække. —  
Lad være, (sagde Ruus) man saadant kun forstaaer  
Om legemlige Ting; J alt for vidt dog gaaer.  
Vor Husbond hvervet er; skal nu med ham tillige  
Alt, hvad ham hører til, forstaaes, maa man sige,  
At hver en Sukkertop, hver Mandel, hver Muskat,  
Som findes i vor Bod, er hvervet til Soldat.

Silentium ham da strax Præsens imponered',  
Og skreg: J være bør allene indbrullered

For

\*) Maaſkee Codex eller Pandectæ.

For sig Barbaries, for sig Bankundighed \*),  
 Thi den, som Suffertop og Mandler ikke veed  
 Fra christne Menneker at kjende og at stille,  
 Med den om Retten vi ej disputere ville. —  
 Min Flint, da sagde Niels, skal strax bevise, at  
 I os tilhører, og er hvervet til Soldat. —  
 Per Ruus paa sine Knæ da sagde: jeg ej nægter,  
 At jeg er Eders Mand, mod Retten meer ej fægter.  
 Ach! (sagde Verten da) det bedste Studium  
 Og allersikreste er Jus Canonicum; —  
 Ved Haanden derpaa tog Niels Hverver lidt tilside,  
 Og sagde: Broder! hvis Borgmester faaer at vide,  
 At sligt passeret er, saa bliver de dog fri;  
 Den hele Borgerstand vil staae dem deri bi.  
 For saadan Vold man tidt Soldater lader hænge.  
 Det bedste er, at vi dem lader løs for Penge. —  
 Saa ufremodentlig befriet blev Per Paars,  
 Og fast som nogen sig paa Vejen gav til Mars.

For dette Eventyr et Kors jeg finder tegnet  
 Med Paarses egen Haand; han selv det haver regnet

Fast

\*) Saadant Argument brugte ogsaa Strepsiades mod  
 sin Creditor, foregivende, at han ikke burde  
 have sine Penge tilbage, efterdi han var saa slet  
 i sin Physica.

*Πῶς οὖν ἀπολαβὴν τ' ἀργύρου δίκαιος εἶ;*

*Εἰ μὴδὲν οἶσθα μετεώρων πραγμάτων.*

Aristoph. Nub. Act. IV. Sc. 5.

Og vægrede en Anden sig for at betale en Jøde  
 i vor Tid, fordi han havde forraadt vor Herre.

Fast for det stærste, som paa Rejsen hændet var. —  
 I Tydske-Jochums Skrift \*) jeg derom fundet har  
 En sær Historia. (Hvo den Skribent til Drifke  
 Kun kjender, saasom jeg, om saadant tvivler ikke)  
 Han skriver mærkelig: at, just paa samme Stand  
 Da Peder hvervet blev, hans Dorte saae sin Hund  
 Heel usædvanlig staae med Fødderne at skrabe \*\*).  
 Den gode Jomfru man af sligt saae Modet tabe;  
 Thi for et Aar, da med Fidelle saadan gif,  
 Hun onde Tidender fra Callundborg strax fik. —  
 Der hændtes samme Dag og mange andre Sager,  
 Som Naturkyndige kun meget lidt behager.  
 Exempli gratia: af Bæggen faldt en Steen;  
 Skjøn Dorothea tog to Strømper paa eet Been;  
 Hun havde Matten før kun meget lidet sovet;  
 En Knappenaal hun fandt paa Gulvet uden Hoved;  
 Ved Middags-Tider hun med Ertesædet faldt;  
 Ja, det som nok er meer, paa Bordet spildte Salt \*\*\*);  
 En Rem paa hendes Sko gif gandske rent istykker \*\*\*\*).  
 Man veed, at saadant Alt er Barster for Ulykker.

En

\*) Hist. sui temp. pag. 404. seq.

\*\*) Naar Hunden skraber meget med Fødderne, holde troværdige Spaamænd for, at det betyder Lig. Og er Tydske-Jochum udi hans Reflexioner derover af samme Mening. Hist. sui temp. p. 406.

\*\*\*) At spilde Salt paa Bordet, betyder gierne, at man faaer Pung inden Aftenen.

\*\*\*\*) At en Sko-Rem gaaer i Stykker, haver ogsaa de



En fæl Kat-Ugle man paa Taget ogsaa saae \*);  
 Hun selv et heftig Spring fik udi store Laa;  
 Man hørte Knarken nu i Bænken, nu i Senge;  
 Og vilde Erterne sig samme Dag ej mange.  
 Af Saadant isnet blev Skjøn Dorothea Blod;  
 Hun mærkede, at en Ulykke forestod.

\*\* \*\* \*

E n d e.

de Gamle holdet for et ondt Mærke. Derover  
 kjemtes meget artig udi et Fragment af Menan-  
 dri Comedier, hvorudi forestilles en fattig Mand  
 bestyrket over, at hans Sto-Nem gik i Stykker.  
 Men en Anden trøster ham dermed, at det ske-  
 de naturligvis, efterdi Sto-Nemmene vare saa  
 gamle, at de umuligen kunde holde længer.

\*) Introit in ædes atër alienus canis;  
 Anguis per impluvium decidit de tegulis;  
 Gallina cecinit; interdixit hariolus;  
 Haruspex vetuit ante brumam aliquid novi  
 Negotii incipere. Qvæ causa est justissima.

Terent. Phorm. Act. IV. Sc. 2.

Hvad Saadant haver at betyde, vidste heel vel  
 den gamle Mand, der sagde:

Non temere est, quod corvus cantat mihi nunc  
 ab læva manu:

Semel radebat pedibus terram, & voce cro-  
 cibatur suã.

Plaut. Aulul. Act. IV. Sc. 3.

## Titler og Fortaler

til den første, af Autor selv besørget, Edition  
af Peder Paars.

- 1.) Titelblad til den første Editions første Bog.
- 2.) Fortale til Indbyggerne i de Nyebyer.
- 3.) Just Justsens Fortale til den skjonsomme Læser.
- 4.) Titelblad til den anden Bog.
- 5.) Titelblad til den tredje Bog.
- 6.) Hans Mikkelens Fortale til Kjøbenhavns Indbyggere.

**NB.** Den anden Fortale ved denne Bog er Just Justsens Betænkning over Peder Paarses Historie; men da denne forøget og forbedret efter tredje Edition allerede her er aftrykt, forbigaaes den her.

I.)

En sandfærdig

## n y W i s e

o m

P e d e r P a a r s,

som gjorde en Rejse fra Gallundborg  
til Karø.Skreven til Lægedom, Trost og Husvælske for alle  
godt Folk, som lide Kors og Modgang.  
her i Verden.

af

Hans Nikkelsen,

Borger og Indvaaner i Gallundborg.

Med Fjønne Anmærkninger neden under, efter den  
nye Maade.

Enghes efter den Melodie:

Arma virumque cano &amp;c.

Eller som den gamle østerlandiske Wise:

Ἄνδρα μοι ἔννεπε Μοῦσα &amp;c.

Klinger vel til alle Slags Instrumenter, især til  
Hakkebrædt eller Lire.

Trykt i dette Aar.

2.)

2.)

## Fortale

til

Indbyggerne i de Nyeboder, dem som boe  
langs ved Borden, item alle dem som høre  
under Seignr. Nagels Fane.

Kjære Venner! den store Begjerlighed, I have til at læse Biser, haver opmuntret mig at skrive paa Vers denne Historie om Peder Paars, forbum Kræmmer og Handelsmand udi Callundborg. Jeg haver ikke gandske kundet bragt den til Fuldkommenhed, formedelst Mangel paa gode og oprigtige Documenter om hans sidste Eventyr; thi jeg har ikke villet melde om videre, end hvad jeg har kundet bevise af hans Journal, som denne store Mand enten selv har skrevet, eller hans Svend Peder Ruus, som i Historien kaldes hans Skriver, haver antegnet. Saadan mærkværdig Historie kan være Eder mere til Nytte og Opbyggelse, end de, som I udi Hobetal hver Dag kjøbe, nu om En, der har vrifket sit Been udi Lybek; nu om et Huus, som er afbrændt udi Westphalen; nu om en Kalv, som er fød med en Top paa Hovedet, eller Falbelader paa Benene. Derpaa anvende I dog en temmelig Deel Penge, hvormed I kunde kjøbe  
andre

andre gode og nyttige Bøger, saasom denne sandfærdige Historie om Peder Paars, om hvis Rigtighed, jeg haaber, Ingen er saa vantro, at ville tvivle. I kan, Kjære Venner! lære af denne store Helts Exempel, hvorledes man skal stille sig udi Kors og Modgang, og tilligemed opmuntres til Dyd og Tapperhed. Men hvad kan I lære af de mange andre Biser, som blive trykte udi saadan Mængde, og ere som en liden Skat paa Landet, end en Hob Bagateller og Urimeligheder, jeg vil ikke sige Løgn, formedelst den Respekt jeg haver for de lærde Mænd, der lægge deres Hoveder iblød paa at finde saa mange Riim, som man seer udi Enden af endeel deres Vers? Hvis jeg kan overkomme flere Documenter, og faae mere Oplysning om denne store Mand's Historie, skal jeg lade komme for Lyset en anden Part deraf.

Skreven i Callundborg.



3.)

**Just Justesens Fortale til den  
skjønne Læser.**

---

Omendkjødt Auctoris fornemmeste Hjærte har været, at raillere med de mange Viser, som af gemene Folk her blive læst med saa stor Begjerlighed, hvilket kan sees af hans Fortale: saa har han dog tilligemed villet skjæmte med prægtige heroiske Vers. Og ligesom den franske Satyricus Monsr. Despreaux haver taget saadan ringe Materie, som hans Lutrin, at udføre i en prægtig Sang: saa haver ogsaa vor Auctor udvalgt sig en meget ringe Materie, nemlig en Mand's Rejse fra Gallunborg til Mars. Og, ligesom udi Homeri Odyslea Minerva og Neptunus, udi Virgilii Libris AEneidos Juno og Venus, contrecarrerer hinanden: saa haver her Invidia og Venus faaet samme Partes. Sandelig, naar man tager af Homero og Virgilio Guder og Gudinder, og det, som man kalder Merveilleux, er det øvrige meget mærvt, nemlig: tvende Mand's Rejse fra een Sted i den midlandske Sø til den anden. Saa det synes ikke umagen værdt, for Materiens Skyld, at lade mig Ungdommen

Holbergs Skrifter. 7de Del. 9 tygge

tygge saa længe derpaa ubi Skolerne. Det meste man skal kunde bebrejde vor Autor, er, at han ikke pragtig nok haver talt om sine Guder; men som han aldeles ikke er for det, som man kalder Galimatias, men allene for Burlesque, saa haver han ladet sig nøje med nogenledes at soutenere Gudindernes Characteres. Guderne har han forestillet saa eenfoldige forsættligvis. Hans Heros, Perder Paars, er sig altid selv lig, og bliver hans Character ubi den Post bedre souteneret end Don Quixots hos Cervantes, som denne berømmelige Autor undertiden roser, undertiden raillerer. I det øvrige anseer jeg disse Vers heller som et lystigt og fremtsomt Skrift, end som en Satire; saasom intet derudi findes, som Noget skal støde sig paa, endogsaa Anholts Indbyggere selv, som for hundrede Aar siden ikke gave sig ud for de største Helgene; især, saasom jeg veed, at Poeten er saa stor en Hader af plumpe Satires, som han er Elsker af saadan Slags Skjemt, som findes i dette Skrift. Og saasom det er et Specimen paa et dansk Poema Heroico-Comicum, saa har det ikke kundet være anderledes; efterdi innocente Raillerie er ligesom Sjælen ubi saadant Poema,

4.)

Den berømmelige

Peder Paarses

H i s t o r i e s

Anden Bog.

Med samme Just Justesens

Anmærkninger.

---

Trykt kort efter den første Part.

D e

5.)

5.)

Den berømmelige

Peder Paarses

Historie

Tredie Bog.

Med samme Just Justesens

sprenglærde Anmærkninger,

og

en dobbelt Fortale.

---

Trykt fort efter den anden Part.

6.)

6.)

Hans Mikkelsen, privilegeret Hvidt-Vids-  
Brygger i Callundborg, ønsker Kjø-  
benhavn's Indbyggere Salutem!

---

Kjære Venner! jeg har fornummet, at nogle af Eder  
skulde tvivle om denne sandfærdige Peder Paarses Histo-  
rie, og holde den for Digt og Tant. For at betage dem  
alle de Tanker, skal jeg ubi en anden Edition citere alle  
de Bøger, hvoraf den er sammensmedet, saasom: Paars-  
ses eget Diarium, med Peder Rujses Continuation; An-  
ders Strymands Sø-Journal; Jens Blofs Chorogra-  
phia Insulæ Anholt; Tydske-Jochums Historia sui tem-  
poris; Gamle Gunnilds Liv og Levnet, beskrevet af  
Christen Stork; item en gammel Callundborgs Krø-  
nikke in Manuscripto, som jeg har arvet efter min Fader  
Mikkel Hansen. Og paa det Ingen skal have ringeste  
Aarsag meer at tvivle om Historiens Rigtighed, skal jeg  
citere ikke allene Bøger, men endog Paginas deraf. Jeg  
haver ogsaa ugjerne fornummet, at Nogle ville holde den  
for et usømmeligt og ondt Skrift; hvorfor jeg har om-  
bedet Seignr. Justesen, olim Philos. Baccal. og Alum-  
nus i Hofmesters Boder, saasom han er en kær Mand,  
der ubi sin Ungdom adskillige Gange har responderet med  
stor



for Berømmelse, og derforuden fører en hoas Pen, at  
 skrive Noget, dette Skrift til Forsvar. Kjære Venner!  
 bringer mig ikke af min gode Humeur! jeg er en svag  
 Mand! I vide jo, at det har ingen Art at gjøre Vers,  
 naar man har Hovedet fuldt af Bekymringer:

Qvis locus ingenio, nisi cum se carmine solo  
 Vexant, & Dominis Cyrrhæ Nylæque feruntur  
 Pectora nostra, duas non admittentia curas?

Hvo der vil gjøre Vers, maa have Sindet frit. Det  
 haver jeg stakkels Mand ikke! man glemmer aldrig at  
 gjøre mig fort hos Borgemeester og Raad; nu beskylder  
 man mig, at jeg ikke brygger godt Øl; da dog mange  
 af mine Naboer kan vidne med mig, at jeg brygger det,  
 om ikke saa stærkt, dog saa reent og vel kaaget, som no-  
 gen Anden. Mit Øl er bleven drukken med stor Smag  
 udi Hamborg. Til Kiel, hvor jeg har skicket een Tønde,  
 har man skrevet efter fire andre. Saa at man kan see,  
 at det er ikke for Ølets Skyld, men udaf Hab, man ta-  
 ler ilde om mig.

Jeg har for to eller tre Maaneder siden kundt lade  
 denne Trede Bog komme for Lyset; men er detsfra ble-  
 ven affrækket, saasom jeg har fornummet, at en Lands-  
 bydegn har udi et haardt Skrift ivret sig saa meget imod  
 denne Historie; hvilket er saa meget des farligere, efterdi  
 det godt Folk kan letteligen indbilde gemene Almue, at,  
 naar man skjemter med en Degn, som er det høje og vig-  
 tige Embede betroet, at sige Amen udi Kirken, man da  
 nødvendig ogsaa skjemter med Religionen. Valete plu-  
 rimum!



Af  
Forberetningen  
til  
Qvart = Udgaven.

---

Man haver hermed den Fornøjelse at overlevere Publico et nyt Dplag af vor ubødelige Baron Holbergs heroisk-comiske Poema, Peder Paars, saadant som det i en før nogle Maaneder siden udstædt Subskriptions-Plan er anmeldt. Udgiverne troe herved at have opfyldt det i samme givne Løfte: at opsøre Peder Paars i en Klædebragt, der kunde passe sig paa den Person, som han forlængst er anmeldt at skulle forestille paa Skuepladsen. Længe siden havde dette sindrige Poema fortjent at ikklædes en bedre Dragt end den, det hidindtil har været seet udi, og fremstilles i en Skikkelse, der kunde være baade dets indvortes Godhed, og dets berømmelige Forfatters Anseelse værdig. Det var billigt, at Hønsomme Danske viste Agtning for et Skrift, der af sin Autor er forfattet i den patriotiske Hensigt, at befordre sine Medborgeres Fornøjelse, Sprogets Anseelse og Fædrenelandets Ære, og som fuldkommen svarer til denne Hensigt. Skrifter af en vis Art (især blandt Bittigheds-Værker eller de saakaldte Ouvrages d'Esprit) saadanne, som hos en Nation ere de eneste

eneste i sit Slags, og altsaa forestille afgjørende Prøver paa, hvad der hos det Folk, i det Land, i det Sprog, kan i den Skrive-Art bringes tilveje, saadanne Skrifter, sig vi, ere ikke længere at ansee som sine Forfatteres alene, men blive Nationens, og, naar de holde Egevaagt med de Prøver, som andre Nationer kan have at opvise i det Slags, tilegner Fædrelandet sig Ære deraf. Vi tage ikke i Betænkning at erklære Peder Paars for et saadant Skrift. Den er af sin Forfatter bestemt til at være en Prøve paa et dansk Poema heroico-comicum, og forfattet med den Gejst og Lykke, at den fuldkommen forsværer sin Plads iblandt det Slags Poemata, og fortjener at sættes ved Siden af en *Secchia Rapita*, en *Sudibras*, en *Lutrin*, trende Digte, som trende af de meest fløbne og oplyste Nationer gjøre sig en Ære af at eje. At have et saadant Digt i vort Sprog kan ikke andet end være Nationen til Ære; og enhver Elsker af den danske Litteratur maa fornøje sig over, at vi endog i det Fag have noget at sætte i Ligning med det bedste af Fremmedes. Men, uagtet al sin indvortes Værd og sin Forfatters Anseelse, har dette Digt hidindtil ved en selsom Skjæbne, næsten lig Heltens, som det besynger, havt det Uheld, hver Gang det har trædet op paa Skuepladsen, at fremvise sig i den fletteste og uanseeligste Dragt og Skikkelse, som der kunde gives et saadant Skrift. Saa det er vist ikke formedelst dets udvortes Anseelse, at det endnu læses af Kjendere med samme Begjerlighed og Fornøjelse, som for et halvt hundrede Aar siden, da det først udkom. Vi have derfor, som Danske, for hvilke Nationens Ære endog i Smaating ikke er ligegyldig, troet os

gjøre

gjøre vel i at drage Omsorg for, at et Skrift, som gjør Fædrenelandet Ære, æres og paastjønnes igjen af det, og en Forfatters Æreminde fornyes, hvis Sukommelse i mange Henseendet bør være vore Landsmænd kjær og ærværdig. Til den Ende have vi besørget nærværende Udgave af dette Poema, hvor Peder Paars træder for Lyset i en udbortes Gestalt, der, som vi haabe, nogenlunde vidner om dens indvortes Værdi, og svarer til den Ansæelse, den, som et Vittigheds-Værk betragtet, fortjener.

Det bliver ikke vor Sag her at gjøre Lovtale enten over dette Poema eller dets Forfatter. Digtet taler for sig selv, og en Holbergs Navn berømmer Digteren. Vi vil allene sige, at sindrig Opfindelse, ærbar og tørleende Ironie, fin og skarp Satire, sund Morale, og i Besynderlighed en vis Forfatteren egen Gave til at bynne og sammenpaffe Latterligheder tæt paa hinanden, ere de Egenskaber, som ubmærke Digtet, og afbilde Digterens muntre og fyrige Gejst. Saa Holberg i den Henseende, som Poet betragtet, fortjener Sted ved Siden af en Voileau, en Butler, en Tassoni; skjøndt ham ellers i Henseende til hans mange andre og adskillige Slags vigtige Skrifter, tilkommer Fortrinet. Peder Paars er derfor uden et virkeligt Original, og det saa fuldkommen som noget af de tre ovenbenævnte, for dens Tid udkomne, Poemata, ja endog snart mere end disse. Thi disse Forfattere have taget virkelige Begivenheder og øvet deres Digtekunst paa; saaledes sigier den engelske Poet med sin Hudibras paa Independenternes Sværmerier og Optøget i Engelland i Carl den Førstes Tid; den Italienske besynger i sin Secchia en Krig, som i det trettende Se-

culo,

culo skal være ført imellem Stæderne Modena og Bologna, hvortil han digter en latterlig Tilbragelse at have givet Anledning; og den franske Digter har lagt til Grund for sin Lutrin en i hans Tid indfalden bekjendt Tvistighed imellem le Trelozier og le Chantre de la Sainte Chapelle i Paris. Peder Paarses Historie derimod grunder sig ikke paa nogen virkelig Begivenhed, men er et blot Digt og ganske af Autors egen Opfindelse, som haver selv skabt sig sin Materie, og taget baade Stoffet til sit Poema, og dets Udarbejdelse, af sin egen Hjerne. Dette Poema er da heller ikke en Efterligning enten af Lutrin eller noget af de tvende andre Digte. Secchia Rapita synes Forfatteren den Tid ikke at have kjendt noget til, efter som han ingensteds taler om dette Digt. Og i Almindelighed erklærer han, (i Just Justesens Betænkning over Peder Paarses Historie) at han, til dette Poema at forfatte, intet haver laant af Fremmede, undtagen det Sted i den første Bogs tredje Sang, hvor Slaget med Bøgerne holdes, hvori han haver imiteret Boileau. Dette er dog skeet saaledes, at Imitationen selv er under hans Behandling bleven paa en vis Maade original. Skal han ellers siges at have sat sig noget for til Monsier, da bliver det nok Æneis og Odyssea, som han paa en comisk Maade har villet imitere; af hvilke han og, som af Titelen til den første Udgave sees, haver taget Melodien til sin Vise. Ligesom han og i Digtet selv tager sine fleste Lignelser af Virgilio og Homero, og ellers overalt, hvor Lejlighed gives, anbringer og henfigter paa Steder af disse og andre gamle Poeters Bærter. Hermed nægtes dog ikke, at jo de fornævnte episk-comiske



ffe Poemata have givet ham Anledning til at falde paa den Tanke at skrive et saadant selv. Thi (som han tilkjendegiver paa adskillige Steder, særdeles i Fortællingen til sine Epigrammata) da han saa, at vi indtil den Tid ikke havde i vort Sprog noget Digt af den heroisk-comiske Art, hvoraf andre Nationer havde saa gode Stykker at opvise; besluttede han, for at afhjælpe denne Mangel hos os, at forsøge sig i den Digtkunst, og forskaffe os en Prøve af et saadant Digt. Han gav os da Peder Paars, og Prøven blev et Mesterstykke.

Hvad vi fornemmelig lægge Mærke til iblandt de af os forhen antegnede Dyder og Egenheder, som udmærke dette Poema, ere især tvende besynderlige, og dette Digt fremfor andre egne. Den første er en i visse Maader højtidelig, og under største Alvorligheds Skin forstulken, Ironie, som vi næsten tør ligne med den, en Cervantes bruger i sin Helts Historie. Denne ironiske Alvorlighed, som Poeten ikke allene ifører sin Helts Person, men og selv paatager sig i sin egen, udgjør næsten overalt den herskende Tone i Digtet. Samme viser sig fornemmelig i visse Betragtninger, som anstilles over de meest comiske og for Helten udmygende Begivenheder, som Poeten med en vis paatagen Ridfærhed for sin Helt, og tilsynværende største Alvorlighed, udlægger til hans Ære. Til Exempel herpaa kan, iblandt mange, tjene følgende Steder: Pag. 77 v. 5-12 hedder det om Fredsslutningen med Røverne, i hvilken Paars med hans Folk blev udplyndret:

Saa hurtigt blev den Fred, Per Paars til første Ære. —

it. — — — — — Saa endtes denne Krig,  
 Hvorudi Peder Paars blev mere stor end riig.

Pag. 213 v. 19 seq. gives over hans angestfulde Stilling og Udfærd i at modtage og læse det Brev, som Pigen bragte ham om Natten, saadan Betænkning:

Uf dette sees kan, med hvilke Sindets Gaver  
 Den store Peder Paars beprydet været haver, ic. — —  
 Hvad Visdom var det ej, i Hast det saa at lave,  
 At han saa Ryggen fri mod hende kunde have!  
 Med hvad Forsigtighed han ej mod Brevet tog,  
 Det læsede, og tidt paa hende Øjne slog! ic.

Pag. 321 v. II. seq. dømmes om den Laalmodighed, med hvilken han, da han var hvervet, stikkede sig deri, uden at gjøre Modstand, saaledes:

Den Post en stor Birat er i min Heltes Levnet!  
 Han meget lettelig sig kunde have hævnnet,  
 Ja kunde have sin Modstander undertrykt; ic.

Der næst viser samme Egenkab sig i den satyriske Ros, som lægges paa visse Urimeligheder, saasom: Pedanteri, Pag. 299 v. 5=8, urimelig Laushed og overdreven Forsigtighed, Pag. 300=302; i Romaners ironiske Anprisning, Pag. 106 seq., Pag. 307=310; i comiske-prægtige Beskrivelser over ringe Ting, Pag. 186 seq., Pag. 194 seq., Pag. 303 seq.; og mere saadant. Den anden Hoved-Egenkab ved dette Poema er en vis vor Autor egen Gave til at proppe og sammendynge Latterligheder paa hinanden i sine enfoldige eller comiske Personers Fortællinger. Til Bevis herpaa ville vi anføre nogle af de fornemteste Steder, hvor saadant skeer. Saasom: Pag.

128 v. 23 seq., hvor i tvende Vers indeholdes fire Urimesligheder:

— — — — — D! hvilke stemme Flatus!  
(De kaldes saa paa Grass) den lærde Hypocratns,  
En gammel jydsk Doctor, for otte tusind Aar,  
Har skrevet saa derom: — — — — —

Pag. 174 v. 13 seq., hvor en Taabelighed rettes med en anden lige stor:

Han hjerteligen loe af det, hun havde sagt:  
At det paa Anholt var — — — — —  
Men det jeg veed, at sligt ej skeet er i vort Hjem,  
Min Hjerre! (sagde han) men i Jerusalem.

Pag. 206 v. 17 seq., hvor en latterlig Oversættelse af de Ord: Man schreibet von Paris, es habe kein Gefahr, endnu latterligere beundres:

Bist! (sagde hun) det Endst jeg fatter meget snart:  
I Paradis fra os er nu fast ingen Gært.  
Jeg vidne kan med Eed, Herr Pastor! at om hende  
Jeg aldrig vidste, at hun Bogstav kunde kjende,  
Sangt mindre, at hun var saa færdig i sin Endst.

Pag. 318 v. 8 it. II-14, hvor, i Underretningen om Ario, møder næsten i hver Linie en ny latterlig Urigtighed:

Den Mand i Grækenland var Bispens Famulus — —  
Jeg veed, fra Famulus han Herreds-Provest blev;  
Og i Kong Frodes Tid man ham af Landet drev.  
Den samme Herreds-Provest blev ynkelig omkommen,  
For han sig havde først opsat mod Lutherdommen.

Og saaledes flere Steber. Naar man hertil lægger Forfatterens overalt i Digtet indstrøede moraliske, alvorlige eller satyriske, Betænkninger over almindelige Misbruge

og vedtagne Forbomme, udførte som oftest med stærke Træk og lykkelige Vendinger; saavel som de vel anlagte latterlige Situationer; ret tegnede og vel underholdte Characterer; helbige Anvendelser og beqvemt anbragte Steder af gamle Auctores; og mere saadant, som jævnlig i Digtet afverler med hinanden, kan det ikke nægtes, at jo dette Poema besidder mange virkelige, og med dets Art og Natur passende, Skjønheder.

Derimod er det og paa den anden Side bekjendt, at dette Værk ikke haver været aldeles fritaget for at dables, men at man haver, især i Begyndelsen, havt endeel derpaa at udsætte. Adskillige Critiquer og Indvendinger have været gjorte derimod, nogle med, andre uden Grund. Disse betræffe Skriftet enten som Poema betragtet eller som Satire. Den vigtigste Beskyldning er den, der er gjort imod det i sidste Betragtning, nemlig: at der i dette Poema med Charactererne var sigtet paa visse Personer. Forfatteren igjendriver denne Beskyldning med flere, baade i det hertil i Anhanget søjede tredje Skjemtedigt, saa og i Fortalerne til dette Værk, (for nemmelig Just Justsens Betænkning) og i dem til Skjemtedigtene, hvilke for det meste gaae ud paa at vise, at Satiren og Charactererne i dette Digt ere almindelige og altsaa uskyldige. I Fortalen til Skjemtedigtene bevidner han helligt, at han, langt fra at sigte paa Noget i Gærbeleshed, heller har svækket Satirens Styrke, og offeret mangen et godt Indfald, ja vendt adskillige Characterer om, naar han tænkte, at Noget maaskee kunde hentreje dem paa sig. Dog tilstaaer han oprigtigen, at han i den fjerde Bog af Peder Paars har skjæmtet med

nogle

nogle Personer, men først efter at man havde eftertrykt hans Skrifter, og adstrøet Pasquiller imod ham selv. Man seer dog, at saadan Erklæring ikke haver tilfulde befriet ham fra denne Mistanke; thi end i hans seneste Skrifter beklager han sig over, eller og fremter med dem, der søgte Nøgler, og vilde udele hemmelige Meninger, og trække Penegnelser, saavel af dette Digt, som af hans andre satyriske Skrifter. Vi holde for, at man bør lade hans Forsikkring gjælde, og troe, at hans Satire ikke er personlig uden der, hvor han selv tilstaaer det. Til at tale videre om denne Mistanke, og den derved Forfatteren paadragne Ulejlighed, faae vi siden Anledning.

En anden vigtig Indvending, som haver været gjort imod dette Poema, er: at Poeten haver spottet med Homero og Virgilio. Vist nok havde han havt meget uret deri, om han havde gjort det; men vi haabe, at, naar hans sande Mening ret udvikles, vil det befindes anderledes. Til at give sit comiske Poema en ret heroisk Anseelse, haver han holdt det fornødent at bruge Allusioner paa disse den episke Poesies Mønstre. Det samme haver baade Boileau og Butler gjort for ham; uden at man har meent dem dermed at have villet spotte ovennævnte gamle Digtere. At vor Poet laaner hine Gamles Lignelser og Beskrivelser, og anvender dem paa sine latterlige Personer og comiske Optrin, derved tabe de jo intet, som have brugt samme til værdige Ting. At han lader Jolus, Neptunus og andre Guder optræde i en latterlig Skikkelse, derved fornærmes hine ikke, som have fremstillet de samme paa en alvorlig og saadan Maade, som de efter deres Religions-Grundsætninger kunde. At han  
badler



badler deres Helte, og viser disses Ufuldkommenheder,
 derved blive jo ikke Digterne selv lastede, eller deres Vær-
 ker forringede. Vel tilstaae vi, at han erklærer i en af
 Fortalerne, (her Pag. 337) at han har villet fremte med
 prægtige heroiske Vers; men dette gaaer dog i Grunden
 ikkun derpaa ud, at Materien i disse Digte, naar den
 aflædes af sin poetiske Prydelse, siger historice ikke ret
 meget. Saadan sin Mening haver han og yttret i et af
 sine Epigrammata (Lib. 5. Epigr. 4.) som han giver denne
 Overtskrift: Poema heroicum sine episodis, sine Aenei-
 dos liber unus, hvor han i otte Linier giver en satyriske
 Indhold af den hele Aeneis. Men med alt det mene vi
 ikke, han kan holdes for at have spottet med de tvende
 ovenbenævnte store Alderdommens Digtere. Han kunde
 jo, uden at nægte disse sin Højagtelse, eller deres Værker
 sin Pris, sige, at deres Materie var, uden Digterens
 Behandling, tør og maver, og deres Helte meget ufuld-
 komne. Man veed, det tilkommer en episk Digter at
 forædle sin Materie, og, ved at indlæde Historien i Op-
 digtelser, berige den med adskillige indflettede Begiven-
 heder, udjire den med vel udsøgte Billeder, prægtige
 Beskrivelser, vel dannede og vedligeholdte Characterer,
 og andre Poesiens Prydelser, selv at skabe den til et Poe-
 ma. Man kan derfor, uden at beundre enten Achilles,
 eller Ulysses, eller Aeneas, uden at holde enten hins
 Brede med sine Følger, eller disses Rejser og Bedrifter,
 for saa meget mærkelige historiske Begivenheder, agte Ho-
 merum og Virgilium for meget ypperlige, ja de største
 Poeter, og deres Værker ulignelige. Desmere Kunst har
 de viset, des større Mestere har de været, dersom de over

en mindte frugtbar Materie, over ufuldkomne Helte, dog har givet os saa fortræffelige Digte, som saa mange Aarhundrede igjennem har vedligeholdt den hele lærde Verdens Beundring, og i hvilke opdages jo flere Skjønheder, jo længere de læses. Digterens Vre maa vel stilles fra Heltens; han skal ikke have sin Pris af den, han vælger at besynge, men af sit Digt; og Digtet ikke sin Værdi af Materien, men af Behandlingen og Digterens Gejst. Æneas var vist nok ikke den Helt som Henrich den Fjerde; men er derfor Æneis et mindre episk Poema end Henriadet? Vi have altsaa Grund til at tro, at Holberg med det af os anførte ikke kan have havt den Hensigt at drive Spot med de fornævnte tvende ærværdige Digtetekunstens Fædre. Han havde allerede da alt for vel og med Smag læst deres Værker, (derom vidner dette Poema selv), til at han ikke skulde have indseet deres Skjønheder, og, naar han det havde, kunde det umuligt falde ham ind, enten at have eller vise for dem nogen Ringeagtelse. At hans sande Mening i denne Sag er saadan, som vi her have forestillet den, sees tydelig af et Sted (i det følgende her aftrykte tredie Skjæmbdigt, hvor han kortelig fremsætter samme med disse Ord:

Man for Æneæ Skyld Maronem læser ej. — — it.  
 Man med Forundring læs Homeri gyldne Bog,  
 For Phantasieens Skyld, ej for det græske Log.

Desuden har han i sine andre Skrifter noksom lagt for Dagen sin Mening om disse Digteres Værd, og overalt i Almindelighed vist, at han var en Ven og Kjender af de Gamle.

Iblandt de Indvendinger, der betræffe dette Bærl som Poema betragtet, eller have været gjorte imod dets Plan og Indretning, ere de fleste saadanne, som enten have ingen Grund, eller, om de have nogen, ere af liben Vigtighed. Hvad de Fejl angaaer, der have i Begyndelsen været Digtet forekastede, i Henseende til Poesien, Versificationen, Accenten, Sproget, visse Udtryk, og andre til Udarbejdelsen henhørende Ting; da ere de derover gjorte Critiquer for største Delen i den her i Anhanget (her S. VII til XXII) indførte Just Justesens Betænkning over Peder Paarses Historie undersøgte, og, som os synes, temmelig grundigen og tilstrækkeligen besvarede. Og af nyere Critiquer af dette Slags er os ingen forekommen saa betydelig, der kunde fortjene i Besynderlighed at anmærkes. Ikke at vi hermed ville erklære dette Poema for aldeles fri og reent for Fejl, eller paastaae, at der ingen Indvendinger derimod med Høje kan gjøres. NoGLE Uagtsomheds-Fejl have vi selv opdaget, som have været for smaa til at opholde Poeten eller standse hans Geist i sin Fart, da han skrev, men som han ved overlagt Undersøgelse, hvis han siden havde taget sit Digt for sig nøjere at igjennemsee, lettelig vilde have fundet og rettet. Foruden de, som vi have taget os den Frihed at forandre paa egen Haand, hvorom herefter skal meddes, synes os endnu imellem tvende Steder, Pag. 127 v. 3 og Pag. 258 v. 17, at have funden en Modsigelse, som vi ikke tro os til at have. Sligemaade findes Pag. 324 et umage Vers, hvorpaa ikke noget andet sig dertil rimende sparer; endskjøndt forresten intet i Meningen kjendes at være borte, da Sammenhængen synes ganske heel

heel og uafbrudt; saa det ikke kan ansees for nogen Trykfejl, men maa være kommen saaledes fra Forfatterens egen Haand; ligesom det og af ham selv bliver i hans moralske Tanker Pag. 572 paa samme Maade anført. Men saadanne og saa let afhjælpelige Fejl (nogle saa andre af endnu mindre Betydning at forbigaae) nedsatte intet af Digtets Værdi, eller forringe Digterens Fortjenester og den Pris, der bør sættes paa hans Genie. Denne er afgjort, Digtets Værdi er bestemt, og det sin behørlige Plads iblandt Bittigheds-Værker anvist.

Men vi ville ikke længere opholde os ved dette Digts kritiske Undersøgelse, eller tale mere om dets indvortes Beskaffenhed, dets Dyrer og Fejl. Vi henvise Læseren, for at lære at kjende de første, til Digtet selv, og for at finde de sidste anførte og bedømte, til Anhanget, hvor det tredje Skjemtebigt, som udgjør sammes første Deel, Just Justesens Betænkning i den anden Deel, og de i tredje Deel indrykkede Udtog, give fuldkommen Oplysning om, hvad han i den Henseende kan ønske at vide. Meget mere bliver det her vor Hovedsag at give Læseren en liden historisk Efterretning om Digtets udvortes Omstændigheder; dets adskillige Editioner; dets Skjæbne i og udenfor Fædrelandet; de deraf gjorte Oversættelser; og endelig om dette vort nye Dplag og dets Indretning, samt hvad deri menes at være udrettet.

Svorledes dette Værk strax i Begyndelsen har opvakt Nysgjerrighed, og tildraget sig mange Læsere, vidner Forfatteren i det her i Anhanget indførte Udtog af hans latinske Epistler eller Levnetsbeskrivelse, hvor han siger, at af dette Poema bleve, i en Tid af

## 356 Af Forberetn. til Quart-Udgaven.

halvandet Aar, besørge de tre Udgaver, hvilket ikke med nogen dansk Bog tilforn var skeet. Af disse ere dog kun de to, den første og tredje, ægte og af Forfatteren selv foranstaltede. Om disse Udgaver ville vi meddele Læseren den Kundskab, som vi, deels af Auteurs egne Efterretninger, uddragne her og der af hans Skrifter, deels ved adskillige Exemplarers Sammenligning have fundet samle.

Den første Udgave har bestaaet af tre Bøger, som ere udkomne ikke paa eengang, men stykkeviis efter hverandre. Hvilket er klart ikke allene deraf, at paa Titlerne, som hver Bog har for sig selv, meldes udtrykkelig, at den anden Bog er trykt kort efter den første Part, og den tredje Bog kort efter den anden Part. Men endog viser det blotte Syn, det første man kaster Bjet paa Exemplaret, at de ikke kan være trykte paa eengang; da baade Trykken, som i den mellemste eller anden Bog er af større Stil end i den første og tredje, og Indretningen, især med Noterne (hvortil Henvisningen skeer i den første Bog ved disse Tegn (\*) og (+), men i den anden og tredje med Bogstaver) i hver Bog er forskjellig. I den første Bog er derforuden Siderne paginerede, men i den anden og tredje ikke. Den første Bog udkom under den Titel: En sandfærdig ny Vise om Peder Paars 2c., som findes her i Anhangets anden Deel under No. 1) (her Pag. 334) med tvende Fortæller, en fremtsom uden Navn, dog af Hans Mikkelisen selv, og een alvorlig under Just Justesens Navn; (hvilke sammesteds under No. 2) og 3) Pag. 335 og 337 ere indførte). (NB. Hans Mikkelisen er det fingerede Navn, som Poeten paatager sig selv som

Mu-



Autor, og under hvilket han har udgivet dette Poema og sine andre fremtsomme Skrifter. Just Justesen er det Navn, som Forfatteren tillægger sin opdigtede Commentator, under hvilket han har udgivet Noterne til dette Poema, samt nogle Fortaler og Betænkninger, som han til Oplysning og Forsvar for dette Digt og sine Skjæmte-digte eller Satyrer, saavel som Metamorphoses, har forfattet). Den anden Bog er udkommen nogen Tid herefter, under den Titel, som findes i samme Anhang under No. 4) Pag. 339, men uden Fortale. Og endelig den tredie Bog under den Titel, som staaer Pag. 340 under No. 5), igjen med tvende Fortaler, hvoraf den første, som er fremtsom, under Hans Mikkelssens Navn, er anført under No. 6) Pag. 341; den anden er den oftbemærkede Just Justesens Betænkning over Peder Paarses Historie, som af os ikke er indført paa dette Sted under næstfølgende Nummer, (her aftrykt foran Digtet, under Navn af Fortale til den tredie Edition), med hvilken den paa ny og forsøget udkom. Hvor lang Tid der ellers har været imellem den første og anden Bogs Udgivelse, er der intet, hvoraf man kan slutte sig til; men at der imellem den anden og tredie Bog har været i det mindste over tre Maanedes, sees af et Sted i Fortalen til den tredie Bog (her Pag. 342). At Forfatteren dog strax ved den første Bogs Udgivelse, har haft i Sinde at forsætte Værket, sees af den Anmeldelse, som han har føjet til Slutningen af samme Bog, saa lydende: "Hvorledes Peder Paars, som en Jason, ved Jomfruens, som den anden Medea, Hjælp, kom fra Den, derom skal tales i en anden Bog, saasnart jeg

"kan

”kan faae tilstrækkelige Documenter derom.” I hvorvel han nu ikke udfører alt dette i den anden Bog, men først med Slutningen af den tredie bringer sin Helt fra Den, har han dog ved Enden af den anden Bog sat de Ord: Reliqua desunt, ligesom han der havde været findet at ophøre med Digtet. I Slutningen af den tredie Bog giver han derimod Haab til Fortsættelse, med disse Ord: Jeg venter paa meer Oplysning og paa flere Documenter. Til disse trede Bøger er og endelig lagt den fjerde, dog ikke som de tre forrige, for sig selv udgivet, men et nyt fuldstændigt Dplag gjort af de tre forhen udgivne og denne nye fjerde Bog, som under eet udkom under Navn af den tredie Edition.

Denne tredie Edition bestaaer altsaa af fire Bøger, udgivne under en gandske ny og fra den forrige forskjellig Titel, med Aarstal 1720 paa; tilligemed en ny Hjemt-som Fortale af Hans Mikkelson (som indeholder fornemmelig en satyriske Fortegnelse paa de Skrifter og Documenter, som Autor singerer at have uddraget sin Historie af, og hvilke han siden i Bærket, i nye tillagte Noter, beraaber sig paa og henviser til); samt forommeldte Justitjesens forøgede Betænkning. Hvortil og er føjet et imidlertid mod Digtet udkommen Vers af en ubenævnt Forfatter, tilligemed satyriske Anmærkninger derover. Titelen paa denne Edition, med alle de øvrige nu opregnede Stykker, ere her, i samme Orden, som de i Udgaven selv følge paa hinanden, i ovenmeldte Anhang indførte under No. 7), 8), 9), 10) (her fra S. I til XXII). Efter disse komme Digtets fire Bøger selv, i en uafbrudt Følge af 348 Sider. Figurer i Trasnit ere satte til Begyndelsen

sen af hver Sang, og Dorotheæ Stadsmees Contrafej i Acbber foran hele Barket. Ligesom og, foruden andre her og der i Versene gjorde Forandringer, Begyndelsen af den tredie Sang i tredie Bog er anderledes end i den forrige Udgave, ved det at 148 Vers til samme i denne Edition af ny ere tillagte.

Smidlertid, førend dette Poema saaledes under eet kom for Lyset, var allerede af den første Udgave, eller de tre forhen udgivne Bøger, uden Forfatterens Samtykke, gjort et Eftertryk. Hvilket er Aarsagen, hvorfor Autor kalder sit eget ny fuldstændige Dplag ikke den anden, som det virkelig var af hans, men den tredie Edition. Dette har formodentlig ogsaa bevæget ham til at gjøre et heelt nyt Dplag saaledes af fire Bøger, og ikke udgive den fjerde Bog for sig selv, endskjøndt de forrige Bøger eller det første Dplag ikke endnu var udsolgt, som man af et Sted i Fortalen (her Pag. III) kan mærke. Ligeledes er det vel ogsaa det, der har fornemmelig bragt ham til at foretage sig adskillige Forbebringinger med dette sit nye Dplag, saasom: at forandre adskillige Steder, besynderlig i den første Bog: at gjøre det ovenmeldte anseelige Tillæg af 148 Vers til den tredie Bog: at tillægge nye Noter, især de satyriske, der indeholde Henvisninger til de opdigtede Skrifter, som i Fortalen nævnes og beskrives; (hvorvel han allerede ved Udgivelsen af den første Editions tredie Bog har været betænkt paa i et andet Dplag at tilføje saadanne Noter, som man ser af Fortalen til samme tredie Bog, (her Pag. 341) hvor saadant loves): og endelig at gire Barket med Figurer, hvilke, ihvor grove og uformelige de end ere, kan dog  
altid

altid ansees som en Forbedring, da de gjøre Indholdets Forestilling end mere comist. Saa var og, førend dette tredje Dplag kom ud, iblandt adskillige derimod gjorte Bers eet udkommen i Tryk, hvilket vor Autor har, som meldt er, i sit nye Dplag indrykket med derover gjorte satyriske Anmærkninger. Og er det formodentlig i Henseende til visse Udtryk i samme Bers, hvori dets Autor yttre sin Formodning om den Vej, han ventede, at Peder Paarses Forfatter vilde tage i Udførelsen af sit Poema, at denne har ladet sit Digt blive ufuldendet, og viist, at han vel kunde underholde sin Læser en Bog igjennem, uden at bringe det til den Ende, som Bersets Autor har forestillet sig og spaaet om. Uagtet nu Forfatterens Hensigt med dette ny fuldstændige Dplags Foranstaltning, og de dermed foretagne Forbedringer, kan, foruden den, at udgive sit Poema bedre og fuldkomnere, vel og tillige have været den, at gjøre ved sin forbedrede Udgave ovenmeldte Eftertryk ubrugbar, og uaffættelig; saa er dog dette Maal ikke bleven opnaaet. Thi Eftertrykken, som strax blev gjort fuldstændig, ved det at den fjerde Bog ogsaa blev eftertrykt, og Copie taget af Figurerne, er siden ikke allene bleven i Besiddelse af at være den almindeligste og meest bekjendte Edition af Peder Paars, men har endog havt den Lykke at blive Original for flere, og avlet Affødninger af sig, ligesaa eller mere fejlagtige end den selv er; i det, at hvad Digt der siden er foranstaltet af dette Poema, er alt gjort efter den anden Udgave eller Eftertrykken; da derimod intet nyt Dplag viides at være gjort af den rette ægte og fuldstændige Edition. Saa at denne sidste er i en vis Maade bleven rar

og sjelden forekommer, og ikkun Kjendere have vidst Forfjellen, og kjendt dennes Fortrin. Men det, som endnu er det uheldigste, er, at de to eneste Oversættelser, som vi vide at være gjorte af dette Poema, nemlig den tydske og svenske, ere begge udarbejdede efter bemeldte Eftertryk eller dens Copier; og intet Exemplar af det rette fuldstændige tredie Dplag er falden nogen af begge Oversættere i Hænderne. Hvorom siden nærmere skal handles.

Tiden, paa hvilken dette Poema først har begyndt at komme ud, eller den første Editions første Bog er udgivet, kan ikke kjendes af Bogen selv, eller bestemmes uden ved at slutte sig frem. Thi da Autor har havt den Løne at udgive sit Digt først under Titel af *27 Digt*; saa bør ogsaa denne Udgave ikke andet Tidmærke end *Visernes* sædvanlige: Trykt i dette Aar. Imidlertid kan man ved Slutning let regne sig til Tiden. Thi da der, efter Autors Sigende paa ovenanfarte Sted af de latinske Epistler, ere af dette Poema i halvandet Aars Tid gjorte tre Editioner, og der paa den Tredie af dem staaer udtrykkelig det Aarstal 1720; følger deraf, at den første maa være udkommen Aar 1719 eller saa omtrent. Vel siges i den Fortegnelse paa Holbergs Skrifter, som findes til Slutning i *Holbergianis* eller den første Deel af de kjøbenhavnske Samlinger, de tre første Editioner af *Peder Paars* alle at være udkomne i samme Aar 1720. Men enten maa dette være urigtigt, eller, om man vil forene dette Udsigende med Forfatterens, kan det skee paa denne Maade: at Udgiverne af de kjøbenhavnske Samlinger have beregnet det første Dplags Udgivelse fra den Tid, da dets sidste Deel eller den tredie Bog er trykt, og alt-

saa



faa det hele Værk kan siges udkommen, (hvilket, da Bøgerne ere udgivne efterhaanden, rimelig med nogle Maa-  
neders Mellemtid, er maaskee ikke skeet førend 1720);  
Forfatteren derimod har regnet fra den Tid, da allerførst  
noget af hans Poema er kommen for Lyset; hvilken og er  
den retteste Tidspunkt for Udgivelsen af Værket.

Om Eftertrykken eller den anden Udgave, og hvad Op-  
lag deraf igjen kan være gjort, have vi ingen anden Ef-  
terretning at meddele vore Læsere, end den, som vi selv,  
ved at sammenholde flere Exemplarer med hinanden,  
have fundet indhente. Iblandt de adskillige Exempla-  
rer, som vi have havt til Eftersyn, have været tre i no-  
gen Maade forskjellige, som hverken ere af den første eller  
trede Edition. Disse maa da altsaa høre til Eftertryk-  
ken, eller Copier deraf. Ved at betragte deres indbyr-  
des Lighed og Forskjellighed, ville vi see, hvor mange  
Editioner af samme kan udbringes. De have alle den  
samme Titel, som den første Edition: *En sandfærdig  
ny Visé 2c.* (Vid. Pag. 334). Det Første af dem bestaaer  
af tre Bøger, ligesom den ægte første Udgave; med den  
Forskjel, at, istedenfor i den første Edition den anden  
Bog er trykt med forskjellig Stil fra den første og tredje,  
som vidner om, at de efterhaanden paa forskjellig Tid  
ere udkomne; saa er derimod i denne alle tre Bøger trykte  
med den samme Stil. Hver Bog haver og, ligesom i  
den første Edition, sit eget Titelblad, og ny Signatur.  
Siderne ere ogsaa, ligesom der, allene i den første Bog  
paginerede. Men i Noternes Henvisnings-Tegn er der  
Forskjel i den anden Bog, hvor Henvisningen skeer i den  
første Edition ved Bogstaver, men her ved Tal. Vi  
holde

holde denne for at være det andet Dplag, eller det første og ældste Eftertryk. Det andet Exemplar er aldeles eens med det første, hvorfra det skilles allene derudi, at det haver den fjerde Bog med, ligesom og Anonymi Vers med Anmærkningerne. Dette ansee vi for at være af det samme andet Dplag, men af de Exemplarer, som først ere solgte efterat den tredie Edition var udkommen, hvorfra den fjerde Bog strax maa være eftertrykt, med en efter de forrige indrettet Titel, og dermed dette Dplag forøget. Det tredie Exemplar derimod er af et nyere Dplag, som kjendes fra det forrige derved, at det nederst paa det første Titelblad: En ny Vise ic. staaer de Ord: Med tilhørende figurer. Det følger ellers Side om Side med det forrige, undtagen i den fjerde Bog, som ikke alene i Sidernes Antal er forskjellig fra den fjerde Bog ved forrige Dplag, men endog i Tryk og Indretning fra de øvrige Bøger af den Edition selv, som den er bestemt at høre til. Paa Titelen af samme fjerde Bog meldes og om et Tillæg til den fjerde Bog, som er ganske nyt, uden at man kan vide, hvad dermed menes. I dette er tillige Anonymi Vers med Anmærkningerne dobbelt, trykt baade ved Enden af den tredie og Begyndelsen af den fjerde Bog. Af disse tre Exemplarer slutte vi os altsaa til tvende Editioner af Eftertrykken, nemlig: det ældste Eftertryk, eller det andet Dplag af Barket, først i tre Bøger, og siden med den fjerde Bog tillagt, og en nyere Udgave gjort efter samme. Om der ere flere, eller om maaskee den, som vi holde for den første, ikke er det, vide vi ikke; da os ikke ere forekomne flere forskellige Exemplarer, som derom kunde give Oplysning. Det fornemste

nemste eller Hoved-Kjendmærke, hvorpaa man ved første Bjekast kan skille disse eftertrykte Editioner fra den ægte første Original-Udgave, (thi den tredie fuldstændige er kjendelig nok ved sin egen forskjellige Titel, (som findes her Pagina 1) er en Trykfejl paa Titelbladet, i de der anførte Begyndelses-Ord af Homeri Odyssea: *A'ὐδρα μοι ἔννεπε Μοῦσα*, hvor den rette første Edition haver rigtig, som det bør være: *ἔννεπε*; men de eftertrykte: *ἔννεσε*; hvilket endog har forplantet sig paa Oversættelserne. Saa er og, hvilket strax falder i Øjnene, sammesteds det Ord *Viε* i Eftertrykket skrevet med et enkelt *B*, hvilket i den første Edition staaer med et dobbelt *B*. En Mærkelighed er der endnu ved de eftertrykte Udgaver at agte, nemlig: paa Titelen til den anden Bog, som i det øvrige ligner den her i Anhanget Pag. 349 anførte, meldes, efter Just Justesens Anmærkninger, om en apologetisk Fortale. Saadan Fortale findes nu ikke allene ej derved i noget af de Exemplarer, som vi have seet, men endog det strax efter Titelen følgende Blad, hvor Bogens første Sang begynder, haver til Signatur *B 2*. Denne Omstændighed melde vi allene som noget beynnderligt, det vi ikke kan forklare. Bessæffenheden af disse eftertrykte Udgaver ville vi ikke tale meget om. Holberg kalder den første af dem i Fortalen til sin tredie Edition (her Pag. II) det daarlige Bogtrykkerens Op-  
lag, og, som os synes, har han havt Grund til at kalde den saaledes. Thi, endskjøndt vi maa tilstaae, at Auctors egne rette og ægte Editioner ikke ere enten saa meget zirlige eller saa aldeles rigtige, at jo deri forekomme endeel ikke just smaa Trykfejl; saa kan vi dog sige, at

vi i Eftertrykken have fundet ikke allene mange flere saadanne Fejl, som forvirre Meningen og modsige Historien, men endog undertiden saadanne, som falde i det Latterlige. Iblandt en heel Hob, som vi af Hændelse, uden at lede derefter, ere komne over, ville vi kun anføre trende, som vi troe ere i sin Art mageløse. I det sidste Vers af den første Bogs første Sang (her Pag. 43) læses de sidste Ord: *Dog omkom ingen Mand*, i Eftertrykken saaledes: *Og undkom ingen Mand*. Det Vers i tredje Bogs første Sang, som staaer her Pag. 198 v. 7, hedder der: *Men Elskovs hede Brand med Ild man ej kan slukke*. I de Ord i Just Justesens Betænkning (her Pag. X næstsidste Lin.): *"Naar jeg ligner hans (Boileau's) Lutrin med Per Paarses Historie"*, er Lutrin i den første Eftertryk forvandlet til Lutin, og i den nyere Udgave deraf er det gjort til Latin. Vi tænke, at Læseren har nok heraf til Prøve.

At melde noget om, hvorledes dette Værk blev optaget, da det først udkom, og hvad Skæbne det har havt i Fædrenelandet og blandt Fremmede, maatte vel her være det rette Sted. Vi behøve dog ikke at sige meget herom, da Forfatteren selv i det Stykke af hans latinske Epistler, som vi have uddraget, noksom beskriver de adskillige Bevægelser, som dette Poema strax i Begyndelsen forarsagede. Til hvilket Sted, som det der indeholder dette Værks egentlige Historie, vi ville have Læseren henviist. Af samme see vi, at dette Poema har gjort megen Opsigt, og saaledes Gemytterne i stor Bevægelse. At det strax opvakte Nyseghjerrighed, og tilbrog sig mange Læsere, have vi allerede,

t Anledning af de adskillige deraf i saa kort Tid gjorde Dplage, anmærket. Men den Virkning, det gjorde paa Læsernes Gemytter, var forskjellig, og de Domme, derover fældedes, ulige. Af Nogle blev det optaget med det Bisald, det fortjente, bedømt med Billighed, og betragtet paa den rette Side, som en ikke allene uskyldig og fornøjelig, men endog nyttig, Satire, ja et Poema, som kunde lade sig see for Fremmede. Endeel derimod betragtede det med gandske andre Øjne, af hvilke nogle ansaae det som et gjæffeligt og unyttigt, andre som et øndt og forargeligt Skrift, en personlig Satire, hvis Characterer somme hentydede paa sig, somme paa andre. Heraf opvoktes Breve imod Autor, og Forsølgelse imod Skriftet. Af skriftlige Angreb, som have været gjorte imod dette Poema, vide vi nu kun af tvende at sige. Thi det, der meldes om i Fortalen til den tredie Bog, (her Pag. 336) saavel som den skrevne Pasquinade, hvoraf et Vers er anført i Just Justesens Betænkning (Pag. XXII), og hvis mere af den Art derimod maatte have været skreven, ere nu saa aldeles forsvundne og gangne alle plette Papirers Vej, at vi uden dette eneste Minde og Spor af dem, skulde ikke have vidst, at de havde været til engang. Af de tvende, der, som vi have sagt, ere tilovers og os bekjendte, er det ene det Vers af en ubenævnt Autor, som Holberg har unddraget den ellers visse Forglemmelse, ved at indsatte det, med sine Anmærkninger derover, i sit tredie Dplag, og hvilket her er indført i Anhanget (her Pag. XXIV.) Det andet er den Critique, som Forfatteren i den her i Anhanget indrykkede Fortale til Skjemtedigtene (Pag. 391) melde om, og kalder Nouvellistens Critique,

mob



mod hvilken og den næstfølgende Just Justesens Betænkning over satyriske Skrifter er stilet. Samme findes i *Novis Literariis Hafniæ*, No. XIII. d. 10 Julii 1721, hvor i Art. III. Indledningen til tvende af Salsters Satyrers Bedømmelse, som dette Stykke egentlig er bestemt til, skeer med disse Ord: "Vidit literaria in patria res-  
"publica paucis abhinc mensibus, plures inter suos,  
"Satyros decem an Satyricos, quam multo ante tem-  
"pore in vernacula nostra se ostenderunt, & ut fieri  
"solet, adeo diversi coloris atque habitus, ut diversis  
"plane sideribus natos esse facile appareat. Qui vulgo  
"plebis, ut fere certius esset lucrum, plebeja quin ob-  
"scoena subinde cecinerunt, ejusmodi lectoribus lau-  
"dandos permittimus, &c." Men det blev ikke ved Mis-  
tænkte, umilde Domme og grove Critiquer allene; disse vare ikke den eneste Ulejlighed, som Forfatteren for dette sit Skrift havde at udstaae. De vrangne Udtolkninger og urimelige Henegnelser, som deraf bleve gjorte, tildroge ham Anfægtning af en anden Art. Visse Folk, som formeente sig og de sig Bedkommende ved Skriftets Satire vanærede, søgte at bevæbne den høje Dyrighed derimod; og forlangede det undertrykt og Forfatteren straffet. Hvorvidt sammes Beskyldninger og Paastand gif, ville vi ikke melde om, siden Holberg selv tier dermed. Vi ville allene sige det, som han har villet at man skulde vide: Skriftet blev undersøgt af det Kongelige Gehejme-Consejl; det stod i denne Undersøgelse sin Prøve, blev erklæret for et uskyldigt og skjemtesfuldt Skrift, og derved al videre Forsøgelse unddraget. Endskjøndt nu dette Uvejr saaledes var dæmpet, havde dog den Indbildning,  
Folk

Folk vare komne i, at der i Peder Paars var sigtet paa visse Personer, sat sig saa fast hos Somme, at den ikke kunde ubrøddes. Herover seer man, at de fleste Steder i Forfatterens øvrige Skrifter, hvor han taler om dette Poema, gaae mestendeels ud paa at retfærdiggjøre hans Hensigt med sammes Udarbejdelse, igjendrive de Udtolkninger, som havde været og fremdeles bleve gjorte derover, og beleer dem, som gjorde sig Umage for at finde Nøgel til dette eller andre hans satyriske Skrifter. Denne Indbildning udartede endog til Mistanke til hans satyriske Gejst i Almindelighed. Hvilket omsider gik saa vidt, at man gav ham ud for Autor til adskillige udstræede Standskrifter; som han melder paa et andet Sted i samme Epistel. Ved hvilken Anledning han sammesteds heligen forsikrer, at intet i den skjemtende Skrive-Art af ham (til den Tid) er forfattet, uden hvad som under det Navn Hans Mikkelisen er udkommen.

Over disse Bevægelser, som dette Poema saaledes forarsagede, og den Ulempe det tildrog sin Forfatter, kan vi ikke andet end forundre os; og det saa meget mere, naar vi sammenligne vor Holbergs Skjæbne herudi med deres, der have været hans Forgjængere i den episk-comiske Digtetekunst, Forfatternes af de tre ovenbenævnte Poemata. Thi vi vide ikke, at nogen af disse, endskjøndt deres Satire er langt fra ikke saa lidet personlig som hans, have for deres Digtes Skyld havt nogen Anfægtning. Om Butler, uagtet han i sin Hudibras drev Spot med et Parti, som en Tidlang havde Overhaand i Engelland, og spillede sammesteds store Tragoedier, og han tilmed, som der berettes i Butlers Levnet ved Poemet.

(Edit.

(Edit, Lond. 1726. pag. VII.) skrev sit Digt i den Tid han opholdte sig hos en af sammes Ansørere, (hvilken saa godt som nævnes et Sted i Digtet, og af Somme holdes for at være dets Helt); meldes dog ikke, hverken i nybenævnte hans Levnetsbeskrivelse, eller i den udførlige Efterretning, som findes hos *Chaufepié*, i hans Supplement til *Bayle* (Art. *Sudibras*), at han af Noget for sit Digt er bleven tiltalt eller foruroliget. *Tassoni*, som i sin *Secchia* haver ikke allene med meget satyriske Træk beskrevet endeel af de italienske Stæders Anstalter, men skal endog særdeles livagtigen have afmalet adskillige i hans Tid levende og meget bekjendte Personer, hvori blandt han gjør nogle overmaade latterlige, er dog ikke allene, saavidt vi veed, for sit Poema bleven uanfægtet, (Kjendt han havde ondt for at faae det trykt); men endog, som den lærde *Muratori* i hans *Vita* beretter, ved samme forhvervede sig alle de Lærdes Højagtelse, ja maaskee forsonede nogle af dem, som han ved sine Critiquer over *Petrarcha* og *Homerus* havde fortørnet. Og *Boileau*, som haver taget Anledningen til sin *Lutrin* af en virkelig Tvistighed imellem Prælater og fornemme Gejstlige, paaستاer dog i Forberetningen dertil, (*Oeuvres de Boileau*, Hays 1729. 8vo. Tom. II. pag. 107.) at alt det øvrige er une pure fiction, og at alle Personerne ere opdigtede; og alligevel veed man i Noterne at nævne de fleste. Med alt det har han den Lykke at kunne sige paa samme Sted: "Il ne faut pas s'étonner, si personne n'a été offensé de l'impression de ce Poème, puisqu'il n'y a en effet personne, qui y soit véritablement attaqué." For Digtet berimod, hos hvem blot sige-

Holbergs Skrifter. 7de Del. A a      rede

rebe ringe Personer forestille en ligesaa opbigtet Historie, hvor Charactererne ere dannede og Satiren indrettet saa almindelig som muligt, og Skuepladsen sat uden Hensigt der, hvor den rimeligst kunde, har med alt dette haadt det Uheld at see sin Satire og Characterer hentydede der, hvor han hverken sigtede, eller ventede de kunde hentrækkes; af sit Arbejde at høste Mistanke, Fortrød og Bryderi; ved sin Gejst og Bittighed at gjøre sig Uvenner; og for et Bærk, hvormed han havde fortjent Tak af sine Landsmænd, at foruroliges, angribes og forfølges, indtil at trænge til høj Beskyttelse.

Nu omstunder, troe vi, at dette Poema iblandt os haaber almindeligt Bifald, og at man endelig lader Forfatteren vederfares Ret, og erkjender hans Fortjenester endog i dette Stykke. De Marsager, som gjorde, at det i Forstningen af Mange blev lastet, ere nu ikke mere; og vore Landsmænds Domme ville nu, som mere upartiske, ogsaa være mere billige. En Satire, som bliver misforstaaet, og udtolket som personlig, opirrer vel Gemytterne, og, enten den forresten er god eller slet, vil blive lastet af dem, som formene sig derved fornærmede. Men denne Virkning haaber den ikke længer end paa den Tid's Mennesker; Efterkommerne ville vist nok betragte den fra en anden Synspunkt, og, for at bestemme dens Priis og Agtning, allene spørge, om den er vel eller ilde forfattet. Da Peder Paars først udkom, fandtes der Ubillige, hvilke, formedelst visse da bekjendte Omstændigheder, som vi nu intet vide af, formeente sig at have Grund til at udtolke dens Satire, og henegne Charactererne paa sig eller Andre. Ingen Under da, at disse, som  
maatte



maatte læse Digtet med et Sind, betaget af forubfattebe Meningen og selvgjorte Begreb om Autors Hensigt, med Brede og saadanne Gemnytsbevægelser, som altid ere hinderlige for at kjende Sandhed, at disse, sige vi, kunde ikke finde andet deri end det, som var grovt, usømmelig, anstødeligt; intet vittigt, findrigt eller nyttigt; Fort: intet, som kunde røre dem, uden de Braadde, som de stak sig paa. De kunde ikke finde Behag i eller lee af det latterlige derudi, da de, efter deres Indbildning, maatte frygte at lee af sig selv. Nu derimod, da ingen, end ikke formeentlig, Karsag til saadan Frygt mere haver Sted, gaaer man til dette Digts Læsning med en rolig og ligegyldig Sindsforfatning, der lader Sindet aaben til alle de Indtryk, som Digtet selv med sit findrige Skjemt vil gjøre derpaa. Nu læser man det med Fornøjelse, altid sikker paa (Lad være vor Egentjærlighed!) at lee af Andre, ligemeget om disse ere virkelige eller opbigtede. Nu indseer man de Skjønheder derudi, som hine, blinde af Fordomme og Lidenskab, ikke have kunnet bemærke. Vi troe, at den Tid nu er kommen, som Forfatteren i oftommelste tredie Skjemtgedigt har seet og sagt forud, med disse Ord:

Maaskee, naar ved hans Død al Vind holder op — —  
Man seer med Øjne det, man nu ej seer med Driller.

Nu, mene vi, man indseer, at Peder Paars er ikke alene et uskyldigt, men endog et findrigt, fornøjeligt og lærerigt, moralsk Skrift; og tilstaaer, Forfatteren endog herudi at have gjort sig velfortjent af vort Sprog og Poesie, ved at skjenke os en Prøve i den heroisk-comiske Dig-



tekunst, hvor; Engelland, Frankrig og Italien, gjøre sig en Ære af at kunne opvise hver sit Poema.

Heller ikke er der nogen Årsag til at tvivle om, at Peder Paars har gjort Lykke udenlands, og fundet Glækkere ogsaa iblandt Fremmede, for saavidt den, forme- delst vort Sprogs endnu kun lidet udbredte Kundskab, har fundet blive dem bekjendt. Thi da disse ikke vare, eller kunde komme i det Tilfælde, at de kunde fristes til af de i dette Digt indeholdte satyriske Characterer at gjøre Hæ- negnelser paa sig selv, stod Digtet ingen Fare for at læ- ses af dem med den Sindsforsætning, som hindrede mange af Forfatterens Landsmænd at indsee og erkjende dets Fortjenester. Det kunde altsaa ikke andet, naar det kun- de læses af dem, end læses med Behag. At dette ogsaa virkelig er skeet, vidner Forfatteren paa ovenanførte Sted af de latinske Epistler, hvor han, i Begyn- delsen af dette Digts Historie taler om den Gns- best, hans heroisk-comiske Poema har fundet, indtil at læses, opregnes og kundes udenad, endog af Svens- ske og Tydske, som af Lyst til at læse dette Poema have lært Dansk. Dette sidste har kommet Forfatteren af den tydske Oversættelse saa utroligt for, i Henseende til de Tydske, at han over disse Holbergs Ord har i Fortæ- len til sin første Udgave af 1750 gjort en Anmærkning, som vi ikke kan forbigaae her at røre noget om. Han si- ger sammesteds i en Note (Pag. b. 2): "Ich weiß nicht, "ob man dem Herrn Verfasser alhier nicht vormerfen "können, er rede entweder etwas zu vornehm, oder er "sey durch falsche Nachrichten hintergangen worden. "Zur Zeit ist die dänische Sprache in Deutschland noch  
"sehr

"sehr unbekannt, und es ist gar nicht wahrscheinlich,  
 "daß des Herrn Verfassers Gedichte die deutsche Na-  
 "tion so weit solte gebracht haben, daß sie dasjenige ge-  
 "than hätte, was von ihr in dieser Stelle gerühmet  
 "wird. 2c." I den anden Udgave af 1764 synes han dog  
 at have angaaende dette noget forandret sin Mening. Thi  
 i sin Efterretning om Holbergs Levnet og Skrifter Pag.  
 CXXI. anfører han denne før paatvoblede Omstændighed,  
 hvilken han nu synes at antage, udtrykt med sine egne  
 Ord, hvor han taler om den Opmærksomhed, dette Værk  
 foraarsagede, saaledes: "Daß auch die Ausländer, es  
 "zu verstehen, sich die dänische Sprache zu verstehen  
 "bemühet haben." Vi vilde ikke gjerne, at den Beskyl-  
 ning skulde endnu i Nogens Tanker hvile paa vor berøm-  
 melige Holberg, at han i foranførte Beretning har villet  
 prale med Usandhed. Vi vil stræbe at finde ham uskyl-  
 dig, helst da vi ønske han maa være det. Hans Ord  
 burde være os Borgen for hans Foregivendes Rigtighed;  
 thi en Mand af de Fortjenester og den Anseelse, som han  
 da allerede var, trængte ikke til at søge Værelse i noget op-  
 digtet eller ubevisligt, og vovede tillige formeget ved at  
 gjøre det. Man bør derfor troe, at han har været sig  
 Sandheden bevidst af det, han skrev, førend han skrev det.  
 Men, at Anseelses-Fordom tilfidesat, saa er det for det  
 første vist, at Peder Paars har været bekjendt, og læst  
 med Behag og Bifald, baade i Sverrig og Tydskland,  
 længe førend der vare Oversættelser til deraf. For-  
 uden det, Autor selv noget efter i bemeldte Udtog  
 siger: "Jeg hørte strax, at mine Vers bleve solgte  
 "ogsaa i Sverrig og Tydskland, og det fornøjede mig,  
 "at

"at de udenlands beholde den Rudest, som de i Sæ-  
 dernelandet havde indlagt sig. Saa bevidner den sven-  
 ske Oversætter det samme, saavidt Sverrig angaaer, i  
 sin Fortale med disse Ord: "De oblode Øden, som detta  
 "Bark i Hörjan hast i sitt eget Land, skulle väl hafva  
 "afskräkt mig ifrån at påklåda det samma denna svenska  
 "Drägt, om det icke redan hos oss wunnit ett så almint  
 "Tycke." Haver nu dette Poema, efter Forfatterens  
 Beretning, iblandt de Svenske og Tydske fundet Rysere,  
 (som tillige den stærke Ufgang, dette Bærk har havt, da  
 deraf ere gjorte saa mange Uplag, gjør meget troligt)  
 saa maa det og hos begge disse vore Nabo-Nationer have  
 fundet Læsere. Naar nu Autor siger, at der iblandt disse  
 have været saadanne, som, for at kunne læse dette Poe-  
 ma, have lært Dansk, finde vi det (foruden den Credit,  
 vi have for ham, at han ikke havde villet sige det, uden  
 han vidste det var saa) ikke allene meget muligt, men og-  
 saa aldeles rimeligt. Man mærk, at Spørgsmaal er  
 her ikke om mange eller saa, ikke om den tydske Nation,  
 men om Tydske, ikke heller om en nøjagtig og grundig  
 Sprogkundskab, men om at forstaae Dansk. Vi sætte  
 da, som forstaaer sig, at de første udenlandske Læsere  
 have været saadanne, som tilforn have forstaaet vort  
 Sprog; hvoraf der dog vel ikke paastaaes, at der slet in-  
 gen skulde findes i Tydskland. Naar nu disse have læst  
 Digtet, fundet Behag deri, og ventelig roset det for de-  
 res Landsmænd; hvad er da mere sandsynligt, end at  
 der iblandt dem, som have hørt det af disse berømmes,  
 kan have været saadanne Bittigheds-Elskere, hos hvilke  
 derved er bleven opvakt en Nysgjerrighed og Lyst til at  
 blive

blive kjendt med dette Digt? Og hvad var for disse andet at gøre, end at lægge sig efter at lære saa meget Dansk, som til det nogenledes at forstaae behøvedes? Thi det maa mærkes, at Poemet havde været til i tredive Aar, førend deraf blev gjort nogen Oversættelse: saa at hvo som i den Tid vilde have den Fornøjelse at læse det, maatte bekvemme sig til at lære at forstaae det. Ja vi tør end videre mene, at endog nu, efterat Digtet baade i Tysk og Svensk er oversat, findes der iblandt begge Nationer saadanne Kjendere af Wittigheds-Værker, som vide, at deslige comiske Poemata, som Holberg siger Epist. 447, have ingen Anseelse uden i hjemgjorte Klæder, og at en Oversættelse af et saadant Digt, ihvor god og vel geraaden den ellers kunde være, naaer dog aldrig nær til sin Original, (hvis Skjønheder for en stor Deel ere det Sprog egne, hvori det først er skrevet,) og hvilke derfor heller skulde ville læse Peder Paars i dens eget Sprog, end nøjes med endog den bedste Oversættelse. Herved betages gode Oversættelser intet af deres sande Værdie. Thi, da det dog altid er kun faa af en Nation, hvis Lejlighed det er, af Lyst til et eller andet vittigt eller nyttigt Skrift, at lægge sig efter dets Originalsprog, bliver dog altid den største Deel tilbage, for hvilke Oversættelser ere fornødne, og som ved sammes Hjelp, naar de ere gode og vel udarbejdede, kan af fremmede Skrifter Bæmsning drage Fornøjelse og Nytte.

Noget bør nu vel og at meldes om, hvad Oversættelser af dette Poema vides at være gjorte. Det er da oversat i begge vore Naboers, de med vort nærmest beslægtede Sprog, det Tyske og Svenske. Begge disse Over-

sættelser



fættelser ere, som mærkeligt er, udkomne i Aaret 1750. At bedømme dem som Oversættelser, eller tale om deres indvortes Bessaffenhed, vedkommer os ikke. Men deres udvortes Form og Indretning angaaende, ville vi her paa hver for sig give nogen Beskrivelse.

Den tydske Oversættelse er frembragt hos os selv, og har til Forfatter Herr Johann Adolph Scheibe, kongelig Capelmester. Af denne ere gjorte tvende Dplage, eller rettere to forskjellige Oversættelser. Den første er trykt i Leipzig paa Wummes Forlag, Aar, som sagt, 1750, i Octavo. Dens Titel er: "Peter Paars, ein comisches Heldengedicht, aus dem Dänischen des Herrn Barons von Holberg ins Deutsche übersetzt von J. A. S., K. D. C. Mit Kupferstichen." Foran er sat en vidtløftig Fortale, hvori gives et fuldstændigt Indhold af Digtet, alle Bøger og Sange igjennem; anføres nogle historiske Efterretninger om Originalen; og endelig gjøres Rede for et og andet i Oversættelsen. Digtet selv indføres med Titler til hver Bog, og Fortalerne saaledes og i samme Orden, som de i det completerede Eftertryk, eller det nyere Dplag deraf, foresindes; kun at Anonymi Vers med Anmærkningerne er her sat ved Begyndelsen af den anden Bog, endskjøndt dets rette Sted er egentlig imellem den tredje og fjerde. Foruden Originalens Anmærkninger ere nogle andre af Oversætteren tillagte, afskillede fra Digterens egne ved dette Tegn N. N. (Neue Anmerkung) for at forklare for den tydske Læser deels de danske Stæders Navne, deels andre Udtryk, som angaae visse, Digterens Landsmænd allene bekjendte, Skikke og Begivenheder. Til Digtet er søjet, som et Anhang, en

Dver-



Oversættelse i rimfri alexandrinske Vers af Critiquen over Peder Paars, eller det Trede af Skjæntedigtene. Figureerne ere de samme, som ved det Danske, men stukne i Kobber.

Det andet Dplag af den tydske Oversættelse, eller rettere, den nye formerede og forbedrede Oversættelse, af samme Forfatter, er udkommen i Kjøbenhavn og Leipzig hos Mummes Enke, Aar 1764, i stor Octav, under denne Titel: "Ludwigs Freyherrns von Holberg Peter Paars, "ein komisches Heldengedicht. Neue, vermehrte und "verbesserte Uebersetzung. Nebst einer Nachricht von "dem Leben und den Schriften des Verfassers. Heraus- "gegeben von Johann Adolph Scheiben, Königl. Dän. "Capellmeister. Mit Kupfern." I en ny Fortale angiver Forfatteren Aarsagen til denne nye Oversættelse, og gjør Regnskab for den Forandring, han dermed har foretaget. Den derpaa følgende Efterretning om Baron Holbergs Levnet og Skrifter er et Stykke, som, efter vore Tanker, gjør sin Forfatter Ære, og noget nær det bedste og fuldstændigste, som vi derom have. I Bærket selv ere Titlerne og Fortalerne i samme Orden indførte, som i den første Oversættelse. Flere nye Anmærkninger ere af Oversætteren tillagte, og Henviisningerne i Originalens Noter nøjere bestemte. Oversættelsen er ganske omarbejdet. Istedensfor at den første Oversættelse heel igjennem bestod af de saa kaldede alexandrinske rimebe Vers, saa er i denne paa visse Steder afvejet med rimløse jambiske Decasyllabis, og Tomfruens Klage i den tredje Bogs tredje (der fjerde) Sang er udført i en Dbe. I samme Slags rimfri jambiske Vers er ogsaa det som

Anhang tilføiede tredie Skjemtedigt paa ny oversat. Men den betydeligste Foranbring, som med denne Oversættelse er foretaget, bestaaer i et Tillæg af en heel Sang af Oversætterens eget Arbejde, som han har sat ind i den tredie Bog, for at opfylde den Defect eller det Gab i Historien, som Digteren havde ladet være imellem den anden og tredie Sang i samme Bog. Saa at i denne Udgave den tredie Bog bestaaer af fire Sange, hvoraf den tredie er original og af Oversætterens egen Opfindelse. Kobberne ere af ny stukne, og et nyt for den tillagte Sang tilkommen; i øvrigt ere Figurerne de samme, undtagen Titel-Kobberet, der ikke, som det forrige, forestiller Dorothea Stadsmøe allene, men baade hende og Peder Paars i Medaillons, tilligemed et Par andre af Digtets Hoved-Personer med videre i Kanterne som Zirkater.

Den svenske Oversættelse er trykt i Stockholm hos Nyström, Åar 1750, i Octavo. Forfatteren skriver sig L. 3. P. Titelen er: "Baron Ludvig Holbergs Poema heroico-comicum, angående den berömlige Peder Paarses Sjelte-Bedrifter. Från Danskän öfversatt af L. 3. P." Den störste Deel af Fortalen udgjör det af Oversätteren indryckede ofstommelbte Stycke af Holbergs latinske Epistler oversat, som inbholder det fornemste af Digtets Historie. Derpaa fölger Digtet selv, under den förste Editions Titel: En sandfärdig Ny Wisa &c. med de övriga Bögers Titler, og Fortalerne hver paa sit Sted. Hwörved dog er dette at märke, at de to smaa Fortaler, som höre til den förste Bog, ere her satte för den anden. Derimod staaer Anonymi Vers paa sit rette Sted, för

ved

ved den fjerde Bog. Samme Vers indføres paa Dansk, men Anmærkningerne oversatte. Under Digtet ere lagte Originalens Noter, uden nogen Forandring, gandske nøjagtigen, endog indtil at copiere de fleste Trykfejl. Til Slutning af Digtet er sat coronidis loco et lidet Vers af sexten korte jambiske Linier, med Noter ved, i hvilket beklages Historiens Afbrydelse, fremsættes en Gjetning om Rejsens formodentlige lykkelige Udfald, og endelig tages Affsked med Helten. Figurer ere her ikke ved denne Oversættelse, undtagen tvende Titel-Kobberer, hvoraf det ene forestiller Peder Paarses, det andet Dorothea Stads-møes Contrafæi, med et latinisk Vers under hvert paa fire Linier, hvoriblandt de to af dem under hendes ere de samme, som paa det, der er ved Originalen.

Vort Forsæt er ikke at indlade os i nogen Bedømmelse om disse Oversættelsers Beskaffenhed, eller om dem anstille nogen critisk Undersøgelse. Vi underskrive den Betænkning, som Holberg i det her i Anhanget indførte Udtog af den 447de Epistel har givet, i Anledning af den tydske Oversættelse, om Oversættelser af deslige comiske Poemata i Almindelighed. Signe dem mod hinanden ville vi ikke heller; dog mene vi, at den svenske Oversætter har, formedelst Sprogens større Lighed, baade havt lettere Arbejd, og kundet holde sig Originalen nærmere, og betjene sig mere af dens egne Ude tryk og Bendinger end den Tydske. Denne derimod, der vel ikke overalt, som han selv tilstaaer om sin Oversættelse, har truffet Originalens Mening, ikke heller alle- vegne har forstaaet, og i sine nye Anmærkninger rigtig forklaret, visse nationale og for danske Læsere allene for-  
 staae-

staaelige Udtryk; og i sin anden Udgave har udstrakt sin Isee videre end til en blot tro og nøjagtig Oversættelse; har dog brugt mere Flid og Nøjagtighed, særdeles i Noternes Henvisninger, og ellers i alting viist større Omhyggelighed for at gjøre, især sin sidste Udgave, mere brugbar, fuldstændig og anseelig, i hvilket han for den Svenske har stort Fortrin. Men det er Skade, at ingen af disse Oversættelser er gjort efter det rette forbedrede og fuldstændige tredje Dplag af Originalen, men alle efter den forommeldte Eftertryk eller Copie deraf. Den svenske Oversætter, endskjøndt han af den i sin Fortale indrykkede Forfatterens egen Efterretning om Skriftet har kundet vide, at der var et forbedret Dplag til deraf, har dog enten ikke bekymret sig derom, eller han har troet, at det, der var falden ham i Hænderne, var det rette. Den Tydske derimod har gjort sig Umage for at overkomme det tredje Dplag, men ikke været lykkelig. Vel har han selv været i den Tanke, at det Dplag, han har betjent sig af, var det tredje; da han siger i Fortalen til sin første Oversættelse: (Pag. b. 3. b. Not. 2.) "Die Ausgabe, deren ich mich bedienet habe, war mit Holzschnitten und nicht mit Kupferstichen gezieret, und ich kann nicht für gewiss sagen, ob sie die zweite oder die dritte sey. Gewisse Ursachen aber lassen sie mich für die letztere halten." Og i hans Efterretning om Holbergs Levnet og Skrifter, sat forved hans nye Oversættelse af 1764 (Pag. CXVIII) bruger han disse Ord: "Die dritte Auflage, deren ich mich vornehmlich bedienet habe." Men herubi tager han fejl; og vi have vigtige Aarsager til at holde for, at den rette tredje Udgave

hver-



hverken er kommen ham eller den svenske Oversætter for  
 Dine. Thi alle deres Oversættelser bære for det første  
 Eftertrykkens Skildt og Mærke (ÉVVSØE) paa Titelbladet  
 til første Bog. Dernæst findes i dem alle intet Spor til  
 nogen af de Forandringer og Tillæg, som af Autor i den  
 tredje Edition ere anbragte. De have ikke den tredje Edi-  
 tions Titel, med Devisen paa af Terentio, som staaer  
 her i Anhanget (her. S. 1). (Thi de af dem brugte Tit-  
 ler: Komisches Geldengedicht, og: Poema heroico-co-  
 micum, ere tagne af oftommelte Udtog af de latinske  
 Epistler, hvor Autor benævner sit Værk saaledes.) De  
 have ikke Fortalen til den tredje Edition, (her Pag. III)  
 ikke heller de Tillæg, som ere gjorte til Just Justesens  
 Betænkning. I Værket selv mangle de overalt de i den  
 tredje Edition tillagte nye Noter, især de satyriske, som  
 indeholde Henvisninger til de i Fortalen anmeldte finge-  
 rede Skrifter, og her i vort Dplag ere betegne med \*).  
 Men det betydeligste, som deri savnes, er det vigtige  
 Tillæg af 148 Vers, som i den tredje Edition er sat til  
 Begyndelsen af den tredje Sang i tredje Bog, hvilken  
 Sang baade i den svenske og første tydske Oversættelse be-  
 gynder ligesaadan som i den første Edition og i Efter-  
 trykkene. Den Omhyggelighed, som den tydske Over-  
 sætter har viist, at ville opfylde det af Forfatteren imel-  
 lem den anden og tredje Sang i den tredje Bog ladte Gab  
 i Historien, ved at indsætte paa det Sted i sin nyere Ud-  
 gabe en heel ny Sang af sin egen Opfindelse, misbillige  
 vi vel ikke; i en saa fri og utvungen Plan, som han i  
 sin nyere Oversættelse har foresat sig, kan vel saadant  
 Indskud have Sted. Men vi ere dog forsikrede, at, der-  
 som



som han havde vidst, at Autor selv i en fuldstændigere Udgave havde, om ikke ganske, dog saa meget ham syntes fornøden, opfyldt dette Hul ved et Tillæg, havde han deels holdt ham fri for den Mistanke, som han i Fortalen til sin nye Oversættelse (Pag. XVIII) udtaler sig med om ham, at det nemlig havde manglet ham paa Taalmodighed og Opfindelse dertil; deels havde han ingenlunde ladet de af Forfatteren tillagte Vers uoversætte, men heller villet umage sig med at oversætte Autors eget Tillæg, end holdt det fornødent selv at indsætte noget, som, i hvor lykkeligt det end maatte geraade, vilde dog altid være fremmed, og ikke af Peder Paarses Forfatter. Det, som ellers egentlig har forledet Oversætteren til at troe, at det Dplag, han har brugt, var det Tredie, er formodentlig Figurerne, hvilke han af Autors Ord paa nok berørte Sted har vidst at skulle høre til denne Udgave. Men han har ikke taget sig vare for, at Eftertrykkeren har været saa snild, at han, for at gjøre sit Dplag fuldstændigt, har siden, efterat den tredie Edition var udkommen, foruden at eftertrykke den fjerde Bog og Anonymi Vers, ogsaa ladet copiere Figurerne. Hvorfore disse findes ligesaavel ved de vægte Editioner, som ved den rette og fuldstændige Tredie; dog med den Forskjel, at i den ægte tredie Edition ere Figurerne trykte under eet med Texten, hver paa sit Sted i Værket, og for hver ere to Paginae i hele Bogens Sidetal beregnete; men de, som følge med de andre, ere trykte for sig selv, saa de kan indsættes hvor man vil, og bruges til hvad Edition det skal være.

Af disse Oversættelser synes Holberg ikke at have kjendt mere end den første Tydske. Thi, da han intet melder om den Svenske paa det anførte Sted i Udtoget af den 447de Epistel, hvor han taler om hin, er det troligt, at han haver ikke vidst af den at sige, endskjandt den var udkommen i samme Aar som den Tydske, og altsaa over tre Aar for hans Død, som indfaldt først i Aaret 1754.

(Efter nu at have givet en Efterretning om selve Dvart-Dplaget, dets Indretning, med mere, sluttet nu denne Fortale saaledes:)

Med disse Forberedelser og denne Flib er nærværende Dplæg af Peder Paars foranstaltet. Saaledes har man søgt at fremstille dette sindrige Poema i en Skikkelse, der kunde passe til det, baade som et Værk af vor store Holberg, og som et Skrift af saa afgjort en Værd, der fuldkommen fortjener den Agtning og det Bifald, som det forlængst af Kjendere er bleven tillagt. Man har ved dette Værks Udgivelse havt den Hensigt, at ære en Mand's Ihukommelse, der i meer end een Henseende, som Skribent og Borger, har inblagt sig ubødelige Fortjenester hos Fædrelandet, og hvis Navn og Erinbring derfor bør være vore Landsmænd kjær og hos Nationen i Være. En Skribent, som med mange og mange Slags fornøjelige og nyttige Skrifter har beriget det danske Sprog; stiftet en ny Periode i vor Litteratur; brudt Isen for sine Landsmænd, og sat Liv i deres Genier, til at forsøge sig i adskillige Slags Skrive-Art, som der for ham ikke havde været tænkt paa: en Patriot, som brugte  
fit

sit Hoved, sin Pen, sin Tid, sine Mibler, til Fædre-  
 landets Tjeneste og Folkets Ære: en saadan Mand, sig  
 vi, fortjente at finde den Skjønsonhed hos Danske, at  
 de gjorde Ære af et Skrift af ham, som han selv satte  
 Priis paa, og at de værdigede denne hans Yndling en an-  
 stændig Klædedragt, holdende selv sig det for en Ære at  
 have den til Landsmand, der har skrevet baade saa meget  
 og saa vel. Vi have derfor villet opvække paa ny og drage  
 vore Landsmænds Opmærksomhed til et Poema, der, som  
 et virkeligt Original, og det eneste af sin Art i vort  
 Sprog, forsvarer tilfulde sin Rang iblandt de saa, som  
 den lærte Verden endnu ejer af det Slags. Vi have vil-  
 let afværge fra Nationen den Bebrejdelse, at et Digt,  
 som Fædrelandet har Ære af, og hvormed Forfatteren  
 har foretaget sig at raade Bod paa den Mangel, man til  
 den Tid havde af et saadant heroisk-comisk Poema i vort  
 Sprog, som de meest oplyste Nationer bryste sig af at  
 besidde i deres; at et saadant Digt, sig vi, forfattet i  
 det Hjemed og med det Held, var til iblandt os nu saa  
 lang Tid, men ikke uden i de fletteste og meest fejlagtige  
 Udgaver, mere skikkede til, om muligt, at opvække Mod-  
 bydelighed, end til at lægge dets Skjønheder for Dagen.  
 Saadan har vores, som Udgiveres, Hensigt været, og  
 saadanne de Mibler, som vi til samme at fremme have  
 betjent os af. Det skal fornøje os, om Udsalbet svarer  
 til vort Ønske, og vort sande Hjemærke opnaaes, som er  
 Fædrelandets og vor udsødelige Holbergs Ære, og vore  
 Medborgeres Fornøjelse. Vi tør imidlertid troe, at dette  
 vort Foretagende har fundet vore værdige Landsmænds  
 Vi

Bifald; og vi smigre os med det Haab, at have i dens Udførelse nogenlunde fyldestgjort deres Forventning. Fuldkommen vide vi vel at vor Udgave ikke er; vi have selv opdaget og tilkjendegivet nogle af dens Fejl; men det troe vi os til at paastaae, at den er den bedste, rigtigste, fuldstændigste og anseeligste, som af dette Værk hidindtil er kommen for Lyset.

T i l l æ g

til Side 367 i foregaaende Fortale,

af

Lurdorphyana, og en egenhændig Antegnelse for-  
an i Lurdorphy's Exemplar af Peder Paars's  
tredie Udgave.

**L**urdorphyana, anden Deel, S. 267, siges i et Brev, som P. Gjorth, Directeur ved Røraas Bjergravk, 1784 har tilskrevet den store Litterator Justitsraad Nordahl: "at Gram kan have været i Ledtog med Rostgaard, for "at faae Peder Paars brændt eller i det mindste confiske- "ret, er gandske rimeligt, siden han var meget vred paa "Solberg, saavel for hans satiriske Skrifter, som især, "forbi han skrev Comedier, og sagde, han burde ikke være "Profesor; siden han handlede infra dignitatem, og be- "stjæmmede Universitetet, burde han forvises til Thea- "tret. Men var Gram vred paa Solberg, saa var Sol- "berg ikke mindre paa Gram, hvorpaa jeg og flere, som "kom til dem begge, havde mange Bevis. Da jeg hørte "ham (Gram) tale om Peder Paars, sagde han ikke mere, "end at Rostgaard vilde have den brændt, som et virke- "ligt



”ligt Standskrift; men at den ældre Grev Danneskiold,  
 ”som Solbergs Patron, gif op i Cancelliet (?) og bragte  
 ”Kongen paa andre Tanker, hvorover Rostgaard blev  
 ”meget misfornøjet. Saaledes falbt omtrent sal. Grams  
 ”Ubladelse om denne Sag.”

Da saameget i denne sikkerlig interessante Anledning  
 er hidtil bekjendt, troer Udgiveren, at det ikke vil være  
 uvelkomment, til denne Sags fulde Oplysning, her at  
 finde, hvad af vor afdøde Rurborph bag i sit Exemplar  
 af Peder Paars's tredje Edition, som Udgiveren paa af-  
 døde Statsraad Ubaahs Auction har tilkjøbt sig, i denne  
 Anledning findes optegnet:

”Det danske Cancellies Protocol XX.

125. Statsraad F. Rostgaard indsender Klage over  
 den skammelige Pasquill og Standskrift, som ganske ny-  
 ligen uden Autors rette Navn paa Dansk er sammenskre-  
 ven, uden nogen Censur trykt, og i Mængde bortsolgt,  
 kaldet: en sandfærdig ny Visé om Peder Paars, hans  
 Rejse fra Callundborg til Mars, hvorudi Pasquillanten  
 af et vanartigt Gemyt har bebyrdet det fattige Land An-  
 holdt med hverken Præst eller Foged, undtagen til Forsæ-  
 drenes, deres og alle Efterkommernes Beskjæmmelse.  
 Over saadanne grove Expressioner, som saaledes ere op-  
 digtede, har han forfattet en Fortegnelse Litr. B., fore-  
 stiller og, at det saa beskjæmmede Land er dog af Frede-  
 rik den 3die kaldet en heel Provintse, som i denne Krig  
 har udstaaet meget Ondt, ofte været udplyndret, og dog  
 svarer rigtig sine ordinaire og extraordinaire Skatter, og  
 dog Skriftet igjennem udstjælles for Røvere og Røver-  
 hunde.”

”Herhos fremlægges han en Extract Litr. C. over de ufømmelige og spottelige Expressioner mod Universitetet, Rektoren, Biskoppen, og andre Professorer, ja imod den christelige Religion og Guds hellige Ord, og indstiller: om ikke saavel den rette Autor, som Bogtrykkeren, og den, som Skriftet forhandler, ikke bør efterforskes og tilrettefattes, og Skriftet være forbudet og confiskeret, indtil Autor opledes, og de Exemplarer, som kunde pagribes, efter Lovens Pag. 370 til Autors Beskjæmmelse af Bøddelen opbrændes.”

”Udi Litr. B. anføres, hvis som betræffer Anholts Indbyggere 2de Præster sammesteds, Degnen, og siden Fogden. Udi Litr. C. anføres, hvis som i Bogen melbter om Universitetet, Exercitia academica, Magistre, og Magistergraden, Professorer og Rectorem magnificentum, Biskoppen, og Landemodet; Udskilligt, som strider imod Guds Ord og Religion; nok om nogle Poster, som mærkeligen præjudicerer den høje Dyrighed, og de af dem satte Love og gjorte Anordninger.”

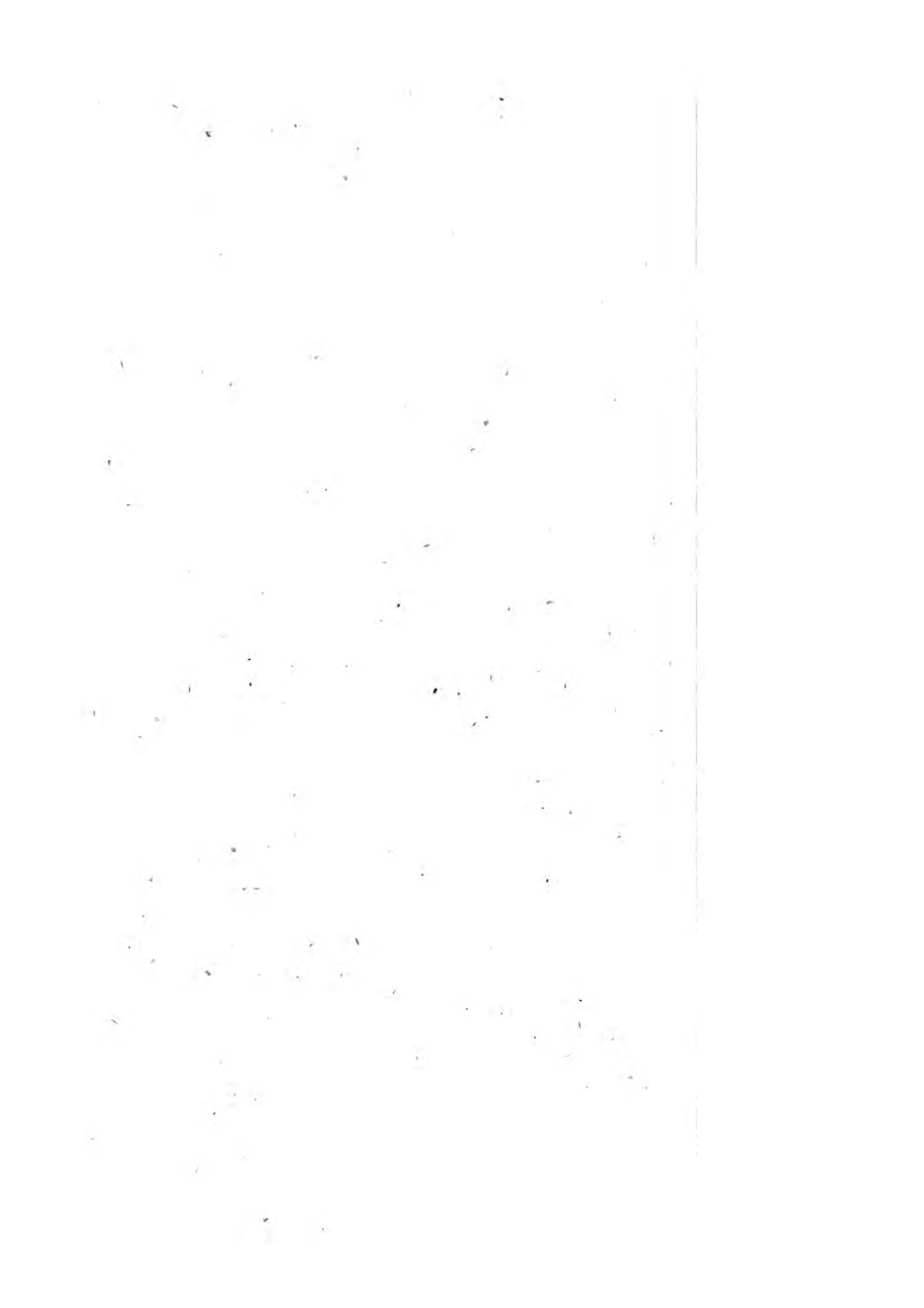
”Conseilet den 12te Febr. 1720 finder ikke, at dette Skrift bestaaer af andet end lutter fingeret Skjemt, som hellere kunde bleven ubeladt end skreven; men, som ikke fornemmes, at Professorerne besværges sig, at noget i Bogen er anført, som enten toucherer dem eller Universitetet, eller strider imod Religionen, saa kan Conseilet ingentunde bifalde Rosigaards Mening, at det skulde meritere saadan Resentiment eller saa høj Straf.”

F i r e

Sj em te = D i g t e,

med

tvende Fortaler.



---

## L. B. Salutem!

Her haver I, kjære Læsere! 4 Satyras, af hvilke den Første handler om det menneskelige Kjønns Ondskab og Urimeligheder udi Almindelighed, dediceret til en Magister, for derudi at imitere Boileau, som skrev den store Satire: de tous les animaux, qui s'elevent dans l'air, til en opdigtet Doctor af Sorbonne. Den Anden kommenterer over en særdeles menneskelig Lyde, hvoraf den gamle Poet Horatius beleer Sangeren Tigellium. Den Tredie er en Crisis over Peder Paarses Historie, hvorudi svares mestendeels til de Objectioner, som gjøres mod Poesien udi nogle smaae udstræede satiriske Vers. Den Fjerde Satyra er en Imitation af Juvenalis Satyra Sexta, men bygget paa andre Fundamenter; thi jeg raader med ham hverken fra Ægteskab, eller laster Qvinde-Kjøn; jeg laster ikkun en halvfjerdesindstyve Mars gammel Karl, der tager en ung Pige, og en gammel Kjærling, der gifter sig med en Dreng. Dette er Indholden af disse Satyris, hvilke jeg haaber ere saa uskylbige, og saa generale, at ingen kan støde sig paa dem. Jeg kan ogsaa sancte vidne, at mit Djemærke ikke haver været andet, end at skaffe ved  
mine



mine poetiske Skrifter vores Sprog nogen Anseelse, og langt fra at sigte paa nogen i Særdeleshed, jeg heller derimod haver drejet adskillige Characterer om, naar jeg haver estertænket, at maaskee en eller anden kunde torovere dem paa sig, ja svækket Forcen af Satiren, og opoffret mangen god Concept for den Uarsag. Udi den sidste Bog af Peder Paarses Historie, tilstaaer jeg dog candido, at have skjemt med nogle Personer, men, efterat man havde estertrykket mine Skrifter, efterat man havde udbeelt smaa trykte Pasquiller imod mig gandske uforskyldt. Vel er sandt, at jeg havde gjort bedre, at foragte saadant, og at tie dertil; men det er saa vanskeligt at philosophere; thi tager man mod eet Dreffigen, maa man lave sig paa ny til flere. Jeg haver derfor derudi ageret defensibe, saavel som udi saa andre Stridigheder, jeg haver havt; thi Ingen kan bevise, at jeg forsætlig har offenderet Noget; thi, omendkjøndt at adskillige af mig givne Characterer kan appliceres paa En og Anden, saa følger dog deraf ikke, at man haver havt Noget i Sigte. Hvor caute og forsigteligen man vil skrive en Comedie, saa undgaaer man dog aldrig saadanne Sensure, og vil jeg forbinde mig til, at trække samme Applicationer af Plauti og Aristophanis Comedier, som af Peder Paars, omendkjøndt de ere skrevne for nogle tusinde Aar siden, og derfor ikke have kundet sigte paa nogen Borger i Kjøbenhavn. Den eneste, jeg forsætlig skjemter med, er mig selv, hvilket Ingen kan fortvænde paa, uden jeg selv. Derforuden, naar jeg laster Menneskets Daarlighed, glemmer jeg ikke min egen; naar jeg leer af An-

dre,

dre, leer jeg af mig selv. Man siger vel, naar En  
 lafter Mennesker, at Personen, som taler, exciperer sig  
 selv; at, naar Epimenides kalder de Cretenser Løgne-  
 re, han dog selv kan være sanddru; men jeg forlan-  
 ger det Privilegium ej. Jeg finder hos mig selv  
 mange Fejl, og de Dyder, man tillægger mig, lidet  
 solide; jeg lever indgetogen og regulier, fordi jeg kan  
 ikke leve vellystig, ligesom den, der aldrig spillede, fordi  
 han aldrig havde Penge; jeg drikker ikkun Vand, fordi  
 jeg taaler ikke at drikke Vin. Jeg filosofierer, naar  
 jeg haver liden Helbred; er kjed af Verden, naar den  
 er kjed af mig; saa at min Philosophie og mine Dy-  
 der ingensteds have hjemme. Jeg finder derimod hos  
 mig adskillige solide Fejl, som man kunde gjøre smukke  
 Comediet over, omendstjændt, hvis jeg havde været  
 mere doven, og gravet mit Pund i Jorden, man maa-  
 ske havde citeret mig blandt de stikkelige Folk her i  
 Staden. Men Folk maa af mine Skrifter gjøre sig  
 saadan Idee om min Person, som de lyste, nok er det  
 mig, at saadant aldrig havgr noget min Samvittig-  
 hed, hvorvel jeg ofte haver græmmet mig over Baga-  
 teller. Man kunde vel spørge mig: efterdi du haver  
 Gaver til Poesie, hvorfor skriver du ikke heller Vers,  
 som ere alle Folk behagelige? Jeg svarer dertil: at En,  
 der vil og kan præstere noget in literis, bør både paa  
 det, som meest fattes. Af Epitaphier, Bryllups-Vers,  
 Panegyriker, have vi her udi Landet saadan Overflob,  
 at een Poet kan frit udskrive den Anden, uden at No-  
 gen skal kunde mærke det. Men af moraliske Vers ha-  
 ver man tilforn seet saa eller ingen af vore Skriben-  
 tere.

tere. Jeg kan rose mig af, at have brudt Ilen til adskillige andre smukke Vers, som nyligen ubi de Materier ere komne for Lyset, og som læses af Folk med Behag og Ophøggelse. Jeg vilde kun ønske, at Enhver saaledes vilde blive ved Generalia, og moralisere kun for at moralisere, og ikke anvende deres Pund paa det, som er usømmeligt og forbudet, og gaae saaledes over de rette Grændser, at det bliver ikke nyttige Satirer meer, men Skandskrifter. Mig er i en Hast en poetisk Raptus overkommen, som ogsaa i en Hast vil forlade mig, og kan jeg meget vel undskyldes, om jeg ikke skriver flere Vers, endeel, efterdi jeg paa to Aars Tid haaber skrevet nogle tusinde Stropher, endeel og, efterdi moren hvert Blad koster mig en dygtig Hovedpine og tolv Skilling ubi Kaffe, at jage den paa Dør med.

Den gode Mand, der trykker de lærde Aviser, mener, at jeg skriver for at fortjene Penge, men jeg kan forsikre ham og alle, der ere af de Tanker, at han ved deres Eftertrykning har fortjent mere derved end jeg, og at min egen Profit derved er saa ringe, at den ikke svarer til den tiende Deel af Arbejdet; thi jeg vil heller skrive en stor Foliant broderet med Citationer, end en Peder Paars igjen. Den gode Mand haaber sin Lyst af at gjøre mig vred, indbildende sig, saasom jeg er noget hidsig, at jeg engang skal forløbe mig mod ham, men han skal ikke faae den Glæde. Thi han maa dable saa meget mine Vers, og sætte saa stor Pris paa sin Bens, som ham lystet, herefter, ingen af Delene skal anfægte mig; thi vi blive begge ikke bedre eller værre

værre Poeter derfor. Jeg er selv derforuden en af  
 dennem, der rose den gode Vens poetiske Skrifter, og  
 tilstaaer gjerne, at hans Vers ere honnette og uskyldi-  
 ge; men lad ham eller nogen Anden forsøge at skrive  
 et Poema fuld af allehaande Slags Characteres og dan-  
 ske brugelige Navne, og see saa til, om de havde bes-  
 dre Skjebne, besynderlig hos gemene Folk, der ikke end-  
 nu ere vante til at læse Saadant paa Dansk, og der-  
 for, naar de finde deres Fornavne ved en Character,  
 som kan passe sig paa dem, blive strax allarmede.  
 Jeg klager dog herudi ikke over Nationen, thi haver  
 jeg fundet Fortrydelse hos Faa, saa haver jeg derimod  
 fundet Undest hos de Fleste, og Protection af Publico,  
 hvilket fornemmelig har brevet mig til at fortsætte mit  
 Poema, Skjøndt jeg altid haver staaet særdig ved mind-  
 ste Grindring og Nis at afbryde det. Men, langt fra  
 at Publicum har fundet mig at misbruge denne Fa-  
 veur, tvertimod de fleste have holdet for, at jeg udi  
 min Continuation haver heller svækket end skjærpet Sa-  
 tiren, hvilket og er sandt; thi udi mine Skrifter er  
 heller lystig Skjæmt end Medisance; thi jeg haver al-  
 drig fundet approbere Juvenalis eller beslige Poeters  
 Morositet, der dræbe Folk med gammel Postil-Morale  
 og locis communibus, der fordømme Fruentimmeret,  
 fordi det drikker The eller Caffe, gaaer paa Comedier,  
 bruger anden Klædebragt end den gamle Verden &c. &  
 eller Mandfolk, fordi de spille Kort eller drikke sig en  
 Ruus iblandt. Derfor finder gemene Folk (tvertimod  
 Nouvellistens Sigende) ikke den Behag udi mine Skrif-  
 ter, som Andre, efterdi de ville have allene de Vaster  
 afma-

afmalede, som gaar ubi Svang blandt rige og fornemme Folk, og de Bellyster gennemheglede, som de selv formedelst deres Fattigdom ikke kan øve. Jeg har ved den Gang bedet Monfr. Just Justesen, at besvare Nouvellistens sidste Critique med største Koldsindighed; og forsikrer, at han aldrig skal være mægtig til at gjøre mig vred oftere; thi jeg er, min Tro! gandske kjed af at skrive flere Apologier.

Calkundborg, den 22 Januari 1722.

Hans Mikkelsen.

---

Just



## Just Justesens Betænkning

over

satiriske Skrifter.

Tænk ikke, Læser! mit Forsæt er at gjøre Commentarier over det Ord Satyra, at examinere, hvoraf Ordet har sin Oprindelse, om det kommer af de saa kaldte Satyris, som vi kalde Skovtrolde, eller om det kommer af lance satura, til hvis Bevis jeg maatte citere det lærde Vers:

Lancibus & pandis fumantia reddimus exta &c.

som Commentatores gjerne ride paa, item, om det haver sin Oprindelse af et Slags gamle Pølser, kaldet Satyræ, og gjøre derved en brav lærd Mand, som Varro, Uro for dets Skyld i hans Grav, ved at støvne ham til Beviis! tænk heller ikke, at jeg vil tale om Satyrarum første Brug, og give en Liste paa Satyricos fra Livio Andronico indtil disse Tider; thi man skulde i saa Maade tænke, at jeg var en lærd Mand, hvilket skulde gjøre mig ondt. Nej, jeg vil alt Saadant for-

bigaae,

bigaæ, og allene tale om, hvad Satyrici, som gemene Folk hos os have saa selsomme Tanker om, ere for Dyr. Autor til de saa kaldte Nova Literaria synes at holde dem for Skotrolde med krumme Næser, Tødder som Bukke eller Gædder, og Horn ubi Panden, naar han siger: *Satyros dicam an Satyricos!*

Indbyggerne ubi Nyheder derimod holde for, at de ere onde, men dog Mennesker, som skrive Skandskrifte, og neppe kan blive salige; men Folk ubi de store Gader holde dem for vittige og honnette Borgere ubi et Societet, ubi hvilken Tanke jeg Just Justesen *Philosophie Baccalaureus* ogsaa er.

Jeg mener uforgribeligen, omendstjændt det er noget paradox, at kunne bestyrke min Mening noget deraf, efterdi det Slags Folk have mange Fiender; thi, som de fleste Mennesker ubi Verden ere enten onde eller urimelige, saa finde og de fleste ikke deres Regning ved, at der ere Satyrici til i Verden, som male dem af med rette Farve. Derfor hedder blandt Tigellios *Horatius* en ond Mand, iblandt *Parides Juvenalis*; blandt *Cotins Despreaux*.

Men der ere mange Maader at satyrisere paa; nogle tale reent af Skjægget, som *Lucilius*, *Juvenalis*, *Aristophanes* og *Andre*, kalde en Nar, en Nar, en Druffenbolbt, en Druffenbolbt, en Uretfærdig, uretfærdig. Andre dræbe paa en subtil Maade, som, for Exempel, naar *Hans Mikkel* roser *Christen Stork* saaledes:

Dog kunde man tidt see, han var et ærligt Blod;  
Thi han med Folkets Guds sig ene nose lod.

Han fra forfulgte Folk kun Penge tog, og Ere.

De kan sig, sagde han, med Gud og Verden nære.

Om de sidste Slags Satires raisonnerer den franske Satyricus saaledes:

Voilà jouer d'adresse & médire avec art,

Et c'est avec respect enfoncer le poignard.

Nogle undsee sig ikke, at nævne de urimelige Personer, de sigte paa. Hvilket andre Satyrici ingentunde holde forsvarligt, og derfor agte Boileaus Apologie meer zirlig end grundig. Nogle nævne ingen Personer, afribs og straffe allene Lyder; Andre sigte vel til samme Maal, men, for at gjøre deres Værk mere uskyldigt, sammenskrive Historier og Comedier, hvorudi forestilles urimelige Personer, under hvis Navne Fejl og Lyder straffes. Udi saadanne Comedier eller Historier afmales enten en vis Nations eller Societets Fejl, saasom ubi den anseelige engelske Comedie, kaldet Sir Politick, afribses de Venetianers Genie, ubi St. Evremons's les Academiciens censureres det saakaldte Academie Françoise.

Eller ubi Comedier sigtes paa intet Land eller Societet ubi Særdeleshed, men skjemtes med hele Verden ubi Almindelighed. Saaledes er den engelske Ben Johnsons og Molieres Comedier, item Hans Mikkelsens heroiske Poema, de honnetteste og uskyldigste Satires, eftersom de straffe og divertere tillige, censurere ikke eet men alle Fejl; ikke et Lands, men det hele menneskelige Rjøn. Men, som det er den honnetteste Skrivemaade, er det ikke derfor den sikkerste; thi omendskjøndt

Ca-

Satyricus fryder ubi Fleng; synes han dog at sigte paa Rogen udfør; thi jeg er vis paa, at om Hans Mikkelssens Poema var oversat paa Persisk, skulde mange Borgere ubi Ispahan sværge paa, at det var sigtet paa dem; hvorledes derfor man indretter Satires, saa faaer man Fiender derved.

Nu skulde vel Rogen spørge, hvortil tjene dog saadanne Satires? mon ikke Verden altid bliver den samme? men en Satyricus kunde svare dertil: hvorfor prædikes der ubi Kirkerne, efterdi man dog seer, at Mennesker altid ere lige ugubelige. Jeg tilstaaer vel, at man ikke kan mærke nogen Verdens Forbedring derved. Men, det er et Spørgsmaal, om Verden ikke blev endda værre end den er, hvis ikke disse Folk vare til, der kunde nogenledes opbygge, hvad Flatteurs og Djenstkalle nedbryde; hine læge Saaret, de andre rive Plasteret af igjen; hine ruinere sig selv for at rette Andre, disse ruinere Andre for at ophoje sig selv; hine ere ubehagelige, efterdi de ligesom Doctores istjenke bedste, om endstjøndt sunde Draaber, disse ere behagelige, efterdi de flattere de Syges Gout, istjenke for dem søde, om endstjøndt skadelige Drikke; hine synes at være onde Mennesker, disse ere; hine synes at være det menneskelige Kjønns affagde Fiender; men ere dets Venner; disse synes at være det menneskelige Kjønns Venner, men ere dets affagde Fiender.

Hvad Hans Mikkelssens Bemærke haver været med hans Satires, haver han givet tilkjende (Sat. 3) med disse Ord:

For Folk ej ene, men og Sproget at polere.

Dat

Det staaer mig ikke an, saasom jeg er ham paarsvarende, at rose hans Skrifter. Fornuftige Folk tilstaae, at hans heroiske Poema for Inventionens Skyld allene bør agtes; Barket er vidtløftigt, og dog fast ingen Linie forgjæves; Charactererne mange, men fast alle rare; Satiren haver største Force, hvor den synes allene at være skreven for at lee. Det eneste, som end de, der ophøje samme Poema, have derpaa at sige, er, at der findes nogle fri Expressioner, som stride mod det danske Sprogs Verbarhed; saadanne Expressioner kaldes ublu hos os, som dog heide Naivetés hos Andre; ligesom et Rys hedder Løssagtighed i Spanien, men en Pilsen hos Francke og Engelse. Den affecterede Poesi hos os synes endnu at være nogle af medii ævi Levinger. Udi min Barndom holdtes det uanstændigt for et Fruentimmer at hilse en ung Karl paa Gaden; nu derimod holdes det for en Grovhed, om de saadant ikke gjøre, og haaber jeg, at om hundrede Aar vore Efterkommere vil lee deres Mave itu, naar de høre, at Folk udi disse Tider brugte saadanne Expressioner: med Permission, mine Strømper; med Tugt at sige, mine Hosebaand; med Forlov, mit Skjort; for høvste Orne, jeg tog en reen Skjorte, mine Sko paa; hvilket vil komme dem ligesaa underligt for, som Folk udi vore Tider, om man nu sagde: *salva reverentia*, min Sypige, min Skræbber, min Skomager.

Hvad de andre Satires angaaer, da haver den gemene Mand ikke vildet kjøbe de to første, thi Materierne ere dem for høje og uforstaaelige, ja hver Linie fast paradox. Den Satire kaldet Democritus og Heibergs Skrifter. 7de Del. E c rachs



racitus er skreven med saadan Force, og det menneskelige Rjøn med saadan Bitterhed ridiculeret, som jeg tør vove mig at sige, udi ingen af det Slags Skrifter. Digellii Apologie er en særdeles rar Materie, som ikke handler om Excessu og Defectu, hvilket er gemeent, men om Menneskets Bizarrerie, og hvorledes alting circularer, indtil det kommer i forrige Stand, saasom dets Genie er at pousere fornødne Reformationer saavidt, at Medicinen bliver værre end Sygdommen. De fleste Stropher ere skrevne med saadan Korthed og Eftertænknelighed, at de kan passere for smukke Epigrammata; Poesien og Ortographien ere satte saaledes paa Skruer udi dem alle, at de ere à l'épreuve de Critique. Udi et lidet Bers for i Bogen ere indførte alle de Fejl, som begaaes af Poeter, og er en særdeles Concept, som jeg veed, Ingen er faldet paa.

Dette uanset kaldes udi vore publique Tidender, som skrives Fremmede til Underretning, Saadant gemene Skrifter, og Auteurs dertil afmales som Satyri eller Skov-Trolde. Ligesom vor Nation ikke kan underkastes nok Andres Medisance, uden at vi selv skal hjælpe os at befordre den.

Hvis Nouvellisten udi et andet Skrift havde criticeret saaledes, skulde jeg aldrig have dnyppet Pen i Blæk for at besvare saadan Censure, men, saasom det skeer udi publique Tidender, som skrives Fremmede til Underretning, vil jeg med Glid examinere hans Critic, hvorudi jeg finder fornemmelig 4 Poster, som kan give et lystigt Hoved en frugtbar Materie at exercere sig paa. Angaaende den første — dog, naar jeg ret tanket mig

mig om, saa er det ikke Umagen værd. Jeg vil derfor afbryde og slutte med en liden Formaning til Nouvellisten, at han herefter lader sig nøje med at recensere Bøger, og ikke censurere meer paa saadan haard Maade; 1) efterdi han selv derved ruinerer sin egen Handel; thi Folk begynde allerede at kalde de Penge, som fordres for Uviser, Mestermånds-Penge, og flotte ikke mere om, at faae Hug og give Penge til. 2) Efterdi det er aldeles uforfødent at criticere Bøger her udi Landet, hvor Folkets Sygdom er heller at skrive for lidet end for meget; thi at sælde skarp Censur over Bøger, kan kaldes en Medicin paa visse Steder, men en Gift paa andre; thi en Doctor kan ikke bruge saadanne Medicamenter udi Norge, som man bruger udi China; ligesom en Prædiken, der er gjort udi Paris mod Belyst, Heste og Bogne, kan ikke passe sig udi Island. 3) Efterdi det er mere sensible her udi Landet for en Autor, som af alle sine Landsmænd er bekjendt, at lide Saadant, end paa visse vidtløftige Steder, hvor formedelst Skribenternes Mængde Saadant ikke er saa søleligt. Jeg siger dette ikke for Hans Mikkelssens Skyld, saasom man kan see, at det, som er skrevet om ham, er kun af Animositet, og til at forsøge, hvor mange Gange om Haret man kan gjøre ham vred, men for andre godt Folk, som synes at lide derved.

Et lidet  
Gratulations - Vers,  
Hans Mikkelson til Ere.

Gjør til Parnassum Vej, I himmelske Subinder!  
Bring i et Centrum al den Skjalbre-Geist, man finder  
Udsprebet overalt fra Vest til Morgen-Land,  
Bær frem en Quint-Essents af alle Kilders Vand.  
Ehi jeg, saa Marv, Lyst en Vise har at quæde,  
Hans Mikkelson til Lov, og hannem Priis berebe;  
Ehi han med sine Vers mit Hjerte glæde kan,  
Derfor han Tak fortjen' den gode ærlig Mand.  
Man som en abregé seer udi hans Poeme  
Un grand tresor, som kan til Lyst og Lærdom tjene,  
Les moeurs de notre temps man præsenteret seer.  
Man regarderer sig, som i en Miroir.  
Som Fuglene paa Dvift sig mod Foraaret fryde,  
Som Strømme rinde og som Kilderne udhrybe ,

I Blide-Maaned man ej Nattergalen hør,  
 Sving mig i Luften og mig til Parnassum før.  
 Om Heltes djerpe Drift lad andre Skjalbre tale,  
 Om Tog og Leding lad for Gunst og Skjenk dem prale,  
 Om Riſſe-ſette-tog, om høje Skov og Lund,  
 Om Hyrdens Ekſkov, om Stifmoders Underfund;  
 Men Hans Mikkelſen derimod ſaabant ej ſkriver,  
 Af ham Verdens Ondſkab og Fejl afmalet bliver,  
 Han ej ſkriver for at behage nogen Mand,  
 Ridſer af Fejl, ſom findes ubi enhver Stand.  
 Han derfor Satyrus blir kaldt i lærde Tiden-  
 der. Dog ej ſtjætter ſligt, men heller har Medliden-  
 hed Med de gode Mænd, der har paa Skrifter ſaa-  
 dan unaturlig Smag, og ſom i Mørket gaae;  
 Naafkee, naar han er død, ſkal man til Skyer løſte  
 Hans Skrifter, og ham ſelv ſkal blandt Poeter ſætte,  
 Ham, ſom de hade og forfølge, badle nu.  
 Men han den Skjebne har, ſom Andre derudi,  
 Der Pennens Ragekniv mod Verdens Strube ſatte,  
 Med Blækkets Lub det Skab af Jordens Hoved tvætte,  
 Som af Nugia Stald dens Møg der feje ud,  
 Med Skrifterſ Peberød der dræbe det ukrud,  
 Der Menneſket ſin Fejl med rette Pensel-male,  
 (Om det er tilladt, ſaa improprie at tale,

## 406 Et lidet Gratulations-Vers

Af Maler-, Skildrer-Konst at tage Lignelse,  
 Dog med Poeter man maa gjennem Fingre see)  
 Ja slige gode Folk, der laste Verdens Væsen,  
 Er saasom Brib i Liv, som giftig Stank i Næsen.  
 Af sundest Lægebdm de ondt i Tarme faaer,  
 Ja den, som en Purgaz, dem ubi Maven gaaer.  
 Man roser Flatteri, skjøndt sligt en Koffkepige,  
 Skjøndt en Skomager, en Lækej, med Gunst at sige  
 Og med Permission, en Bødker gjøre kan,  
 Ja, reverenter talt, en Kudsk, en Kjeldermand.  
 Hvis Autor spilled' paa den Strange,  
 Da er jeg vis paa, og jeg torde vedde om, hvor højt  
     det var, ja mig end lade derpaa hænge,  
 Med bedste Skjaldre han i Klasse var sat,  
 Da derimod Enhver, indtil de Tøse, som sælge 3 Sns-  
     rebaand for 1 Skilling, har ham dygtig fat.  
 Saa gif det Boileau, saa gif det og Moliere,  
 Saa Juvenalis jo i sin Tid, læser kjære!  
 Saa og Lucilius, som gif den samme Vej.  
 Mon Nogen vel gaaer fri? siig mig! ach nej! ach nej!  
 Men det er Tid, at jeg ned af Parnasso stiger,  
 Fra Pieridibus og Helicone viger;  
 Thi med Carminibus i Poetarum Tal  
 At fange locum jeg ej efterstræbe skal.

(Thi



(Thi udaf Hedenskab dog Poesie oprinder,  
 Blandt døbte chriſtne Folk ej høres maa Gubinder)  
 Minerva, Venus, Mars, Sterkødder, Jupiter,  
 I deres Skrifter kun en ſkiden Prydelſ' er.  
 Vi alle Tider maa ſaa paſſe, lave, mage,  
 At vi ej Misbrug og Abusus deraf tage,  
 Og bruge vrangelig Vers, Digt og Poesie,  
 Noſ ſagt, Parenthesis claudatur derudi).  
 Jeg derfor bryder af, med en Lykønsking ender,  
 Og til Apollo mig for alle engang vender;  
 Det er den Kilde, ſom den Hønning dres af,  
 Der gjort udsødelig Homerus har i Grav.  
 Hjælp mig til Slutning da, Poeters søde Druer!  
 Lad mig Poete-Gaſt af dine Bryſte ſue!  
 Dog det er ſandt, jeg jo det Indfald tage kan,  
 Som Skjaldre ride paa for Trang i vores Land.  
 Lev vel, Hans Mikkelſen! Dit Navn ſkal ſtaa i Minde,  
 Saalænge Rugbrød, Fleſk i Jylland er at finde.  
 Saalænge Anholt Brag og Bordingholm git Sand,  
 Saalænge ſom der er i Volland brakket Vand,  
 Saalænge ſom der er paa Gulland Beg og Tjære,  
 Saalænge Fyr og Gran de norſke Skove bære,  
 Saalænge Fyen Grod, Amager giver Smør,  
 Dit Navn hos brave Folk, Hans Mikkelſen! ej døer.

Thi for skal Nybods-Folk af Viser blive kjede,  
 Man for i Randers-Byn skal efter Handsker lede,  
 For ved Canalen skal Climetet blive sund,  
 For udi Malstrøm man med Lod skal finde Bund,  
 For udi Rettergang ej gjelde meer skal Bidne,  
 For vore Gader skal ej mere være skidne,  
 For Morgenroden skal fra Vesterkant opstaae,  
 For Holmens Klokke skal med andre Klokker gaae,  
 For udi Vester-Havn ej Fisk skal findes mere,  
 For Stridsmand lade skal at slaaes og duellere,  
 For Dine Fiender med Dig skal fange Bugt,  
 Kjøbt hvis et Rim dertil jeg havde, som var smukt.

Mogens Andersen.

Hørdig Secundæ Classis Collegæ  
 i Aalborg.

## Democritus og Heraclitus.

---

### Første Satire.

---

Naar, Herr Magister! vi os Mennesker betragte,  
Vi os mod Dyrene jo meget ædle agte,  
Et prægtigt Lys jo i vort Legeme er sat,  
En Sjæl er os betroet, en Herlighed, en Skat,  
Guds egen Aande, som er stiler af de Vise,  
Hvis Herlighed vi see, og store Virkning prise;  
I hvis Betragtelse vi som henrykte staae,  
Vi see, vi føle det, som vi bekjende maa,  
At være noget, som ej Tungen kan udfige,  
Som gjør, at Skaberen vi synes ej ulige.  
Vi ynker Dyrene, dem over Arle seer,  
Vi sige: intet mod et Menneske de er.  
Men Saadant uanset dog Heraclitus græder;  
Thi med vor Skabning han betragter vore Sæder;

Democritus kan paa de Viseste ej see,  
 Han maa al Erbarhed tilfidesætte, lee.  
 De havde begge Ret; jeg dog den Sidstes Latter  
 Meer end den Førstes Graad og vaade Dine  
 skatter;  
 Skjøndt, naar den ene Kant paa Mennesket jeg seer,  
 Jeg ej begribe kan, hvoraf den Sidste leer,  
 Og, naar jeg vender det igjen paa anden Side,  
 Jeg strax den Førstes Graad og Klynken ej kan lide;  
 Dog havde begge Ret, men Uret derudi;  
 Den Første stedse gif i dyb Melancholie;  
 Den Anden altid loe, ej Aarsag fandt at græde:  
 De burde stundom lee, og stundom Dine væde.  
 En halv Philosophie jeg mærker hos Enhver,  
 Her jeg kun Latter, der kun sure Dine seer;  
 Den er Philosophus, om hvilken man kan sige:  
 Nu leer, nu græder han, nu begge gjør tillige,  
 Der i hvert Øjeblik tungsindet er og kaad.  
 Om Heraclitus først jeg taler og hans Graad,  
 Og seer, af Ondskab da han kaldet er en Daare;  
 Jeg mærker, at han ej forgjeves fælder Taare;  
 Ja, jeg Philosophie i hver en Draabe seer,  
 Mig synes Under, at han ikke græder meer.  
 Betragt dig Menneske! betragt og vilde Bestier,  
 Hvorover du af Gud er skabt at være Mester;  
 See Tigrens Grumhed an, see Slævens List og Ewig,  
 Ja alle Besters Feil, de findes jo hos dig.

Som

Som Floderne til Hav, de alle til dig vinde,  
 Man derfor ej en By, en Flek ej fast kan finde,  
 Hvor jo tilligemed en Kag, en Galge er,  
 En Byfogd, Bøddel, Lov, Sverd, Riis og andet meer,  
 Som dig din Ondskab kan med Billighed hebrejde,  
 At med din ædle Sjæl du stedse fører Fejde.

En Ulv ej æder Ulv, sin Nage aldrig rør,  
 Han heller lider Nød, af Hunger heller døer;  
 En Varder aldrig sig med Varder-Føde mætter,  
 Han Affky har for Mord, naar han seer Varder-  
 Pletter;

En hungrig Bjørn jo gaaer en hungrig Bjørn forbi,  
 En Høg mod anden Høg ej øver Tyranni;  
 Skjøndt ingen Love er, der sligt hos dem fordømme,  
 Skjøndt Byfogd, Bøddel dem ej holde udi Tømme.  
 Kald derfor, Menneske! kald ej en Tiger grum,  
 Du fælder derved jo din egen strænge Dem.

Du finder hos dig selv fast alle Laster's Kilde.  
 Priis heller Dyrene, stil dem ej mere vilde.  
 For dig kun skrives Lov med skarpe Drageblod,  
 Lycurgus, Draco, ej er Dyrene imod.

De grumme Love man i Stene lader grave,  
 For ædle Creatur at holde udi Aave.

O, Menneske! som Gud i Skabningen er liig,  
 Straf, Trudsel, Pinebæk opfunden er for dig.  
 For dig, som haver en fornuftig Sjæl, at spæge,  
 Man ofte en Tyran maa tage til en Læge.



Man nød'ig havde ej en Minos, Tacus,  
 Langt mindre Phalaris og en Tiberius,  
 Saa kær en Medicin man skulde ej behøve,  
 Hvis Mennesket kun var som Tiger, Bjørn og Løve.  
 Sligt Indfald, siger man, er smukt i Poesie;  
 Rig udi Skrifter ind, see an et Anarchie.  
 Før Frihed ikkun ind, løs vore Bænd og Rieder,  
 Brutalitet man meer blandt Dyrene ej leder;  
 En Bjørn, en Ulv os da poleret kommer for;  
 Thi Broders Sværd da mod en Broder draget staaer;  
 En Fader mod sin Søn, en Søn imod sin Fader  
 Paatager Harnisk, og til Strid sig føre lader.  
 Hvo anseer uden Lov end det forjætte Land,  
 Er haard som Flintesteen, hvis han ej græde kan.  
 Naar Riset kun er brudt, og Straf ej meer kan tømme,  
 Strax seer man Mennesker i Mennesk-Blod at  
 svemme;  
 Naar Dyrighed har Magt, og Lov sin Styrke, mist,  
 See, af Societet om findes mindste Gnist.  
 Ej Rom kan ligneds meer mod de byrcanske Skove;  
 Thi Tigre leve der samdrægtig uden Love;  
 Athenen tænker meer ej paa Naturens Ret;  
 Thi udi Lybien er meer Moralitet:  
 Der man blandt Løverne Societeter finder,  
 Naar i Colonis Stad som Bække Blodet rinder.  
 Saasnart som Moses Lov ej har sin Styrke meer,  
 Man i Guds egen Stad en Nover-Rule seer.

Skjæmdt

Skjøndt man vil vilde Dyr med sortest Farve male,  
 Man intet Paradox dog finder i min Tale;  
 Skjøndt ofte Ulv mod Ulv ophidses, Fejde før,  
 Med vores Ondskab dog ej saadant lignes bør.  
 Vel Strid, men intet Had man udi Skove leder,  
 Men i Athenen, Rom, i store ædle Stæder,  
 End hos udvalgte Folk, som givet er Guds Ord,  
 Man Hovmod, Avind, Had beblander seer med  
 Mord.

Vi Bjørnen kalde vild, vi stræbe Hest at tæmme,  
 Vi holde dem i Evang, som os kan meest beskjemme:  
 Det allergraadigste kan nøjes med en Diet,  
 Lucullus halve Rom aad op, blev dog ej mæt.  
 Paa Proviant et Aar sig laver kun en Myre,  
 Men vise Seneca kan heri sig ej styre.  
 Dyr er ej hersekjær, og nøjes med dets Stand;  
 Men Alexander jo for trang er Grækenland.  
 Ergjerrighed ej Sted hos Tigre har og Løver;  
 Men saadan Passion gjør Cæsar til en Røver;  
 For Saadant Romerblod man flyde seer som Flo,  
 Han ofrer alting op, sin Stad, sin Slægt, sig selv.  
 Kun for at herske, for at blive Herre stilet,  
 Han til sin Undergang med Glæde haver ilet,  
 Skjøndt from, beleven, god han af Naturen er,  
 Af Herke-Syge dog Naturen som forsvær.  
 Vi irre let en Hund, til Fred ham strax dog bøj,  
 Men en fortørnet Ven sig lader udflaae Dje,

Han

Han gjerne mister et; hvo skulde saadant troe,  
 Naar den, han hader, han kun skille kan ved to.  
 Man seer jo Bester paa Belgjærninger at skjønne,  
 Men Mennesker med Ondt Belgjærere belønne;  
 En Hund for sin Patron tilfætter ofte Liv:  
 Et Menneske tidt er dog saa haardnakket, stiv,  
 At det opofrer Liv, og det, som meer er, Ære,  
 Førend taknemmelig mod Andre det vil være.  
 En Damon, Pythias, man ofte finder ej.  
 De fleste derudi gaae heller Nabals Vej.  
 Vi øve Tyranni mod Besterne, dem døde,  
 Endog uskyldig Faar, som klæde os og føde.  
 En Ko os giver Melk, en Oxe trækker Plov,  
 Til Bederlag maa døe, sliq er Belgjærnings Lov.  
 Hirpinus Pegasus os skaffer Laurbær-Krandse,  
 I Alderdom maa til Nepotis Mølle dandse;  
 Hver Hest den Lykke ej har i sin Alderdom,  
 Som Incitatus, der Bormester blev i Rom.  
 Sliqt og ej nødigt er; men ædle Dyr at dræbe,  
 Og udi Alderdom at lade Møller slæbe,  
 Paa vores Haardhed det kan tjene til et Spejl,  
 Saa Besterne os selv bebrejde kan vor Fejl.  
 Men det er bedst, at jeg den Snak tilfidesætter,  
 Thi man for mindre Ting faaer Titul udaf  
 Kjætter;  
 Jeg seer paa Jorden, og gaaer ej fra alfar Vej,  
 Om Noget siger, sliqt er Synd, jeg siger Nej;  
 Jeg

Jeg troer med Fædrene, det er en Dyd at myrde  
 Uskyldigt Creatur, det ellers blev til Byrde;  
 Men siger kun, at, om et Lam, en Hest, en Hund,  
 Som Baalams Esel, lidt opløstede sin Mund,  
 Og vilde vise os, at vi Tyranner vare,  
 Da al Beltalenhed ej kunde os forsvare;  
 Vi maatte tilstaae, at den Dyd Barmhertighed  
 Ej iblandt Mennesker, men vilde Dyr har Sted.  
 Vel kunde svares, hvi tør Dyret dog begjere,  
 At vi, som mod os selv Tyranner stedse ere,  
 Som mod hinanden selv bedrive Mord og Rov,  
 Skal tage udi Agt mod Dyr Miskundheds Lov?  
 Vi, som med eget Blod besudle vore Hænder,  
 Vi, som af Mennesk'-Kjød kan vise stumped  
 Tænder;

Naar saa gaaer med os selv, skal Dyr da være fri?  
 I saadan Svar bestaaer al vor Apologie.  
 Jeg eftersøge ej vil alting meget nøje,  
 Kun paa den bedste Sted i Verden kaster Dje;  
 Paa Rom, som en Zirat for andre Steder er,  
 Jeg al Uteerlighed i kort Begreb der seer.  
 En Cajus, Nero, der jeg seer for een Dags Føde,  
 Kun for et Maaltid fast at lægge Stæder øde.  
 Italien, Spanien, ja Egypten, Grækenland  
 Ej et forbandet Svælg, en Strube fylde kan.  
 Af Sylla, Mario udføres Landets Kjerne,  
 Man midt i Asien opofrer Livet gjerne,

At

At man en Elephant kan føre fra et Sted  
 Tilbage i Triumph, at dræbe Andre med.  
 Jeg seer et Menneske et Andets Lem affkjære,  
 For Gens Fornøjelse man lader Si castrere;  
 Hvo Kulde troe, at end paa et poleret Sted,  
 Stadfæstet var ved Lov en sliq Uteerlighed?  
 Naar jeg en Cæsar selv en Mand for alle Qvinder,  
 Og nu en Qvinde jeg for alle Mænd ham finder,  
 Jeg tager Afsked da med Mennesker, jeg flyer  
 Til øde Steder hen, til Fugle, vilde Dyr.  
 Om i den nye Rom, den hellig Peders Sæde,  
 Sliqt endnu gaaer i Svang, maa Andre efter-  
 lede,

Den sidste Verden man saavidt maa give Ret,  
 At den slaer Folk ihjel, og synder mere net.  
 Men, siger man, et Dyr kan ikke raisonnere,  
 Det ellers gjorde det og meget andet mere;  
 Hvis en fornuftig Sjæl til Saadant Marsag er,  
 Gid da lidt mindre Sjæl, lidt Dyd vi havde meer!  
 Gid! (ach! jeg ikke veed, om det er syndig Tale,  
 Om man ugubeligt sliqt Ønske kan asmale)  
 Gid heller Mennesket saa dum, som Esel, var,  
 Som Stubben af et Træ, der Sjæl og Liv ej har;  
 Som Marmorstøtte, som Metal, som Kampesteene,  
 Som haarde Diamant, som Is, som døde Bene;  
 Gid hver Politicus, gid hver Philosophus  
 Blev til Maskine, til en Kejser Claudius,

Der



Der intet af sig selv var mægtig til at gjøre,  
 Men til det Onde sig af Kloge lod forføre,  
 Der, som Maskine, sig af Andre drive lod  
 Imod sin Villje at opofre Romer-Blod.

Nej, Sjelen stedse med deslige Synder fejder,  
 Omsonst gjør Modstand, og vor Ondskab os ber  
 brejder;

Den siger: Menneske! du gaadr ej rette Vej,  
 Er os en naged' Orm; men saadant hjælper ej.  
 Hvad Heracitus næst kan komme til at græde,  
 Det er, at Mennesker saa lidet sig berede,  
 Saa lidet tænke paa hvad dennem forestaaer,  
 Tidt ej i sidste Strand, naar Sjæl af Legem gaaer.  
 Vi see, vor Levnets Tid bestaaer af korte Dage,  
 Hver Time, hvert Minut os Rædsel kan indjage,  
 Hver Streg paa Viferen jo giver os et Nib,  
 Advarer, at en Part af vores Liv bortgik.

Dog sliq Uteerlighed hos Mennesker man finder;  
 Den mindste verdslig Ting saaledes dem forblinder,  
 At, skjøndt vor Levnet kun kan ligned med en Port,  
 Gjennem hvilken vi passere meget fort,  
 For Evigheden dog vi lidt bekymred' ere,  
 Et Djeblik vi med Forundring agte mere;  
 Vi tænke ikke paa vor rette Bolig Sted,  
 En Haandvending os er meer end Evighed.  
 Enhver, der anseer sigt med philosophisk Øie,  
 Og denne sidste Post betragter ene nøje,

Med Heraclito han maa som fortabet staae,  
 Hans Djen-Taare jo som Bække flyde maa.  
 Men, naar betragtes sligt, man moxen ikke fatter,  
 Hvad en Democritus bevæge kan til Latter,  
 Man seer ej andet end Materie til Graad,  
 Hvi var den store Mand saa lattermild og kaad?  
 Han paa den anden Kant har Mennesket betragtet,  
 Og Latter meer end Graad har philosophisk agtet;  
 I andre Tanker han saa meget grundig gif,  
 Saa til at græde han ej Tid og Stunder fik.  
 Ja, naar jeg Mennesket paa anden Side vender,  
 Jeg i hans Latter da stor Wiisdom seer og kjender,  
 Jeg priser mindre ej hans lattermilde Mund;  
 Jeg finder, denne Mand ej loe med mindre Grund.  
 Om Folk i Schytien jeg her vil ikke tale,  
 Jeg grove Thracier ej heller vil afmale;  
 Sarmater, Dacier jeg intet melder om;  
 Men vise Grækenland, men Verdens Dje, Rom,  
 Italien, Frankrig, og de meest polerte Stæder,  
 Blandt hvilke andet Folk grov og barbarisk heder;  
 De lærde Stæder jeg mig ene nærmer til,  
 Af store Folk jeg kun Exempler tage vil.  
 De Græker bryste sig af deres mange Wise,  
 Man deres Klogskab seer Skribentere at prise,  
 Rom deres Ursigthed har brugen som Model,  
 Diogens dog seer ej en fornuftig Sjæl.

Han

Han med sin Lygte gaaer den lyse Dag og leder:  
 Han søger Mennesker end paa polerte Steder,  
 I lærde Athen selv, men ikkun Aber seer:  
 De Viseste blandt dem han allermeeft beleer.  
 Jeg veed, man holder for en philosophisk Grille,  
 At lyse efter Folk, og tomme Tønder trille,  
 Og mene, dermed man sin Stad saa nyttig er,  
 Som en Pericles, der paa sine Skuldre bær  
 Den store Republikve, Athenens hele Byrde,  
 Og kaldet derfor blir for sine Folk en Hyrde:  
 Som Alcibiades, der et Bidunder var,  
 Hvis Hurtighed saa højt de Græker priset har;  
 Og som en Nicias, om hvilken man kan sige,  
 At han Anfører, Præst, ja alting var tillige.  
 Hvad siige store Mænd for Republikven gjør,  
 Det en Democritus en Daarskab stille tør;  
 Han meener, at de, som opofre Folk og myrde,  
 Fortjene ej det Navn af Landets gode Hyrde;  
 Hvad Biidom, Midfjerhed af Andre kaldet blir,  
 Det meest Materie til Latter hannem gir.  
 Han seer, med Verbarhed en Helt sig at raadføre  
 Nu med et lidet Dyr, det til sin Gud at gjøre;  
 Nu Flugt, nu Fugleffrig, Indvolden af en Ko,  
 Den hele Republikve, som en Besthane, snoe.  
 En Stad, et Rige af Fortvivlelse at græde,  
 Naar Spaamænd siige, at en Fugl vil ikke æde,

Han En seer give Agt, hvor Røgen driver hen,  
 En Anden falde ned og bede an en Steen.  
 En udi Delphis af en hovedsvimlet Qvinde,  
 En af en Hammons Præst at lade sig forblinde,  
 En Leonidas og en Codrus, naar de faae  
 Af Spaamænd kun et Nil, med Sværd for Brystet  
 slaae.

Ja en Anfører at fortviule, zittre, bæve,  
 Naar han en Ugle kun seer over Huset svæve.  
 De Lærde, Vise selv for Brystet sig at slaae,  
 Naar Røgen ikke vil til rette Side gaae,  
 Sig ikke driste til en Sag at foretage,  
 Før Ordre af en Ro de faae og af en Krage.  
 En Nicias at gaae fra rette Vej og Sti,  
 Gaasnart en Spaamand ej samtykker derudi.  
 At redde Livet er imod Religionen,  
 Naar han Formørkelse, en Plet seer udi Maanen;  
 At sætte heller Land, Religion paa Spil,  
 Før man lidt Overtro tilside sætte vil,  
 Som Jøderne, der paa Sabbaten ej vil stride,  
 Men Landets Undergang med Troens heller lide.  
 Det er at drukne sig for ej at blive vaad,  
 Ach! mig ej undrer, at Democritus er kaad.  
 Sligt i Athenen skeer, som Wiisdoms Volig heder!  
 Den store Romer-Stad har fuldt de græske Sæder,  
 Den eftergiver ej i Daarlighed et Haar,  
 Ej ene følger dem, men ogsaa overgaaer.

Men,

Men, siger man, det var i gamle mørke Tider,  
 Bor floge Verden nu sliq Daarlighed ej lider,  
 Nu gives meer ej Agt paa Spaamænd, Fuglekrig,  
 Nu man af Overtro ej meer opofrer sig.

Vist! man nu finder Folk paa anden Maade leve,  
 Man har beslittet sig paa, meget at ophæve,  
 Dog ikke alt; men det, som fattes derudi,  
 Erstattet er med nyt, med andet Gjækkeri.

I Verdens Skueplads vi see kun anden Scene;

Vi os indbilde vel at være meget rene;

Men en Philosophus kun liden Forskjel seer,

Den samme Daarlighed paa anden Maade seer.

Til dette Paradox beviisligt her at gjøre,

Tænk, Kjære! ej, at jeg til Lapland dig vil føre,

Til vilde Grønland, til de Indianer hen,

Til Fez, Marocco, til et grovt Sibirien,

Skjøndt ogsaa Mennesker, saavel som vi, de ere,

Skjøndt udi Skabningen vi have intet mere,

Men det ej nødtigt er, jeg finde kan Beviis

I bedste Stæder, i Madrit, i Rom, Paris,

Hvor Børn fast grædende Forældrene ombeder,

At rejse hen, for at forfremmes udi Sæder;

Hvor det prisværdigt er at sætte Velsæd til,

Om sliqe Stæder jeg kun ene røre vil.

Jeg i min Mening, Herr Magister! strax bestyrkes,

Naar jeg i saadan Stad seer raadne Been at

dyrkes.

Naar



Naar for en Hofte af St. Caspar, Melchior,  
 Man ligger næsegrus, og sig for Brystet slaaer,  
 Naar man gjør stor Allarm, med alle Klokker ringer  
 For en St. Jørgens Læg, for en St. Gertruds  
 Singer,

Jeg ej begriber, hvi de Gamle man beleer;  
 Det gamle Rom var gal, det ny ej bedre er.  
 Da Klokker, Bjelder man med Andagt ikke bøbte,  
 Da Skaldepander man for Belfærd ikke kjøbte.  
 Vel selsomt er, en Gud at gjøre sig af Steen,  
 Men mere selsomt at tilbede raadne Been,  
 Helst, naar bevises, dem ej Helgene at være,  
 Men nok, at de i Rom paa Listen skrevne ere.  
 Et lidet Stykke Træ for at tilbage faae,  
 Nu dyre christne Blod, som Strømme, rinde maa.  
 For Daarens Mening mod en Daare at haandthæve,  
 Den hele Christendom man nu seer skjælve, bæve,  
 At myrde christne Folk, det hedder tjene Gud,  
 For at haandthæve et, man bryder alle Bud.  
 End om en Cicero nu opstod fra de Døde,  
 Og en Procession i Spanien skulde møde,  
 Og saae, at man tilbad et lidet Stykke Brød,  
 Paa vores Vegne han af Blusel jo blev rød.  
 Han vilde bide sig i Lipper, spotvis sige:  
 Jeg med Forundring seer i Verden Kunsten stige.  
 Man gjorde Guder før af Graa-Steen, Planke, Fjæl,  
 Nu mere kunstig man dem gjør af Hvedemeel.

Han,

Han, som for Latter sig ej kunde fordum bare,  
 Af hednist Præster naar han saae en samlet  
 Skare,

Han vilde raabe: ach! jeg nu skindbarlig seer,  
 At Verden tager til i Daarskab meer og meer.  
 I anden Daarlighed de Gamle vi ej vige,  
 I Hovmod, Selvmord, og i andre Fejl deslige;  
 Den Forskjel ikkun er, at Cato myrder sig,  
 Som frygter derved ej at miste Himmerig.  
 Men nu man finder Folk af Krigs-Professioner,  
 For ej af Daarer at faae Titul af Eujoner,  
 Der' Liv og Sjel man med Forundring ofre seer,  
 Og sige: det maa skee; thi det er Krigs-Maner.  
 Før de en selvgjort Lov og Skik vil overtræde,  
 De bryde Landets Lov, de døe med Martyr-Glæde,  
 De ofre Vren af Vergjerrighed selv op,  
 De see, hvad Gravsted er bered for deres Krop.  
 Saa, om Democritus var til i vore Dage,  
 Hans gamle Ret at lee, hvo kunde ham betage?  
 Hvo ikke leer, naar som Philosophus han seer  
 Paa Mennesket, end naar det allerærbarst er?  
 For Lyset, Menneske! bring alle dine Dyder,  
 Viis frem i kort Begreb, hvad allermest dig pryder,  
 Tal om Forsamlinger, tal om et helligt Sted,  
 Hvor concentreret er al Viisdom, Herlighed;  
 Man der forsamlende seer Fyrster og Prælater,  
 Det Syn jo yndigt er, man dem som Guder skatter,

En Tityrus sjaer still', med Under seer paa dem,  
 Han priser Gud, at han af Verdens Børn er  
 Lem.

Men en Philosophus, som seer med andet Øje,  
 Og med udvortes Skin sig ikke lader nøje,  
 I Lipper bider sig da allermost, og leer,  
 Just fordi Mennesket saa meget ærbar er.  
 Just for i Gjefferi det sig catonisk stiller,  
 Just for med Ærbarehed Comedier det spiller;  
 Thi, naar man efterseer, hvad bliver handlet om,  
 Da er det ofte, om en skjæget Mand i Rom,  
 Som andre Mennesker, kan irre og vildfare;  
 Om En skal have Sted blandt den fordsinte Skare,  
 Paa visse Tider der har ædet Kjød og Æg,  
 Der mod canonisk Lov har ladet rage Skjæg;  
 Om En med Billighed ej kaldes bør en Kjætter,  
 For han ej sin Fornuft tilside gandske sætter,  
 Og som Maskine kun sig lader dreje om,  
 Som Klokke Viser af det store Hjul i Rom;  
 Om man og ikke bør i Kirkens Bånd at sætte,  
 Naar efter sund Fornuft En vil sin Mening rette;  
 Naar En kun vise vil, at han bør tænke meer,  
 End dumme Bester, og at Menneske han er;  
 Om den en haanlig Straf ej dømmes bør at lide,  
 Der egen Mening har om det, vi dog ej vide.  
 Om det, som Slibesteen for Alles Øjne er,  
 Om Guddoms-Væsen, og det som i Himlen seer.

Beraab dig, Menneske! paa meer, hvad hos dig  
glimrer,

Paa lærde Mænd, hvoraf den hele Jord nu vrimler,  
Før høje Skoler frem, tal om Academie:

Viis al den Herlighed, som findes derudi;

Bring i en Dynge frem de mange lærde Bøger,

Som Guddoms-Væsen og Naturen eftersøger;

Nævn mig en Scaliger, nævn mig en Grotius,

Peeg paa en Tycho, peeg paa en Copernicus.

En paa Theologie sin gandske Tid anvender,

Gjendriver Kjettere, end dem han ikke kjender;

Han fægter for sin Sect, for Troen strider saa,

At til et Fadervor han Tid ej selv kan faae.

En til Naturens Løb at finde Aarsag søger,

Arbesjder, sveder, og igjennemblader Bøger,

Han Fluers, Mygs Natur med Nøje efterseer,

I egen Kundskab skjøndt han blind og fremmed er.

En som en Pollio seer ud, hans blege Kinde

Tilkjende Viisdom gir, den Skat, vi hos ham finde,

Dog ikke andet er, end at han sætte kan

I Orden Gloser, brugt i Rom og Grækenland:

En nu med Himlens Lob sig plager, bryder Hjerne,

Sig bryster, glæder, at han fundet har en Stjerne;

I Melkevejen han saalænge vandret har,

At han paa Jorden slet er bleven til en Nar.

En vil af andet ej end gamle Sager vide,

Med stor Omstændighed han tal' om mørke Tide;

Han

Han veed, af hvilken Traad Junonis Særk var  
gjort,

Men i sit Embed han ej skiller Hvidt fra Sort.  
En med Haarkløveri sit arme Hoved plager,  
Hans Metaphysica ham Kræfter, Liv betager,  
Spørg, frit ham nøje, hvad han sig saa plager med,  
Han svare vil, at han det selver ikke veed.  
En kalder sig Poet, faaer derfor Laurbær-Krone,  
Opløstet derfor blir paa høje Skolers Trone;  
Thi Ord han bringer af naturlig Orden saa,  
At det, som før var klart, kan Ingen meer forstaae.  
En hedder Musicus, Guds Ord paa Noder sætter,  
Lær' at tilbede Gud i Form af Menuetter,  
Han mener, Bønnen er hos Gud i større Agt,  
Naar den frembaaren er i simpel Tripel-Takt.  
Jeg tilstaaer, det er smukt, naar Lærde samled' ere,  
Paa høje Skoler dem at høre disputere;  
At læse i hveris Mund, som i en gammel Bog,  
En zirlig Tale paa det ædle Homer-Sprog;  
At see en Rector med de fire Faculteter,  
Med Gravitet der sig i zirlig Orden sætter,  
Pedeller, Scepter, Stads ved Siden for og bag;  
Jeg tilstaaer, i fligt Syn jeg finder selv Behag.  
En Drusus jo maa selv opvaagne af sin Dvale:  
Men, naar man hører, at den hele lærde Tale,  
Før hvis Skyld holdet blir en saadan Højtidsdag,  
Før hvis Skyld høres maa fligt Væsen, Bulder, Brag,  
Hen







J kan ej holde op, at prente og at skrive,  
 Hans Doctor siger, at det ham hans Død vil blive,  
 Det hjælper ej, hans Bænk han dog fuldende vil,  
 For at indlægge Navn, som han ej føler til.

J skriver Bøger, som ugudelige ere,  
 Man byder hannem Fred, om han vil revocere,  
 Han siger: Nej! Han vil forsøge Daarers Tal,  
 Vil heller døe af Frygt, han ej skal kaldes gal.

K kan ej sige sandt, Skjændt Folk ham derfor hader,  
 Skjændt han foragtet blir, sin Lyde dog ej lader,  
 For egen Nyttens Skyld han farer ej med Snak,  
 Kun for at føre Navn af Byens Almanak.

L melancholisk er; naar Galden opererer,  
 Da gaaer han Hus fra Hus, og alting reformerer;

Han troer, det er en Dyd, som Cato sig anseer,  
 Skjændt han har andet Sind, naar Galden stille er.  
 M haver Midler, hans Dødstime flux tilstunder,  
 Hans Gods tilfalder dem, som han ej gjerne under,  
 Sig dog ej æder mæt; for den i Graven gaaer,  
 Som han af Skidet Vand tilforn ej gav en Taar.

N løber fra sin Post, opofrer Navn og Ære,  
 Gaaer hen til Fienderne, som alt capitulere,  
 At undflye den Uheld, som Krigen med sig før,  
 For Frygt at døe i Slag, han udi Galgen døer.  
 O for sin Sundheds Skyld vil gjøre sig tilgode,  
 Af sine Venner han paa Landet holder Mode,

Der

Der de vel samme Mad, som ubi Staden, faae,  
 Men ej i rette Tid, og ligge maa paa Straa.  
 P som Tigellius, den dyrebare Sanger,  
 Vil aldrig sjunge, naar man det af ham forslanger;  
 Naar Ingen beder ham, strax laver han sig til,  
 Og sjunger, til man ham maa bede tie still'.  
 O, naar ej nødigt er, en Ting jo nok kan tie,  
 Naar Prøve gjøres skal, da kan han ikke bie,  
 Da han urolig blir, som udaf Jlden Krud,  
 Maa sige fra, om det af Eiden skulde ud.  
 K heel sagtmødig er, og liber heller Skade,  
 End han i Trætte sig med Nogen vil indlade,  
 Ham Uret gjøres, han sig hævner ej igjen,  
 Men for et fløgtigt Ord han ofrer op en Ben.  
 S om Forligelse i Sagen ej vil høre,  
 Vil heller Dommere og Advocater smøre;  
 Han vinder Sagen og sit Dnske dert naaer,  
 Men Advocaten meer end al Gevinsten faaer.  
 T Grovsmed i en Kro et Kongerige retter,  
 En Tilly roser, en Lurenne Plet paasætter;  
 Nu gir han Paven Ret, nu er han for Quæsnel;  
 Mon jeg skal troe, at han har en fornuftig Sjel?  
 V mod Vergjerrighed med saadan Jver præker,  
 At derved Taare han af Alles Dine trækker,  
 For ingen gammel Præst man ham dog vige seer,  
 Paa Rang og Højsbed staaer, thi han Magister er.

Welker Frihed, og mod Staten rebellerer,  
 Hans Hustru midlertid ham hjemme cuionerer;  
 Jeg troer, den Evang han først af Huset rydded ud,  
 Hvis første ej var Synd, det sidste ej et Bud.  
 X tar Papiret fat, og Skrifter gennemsøger,  
 Seer chronologisk Fejl, end i Per Paarses Bøger;  
 Mon man hans Skrifter ej kan gjøre samme  
 Skiel?

Nej, det vidtløstigt blev, man skrev sig slet ihjel.  
 X tusind Daler for hver Rynke har i Panden;  
 Hun mister en Tyran, og tager strax en anden,  
 Af saadant Egtteskab en Nabo-Kone lær,  
 Dog selv gaaer samme Vej, naar Lejlighed hun seer.  
 I verdslig er i Dag, i Morgen hypocritisk,  
 En Time ærlig, men en anden fin, politisk,  
 I dag han laster, hvad han roset har igaar,  
 Som Proteus sig nu til Slange gjør, nu Faar.  
 Ach! hvis et Bogstav meer var endnu til at finde,  
 Jeg vilde end et Vers anføre dennesinde;  
 Jeg vilde tale om en Paarses Jens Maaaskee;  
 Thi jeg af Ingen meer bevæges kan at lee.  
 Men, Musa! bryd kun af! opregn mig ikke flere,  
 Tolv Alphabeter ej tilstrækkelige ere,  
 Ja ikke tolv Gang tolv; hvo i en liden Bog  
 Hvers Galsskab skrive vil, mon han er mere klog?  
 Hvad Arbejd var det ej, om man kun gjorde Liste  
 Paa Daarer, som man seer i mangen Daareliste,  
 Langt



Langt mere paa Enhver om man gav Character,  
 Mod Verdens Dulhus dog det ej at ligne er.  
 Om paa en enest' man Afridsning vilde give,  
 Man maatte Blade ej, men hele Bøger skrive.  
 Hvis, for Exempel, jeg om Hr. Magister skrev,  
 Saa tyk som en Postil, en Bog det ene blev.  
 End Heracles selv af Patter maatte briste,  
 Ja Timon, Cato, om de eders Bøscn vidste,  
 Og dette uanseet i et Cathedre saae  
 Med Martyr-Mine, Herr Magister! eder staae;  
 At høre eder Fejl i Staten at udrydde,  
 Hof og Collegier at rette og nedbryde.  
 Nu rette Financier, nu dadle Cancellist,  
 Nu løs paa Statsmand gaae, nu Høvding, og  
 Jurist.

En gammel Kjerling selv mig nylig tog tilside,  
 Mig spurgte: hvoraf faaer Magisteren at vide  
 De mange høje Ting, han saa igjennemgaaer,  
 Maaskee fra næste By Aviserne han faaer?  
 Men jeg har ofte hørt end udi Ungdoms Tide,  
 At man ej altid paa Aviserne kan lide.  
 Saa flog den Kjerling var. Jeg skriver til en Ven,  
 I gjerne mine Fejl maa vise mig igjen;  
 Men, hvis vi vilde kun hinanden ret beskrive,  
 Det et vidtløftigt Værk allene vilde blive.  
 Jeg finder, hvis mig selv jeg ene gjennemgik,  
 At skrive andet jeg ej Tid og Stunder fik;

Meer

Meer det vidtløftigt blev hver at igjennemhegle,  
 Og vise, hvorudi enhver og alle fejle;  
 Jeg slutter derfor, hvis af Maanen En faldt ned,  
 Midt i Europa, i en stor poleret Sted,  
 For egen Undergang saae Brødre selv at fejde,  
 Ja Hovmod fandt og Pragt, i Ting, som os bebrejde  
 Og vise allermest vor største Usfelhed,  
 At Nadsler man med Pragt i Graven lægger ned.  
 Naar efter Bue: Strøg han skjægged' Mænd saae

springe,

Naar og til Skædes-Tegn han hørte Klokker ringe,  
 Just for et Menneske af andet myrdet er;  
 Just for i Mennesk' blod man Stæder svømme seer.  
 Naar en Mathonem han ser Heste saae at føre,  
 Blev vaer et Esel i en gylden Bogn at føre.  
 En anden derimod, i hvilken skjulet laae  
 Langt større Sindets Pund, i pjaltred' Klæder gaae,  
 En udi Purpur sig og Gyldenstykke svøbe,  
 En for en Skilling med tre Snørebånd at løbe,  
 En udaf Arbejd fast i blodig Svæde staae,  
 Paa det af Overdaad en Anden sprække maa.  
 I gylden Væske en Crispinus Folk at bære,  
 Et Drog, som heller Hest for Andre burde være;  
 En Skjæpper Hovedemel paa Hovedet at strøe,  
 En Anden derimod af Nød og Hunger døe.  
 En Lænker om sin Hals, En Ringe udi Øre,  
 En Hat paa Hovedet med Fuglesjær at føre.

Naar han En hvid, En sort, En rød, En broget saae,  
 Med sokket Strømper En, en Anden barsod' gaae,  
 En for en Fuglefjær, guldbræmmet Hat sig bøje,  
 En vige med Respect for en guldfryndset Trøje.  
 En Skare gamle Folk i fire Rader staae,  
 At gjøre krumme Spring, nu links, nu reks at gaae,  
 At holde Stokke nu paa Skuldre, nu ved Side,  
 Nu derfor staae paa Væl, nu paa en Træhest ride.  
 En, naar to Terninger, som væltes paa et Bord,  
 Vil ikke løbe ret, at hidses op til Nord.  
 En, som af Frygt, han ej affindig nok kan være,  
 Forstand udrydde med at drikke, finkelere;  
 Hvis det, ham Sind betar, ej hjemme findes kan,  
 Det føre over Hav og Søs fra andet Land.  
 En rive Haar og Hud af Hagen og af Panden,  
 En for lidt gult Metal sig overgive Fanden.  
 En sig at hænge op, En styrte sig i Vand,  
 For han ej sidde maa paa Andres højre Haand.  
 En for ni Stykker Træ den gandske Dag sig bøje,  
 Dem nedslaae, for igjen at sætte op med Nøje;  
 Paa høje Steder i hver Gade Folk at staae,  
 At vride, vende sig, og Hænder sammenslaae,  
 At raabe: kjære Børn! I Levnet maa forandre,  
 Vi ynke Eder, skjøndt den samme Vej vi vandre.  
 Om hos Enhver især han udi Huset kom;  
 Hvad vilde over os han fælde for en Dom?

Naar

Naar han saae arme Folk sig efter Moden rette,  
 Alt, hvad man har fortjent, paa en Dags Bryllup sætte,  
 For efter Moden strax at gaae med nøgen Krop,  
 For efter Moden sig at hænge siden op.

Til Sørgestuer Folk i Hobetal at trippe,  
 Ved Trøstetaler for en Corrig at oprippe,  
 At rive Plasteret af nylig læget Byld,  
 Og sige, at det skeer for idel Venstabs Skyld.

Til Barselstuer sig i Væsker lade slæbe,  
 For Barselqvinder med Lykønskninger at dræbe.  
 End Fødselsnøden selv den Pine større er,  
 Er det fornuftigt? ja, det efter Moden skeer.  
 Søer sig han undred', og af Latter maatte sprikke,  
 Naar han i Bæret kom, saae Folk paa Sundhed  
 drikke,

Halvanden Time med et Glas i Haanden staae,  
 Sig hæs at skraale, før man Taar i Hals kan faae,  
 Han loe ej mindre, naar han ansaae andet Væsen,  
 En maled' Blade sig at stikke op i Næsen,

Skjøndt Doctor siger, at det Hoved kruset gjør,  
 Det er fornemme, man sligt derfor ene gjør.

En Anden sælge Brød for bedste Tobaksblader,  
 Hvormed' fra Morgen han til Aften Piber lader,  
 Dens Røg indsuer for at blæse ud igjen;

Det smager vel, thi det er først fra Indien.

Bed Nyaars-Tider, skjøndt man intet dermed mener,  
 At storme Huse, for at sige: Skyldig Tjener!

Naar han blev Saabant vaer, med tusind' Sager  
meer,

Han vilde raabe: jeg fornuftig Sjel ej seer!

Han vilde troe, at Dyr, at Fiskene i Havet,  
Med det, man kalder Sjel, allene var begavet;  
Han mere Orden hos et Sjel fandt og Tyr.

Hos Fuglene i Luft, hos uæle krybend' Dyr,  
Hos Edderkoppe selv, der sig til intet spinde,  
Han heller tænkte en fornuftig Sjel at finde;  
Til Maddik, Flue, Myg han vilde heller gaae,  
Og i Societet med dem sig vilde slaae.

Han vilde domme saa, sig Mærke dertil lægge,  
At Folk var dannet Dyr til Latter at bevæge.

Sligt uanset Enhver stor Visdom hos sig seer,  
En Daare bryster sig, en Andens Fejl beleer;  
Igjennemhegler Fejl, er over Andre Dommer.

Slig Straffeprædiken mig moxen forekommer,  
Som en Affindig, der af en Affindig loe,  
I Daarekisten man fandt sluttet begge To.

Den Ene adspurgt blev om sin Staldbroders Næsen,  
Han trak paa Nælene, en Rynke slog paa Næsen,  
Og sagde: stakkels Mand! han lidt forrykket er,  
Sig for Prophet gir ud, er derfor her, desværre!  
Jeg maa fra Morgen fast til Aften for ham præke,  
Jeg kan ham dog ej fra slig daarlig Mening trække,  
At han ej er Prophet, jeg burde vide vel,  
Jeg, som Enhver jo vœd, er Englen Gabriel.



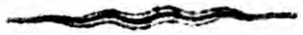
Saa er det, naar en Blind en anden vil gelejde,  
 Naar Mennesket vil Fejl et Menneske bebrejde,  
 Man Verden stille maa som Daarekiste for.  
 Hvad, som i Himlen seer, hver troer, at han forstaaet,  
 Fordømmer Andre, og sit eget Lys kun skatter.  
 Saa mange Secter fast, som Hoveder og Hatter.  
 Man ti Slags Quæker seer, af Bederdsber fleer.  
 Hver ene Troen har, hver dog assindig er.  
 Hver Tanker om sig har; en Orm, en ussel Stakkel  
 Sig bilder ind, at der for hans Skyld seer Mirakel.  
 Naar han paa Himmelen et Tegn seer, en Comet,  
 Strax sig en Djenskaft indfinder, en Poet,  
 Der sværge tør paa Nim, at saadant Tegn er Barsel  
 For hans Huusfrue, at hun lave vil til Barsel.  
 For saadant Hykkleri han sig belønne lar,  
 Endskjøndt hans rette Løn en Daarekiste var.  
 Naar man to Sole seer, det Tvillinger betyder;  
 For ussel Maddik Gud Naturens Love bryder!  
 Om Miden paa en Ost af Hovmod vilde troe,  
 At hele Jord for ham var skabt, man ham beloe;  
 Om Træ af Storm faldt ned, det skede for en Mide,  
 Hvad andet krybend' Dyr sliq Hovmod kunde lide.  
 Sliq Daarlighed var stor, dog vor ej overgif,  
 Naar Verden lignes maa mod Jordens liden Prif.  
 Til Anticyram da gaaer hen og renser Hjerner,  
 Som bilde eder ind, at Maane, Sol og Stjerner,

Ti tusind Verdener, som man for Dje seer,  
 For usle Creatur paa Jorden dannet er.  
 Kan dog fornuftig Sjel sig saadan lade drille?  
 Man i Athenen jo beloe den Daares Grille,  
 Der troedde, hvort et Skib, som til Piræum kom,  
 Ham hørte til, man jo maa fælde værre Dom.  
 Man Skuldre trække maa, man maa med Hoved  
 ryste,

Naar man seer Mennesker saaledes sig at bryste;  
 Man vel lidt Viisdoms Skin hos Noale finde skal,  
 Men den, man kalder vits, den er kun mindre gal.  
 Sej Mennesket i kort Begreb til Slutning fatter:  
 Det er et Dyr, til Graad som Marsag gir og Latter,  
 Det allerædleste i Skabningen det er,  
 Det allerhæsligste sig dog i Levnet teer,  
 Der skabt er alle Ting paa Jorden at regiere,  
 Men af en Jordklump dog de alle Slaver ere,  
 Der en fornuftig Sjel til Lob bekommet har,  
 Er derfor just Tyran, just derfor ene Nar,  
 Der meget vliiskig kan om Dyder Talen føre,  
 For onde Luster dog kan intet dydigt gjøre,  
 Hvis Lob og Levnetstid saa kort og stakket er,  
 Som dets Anslag er stort, des langt i Tiden seer.  
 I daarlig Videnskab der er saa meget grundig,  
 Imagtpaaliggend' Ting, som det er dum, van kundig:  
 Fra en Extremitet der til en anden gaaer,  
 Nu hader, elsker, nu foragter, nu attraaer.

Som

Som Klæde-Moder Sind forandrer, alting laster,  
 Og alles Domme sig tillige underkaster;  
 Kort, der af alle Dyr har største Skjønsonhed,  
 Men udaf alle Dyr den mindst at bruge veed.  
 Derfor Hedninger har rovet sig at sige,  
 Det, som ugudeligt, dog sindrigt er tillige,  
 At Mennesket i Hast af Guderne var skabt,  
 Da de af Nectar-Drik Forstanden havde tabt;  
 I Drukkenskab de til sig Gjerning havde ilet;  
 Da Rusen over var, da de sig havde hvilet,  
 Og deres Skabning fik om Morgenens at see,  
 De kunde ikke selv sig bare for at lee.  
 Tænk, Herr Magister! ej, at jeg mig vil opføre  
 Som Dommer. Jeg har nok med egne Fejl at gjøre;  
 Hvis I mig spørger ad: hvo er den største Nar?  
 Jeg svar ej andet end: vi begge gjør et Par.  
 Jeg tvende vise Mænd her ikkun confronterer,  
 Jeg eftersøger kun, hvo bedst filosofherer;  
 Jeg viser løslig kun, at udaf disse to  
 Den første græb med Grund, den sidste bedre lo.



Apologie  
 for  
 Sangeren Tigellius.

---

Anden Satire.

---

A. Marsagen, hvi Du leer, at vide jeg forlanger.  
 B. Jeg nylig læste om Tigellius den Sanger;  
 Jeg hos Horatium en selsom Character  
 Af tvende Satyris i samme Sanger seer.  
 Nu ved hans Overdaad han lægger alting øde,  
 Nu som en Euclio han piner sig tildøde;  
 En Dag han alle Folk i Fleng tilgode gjør,  
 En anden Dag han ej en Skjærv fast give tør  
 End til en fattig Ven, af Frygt for Eftertale,  
 Af Frygt for Ødselhed, at man skal ham afmale.  
 Nu løber han, som Gld i Rumpen paa ham stod,  
 Nu som til Sigfærd han gaaer sagte Lød for God.

Nu

Nu maa for hannem og hans Følge Alle vige,  
 Nu seer man gjennem Smug ham ene sig at snige,  
 Nu vaager han en Nat af idel Flittighed,  
 Nu udaf Lædhed han bortsover Dagen med.  
 Nu tal' han store Ord om Guld og grønne Skove,  
 Nu siger han: gid jeg var tusind Mil fra Hove!  
 Gid jeg paa Landet sad i fattig Enlighed,  
 Et Stykke Brød og Vand jeg vilde nøjes med!  
 Han ændrer ikke Fejl, han bedrer ikke Laster,  
 Men af een Daarlighed sig i en anden kaster;  
 Som Phaeton han nu i Melke-Bejen er,  
 Nu udi Vadi Flod man ham nedssunken seer.  
 Saa jeg indbilder mig, Poeten ifkun drømmer,  
 Og det, som ej er i Naturen, her fordømmer,  
 En artig Tanke at man herudi kun' seer,  
 Som ene en Zirat i Digtekunsten er.  
 N. Ach! kjære Ven! naaft man lidt blader udi  
   Bøger,  
 Naar i Dingsjængelse man Saadant eftersøger,  
 Paa En og Anden, naar man nøje giver Agt,  
 Man finder, det er sandt, Poeten giver Magt.  
 Historiskrivere blandt mange jo det samme  
 I forrig' Alder just har mærket hos en Dame.  
 En Tid hun druknede sig i Philosophie,  
 En anden holdt hun det for puur Pedanterie.  
 Nu Bellyst, lade Folk hun kunde ikke lide,  
 Nu atter for sin Lyst hun alting satt' til Side;

Nu





Jeg gaaer i Tiden hen, jeg finder Rom bedrøvet,  
 Den sukker, hylér; thi dens Frihed er hersøvet,  
 Man nu paa Andres, nu paa egne Lænker seer,  
 Man blir fortvivlende, man griber til Gevær.  
 En Brutus herudi gjør vel et Mesterstykke,  
 Men styrter Staden dog i anden stor Ulykke;  
 Thi Rom fra Tyrannie til saadan Stand faldt hen,  
 At den cures maa med Tyrannie igjen.  
 Som en Febricitant, der nu af Hede brænder,  
 Et andet Djøblif den sig mod Ilden vender,  
 Saa Laare nu for Evang i Romer-Dine staae,  
 Nu over Frihed de strax atter græde maa.  
 Fra den Materie jeg til en anden falder,  
 Naar jeg tilbage gaaer i Tiden nogle Alder,  
 I Barbarie jeg seer al Verden sjunket ned,  
 Men nu Pedanterie er kommen i dets Sted.  
 Jeg ligne Verden kan, naar den vil reformere,  
 Ved en Forhungret, der med Mad sig vil curere,  
 Han reformerer tidt den slappe Mave saa,  
 Af lutter Lægedom at den fordærres maa.  
 Som stiv forfrosnen Krop, der strax til Ilden haster,  
 Sig vil husvæle, men i anden Svaghed kaster,  
 Dens Svaghed farlig er, men meer dens Medicin,  
 Saa det med Lærdom gif, man pynted' saa Latin,  
 Saa at med votes Tid naar lignes forðum Dage,  
 Jeg veed hvad Alder ej man meest har at beklage.

Da var man skjodesløs, nu er man accurat,  
 Nu Bogstav agtes meer end hele Croesi Skat.  
 Jeg seer, i fordum Tid man Ord ej meget fjøtter,  
 En lærd Mand skriver da, som i vor Tid en Rytter:  
 Slig Grovhed ryddes ud, man bliver nu saa klog,  
 Om en Partikel at man skrive kan en Bog.  
 Man rejser nu til Rom for Bogstav at oplede,  
 Paa lærde Pander man seer rinde blodig Sveede;  
 En Bossius er saa geskjæftig i Donat,  
 Som Richelieu, naar han regjer' den hele Stat.  
 De største Krige i Grammatica nu føres,  
 Mon gamle Barbarie til Skamme derved gjøres?  
 Nej, saadan Lægedom mig ej behager, men,  
 Men jeg saae heller, der var Barbarie igjen.  
 Jeg derfra videre gaaer til Religionen;  
 Jeg for Lutheri Tid seer Overtro paa Thronen,  
 I Mærked sænket ned den hele Christendom,  
 At Nat er Dag, man troer, naar bydes saa fra  
 Rom.

Slig Taage drives bort, Lutherus reformerer,  
 Men blev det derved? nej, Calvinus raffinerer,  
 Servetus holder for, at det dog intet er,  
 End dybere end han Socinus deri seer.  
 Fra Overtro man gaaer, fra groveste Papisimus  
 Til anden Præcipice, til Bantro, Atheismus.  
 Som En i mørke Grav der styrtes, klavrer op,  
 Og ikke hviler, før han staaer paa Bjergetop;

Han seer sig om hvert Skridt, og ned i Graven  
figer,

Sig mere stikker troer, so højre han opstiger,

Til usforvarende han kommer til det Sted,

Den slibrig Spidse, som ham atter styrter ned.

Rom under Romulo kun bruger Skjold og Pantser,

Den ubi Harnisk er, end naar den spiller, dandser,

Dens martialiske Mod en Numa tæmme vil,

For Sværd og Harnisk han indfarer Abespil.

En sliq Forvandling jo er stor, den nogenlunde

Sted hos Ovidium med Ret fortjene kunde,

Thi nu jeg ikkun Krig, Belejring, Feltslag seer,

Nu atter Kongen Præst, hver Borger Spaamand er.

En Tid jeg Athen seer heel ryggesløs at leve,

De Fejl, som gaae i Svang, en Draco vil ophæve,

Han sætter alting i sin Stad paa anden Fod,

Men skriver Love ej med Blæk, men Drageblod.

Da var kun liden Straf end mod den største Brøde,

Nu En et Uble stjæl, og bliver dømt til Døde.

Domitianus Lyst har at udøse Blod,

En Nerva retter sliqt, men bliver alt for god.

Den store Gustav Pris ved Skjold og Pantser søger,

Christina meste Tid bortdriver kun med Bøger.

Jeg troer, Elisabeth ej vilde gifte sig,

For hendes Fader ej at blive holden lig.

Ser Gange han var gift, hun Jomfrudom omfavner,

Skjøndt udaf Landets Børn man Successorer savner.

Den

Den femte Carolus, som Posten, flakked' om,  
 Nu han i Tydskland var, nu atter udi Rom,  
 Nu udi Engelland og Frankrig man ham leder,  
 Nu udi Barbarie og africanke Steder,  
 Som Verdens Postillon han løb fra Sted og Sted,  
 Fast som at Jorden var for hannem gloend' hed.  
 Hans Søn Philippus sig at ændre foresætter  
 Sin store Faders Fejl, men dem saaledes retter,  
 Af Hovedstaden at han moren aldrig kom,  
 Paa Slottet anseet blev som Inventarium.  
 Jeg troer, hvis Kejseren kun havde været rolig,  
 Hans Søn ej havde havt paa Jorden blivend'  
 Bolig.

Saa vendes alle Ting paa Jorden op og ned,  
 Man succedere seer en Fejl i andens Sted.  
 Ved Reformation man Aarsag har at bære,  
 Og heller ønske paa den gamle Bis at leve,  
 Man undflyer Scylla, i Charybdis falder hen,  
 Man retter visse Fejl med andre Fejl igjen.  
 Jeg visse Lande kan, jeg Steder kan citere,  
 Til Tro om Gejster der hengivne gandske ere,  
 Bedragne engang af et Syn, et Phantasie,  
 Og derfor troe, at hvad de see, er Hererie.  
 En Griller faaer, og troer, det udi Huset spøger,  
 Det hele Nabolag strax Stuer derpaa røger,  
 Hver Nat, hver Time man strax nye Djeule seer,  
 Skjøndt det ej andet tidt end egen Skygge er.



En udi Mørke seer et Dyr med Horn i Panden,  
 Strax hver en Gedebuk passere maa for Fanden;  
 En sig foræder lidt, og Ondt i Søvn har,  
 Han tænker ved sig selv: mon det ej Maren var?  
 Han Saadant engang i en Borgestue siger,  
 Strax Maren fast hver Nat har fat paa Dreng,  
 Piger,

Man hende føler ej allene, men og seer,  
 Man sværger, at det en fortryllet Qvinde er.  
 Man iudtil Kniplinger paa Særken seer skinbarlig,  
 Hvo Saadant nægter meer, blir holdet gal og daarlig.  
 Naar Skræk og Rædsel først kun Blodet engang rør,  
 Hver, det han aldrig seer, med Ed bekræfte tør.  
 Men en Historie er engang aabenbaret,  
 Man en utidig Frygt og Daarskab har erfaret,  
 Strax troes, at Alting er Indbildning, Ubespil,  
 Stax holdes for, at der er ingen Djævel til.  
 De gamle Fædre man seer an som dumme Bester,  
 Man Anders Lærdom troer opdigtet udaf Præster,  
 Man fra en Lyde til en anden falder hen,  
 Nu altfor meget, nu for lidt troer igjen.  
 Naar derfor Verdens Lob man nøje vil betragte,  
 Man for et Monstrum ej Tigellius maa agte,  
 Ved sin Ulighed han paa Verden giver Spejl,  
 Man udi hannem seer og mærker egne Fejl.  
 Hvo veed, om ikke han Philosophus har været,  
 Som en Diogenes os Verdens Lob har læret;

Hvo veed, om Lærdom ej i hans Opførsel er,  
 Om man i hannem ej en Pantomimus seer.  
 Diogenes, naar han sin tomme Lønde triller,  
 Moraliserer meer, med Verden mere spiller,  
 End Plato, Socrates, end mangan Postillant,  
 Han ej med Tungen, men med Fagter siger sandt.  
 Poeten derfor jeg kan heri ej bifalde,  
 Jeg mig ej vove tør et Monstrum ham at kalde;  
 Thi skjøndt jeg holder for, han ej masqueret var,  
 Endskjøndt han sin Natur fulgt deri ikkun har,  
 Skjøndt Verdens Daarskab ej han haver villet lære,  
 Saa finder jeg ham dog et Menneske at være.  
 Det jeg dog tilstaaer, at man seer i denne Mand,  
 Som i en Samling, hvad hos flere findes kan.  
 Elig Forsvar, siger du, er Autor kun til Skjendsel,  
 Ach nej! det Moden er; man for en Keiser Wenzel,  
 Man for en Claudius jo seer Apologie,  
 At gaae den alfar Vej, er jo Pedanterie.  
 Vaninus Pietist man stræber nu at gjøre.  
 Man nu i Helgens Tal selv Mahomet tør føre,  
 Om en Kantippes Dyd man skriver aabenbar,  
 Om Messalina, at hun meget ærlig var.  
 At Socrates var skjøn, har mærket En og Anden.  
 Det fattes kun, at man gjør Forsvars-Skrift for  
 Fanden;  
 Ja, at man Caji Hest til god Bormester gjør,  
 Ham med Valerio og Bruto ligne tør.

Jeg for Tigellio med Ingen fører Fejde;  
 Man saadant Forsvar dog mig ikke maa bebrejde,  
 Han dog saa ordentlig i Levnet var, ja meer,  
 End Soerates var kjon, end Thals ærefjær,  
 End Messalina kydst, end Mahomet gudfrygtig,  
 Vaninus Pietist og Claudius var dygtig;  
 Thi, hvis man Forsvars-Skrift for dennem gjøre kan,  
 Hvad Ondt, om jeg da lidt forsvarer denne Mand.  
 Om jeg tilbage gir ham sin berøvet Ære,  
 Om jeg beviser ham et Menneske at være;  
 Thi, naar de fleste man med rette Dine seer,  
 En Cato, Appius, da heller Monstrum er.  
 Af store Dyder J, Monsieur! kan Eder prise;  
 Men, at J vanskabt er, jeg klarlig kan bevise;  
 Thi hvad den alfar Vej med Andre ikke gaaer,  
 Det udi Physica vanskabt anskrevet staaer;  
 Thi i Philosophie det ene vanskabt hedder,  
 Der egen Skabning har, ja egen Skik og Sæder.  
 En viis Mand alle Folk saae springe paa et Sted,  
 De alle dantsede, han dantsede og med.  
 J lever paa eet Paa, min Herre! i een Tone,  
 J Nar, som udi Sjør, J elsker Eders Rone,  
 J heel koldfindig er, J aldrig bliver vred,  
 J Alting man jo seer en stor Bestandighed.  
 Af ingen Hændelser J altereret bliver,  
 Naar hele Stad er gal, J sidder still' og skriver.

Man Eder derfor som Maskine nu beleer,  
Man store Dyder vel, men Mennesket ej seer.  
Hos alle andre Folk jeg seer Extremiteter,  
De verdslig' ere nu, som vare før Propheter;  
Der Jensen nylig en Hans Wurst i Levnet var,  
Nu ærbar, som Per Degn, naar han mod Offer tar.  
Mistanke, Tillid — fast verelvis regjerer,  
Nu Fjender troer, nu sig mod Venner præcaverer.  
— for Papisteri sig nylig dræbe lod,  
Nu han for Quæker-Tro opofrer gjerne Blod.  
— nu af Helgene fordømmer fast hveranden,  
Nu han barmhjertig er, end taler godt om Fanden,  
Gaar han talede, som haardest' Donatist,  
Idag jeg mærker, at han er Origenist.  
— i Per Madsens Gang man nu hver Aften leder,  
Nu taaler han end ej, at Digen Sengen reder,  
En Maaned han et Skjært paa Bæggen seer og flyer,  
En anden mærker jeg, at han er Byens Tyr.  
— nu en Glose meer end tusind Daler skatter,  
Nu, naar han Lærde seer, sig barer ej for Latter,  
Til hver Magister-Grad han var Opponents før,  
Nu Disputatser han til Svovestikker gjør.  
— dræber Folk idag med Snak om Bienfæance,  
I Øster-Paradis igaar man saae ham dandse.  
Nu hvert et Skridt han gaaer, er grundet paa  
Raison,  
Nu udi alting er hans Mundheld: sans Façon.

— ønsker nu, at han allene var paa Jorden,  
 Hver Bank paa Døren er for ham som Slag af Torden,  
 Nu atter man for Dag ham seer gaae af sit Hus  
 Til Hovedvagten for med Folk at drikke Dus.

— alt hvad lystigt er, nu laster og fordømmer,  
 Om Bøger udi Hall han taler kun og drømmer,  
 Nu bange er for Skjemt, som Fanden er for Kors,  
 Nu findes i hans Seng Jan Tambour og Per Paars.

— holder alle Folk idag paa Dje Lommen,  
 Smorgen stikker han en Kindhest selv i Lommen,  
 Ifjor han Hannibal, iaar han Crassus var,  
 Nu Mod som Substitut, nu som en Cæsar har.

— nogle Maaneder et Ord fast ikke taler,  
 Nu estergiver han i Snak ej Gert Westphaler,  
 Ved Laushed og ved Snak han altid jelsom er;  
 Nu staaer hans Mund-som Bor, nu gaaer som paa  
 Barber.

— er saa sparsom, at han tygger Tobakshlader,  
 Dem smøger siden, og med Asken Daaser lader,  
 Nu atter byder han til Gjest den halve Stad,  
 Nu er han syg af Sult, nu udaf kræsen Mad.

— ædru er et Nar, et andet altid drukken,  
 Nu lutter Vand, nu Vin for Sengen staaer i Krukken,  
 Nu Mahomet er Gud, nu Noa agtes størst;  
 Den ene Vin forbød, den anden planted først.

— Statsfejl nu man seer til Brede at opirre,  
 Nu selv han rækker Haand til Staten at forvirre.



Ifjor han raabte: ach! hvad gaaer her dog i Svang!  
 Iaar han siger: lad det gaae sin skieve Gang.  
 — for en Titul nu til Fanden sig forskriver,  
 Nu sover Rusen ud, og philosophisk bliver;  
 Nu sulter han med Lyst for sin Magister-Grad,  
 Nu siger han: den høj er, som har vel i Fad.  
 — nu i Solskin sig i Regnekappe svøber,  
 Skjøndt Himmelen er klar, af Frygt for Regn dog  
 løber,

Mod alle Hændelser idag bevæbnet er,  
 Imorgen man ham heel forvoven, dristig seer.  
 — nu heel lækker er, af hendes Courtesaner  
 Hun dem omfavner kun, som regne sexten Ahner,  
 Ved Kjæbhed, Højhed nu man hende væmmes seer;  
 En Bognmand elskes, just for han en Bognmand er.  
 — nu for Zirlighed jeg hører Folk at laste,  
 Nu seer han atter ud som Fruedag i Faste,  
 Hvordan han klæder sig, saa holdes han for Gjak,  
 Thi nu han dræber Folk med Dæsmes, nu med Dref.  
 — nu Papprius i Taushed overvinder,  
 En anden Tid man fuld af Sprækker hannem finder,  
 Hans Taushed lignes kan ved Demning-sluttet Band,  
 Det standses, at det gaae med større Kræfter kan.  
 For Estertale — jeg nu seer Folk at hade,  
 Man som for Sygdom maa ham derfor aarelade,  
 Du taal' han ej, man Fejl seer paa hans broged' Mær,  
 Men siger: ikke saa! det dog Guds Skabning er.

— i hvert Eventyr har sexten Parentheser,  
 Nu, naar han skriver, man laconisk Bøger læser,  
 I hvad Extremitet han falder, hvor det gaaer,  
 Saa mager han det saa, at man ham ej forstaaer.  
 — nu, som Phaeton, sig udi Luftten svinger,  
 Nu lider han ej for sin Død, man Stilen tvinger,  
 Nu fører han en Stil som en enfoldig Rus,  
 Nu efterfølger han i Skrift Confucius.  
 — paa en Løjbænk sig den gandske Dag nu strækker,  
 Nu er saa flittig, at hver Midnat man ham vækker;  
 Jeg altid finder, at han er upasselig,  
 Nu udaf Lædshed, nu at han forslæber sig.  
 Du siger: slige Folk dog ere meget rare,  
 Ach! hvis at Vinduer paa Hjerterne kun vare,  
 Man lidt Tigelliansk fandt moren i hver Mand,  
 En Saadant bedre end en Anden skjule kan.  
 — som en Plato tal', tidt naar han Griller fanger,  
 Min Helt Tigellius, velmeriteret Sanger,  
 Kun fulgte sin Natur og uden Maske var,  
 Hans stränge Dommer selv var en maskeret Nar;  
 Thi, naar jeg efterseer heel nøje hans Bedrifter,  
 Med rette Dje, naar jeg læser kun hans Skrifter,  
 Jeg seer, Horatius en Rem af Huden har,  
 Og uden Maske at med hin han gjør et Par,  
 Thi, nu jeg hannem seer Mecænas at flattere,  
 En anden Tid jeg hør' ham stærk philosophere;

Nu

Nu er han Hofmand, nu igjen Philosophus,  
 Af denne Sanger leer, og selv er Proteus.  
 I Saadant vi kan lidt hinanden forekaste,  
 Naar Andre vi belee, vi selv os ifkun laste,  
 Den store Middelvej man Ingen holde seer,  
 Thi i hvert Menneske en selsom Blanding er,  
 Af Frygt, Formastelse, Koldsindighed og Iver,  
 Som Sind og Sjelen hen i Yderlighed driver;  
 Af Visdom, Galtskab, Frygt, her vises Samling jo?  
 Af Kjerlighed, af Had, af Tro og Overtro,  
 Af Skjodesløshed, af for stor Accuratesse,  
 Af Lødhed, Flygtighed, af Høihed og Vassesse,  
 Af Attraa og Foragt, af Kundhed, Sierrighed,  
 Af Ild, af Is, og Hævn, af Medynk, Krig og Fred,  
 Af Bly, Mercurio, af Phlegma, og af Galde;  
 Hvad kan man Mennesket med Billighed da kalde?  
 Sitg, hvad Afriðning nu Dig synes rettest er?  
 B. Af Din Skrivelse jeg ingen anden seer;  
 Jeg en Beskrivelse ej bedre Dig kan give,  
 End: det er Dyr, som man kan ikke vel beskrive.

Critique

over

P e d e r P a a r s .

---

Tredie Satire.

---

T. Holdt op, Hans Mikkelssen! at badle Skif og  
Noder!

S. Hvad skal jeg skrive da herefter, Kjære Broder?

J kjender min Natur, at jeg er ej den Mand,

Der paa en Pølsepind en Suppe koge kan.

Jeg maa Materie med Maje efterlede,

Jeg ej om gamle Sko og Vers kan sammensmede,

Ej andet sige, hvor jeg end mig vilde snoe,

Min Hjerne banke, end at det er et Par Sko.

Man har jo saadant nok, man har jo Brandtes

Viser,

Som sjunges med Fiol i begge Paradiser;

Man

Man haver jo paa Rim en Hoben daglig Snak,  
 Der udi Sækketal gaaer af som Almanak.  
 I alle Gader man med Magt sig jo maa trænge  
 Igjennem Viser og igjennem høse Drenge,  
 Der skrige Dret fuldt hver i sin Melodie:  
 Ny Viser! nu om Mord, nu Brand, nu Herert,  
 Om En, der hænges skal, om Kov, om vanstæbt  
 Foster;

Thi hos de fleste Snak allene Penge koster,  
 Og hvis Materie ej hjemme findes kan,  
 De som forskrive Snak fra andet fremmed Land.  
 En Mand i Lybek kan ej engang slaae sin Kone,  
 Det sættes skal i Vers, og føres her i Tone.  
 I siger: Saadant dog Poeten Penge gir.  
 Just for den Aarsags Skyld jeg meer satirisk blir.  
 Jeg seer ved Bryllupsvers man sig recommanderer,  
 Man nu til Bryllup, nu til Velkom inviterer  
 En Mimemager, som har vidnet med sin Pen,  
 At Bruden Nødom har, at hun er skjær og reen.  
 For Epitaphier man sig betale lader,  
 I Sørgestuer man kan derfor slikke Fader,  
 En Gratulation og Mangen gjør til Gjest,  
 Til Rides, Ladefogd, Præceptor, og til Præst.  
 Men Saadant mig ej fra min Skrivemaade skrækker,  
 Det til Satire meer min Musa kun opvækker,  
 Til Epitaphier jeg ingen Hjerne har,  
 Med Brudevers jeg mig kun gjorde reent til Nar.

Thi,



Thi, om jeg tvungen blev med Svæben over Hoved,  
Om — at skrive, jeg kun skrev: Han er hensovet!  
Om — jeg sagde kun: Her hviler denne Mand,  
Det er i kort Begreb, hvad om ham siges kan.  
Om — som Dommer var, jeg ifkun skrev saaledes:  
Han længe Raadmand var, han havde mange  
Sedes.

Jeg otte Rimere nys prise saae en Brud,  
Hos mig det ifkun dog saa skulde faldet ud:  
Jeg seer et yndigt Syn — — sin Brud fremleder,  
Jeg troer for Rimets Skyld, han aldrig blir  
Kanreder.

Om jeg og gjorde Vers til en og anden Bog,  
Min hele Lovsang blev saaledes ene dog:  
Her rigtig en Copie man seer, Originalen  
Er trykt for sexten Aar til Münster i West-  
phalen,

I Frankfurt, Basel, Cöln, i Leipzig eller Hall,  
Som vidimeres af Decano derfor skal.

Saa min Lykønsning selv blev ifkun til Satire,  
Jeg kan ej gjøre Hvidt til Sort, ej Tre til Fire.  
Om jeg Natur forsvor, jeg mig bevæge lod,  
At prise en Poet, som er mod andre god,  
Til — Versømmelse jeg dette kunde sige:

I Sprog, i Zirlighed han haver faa sin Lige,  
Ham Landet udi sær er derfor skyldig Tak,  
At han heel zirlig end udfører daglig Snak.

Jeg over — kun sig Betænkning kunde have:  
 See! en Poet, der Vers for Høje gjør og Lave,  
 Med Tanterne han nu i tredje Himmel er,  
 Nu længst ved Volden man dem atter flyve seer;  
 Jeg ved de Fjønne Vers hans Skrift kan com-  
 parere,

Som paa et Vasselhus i Holland skrevne ere,  
 Als Phaëton door Stoutheit van den Hemmel viel,  
 So baectt man Wafflen hier op myn Ziel.

Saa gaaer det, naar jeg mig til slige Skrifter binder,  
 End udi Lovsang Gist hos mig man altid finder.

End naar jeg roser selv, da sældes saadan Dom.

Siig, kjære Svoger! da, hvad skal jeg skrive om?

T. Hør, Broder! det er bedst, at Jom intet skriver,

Saa lever J i Fred, og jeg uskaaret bliver,

Saa jeg min Potte Øl kan drikke udi Ro

Paa Vestergade i Knapnæring, Nummer 20.

Jeg ej beskriver kan, mod elvte Juni-Tide,

Kor Eders Skyld hvad jeg maa i tre Hjorter lide,

Sær udaf Folk, som er fra Callundborg og Aars;

De sige: han er Ven og Svoger af Per Paars.

Det er Begyndelsen; tænk, hvor mig Øllet smager,

Naar man den Strengte sig at stemme foretager.

Af elvte Juni-Folk en Kurvogn kommer ind,

Af hele Ladning een er ej af andet Sind;

Snart Piben stoppet er, man tar Per Paars afkommen,

Af Tonen, naar man læs, jeg straxen gjetter Dommen,

Naar

Naar af Trefkillings-Dl et Krus i Liv man faaer,  
 Da hele Boguelæs mig strax paa Klingen gaaer.  
 S. I saadan Hidsighed hvad pleje de at sige?  
 T. Adskilligt: Stemmerne vel ere lidt ulige,  
 Almindeligen man er deri enig dog,  
 At det en Slynge er, som skriver saadan Bog.  
 Ei Nogen gir Qvarter, fordømmer uden Naade.  
 En dræber dog paa en, En paa en anden Naade;  
 Jeg derfor ikke meer i slige Huse gaaer.  
 Hør, hvilken Dom jeg der fik høre for et Aar;  
 Jeg kom at tale lidt med Manden i tre Hjorter,  
 Jeg fandt om Bordet Folk af allehaande Sorter;  
 En læste nu et Vers, nu tog en Pris Tobak,  
 Nu loe, nu pønsed', som han skulde spille Skak.  
 Nu knikked', banked' han sin mazarinske Hjerne,  
 Og sær, hvad intet er, han tegned' med en Stjerne,  
 Som grundig Statsmand han ej talte mange Ord,  
 Men gif og hviskede fra et til andet Bord,  
 Og sagde: kjære Børn! jo meer jeg derpaa grunder,  
 Jeg da, saa Mary! seer, der er heel andet under.  
 En inret skilled' for sit tykke stridigt Haar,  
 Som Dines Skjæmbret var, paa Nakken deraf  
 flaaer,  
 For et Glas Brændevin den hele Bog han bytter;  
 Han siger: hvortil dog slig selsom Salskab nytter?  
 Han Kruset tar igjen, sin Dotter Bogen flyer,  
 Ei skiller mellem det og Uglspejls Eventyr.

En, hvert et Greb han gjer i Lommen, saadan taler:  
 De Penge og er spildt, Stam saae han for min  
 Daler!

En ledte efter Rim, saae ingen Prosodie,  
 En Anden efter Ord, fandt ej Ortographie.  
 En bliver gandske rød om Hovedet, En blegner,  
 Han soer sin Character, og strax med Blyant tegner  
 Alt hvad mod hannem er; paa mig han sigtet har,  
 Han siger højt; men lavt: thi jeg er saadan Nar.  
 En heel andægtig var, i Hoved hvid som Due,  
 Den gamle Verlighed man saae end paa hans Hue;  
 Han brugte Moder, som paa Kirke-Tavler staaer,  
 Som i St. Eriks Tid han udi Klæder var;  
 Af Verlighed han ej end læse vil Postiller  
 Indbundne paa Fransøst, paa Næsen sætter Brillen,  
 Sig holder paa sin Stav med Knap af Elfenbeen.  
 Paa Titelbladet da han saae Hans Mikkel'sen,  
 Han løfter Huen af, ved Nik tilkjendegiver,  
 At Navnet stod ham an, og vel tilmode bliver;  
 Men da han læsede, han anden Farve fik,  
 En nidkjer Sveide som en Flod af Panden gik.  
 Paa hver en Sang en god Afstikker drukkert bliver,  
 Jo meer han læs og drik, jo større blir hans Iver,  
 Hvad Autor er for en, han udaf Berten spør,  
 Han undrer over, at man Saadant skrive tør;  
 Han siger: hvert et Blad er mod en Troes-Artikel;  
 Det ej til Navnet svar', sig Bog ej gjer en Mikkel,  
 I hver

I hver en Linje jeg Forfængelighed seer,  
 Endskjøndt det hele Skrift med Græs udgiret er.  
 En satt' sit lærde Glas for chronologisk Dje,  
 Fandt flere Hovedfejl end Knapper paa sin Trøje;  
 Doctrina temporum jeg paa hans Pande saae,  
 Og to Scaligeri, en i hvert Dje staae.  
 Paa Kobberstykket En slog Djet med Grimacer,  
 Af en Smør-Æske tar sin geometrisk Passer,  
 Jeg saae ham Stykkerne paa alle Kanter snoe,  
 Han sagde: hvis jeg først kun fandt Septentrio.  
 Han Anholts Landkort tar, med Bogen confererer,  
 Paa Bordet Streger sig med Passeren formerer,  
 Smedens Berten stod i dyb Melancholie,  
 Og saae sit Bords Ruin ved slig Pedanterie.  
 En stod og raged' i en Hoben Disputatser,  
 Hans Mine var som Ens, der excerpeter Phraser;  
 Paa Fingre man saae Blæk, i Panden Snustobak,  
 Som Tegn til Lærdom var, ej mindre end hans Snak.  
 Hvor bange jeg end var, saa maatte jeg dog grine,  
 Naar jeg betragted' ret hans orthographisk Mine,  
 Alt hvad han taled', var om Glosse, Poesie,  
 Han Sundheds-Skaaler selv drak efter Profodie.  
 Hvad skreven er paa Dansk, det agted' han kun søje,  
 Paa Bogen kasted' lidt sit nomenclatorisk Dje;  
 Men til Ulykke først fik fat paa tredie Sang,  
 Han læste, raabte: man seer Lærdoms Undergang.

Naar



Naar Lærde fange an med Lærdom selv at spille,  
 Da en Barbaries — nok sagt. Jeg tier stille.  
 En skulde have gjort sig Bog, da jeg var Kus,  
 Han havde bleven brændt som en Hæreticus.

S. Men, naar Hr. Svoger hør' sig Snak og saar  
 dan Pralen,

Hvi beder Han ej En at læse først Fortalen,  
 En Anden viis kun smukt hen til Hans Mikfelsen,  
 Og sig: hvo græder, den sin Daler faaer igjen;  
 Siig til den Tredje, der med sig Foragt det læste,  
 Det skreven er for Folk, ej for vor Herres Heste;  
 Den Fjerde, der er vred, og seer sin Character,  
 At, naar han ændrer sig, han der ej Sted har meer.  
 Den Femte, der er fuld af saadan geistlig Jver,  
 At ved Comedier og Synder omvendt bliver,  
 Siig, Børn at læse eet, et andet floge Folk,  
 Af dem hver Nøgel har, og læser uden Folk.

Siig Andre, som i Paars Chronologien leder,  
 Siig kun paa mine Ord, at det ej andet hedder,  
 End med en Limstang gaae, og gjøre sig til Nar,  
 Giv i kun fortelig hver Dadler saadant Svar.  
 See til, Hr. Svoger! at for alting I ej glemmer  
 Den lærde Skolemand og Disputats-Krømmer,  
 Om Romer Hofebaand, siig, naar han disputeer,  
 At høje Skoler han beskjemmer meget meer.  
 Siig, naar han gjør en Bog om græffe Underbuur,  
 At af den Sød Foragt for lærde Folk oppoer,

Siig,

Siig, at den tredje Sang mod lærd Pedanterie  
 For Universitet er som Apologie.

Naar nogle Lærde selv Pedanterie beskjemmer,  
 Er Tegn, at dermed ej befængt er alle Lemmer;  
 Naar han for Glosse staaes, jeg dermed bruger Spil.  
 Sitg, at han aabner Mund, men jeg den stopper til.  
 T. Hr. Svoger er saa god, dem Saadant selv at siige,  
 Jeg vil imidlertid bag Døren staae og fige,  
 Og kun for Sikkerhed ses an, om Eders Krop,  
 Om Eders Ryg kan mod Vognkjeppes holde Trep.  
 Jeg vil, men ved mig selv, dem sagte Skjeldsord siige,  
 Som en oprigtig Ven, og derpaa hjem mig snige;  
 Naar En skal have Hug for Ord og Klammeri,  
 Da Svoger nærmest er; jeg ellers derudi  
 Er heel betænksum, thi af Frygt jeg alting taaler;  
 Naar sig Censur jeg hør', jeg sidder, drikker Skaaler;  
 Ved saadan Leilighed jeg ofte ønsket har:  
 Sid at Hr. Svoger med Der Naars paa Bloks-  
 bjerg var!

3. Ach! saadan Snak en Ven og Svoger ikke sømmer,  
 Hvo har fornuftig Sjel, og saadant Skrift fordømmer?  
 Som bitter Lægedom en Straffetale er,  
 Som en chirurgisk Kniv, den heler, naar den stjar.  
 Den saarer Hjerterne, men dennem siden læger,  
 Den først til Havn, men strax til Kjerlighed bevæger.  
 T. Ja den Bevægelse har gjerne samme Skik,  
 Som hos Poeterne har Orphei Musik;

Den

Den alting rører, ja saa kraftig stundum klinger,  
 At Steen om Venene, og Stof paa Ryggen springer,  
 Jeg ej kan sige, om den anden Birkning har;  
 Hvo lide vil, at han afmales som en Nar?  
 — er en Gjak, maa han for Eder det ej være?  
 I maa for hannem jo ej Narrekappen bære?  
 Han er jo veltilfreds, og nøjes med sin Stand,  
 Han sig fornøje selv og Andre dermed kan.  
 — Vøger, det er sandt, man seer heel øfte skrive,  
 Hvormed, ej nægtes, man jo Notter kan forgive;  
 Lad Andre læse, som har derudi Behag,  
 Hvis I Decanus var, det var en anden Sag.  
 Hvis ved Fundats I sligt forbunden var at rette,  
 Jeg vilde tie, og om Saadant ikke trætte.  
 Det felsemt er, naar En beklaffer sit Papir,  
 Som han selv haver kjøbt, I hed om Hoved blir.  
 See, fjære Svoger! til, at I ved slige Noder  
 Paa Halsen ikke faaer al Verdens Urteboder,  
 Ved Saadant Kræmmere I jo i Skade før',  
 Af reent Papir man jo ej Svovelstikker gjør;  
 Hvor fik man Convolut til Flesk, til Sild, Medister?  
 Paa hvide Postpapir man Spegetar ej rister,  
 Af saadan Bog i Hast man river ud et Blad,  
 Og derved Grundvold gjør til Netter paa et Fad.  
 Hvis hver som Grotius, Erasmus, skulde skrive,  
 En farlig dyr Tid paa Papir da vilde blive;

En lad, en gjerrig er, pedantisk, underlig,  
 Men vits mig En, der af sliq Læsning ændrer sig.  
 Satire ham til Hævn og ej til Bedring driver,  
 Han er den samme, og Poeten hadet bliver;  
 Af en satirisk Sæd see ikkun efter, hvad  
 Opvoxer, det er Hævn, Forbitterelse og Had.  
 Man kaster udi Fleng og En og Anden rammer,  
 Hvo træffes, deraf ej forandres, og sig skammer,  
 Men pønser kun paa Hævn; skriv derfor sliqt ej meer,  
 Skriv hvad I vil, men ej hvad Verdens Fejl beleer.  
 S. I, kjære Svoger! kan med Saadant mig ej  
 Frække;

Man da paa Eders Ord ej burde heller præke,  
 Et lystigt Ekjæmte digt tide kraftigst Virkning har,  
 En taler rene Ord, og siger: den er Nar,  
 Den Drukkenbolt, Enjon, den Laabelig, Udygtig,  
 Den Horkarl, Gjerrig, Dum, den Doven og den  
 Flygtig.

En Anden derimod er kunstig og subtil,  
 Han straffer samme Fejl, men udi saadan Stil:  
 — stor Verbødighed har for de gamle Fædre,  
 Af dennem seer man dog ham Noa mest at hædre;  
 Thi han de bedste Raad gav Mennesket mod Tørst,  
 Han lærte Verdens Børn at plante Druer først.  
 — stærk og hidsig Drif i Munden aldrig tager,  
 Han Vin og Brændevin, ja Al end ikke smager,

Undtagen ene naar upasselig han er,  
 Men han en Helbredsstund fast aldrig har desvær'!  
 — af Medlidenhed for intet Folk curerer,  
 Sig glæder derfor, naar han hør', at Folk creperer;  
 Naar Ingen meer er syg, han tidt om Aftenen  
 Gaaer ud, og saarer, for at læge Folk igjen.  
 J — Guds Dyrkelse man egen Jver skønner,  
 Før han i Kirke gaaer at gjøre sine Bønner,  
 Bedriver han en grov og en forsætlig Synd,  
 Med større Alvor at han læse kan og Synd.  
 — Skrive-Geist man jo skinbarlig deraf kjender,  
 Paa alle Steder man dem seer i Folkes Hænder;  
 Ham gjøres Vre, han det haver og forskyldt,  
 Han aldrig skrev et Vers, det blev jo strax forgyldt.  
 — synes ligesom han Dommere vil lære,  
 Og vise dem, at blind Justitia bør være,  
 Man derfor sovende i Retten hannem seer,  
 Persons Anseelse hos ham saa ikke er.  
 Det ofte gjør mig ondt, jeg høre maa med Smerte,  
 At man beskulder — at have lidet Hjerte,  
 Han har det snart for stort; thi udaf Vigtighed  
 Det en og anden Gang i Naven synker ned.  
 Saa dræber En subtilt, en Anden Struben fatter,  
 En slaaer ihjel med Magt, en Anden kun med Latter,  
 Man udi Maaden kun dem uenstemmig seer,  
 Den samme Ting, kun ej paa samme Maade, seer.

Men



Men for Methodens Skyld man dog hos En for-  
dømmer

Det samme, som man i en Andens Mund berømmer.  
Straf derfor, Svoger! meer min Skrivemaade ej,  
Straf og en Prædikant, som gaaer den samme Vej.  
T. Jeg laster Autor kun, jeg laster ej hans Skrifter,  
En Nos, En Last fortjen, og gjør dog eens Bedrifter.  
En General-Fiskal paa Fingre Alle seer,

Fortjener derfor Pris; thi det hans Embed er.  
Men den, som Dyrighed ej Magt til Saadant giver,  
Af Alle lastet som en selvgjort Dommer bliver;

Hvo Eder sættet paa slig Dommersæde har?  
Tro mig! ved slig Censur man gjør sig selv til Nar.  
S. Slig Nar var Socrates, slig Daare er hver Cato,  
Hver Plautus, Seneca, hver Persius, hver Plato,  
Hver Aristophanes, og hver Terentius,  
Hver Juvenalis, ja enhver Philosophus.

Hvo dennem haver sat til Synd at gjennemhejle?  
De straffe uden Lov, naar Høje, Lave fejle,  
Man seer sig jo med Lyst hos dennem udi Spejl,  
Hvi hos mig ene just skal Saadant kaldes Fejl?

T. Med Moralister hvo mod Verden sig vil væbne,  
Maa underkaste sig og Moralisters Skjæbne,  
Det er, ved Pennen at tilskrive sig Fortræd,  
Ved andre Skrifter da man nyder Værdighed.

S. Jeg veed, Invidia og Trus dem gelejde,  
Der Saadan Strænge rør', mod Verden føre Fejde,

Jeg slikt dog ændrer ej, min Musa er for kaad.  
 Den i Bevægelse tidt sætter saa mit Blod,  
 At jeg ej sove kan, før jeg i Pennen fører  
 Alt Galsskab, Gjækkeri, Alt hvad jeg seer og hører,  
 Ved mindste Lejlighed min Musa siger: skriv!  
 Her er Materie, gaf hen, Afridsning giv!  
 Jeg ofte siger nej med en catonisk Wine,  
 Det hjælper ej, thi jeg omdrives som Maskine;  
 Jeg disputerer tidt, jeg bander og seer suur,  
 Den leer og siger: Du ej ændrer Din Natur!  
 T. Ach! skal man af sin Geist sig lade saa bedaare?  
 End om Hr. Svoger lod sig engang slaae en Aare,  
 End om han til Forsøg sig sætte lod Kliskeer,  
 Maa skee han skulde ej moralisere meer.  
 Thi (her imellem os fortrolig sagt, Monfrere!)  
 Naar I med Eders Paars vil Verden reformere,  
 Hvor ærbar jeg end er, jeg dog i Hjertet leer,  
 Thi jeg en Don Quixot med rette Farve seer,  
 Der paa en Skindmær med en gammel rustet Klinge  
 Vil rense Jorden, og al Verdens Kjemper tvinge;  
 Man, for Exempel, seer en philosophisk Skat  
 Begraven i det Slag med Blok og Gunnllids Kat.  
 S. Jeg vil, Hr. Svoger! ej med Eder tale mere,  
 I har en selsom Smag, jeg kun vil appellere  
 Til denne gode Mand, der med Taalmodighed  
 Har høret alting an, og fremfor andre veed,

Og er beqvem at see en Ting med rette Øje,  
 Der Kjernen søger, ej med Skæl sig lader nøje,  
 Hvis mindste Ord mig er en ugjenstridig Dom,  
 Som for en Portugis en Canon gjort i Rom.  
 Siig ubesværgt da, døm mellem os, min Herre  
 Hvad I i denne Punct kan see og udi flere,  
 I den Apollo er for Andre i vort Land,  
 Der paa Poeters Luth en Skurren høre kan;  
 I som ej ene lærd, men ogsaa er poleret,  
 Med Andre Eder ej tilbage har studeret,  
 Hvis Hjerne liggendfæ af al Slags Lærdom bær,  
 Men dog et Chaos ej, som Manges bleven er;  
 Er lærd, men ej Pedant, har Iver, ej Affecter,  
 Der elsker Sprog, men dog for Gloser ikke fægter;  
 Der seer, men dømmes ej, ej Censor er, men Tolk,  
 Der selv er lærd, men dog ej hader lærde Folk.  
 Kort, der besidder al den Skat, som Lærde pryder,  
 Alt, hvad de eje, har, undtagen deres Lyder:  
 Siig Eders Tanke da om dette Rette-Slag,  
 Siig, om I læser det og med min Svogers Smag.  
 Al. Hør, jeg til Eder kun mig vender, Monsieur

Løger!

Hans Mikkelssøn for mig, for Eder ej gjør Vøger,  
 I tidt fordømmer det, som dog er størst Birat,  
 Jeg beder, at I rør' mig ej ved denne Kat.  
 Just dette Stykke mest jeg udaf alle Skatter,  
 Den udi kort Begreb det hele Værk befatter;

I Nye:

I Nye-Boder man det læser for at lee,  
 I store Gader dog Folk andet deri see.  
 Paa Anholt Mikkelsen en Kendesten beskriver,  
 Af Saadant Curtius meer censureret bliver  
 End af en Clerico; han med sit lærde Skrift  
 Skribenten saarer; men her dræbes han med Gift.  
 Fast intet er omsonst, hver Linje er Morale,  
 Anmærkninger og Text, samt Titel og Fortale,  
 Tidt stærkest Satyra det latterligste er.

I alle Bøger man ej finder Character  
 Paa visse Lyder, som man deri censurerer,  
 Thi han gemene Fejl fast aldrig criticerer,  
 Maa skee i Graven, naar forraadnet er hans Krop,  
 Maa skee, naar ved hans Død al Avind holder op,  
 Man slaaer paa anden Stræng, i anden Tone-spiller,  
 Man seer med Dine det, man nu ej seer med  
 Brillen.

Lad være, Lærdom ej er skjulet derudi,  
 Lad være, at det er kun simpel Phantasi;  
 Et kunstigt Arbejd, skjøndt det er af ingen Nytte,  
 Med lærde Skrifter dog en Kjender ej vil bytte;  
 Man seer i Pris end et unyttig Contrafej,  
 Man for Æneæ Skyld Maronem læser ej.  
 Jeg seer en Hoben Trøst tidt udi Brandtes Viser,  
 Et Blad i Bording's Vers mod alle dem jeg priser.  
 Man med Forundring læs Homeri gyldne Bog,  
 For Phantasien's Skyld, ej for det græske Tog.

Hvad af Petrarcha og Guarini kan man lære?  
 Af dem Italien dog haver største Ære;  
 Jeg bytter Bøger, som — holder for en Skat,  
 For Tasso, ja kun for det Indfald om hans Kat.  
 Naar Spanien roses skal, man den jo ikke nævner,  
 Som skriver Lexica, og udaf Lærdom revner,  
 Man en Quevedo, skjøndt unyttig, nævner før,  
 Man Landets Ære en Cervantes kalde tør.  
 Skal Frankrig roses, paa Tapetet er Moliere,  
 Racine, Boileau, Corneille vi citere,  
 Man med Forundring læs en Gladder hos Scarron,  
 Man takker for sin Flid du Frene, Mabillon.  
 En Hoved bruger meest, en Anden mere Hænder;  
 Man Gejst af Digtetekunst og smukke Tanker kjender;  
 Et grundigt Skolekristt Ens Lærdom vise kan,  
 Til Dommer-Embede behøves vel Forstand;  
 Men det er dog ej hvad hos Bise *Θεῖον* heder,  
 En Kunstner, en Poet er Ziv for Land og Stæder,  
 Sæt en Trebatium mod Maro udi Rom,  
 Tribonianum sæt mod en Ovidium,  
 Moulin mod Boileau, Cujace mod Moliere,  
 En skaffer Landet Ret, en Anden skaffer Ære,  
 En sig af Lærdom, En af Gejst sig viser rig,  
 En klog, skarpsindig er, En er guddommelig.  
 h. Jeg troer, min Herre! ej jeg herved mærket  
 bliver;

Thi jeg har liden Gejst, og Hverdagsovers kun skriver,  
 Men



Men Saadant fører frem allene til Beviis,  
 At ved unyttigt man tidt meest fortjener Priis.  
 Mod dem jeg taler kun, der mine Vers berømme,  
 Men som unyttige allene dem fordsømme,  
 Der vel bekjende, at det er en sindrig Bog,  
 Men sig: hvortil tjæn' og nytter Saadant dog?  
 Jeg skriver ene ej for at moralisere,  
 For Folk ej ene, men og Sproget at polere,  
 Min Pen uskyldig er, den skriver for at lee,  
 Jeg nævner tidt en A, jeg maler tidt en B,  
 Jeg stundom Navne og Personer tidt opdigter,  
 Men skyder udi Flæng, især paa Ingen sigter.  
 Med Tro og Dyrighed jeg aldrig Fejde før',  
 Men vel mod den, som til Stats-Criticus sig gjør.  
 Jeg over Satyras end tidt satyriserer,  
 Sea tidt jeg Tempo seer, jeg med mig selv raillerer,  
 Til anden Satyra, tro mig, Hans Mikfelsen  
 Vel haver Hjerne, men ej Blæk, Papir, ej Pen.

Poeten raader sin gamle Ven,  
Jens Larsen,  
fra at gifte sig.

---

Fjerde Satire.

---

Hvad hører jeg for Snak, o Himmel! er det mulig,  
At Du vil giftes, nu Du dertil er saa duelig,  
Som Peder Christensen, der for Capitulet  
Med vaade Dine stod, om Naade bad, ej Ket?  
Seg sætte gjerne vil, Jens Larsen! sigt tilside,  
Seg holder for, Du gjør ej Saadant i Uride;  
Du endnu frisk og stærk, Du endnu dygtig est,  
Du Kræfter haver som Mads Bryggers broged' Hest.  
Man endnu ej Muskat kan paa Din Pande rive,  
Man endnu Eyggemad Dig ej i Mund skal give;  
Din Hud til Pergament end ej forvandlet er.  
Din Ryg man endnu ej saa krum atlantisk seer:

Man

Man paa Din Fisse ej kan endnu Lanter spille,  
 Du endnu Ritual kan læse uden Brille,  
 Du ej paa Vagen har halvfjerdstindstyre Kar,  
 Som, om jeg mindes, Du opfyldte overgaaer;  
 Din Alder lettelig udregnes kan til Prikke,  
 Bor Almanak, jeg troer, Du nægter jo vel ikke,  
 At tegne dette Kar med et og tyve Føl,  
 I Aarets Regning den dog ikke løber gal.  
 Man veed Din Fodselstid, Gert Bødker da var liden,  
 Man ej behøver en Kordt Danxst at regne Tiden,  
 Jeg regner intet sligt, Din Alder hindrer ej,  
 Men er det derfor nok? Per Jensen siger nej;  
 Hans Hustru over ham slet intet jo kan flage,  
 I Dygtighed hun fik ej bedre Egtemage,  
 Han fast til Tvillinger at gjøre dygtig er,  
 Hvi kommer, at man ham fast saa nedslagen seer,  
 Som Espen Advocat, naar bilagt blir en Trætte;  
 Som Tøger, naar man vil Accisen højre sætte  
 Paa Malt og Brændevin; som Morten Spillemand  
 Mod Fastetider, naar hans Plov ej drives kan;  
 Som Paradises Bert, naar Politiets Svenne  
 Subfrygtig blive, og vil Ondt af Staden gjenne;  
 Som Jesper Kromand, naar han udi Kirken hør,  
 At Præsten Drukkenskab til syndigt Levnet gjør;  
 Han, som sig brysted' før, som Hanen, naar den  
 galer,  
 Som Herremand, da man gav fire Sneise Daler  
 For

For Lynde Hartkorn, ja saa stolt og modig gif,  
 Som Frantz til Attestatz den Dag han Illum fik;  
 Som — da han sit Navn fik indført i Avisen,  
 Blev lærd for tvende Mark (thi det er gjerne Prisen),  
 Hvi kommer, siger jeg, at han saa modløs er?  
 I hannem man jo meer Per Jensen ikke seer.  
 Det kommer deraf, at han har Dit Sind til Priske,  
 En Timon aldrig kan i Ægteskab sig stikke,  
 Saasnart af Vinduet hans Kone ikkun seer,  
 Strax bilder han sig ind, at han Actæon er,  
 Han udi Spejlet seer to Horn af Vandens vore,  
 Han frygter, han til Hjort forvandles eller Ore.  
 See Dig, Jens Larsen! kun paa hannem udi Spejl,  
 Du, som foruden det, og haver andre Fejl.  
 Du for hver Skilling, som udgives, Fingre bider,  
 Du, som, Dig fast ej selv, end sige Andre, lider,  
 Du, som en Flue ej kan lide staae paa Ræg,  
 Og derforuden ej en Høne gjør med Æg,  
 End sige bygtig er en Kone at forsyne,  
 Mon Du Dig bilder ind, en Pige er en Dyne,  
 Der bruges ikkun til at gjøre Sengen varm?  
 Ach hvilket Forsæt! jeg fast sprække maa af Harm.  
 Om Qvindeskjønnet's Dyd jeg her vil intet tale,  
 Sligt findes zirlig nok asfalt i Juvenale,  
 Jeg skriver Skandskrift ej, hans Fodspor ikke trær,  
 Saa plump Satyricus, saa galdefuld ej er;

Thi det stor Uret er, med ham at ville sige,  
 Ej findes Qvinde meer, ej heller dydig Pige;  
 Vel man bekjender, at, da Odin først fik Skjæg,  
 Og Thor den anden Gud ej krogen var af Æg,  
 At Dyd og Kyndighed var langt større da paa Jorden,  
 Ej Nisse eller Trolde saa bange var for Torden,  
 Som en Hyrdinde for en ublu Hyrde var,  
 Enhver allene holdt sig til sit rette Par;  
 Men derfor følger ej, at Dyden reent er borte,  
 Der findes endnu jo en Rike, Mette, Dorthie;  
 En Anna, Elisabeth, Susanna, Barbara,  
 En Marthe, Ingeborg, en Abel, Agatha,  
 Hos dem ej mindre Dyd, end udi Odins Alder,  
 Kan findes, ja vel meer, jeg derfor ej bifalder  
 En Juvenalis, som med sin fargiftig Pen  
 Greb an det hele Kjønn, som fører Rok og Teen.  
 Med ham jeg ikke vil fra Ægteskab Dig skrække,  
 Jeg hader af mit Sind ham og deslige Gjække.  
 Jeg ikke laste vil det hele Qvindekjønn,  
 Og sige, at Enhver er utro, som er Kjønn;  
 At Ingen, som er rig, sin Husbond meget skjøtter,  
 At Ingen, som er fød i Kjøbstad, mere nytter  
 I en Husholdning, end det femte Hjul i Vogn;  
 Der neppe findes En i hele Kirke-Sogn,  
 Der stege kan en Steg, der lave kan en Kage,  
 Der ælte ret kan Dej, et fattigt Brød kan bage,  
 Der



Der Suppe lave kan, der koge kan en Grød,  
 Der ret forstaaer, hvad er, at lægge Fisk iblød;  
 Men derimod Enhver en konstig Lanter spiller,  
 Hvorover raabe Hævn de gamle Husepostiller.  
 Mit Forsæt ikke er, at tale derom her;  
 En hidsig tydsk Poet skabt dertil ene er.  
 Det er jo saa forslidt, at sige: En er graadig,  
 En Anden udt Dragt og Klæder overdaadig,  
 Der skjelder, ivrer sig, og lukker Øre til,  
 Naar Ammen sjunger, og naar Digen spinde vil.  
 Der paa en stakket Tid saa meget The kan drikke,  
 At Manden neppe har, hvorfor han sig en Strikke  
 Kan kjøbe, naar han vil sig hænge op af Sorg,  
 Ja neppe har Credit at tage en paa Borg.  
 En vil sig klæde paa de nye franske Moder,  
 En Anden lære vil at sjunge efter Moder,  
 Der neppe findes En, der gider tale Tydsk;  
 Jens Kræmmers Koffetøs del' Hilsen ud paa Tydsk.  
 Ja det alt kommen er saavidt med vore Qvinder,  
 At nye Moder som Naturen overvinder,  
 At de, som selsomt er, end kysse ej paa Dansk,  
 Der er formeget plumpt, de række Kind paa Fransk.  
 Der Bognmands Datter gaaer med skønne Falbes-  
 lader,  
 Og andet saadant meer. Jeg agter det for Sladder;  
 Jeg derom taler ej, omskjøndt det alt var sandt;  
 Man tænkte ellers at jeg var en Postikant.

Min Vise gaaer ej saa, som jeg for Dig vil quæde,  
 Der gives andre Ting, som Dine pleje væde,  
 Som saadan Mand, som Dig, kan lægge snart i  
 Grav,

Saasnart Du kommen er i gifte Folkes Lav.  
 Hvor kostbar Frihed er, derpaa kan Ingen skjønne,  
 Den lignes kan mod Guld, som Guldet mod en  
 Bønne;

Saasnart den borte er, man mærker allerførst,  
 At den af alle Ting maa agtes bedst og størst.  
 Du tænker, naar Du seer forliebte Folk at spille:  
 Gib jeg var i den Stand! men det er kun en Brille,  
 Din Næse sættes paa; det er en stakket Lyst,  
 Som neppe vare vil for Dig fra Vaar til Høst.  
 Saasnart den Elkovsild, som først i Dig optændes,  
 Udbræser, man skal-see, hvor Bladet strax omvendes;  
 Du savne Frihed skal, naar Blodet bliver koldt,  
 Og raabe maa for seent: o Himmel! jeg er solgt;  
 Af Elkovs falske Skin hvi lod jeg mig bedrage!  
 Min ædle Frihed, som mig gav saa søde Dage,  
 Bortsmeltet er, mon jeg er Mester meer i Huus,  
 Hvad er sig Kjærlighed vel andet end en Ruus,  
 Som glæder Hjerte, Sind? men naar den er udsovet,  
 Man raaber: vee min Kyg, Hr. Doctor! vee mit  
 Hoved!

Den Lyst jeg dyrt har kjøbt, gib Fanden drikke meer!  
 Hr. — — vær saa god at sætte mig Klister.

Ja Elskovs søde Ruus den værre med os spiller,  
 Hvo deraf bliver syg, ham hjælper ingen Piller,  
 Hr. Beckers Apothek, ej alle Kræfter kan  
 Tilrette hjælpe vor nysgiste gamle Mand.

Naar Ungdom blir forliebt, paa Gifte-Tanker falder,  
 Det heel naturligt er, det Kjærlighed man kalder;  
 Men en Jens Larsen, naar han Elskovs Griller  
 faaer,

Det hedder Feber, som snart kommer og snart gaaer.

Om gamle Ingeborg fik Lyst til Maskerade,  
 Jeg, som for Sygdom, strax lod hende aarelade.

En Ganymedes Top med Drenges spille kan,  
 En Nestor Saadant gjør og dømmes fra Forstand.

Saa snart Du bliver gift, Du ryster Dine Lænker,  
 Jeg raader derfor Dig, Jens Larsen! Du betænker,

At hos graahærdet Mand sligt er kun Raseri,  
 Saa vist det angrer Dig, som Fem og Fem er Ti.

Kan en ung Pige saa en gammel Karl bedaare?  
 Gaf hen, udstræk Dit Been, og lad Dig slaae en Kare.

Om det ej hjælpe kan, da raader jeg, Du gaaer  
 Til Anticyram, hvor der findes Ellebor,

Som redder tidt i Nød, fordriver slige Griller,  
 Naar intet hjælper meer, ej Doctor eller Piller;

Tro mig, jeg er Prophet, jeg fører ingen Snak,  
 En Kvinde skiftes ej, som Horboms Almanak,

Den Dig i Kløer faaer, den stedse Dig beholder.  
 Du svare hertil kan, min Svoger Jacob Volder,

Han

Han blev jo herlig gift; han fik en hjertens Viv.  
 Hvo Pokker nægter det? Jens Larsen! spar mit Liv,  
 Jeg ærgrer mig ihjel, om Du mig vil bebrejde,  
 At jeg med Qvindekjøn vil føre Krig og Fejde.  
 Det synes da, som Du min Mening ej forstaaer,  
 Jeg Andre ej, men Dig paa Klingen ene gaaer,  
 Jeg siger Egestand har bittere, søde Dage,  
 Du Part vil kun i Sorg, men Glæden ikke tage.  
 Jeg har jo aldrig sagt, at der er Ingen god;  
 Men nægter derfor ej, om Døden for mig stod,  
 At Du med Villighed en gammel Gjak maa hede,  
 Der kan sig lode saa af Kjærlighed forlede;  
 Jeg sætter, at Du faaer en Qvinde, der med Dyd  
 Saa højt begavet er som Landsbydegn med Lyd;  
 Der bringer i Dit Hus saa mange Pengeposer,  
 Som Staadder Djalter har, som — er rig paa  
 Gloser;

Der frugtbar er paa Børn, som den snehvide So,  
 Der fandtes i det Land, Latinerne beboe;  
 Der Fejl og Laster har saa faa som jeg har Penge;  
 Sit Hus regsere kan, som Morten stemme Strange;  
 Der yndig, dydig er, beleven, flittig, fløn,  
 Der trættes ej med Folk, naar de skal have Løn;  
 Der Husbonds Venner, ja (som rart er) Svingermoder,  
 Ej mindre haver kjær, end Jesper Sang og Roder;  
 Der ærlig er og kydst, sin Husbond huld og tro;  
 Der buldrer ej med Folk, forstyrerer Mandens Ro;

Der

Der seer ej paa ham surt, om til sin Kammerpige  
 Han Dje faster lidt; hvad kan jeg mere sige?  
 Enhver maa tilstaae, at jeg gavmild mod Dig er,  
 Enhver der giftes vil, sig ønsker vel ej meer?  
 Til saadant Egtekab jeg Vej for Dig vil bane,  
 Skjøndt saadan Qvinde er saa rar, som sorte Svane.  
 Nu est Du lykkelig, Din Næse naaer i Sky.  
 Lør Nogen understaae i hele Land og By  
 At ligne sig med Dig? J, som ej giftes ville,  
 Seer, spesler Eder paa Jens Larsen og Pernille,  
 Baaer, hænger Eder op af Avind og Fortred,  
 J, som hans Daarlighed tilforne har beleed.  
 Saa kan Du nogen Tid mod dem slaae Knep i Lomme,  
 Men naar den første Ild er past, et Nar er omme,  
 Man spørger Dig: hvor nu, Jens Larsen! hvor  
 er fat?  
 Bag Dret Du Dig klaaer, som Munkes sorte Kat,  
 Der ventede ondt Vejr, Du har ej mere Hjerte,  
 Du færdig et at døe af idel Sorg og Smerte,  
 Du finder Kjærlighed ej meer hos Dig saa heed,  
 Hvad Aarsag dertil er, Du selv fast ikke veed.  
 Man hør' Dig sukke stærkt, af Hjertens Brede fnyse,  
 Og raabe overlydt: kan Elskov saa bortfryse  
 I stakket Tid? jeg troer, man haver mig forgjort,  
 Min Hustru, som saa hvid mig syntes, er nu sort.  
 Mon jeg er bleven blind? det er jo min Pernille,  
 Med hvilken al min Lyst tilforne var at spille,  
 Holbergs Skrifter. 7de Del. H h Jeg



Jeg Dine gnikker, meen', at Synen Aarsag er,  
 Men det ej hjælper, jeg Pernille meer ej seer.  
 Det lidt for tidligt er, Jens Larsen! saa at græde,  
 Jeg neppe har min Sang for Dig begyndt at quæde,  
 Sltig Sorg ej lignes kan, ej agtes ved et Haar  
 Mod hvad tilbage er, og endnu forestaaer,  
 Din Hustru bliver syg, — — — giver Barsel,  
 Hun er frugesommelig, og laver flux til Barsel,  
 Du venter strax en Søn, Du holder Dret stift,  
 Fortryder ikke meer, at Du est bleven gift.  
 Du raadslaaer Dag og Nat med Gunnild Jors  
 demoder,

Hun er Din bedste Ven, skjøndt Du i hendes Moder  
 Har aldrig havt Behag, hun meen', Du faaer en Søn,  
 Du græder udaf Fryd, og lover hende Løn.  
 Men tænk, Jens Larsen! kun, naar man Dig lader sigt  
 Pernille er forløst, har faaet en dødsødt Pige;  
 Hvad vil da blive af, tænk at Du est en Mand,  
 Der ubi mindste Sorg Dig ikke stikke kan.  
 Hvor vil Du tage da affted, hvor vil Du vraale,  
 Naar foreskjenkes Dig saa tidlig bittre Skaale.  
 Jeg sætter, at Du hær bestandig dette Raars,  
 Jeg sætter, hær at Du est en Peder Paars.  
 Du trøster Dig igjen, forventer bedre Skjæbne,  
 Du denne Gang kan med spartanisk Mod Dig vabne,  
 Du siger ved Dig selv: Jens Larsen! vær ved Mod,  
 Min Hustru kommer nok engang igjen paa Fod.

Jeg

Jeg maa forsøge, om jeg bedre kan arbejde,  
 Jeg haaber, Lykken vil ej længer med mig fejde.  
 Saa trøster Du Dig selv, Du faaer hvad Du attraaer,  
 Din Hustru anden Gang sig bedre for Dig staaer;  
 Hun blir igjen forløst, hun anden Søn Dig føder,  
 Den Lykke er jo stor, den al Din Sorg forsøder;  
 Strax kommer i Dit Hus det hele Nabolag,  
 Din Svigerfader selv, som frumpen gaaer ved Stav.  
 Nu troer jeg, siger han, Du Mille meer ej hader?  
 Ach see det kjære Barn, hvor ligt er det sin Fader!  
 Strax gjøres Gjestebud, og drikkes lystig om,  
 Jens Larsen kan ej see et Glas at være tom;  
 Han Ingen gir Quarteer, han ingen Polak lider.  
 Jens Kræmmer! er det ret i slige gyldne Tider  
 At lade Kruset staae? vær snart, drif ud Dit Glas,  
 Frisk op! jeg har nu paa Pernille faaet Has.  
 Saa drikker, støjer man, Enhver er reent af Lave  
 Af Øl og Brændevin, som fører Krig i Mave;  
 Der fattes andet ej, end Gunnild Jordemor  
 Canoniscres skal med Instrumenters Chor.  
 Naar Himmelen er klar, naar Fuglene sig fryder,  
 Naar Vejret stille er, en liden Sky frembryder,  
 Der tidt i Øjeblik gjør Himmelen saa graa,  
 Som den var angennem, som den tilførn var blaa.  
 Planeter, Stjerne, Sol, det kjære Verdens Dje,  
 Bedækkes af en Sky, giv Agt, Jens Larsen! nøje,

Naar alting for Dig leer, og smiler i Dit Huus,  
 Du vente maa en Storm, drif Dig ej flere Ruus,  
 Men nøse estertænk, at tusind Ting kan møde  
 I Egtestand, som kan Dig ærgre fast tilbøde;  
 Din lille Lars blir syg, Du veedst ej selv hvoraf,  
 Med Døden stræber hart. Sid jeg var i min Grav!  
 Af Utaalmodighed Du raaber: ach Herr Docter!  
 Mon Drengen leve kan? see hvilke haarde Togter  
 Jeg arme Mand staaer ud, det var min ene Søn,  
 Som jeg forhvervet har af Gud med megen Bøn.  
 Din Hustru frugtbar er, hun flere Børn Dig føder,  
 Du bliver glad igjen, Sligt al Din Sorg forsøder,  
 Du ligner hende ved en fed og frugtbar Mark,  
 Og bryster Dig, at Du est bleven Patriark.  
 Det glædeligt vel er, saa mange Børn at have,  
 Og billig regnes kan for Himlens store Gave,  
 See egne Billeder, som jeg af Høflighed  
 Vil sætte, at Du selv har gjort og kjendes ved.  
 Men naar man Glæden i en Bejerskaal vil lægge,  
 Og i en anden Sorg, og see af hvilke begge  
 Der vejer, trykker mest, man finder, at Fortræd  
 Mod Glæden vigtig er og trykker Skaalen ned.  
 Saalænge Børn er smaa, og maa sig lade bære,  
 Det koste ej vel stort, de kan ej meget tære,  
 Forældre derimod er altid udi Frygt,  
 Endskjøndt dem fattes ej Opvarning eller Rygt,

At høre meget Ondt, som dem kan vederfare,  
 Det hjælper ofte lidt, at man en mægtig Skare  
 Af Barnepiger har, af Ammer, som med Flid  
 Opvarte maa Enhver; nu en, nu anden Tid  
 Du høre maa med Sorg, Fortræd og Hjerteklappen:  
 Lars faldt med Stolen om! Mads hovedfulds af  
 Trappen!

I Fingeren sig skar Maria med en Kniv!  
 Pernille med en Sax har bragt sig fast om Liv!  
 Jens brød sit Been itu! Peer fik et Hul i Panden!  
 Niels viklede sin Fod! Poul stødte sig med Kanden!  
 Hans har udi sin Hals en mægtig Knappenaal!  
 Frants hartad briste vil, har sig forædt af Raal!  
 Dorteia man med Magt skal trække udi Skole,  
 Hun trodsig er og stiv, fast som en utæmt Fole!  
 Hieronymus det er en slem vanartig Dreng,  
 Det er fast ingen Nat han p . . . . jo i Seng!  
 Hvert Dieblif Du faaer sig sjen Musik at høre,  
 Du mister al Din Lyst til flere Børn at gjøre,  
 Det eneste, hvormed Du da Dig trøste kan,  
 Er, at de vore snart, faae Skjønsonhed, Forstand\*),  
 Du mener, at Du saa ej Uro meer kan have,  
 Og at desbedre da de — — holdes kan i Aue;  
 I Din Tragoedie det er en anden Act,  
 Musiquen kommer kun hen udi anden Tact,

Som

\*) Her supponeres, om han kunde leve saalænge,  
 hvilket var dog ikke unaturligt.

Som er langt mere svær; en Søn vil lære fagte,  
 En Anden, værre er, vil Kammerpigen ægte,  
 Det Du samtykke maa, han hende kom for nær;  
 Hun (med Permission at sige) svanger er.  
 En rejser udenlands, tilsætter mange Penge,  
 En Anden kommen er i Gjæld, og vil sig hænge.  
 En stiv, haardnakket er, og giver knubbed Ord,  
 En Anden hører man at have gjort et Mord.  
 Lucia finder Du paa Trappen med Skolmester.  
 Frantz, Peer studere ej, vil ikke være Præster.  
 Jeg vil ej tale om, hvad andet forestaaer  
 For den, der tage sig en Kone vil ved Laar.  
 Den mindste Deel jeg kun har denne Gang opregnet,  
 Hos Juvenalem meer af Saadant er antegnet,  
 Jeg Piben stikker ind, ej fælder saadan Dom;  
 Jeg troer, at Qvindelkjon var slemmere til Rom.  
 Jeg seer, at ingen Ting har kundet ham befalde,  
 Jeg troer, han laster ej af Iver, men af Galde.  
 Olig Vise jeg for Dig, Jens Larsen! sjunger ej;  
 Jeg skyder andre Skud, jeg gaaer en anden Vej.  
 Jeg troer, hos begge Kjon der findes lige Dyder,  
 Jeg givet haver Dig en Qvinde uden Lyder.  
 Ja det som mere er, jeg siger, Egtestand  
 Medfører tusind Ting, som Sorg forsøde kan.  
 Men Du af saadant Sind som er, af saadan Alder,  
 Dit Forsæt aldrig jeg i Evighed bifalder.



Jeg kjender Din Humeur, Din Tilstand paa et Haar,  
 Jeg er forsikret om, at omendskjøndt Du faaer  
 En Hustru, som Du Dig kan ønske og begjære,  
 Dig dog alligevel Fortræd vil daglig tære;  
 Betænk, Jens Larsen! Du jo est en gammel Knarl,  
 Med saadan ussel Plov ej pløjes kan en Mark.  
 En ung Diana Dig jo let til Hjort kan gjøre;  
 Kan med Hanreders Trøst om Munden man Dig  
 smøre?

Nej, det ej hjælper Dig, som saa nedslagen er,  
 Fast ingen Trøst for Dig i samme Bog jeg seer.  
 En gammel Mand, som tar en ung og dejlig Pige,  
 Saa dannet være maa, som jeg her fort vil sige:  
 Han maa ej være af et tungt bedrøvet Sind,  
 Maa alting see, men dog sig stille stundom blind;  
 Om han i Egtestand har en socratisk Skjæbne,  
 Han mod Kantippe maa socratisk sig bevæbne,  
 Saa tidt med haarde Ord hun løs paa hannem gaaer,  
 Han sig maa bilde ind, at han Caresser faaer;  
 Om haardere Confect, om Hug for hannem vanker,  
 Han tænke maa, hun Støv af Klæderne kun banker,  
 Om hans Kantippe et Vandbækken paa ham slaaer,  
 Han tænke maa: kanskee at det Regndraaber var;  
 Han over alting ej maa søge sig at havne,  
 Ej for Galanterie til Tamperretten støvne;  
 Men heller tænke: jeg maaskee tvesynet er,  
 Om han end anden Mand i Seng med hende seer.

Han

Han for sin Vres Skyld maa heller holde Mine,  
 Maa være følesløs, og gaae som en Maskine,  
 Om alting tvivle, og agere Scepticus,  
 Mod Messalina han maa være Claudius.  
 Om bedre Skjæbne er, om Lykken det saa laver,  
 At han en Hustru faaer af store Sindets Gaver,  
 Han da skarpsigtig, som en Argus, være maa,  
 Han vide maa hver Dyd især at skisne paa,  
 I Hjertet finde, at den Skat han har i Eje,  
 Mod al Ulejlighed, Fortred og Sorg kan veje;  
 Den der er dannet saa, med slige Gaver skabt,  
 Om han sig gifter, har han dog slet intet tabt;  
 Han heller derfor skal af mig berømmet blive,  
 Jeg paa hans Brudeseng vil Imprimatur skrive;  
 Af saadan Forsæt da jeg ikke mere leer,  
 Skjøndt han har Kragens Nar, naar Sindet munter er.

Men Du, Jens Larsen! jeg Dig kjender jo til Prikke,  
 Du udt Modgang Dig har aldrig kundet skikke,  
 Du skjønner ej paa Godt, om Du en Caja faaer,  
 Om en Lucretia, det dog ej bedre gaaer.  
 Du siger vel maaskee, jeg ej om Nyeten taler,  
 Jeg kun Ulejlighed i Egetestand afmaler,  
 Du forestille kan: naar jeg er Krøbelig,  
 Jeg savne maa den, som skal vederqvæge mig,  
 Der Deel kan tage i min Lidelse og Smerte,  
 Der for mig smigre kan, mig kalde lille Hjerte,

Der

Der ved mit Hovedgjerd kan sidde hele Dag,  
 Og sige: lille Jens! hvori har Du Behag?  
 Det er kun Snak, man Dig, Jens Larsen! vil kun  
 drille,

Mon udaf Kjærlighed bevæget er Pernille  
 Til saadant Egteskab, at giftes med en Mand,  
 Der skaldet er, og har i Munden ej en Tand.  
 Mon derfor hun maaskee Dig kan for Andre lide,  
 For Du est tandløs, og Din Kone ej kan bide;  
 Ach nej! Jens Larsen! nej, hun veed, at Du est rig,  
 Hun med Dit Skrin, ej med Jens Larsen gifter sig.  
 Om mig betroet var Din Vielse at gjøre,  
 Jeg ej Betænkning tog, sig Formular at føre:  
 Jeg spørger Eder ad, Pernille! om I er  
 Af Hjertens Grund beraad, med dennes Ledikker  
 At gifte Eder med Jens Larsens Guld og  
 Kroner,

Med anden gangbar Mynt og Obligationer?  
 Hun sværger, at hun Dig for Midler ej har kjær,  
 Slig Protestation dog gjøres af Enhver.

Nu gamle Kjærlinger sig gifte og med Dreng,  
 Strax efter Brylluppet er rede sig at hænge;  
 Naar Vielsen er gjort, man fører anden Snak,  
 Man siger: Bedstemor! gid I var Almanak.  
 Hun som saa dejlig var den Tid man blev forlovet,  
 I Dine stikker da som et Skabilken-Hoved.

Naar Testament er gjort, den Blinde Synet faaer,  
 Den Venus var ifjor, Medusa er iaar.  
 Lad Dig ej sætte saa paa Næsen falske Brillen,  
 Du vedst, at lige Børn jo bedst tilsammen spiller,  
 Citeer af andre Folk Exempler for mig ej;  
 Den halve Stad, jeg veed jo, gaaer den samme Vej.  
 En Jason tager nu en Haucis, ej Medea;  
 Den unge Hyrde ej sig gifter med Astræa:  
 Med Thisbe Pyramus sig ej forlover meer,  
 Fast alle Giftermaal man mod Naturen seer.  
 Men mon med Andres Fejl man sine kan besmykke?  
 Følg Andre efter, lav Dig og paa Andres Lykke;  
 Gaf kun Din Broders Vej, forspil med ham Dit

Raart,

Saa Skjønhed, Hug og Horn, til Dre bliv og Hjort.  
 Gee kun til næste Huus, vor Nabokone Liske  
 Sin Spillebue nu kun bruger til en Piske;  
 Hun spiller nu ej meer paa Luth og paa Cithar,  
 Men paa Hans Jensefs Ryg nu Tacten ifkun slaer.  
 Den engelsøde Nøst han hører nu ej mere,  
 Men naar hun aabner Mund, saa maa han tremulere.  
 Vor Venus Elskovsvers for sin Adonis sang,  
 Nu spilles ikke meer, nu høres anden Klang.  
 Du farer vild, hvis Du Dig anden Lykke venter,  
 Man ej forener let to stridend' Elementer;  
 Dit gamle Legeme et Snehuus lignes ved,  
 Sæt deri Rakke-lovn, det smeltes, falder ned.

Med

Med Væddik flygtig Salt forsøg ikkun at blande,  
 Det syde, skumme vil strax over alle Rande.  
 Tænk, hvilken Sympathie man her forvente kan,  
 Hun er i fulde Nar, Du en bedaget Mand.  
 Til gamle Klæder sig ej skikker nye Lapper,  
 Paa Badmels-Trøje man ej sætter Kløjels-Knapper.  
 Hvo sig saa prydede, skjøndt han min Broder var,  
 Jeg ham for Broder holdt, men ogsaa for en Nar.  
 Men hør, en Herlighed jeg Dig vil dog fortælle,  
 Som Du kan nyde ved en saadan Ægtefælle:  
 Du gaaer frugtsommelig jo med en Character,  
 Du frygter, at man Din Vergjerrighed beleer;  
 Ved saadan Lejlighed, jeg haaber, Du saa mager,  
 At Din Pernille Skyld for Saadant sig paatager.  
 Du sige kan: jeg blev Jens Larsen for min Part,  
 Ej Titel skjøtter; men man kjender Qvinders Art;  
 Man Fruentimmer maa i slige Sager søje,  
 De unge Koner ej med deres Stand sig nøje.  
 Pernille Larsens det er jo saa gammeldags,  
 Nej! Frue og Madam, samt andet saadan Slags  
 Det haver anden Art, det udi Dret klinger.  
 Siig, Du har ingen No for hende, hun Dig twinger.  
 Saa gjør de fleste Mænd, de saa besmykke sig,  
 For den Post Qvindeløsen dem er umistelig.  
 I mange andre Fejl de til Dækmantel tjenz,  
 Vi selv os Hænder toe, og ville være rene,



Skjæandt at i mange Fejl vi dennem overgaae,  
 Hvad Konen raader fra, hun sig paatage maa.  
 Naar Manden selv er ond, strax Qvinden Rasmus  
 hedder,

Han selv er Hovedmand, dog Konen ham forleder,  
 Han selv er gjerrig, og dog ofte sigge tør:

Jeg for min Hustrues Skyld et saadant Levnet før.  
 Naar mod hans Overdaad hans Skriftefader taler,  
 Sit store Husfors han med Taare strax afmaler:

J skulle ikke troe, Jer Belærværdighed!

Hvad jeg maa gjøre for i Hus at have Fred;  
 Mon for min egen Skyld jeg Hest og Bogn vel holder?  
 Nej! Qvindehovmod det, Hr. Pastor! Alt forvolder.

Saa en Lucullus tidt, saa en Apicius,  
 Bli ofte uforstyldt til en Philosophus.

Men tov, Jens Larsen! lidt, jeg fast det bedste glemmer,  
 Naar Du Dig aabenbar at tage Gaver skjemmer,  
 Ved Konen tage dem i sin Enfoldighed,  
 Anstil Dig, som at Du selv intet deraf veed.

Ved hende sigge: hvis min Mand det fik at vide,  
 Jeg vist en Djævel fik, og meget maatte lide.

Ved hende sigge, at Du est en ærlig Mand,  
 Du aldrig selv tar Skjenk, men kun paa anden  
 Haand.

Tænk kun, Jens Larsen! hvad der vilde af os blive,  
 Om Qvinder blev rebelfe, og Bøger vilde skrive,

Om

Om Juvenals Gejst kom paa en Agatha,  
 Og vilde give os en sjette Satyra;  
 Da stode jeg og Du, og Andre i en Raade,  
 Som Skorstens-Ratte vi bag Dreene os klaade.  
 See da den Fordeel, som Du faaer ved Egtestand,  
 See ogsaa, om den mod Fortreden veje kan.  
 At jeg den Vej har ej mig dristet at begive,  
 Dets rette Aarsag jeg har aldrig villet skrive;  
 Det ikke Pengesorg allene voldet har.  
 En liden Hændelse mig haver gjort til Nat,  
 Mig haver skrækket fra mit Forsæt at forhale,  
 Jeg blues, skjemmes ved, om Saadant her at tale,  
 Jeg vil derfor kun Dig i Dret hvikke ind,  
 Men ønsker Dig, at Du maa blive lam og blind,  
 At inden Aar Dig maa af Panden vore Takker,  
 Hvis det jeg Dig betroer, Du ud af Skolen snakker,  
 I Din Pernille Du en Jesabel maa faae,  
 At Dig ej bedre end en Claudio skal gaae,  
 At af Jens Larsen man Actæon Dig ombøber,  
 Hvis Du ej tier still', hvis Du mig heri røber.  
 Jeg engang — ach jeg tør ej derom tale meer!  
 Jeg frygter, at Du mig, Jens Larsen! kun beleer;  
 Jeg vil ej, at man mig skal Overtro bebrejde,  
 Med saadan Lyde jeg har altid føret Kejde —  
 Jeg engang Lyst bekom, at see i Tarning-Bog,  
 Jeg vilde, arme Gjel! for Tiden være flog,

---

Jeg vilde deraf see i Egtteskab min Lykke,  
Men traf i Bogen paa et meget hæsligt Stykke,  
Jeg fasted' anden Gang, og fik de samme Ord,  
Af Brede slængede da Bogen under Bord.  
Det samme skidet Vers betog mig gandske Modet;  
En Alteration mig sidder end i Blodet,  
Endskjøndt jeg veed, at det er idel Gjækkeri.  
Det Vers som jeg da fik, har saadan Melodie:  
Du mener, at Du faaer en Jomfru og en Dame,  
Men vogt Dig for et Dyr, som hedder Maren  
Amme.

---



